

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת חיי שרה

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 199

פנינים לפרשת חיי שרה

ומי עסק באכסניה של רבי חיים ברים? הסטייפלער ואשתו סחבו את המזרון עם כלי המיטה, וה'חזון איש' הלך לפניהם להראות לאיזה מקום יניחו את המזרון, וה'חזון איש' עצמו הביא לו קערה עם נטלה לנטילת ידיים בבוקר. רבי חיים היה בחור צעיר, ולא יכול היה לסבול את הכבוד הגדול הזה והתנגד. אמר לו ה'חזון איש': "היכן שמענו שהאתרוג יאמר דעות מה לעשות איתו..."

הגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן על גדלותו של מרן ה'חזון איש' זי"ע

"אשר הנחני בדרך אמת" (בראשית כ"ד, מ"ח)

פעם אחת נשאר בבני ברק בלילה ולא היה אוטובוס לחזור לירושלים ונאלץ להישאר בבית החזו"א בלילה. ומי עסק באכסניה של רבי חיים ברים? ה'חזון איש' בעצמו, הסטייפלער ואשתו של הסטייפלער שהייתה אחותו של החזו"א. הסטייפלער ואשתו סחבו את המזרון עם כלי המיטה, וה'חזון איש' הלך לפניהם להראות לאיזה מקום יניחו את המזרון, וה'חזון איש' עצמו הביא לו קערה עם נטלה לנטילת ידיים בבוקר, והוא עצמו היה בחור צעיר ולא יכול היה לסבול את הכבוד הגדול הזה והתנגד ורצה להתערב במעשיהם. אמר לו ה'חזון איש': "היכן שמענו שהאתרוג יאמר דעות מה לעשות איתו... עכשיו המשך בעמוד הבא

מרן ה'חזון איש' צווק"ל, מרבתינו הגדולים בדור האחרון, העמיד את הדת על תילה לאחר המלחמה. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל. הוא היה אומר: "איך משערים מעלת יהודי, לפי ה'סברות' שהוא אמר? לא. אלא לפי מה שעשה והתאמץ לעזור ליהודי אחר..." מעשה באברך צעיר, שבבחרותו היה עוזר הרבה לבחורים אחרים בישיבה, בלב טוב ובטוב עין. לאחר החתונה ביקש שיקבלו אותו כאחד מתלמידי 'כולל חזון איש', ומנהל הכולל טען שאין מקום בשבילו. כשנודע הדבר ל'חזון איש' שלח לקרוא למנהל וביקש ממנו להכניס את האברך לכולל. אמר לו המנהל: "רבינו, והלא הכולל מיוסד לאברכים גדולי תורה, 'לייבן' - 'אריזות', איך יש מקום לאברך כזה ב'כולל חזון איש'?" השיב לו ה'חזון איש': 'בכולל צריכים אברך שהוא יהיה ה'דמות' של 'מתמיד בתורה', ובכולל צריכים גם אברך שהוא יהיה ה'דמות' של עשיית חסד. אם לאו אין זה 'כולל' שצריך לכלול תורה וגמילות חסדים."

ה'אתרוג' עצמו אין לו זכות לומר דעות

ה'חזון איש' עצמו היה שילוב נפלא מגיעת התורה ומלהחיות אנשים ולשמחם. הג"מ רבי חיים ברים היה בן-בית אצלו, וסיפר שהוא זכה לראות את חביבותו של ה'חזון איש' בשעת קיום מצווה.

אתה 'חפצא דמצווה', אל תתערב, אנו מקיימים בך מצווה".

בבוקר הכין לו ה'חזון איש' פת שחרית. כשישב וסעד שכב ה'חזון איש' כדרכו על הספסל ולמד מסכת מקוואות ביגיעה. רבי חיים ברים מספר, כי באותה סעודה הרגיש התרוממות עילאית כזו, שכמעט טעה ואמר 'עלה ויבוא' בברכת המזון... כך ידע לתת טעם של 'יום טוב' לכל יהודי, יהיה מי שיהיה.

ה'חזון איש' היה בבני ברק לאחר שנות המלחמה הקשה. אנשים שבורי לב באו לשפוף לבם הכואב והדואב, והיה יושב ושומע כל אחד ונותן לו את כל לבו. גם חולי נפש ר"ל מצאו מקום בלב גדול זה. ויש בזה סיפורים רבים שאין לשער.

גאונותו של ה'חזון איש' בהרגשת לב יהודי הייתה דק מן הדק עד אין נבדק. ראש הישיבה רבי דב לנדא שליט"א מספר, שפעם אחת יצא ה'חזון איש' מביתו ונסע להשתתף בברית, ולאחר הברית המתונו אנשים רבים וכל אחד המתין לדבר משהו עם ה'חזון איש'. רבי דב היה נוכח שם וראה איך ה'חזון איש' עונה לכל אחד כרצונו, ואח"כ כשנכנס למכונת ביקש מהנהג שבחמישים (או מאה) מטרים הראשונים ייסע לאט לאט, שלא תהיה הרגשה לאותם אנשים שדיברו אתו כעת כאילו הוא נכנס לאוטו ובורח במהירות מהצרות שלהם, לכן ייסע לאט לאט, שליהודי אחד לא תהיה אפילו הרגשה דקה כאילו ה'חזון איש' מבקש לברוח ממנו. זוהי גאונותו של ה'חזון איש' בהרגשת לב יהודי, דק מן הדק עד אין נבדק.

זכה למעלותיו המופלגות בזכות היגיעה

בתפילה יותר מזכות ההתמדה

ה'חזון איש' היה חולה מסוכן, כאשר כותב באגרותיו וכנודע, ומרוב חולשה היה מוכרח לשכב במיטתו רוב היום. בנים לא היו לו, והרבנית ע"ה הייתה אחד מניסיונותיו הרבים, ואעפ"כ היה שמח וצוהל בשמחת חיים. ואמר רבי חיים ברים, שזאת הייתה לו ע"י יגיעתו ודביקותו בתורה, וכמ"ש חז"ל "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, משמח את המקום, משמח את הבריות".

הוא היה אומר שזכה בתורה ויראת שמים בעיקר ע"י התפילות יותר מההתמדה שלו. אע"פ שההתמדה שלו בתורה"ק הייתה באופן מופלג מבהיל על הרעיון, היה מייחס הצלחתו בתורה"ק ע"י התפילה ולא ע"י ההתמדה. ורבים העידו על יגיעתו בתפילה למעלה מכוחות אנוש.

לאחר ששומע צרות ישראל ר"ל מתרומם

לאמונה הק' וצולל לסוגיה עמוקה

ראיתי בספר 'מעשה איש' ח"ו, שאחד שאל אותו: "לאחר שאתם שומעים כ"כ הרבה צרות ישראל, איך אתם יכולים תיכף אח"כ לצלול בסוגיה בסדר טהרות או זרעים ביגיעה וצמצום כזה שלם?". והשיבו ה'חזון איש': "כך עושים, שומעים ושומעים, אח"כ מתרוממים מעל הכל ונכנסים לתורה".

וכדי להבין דבריו נזכיר מדברי הרה"ק רבי מנדל'ע ויטבסקער זי"ע בספרו 'פרי הארץ' פרשת שמות: כי משה רבינו כשראה צרות ישראל בגלות מצרים נצטער בצער גדול מאוד, עד שבא לפני הקב"ה ואמר

"למה הרעתה לעם הזה" (שמות ה, כב). וחז"ל אמרו שנענש על כך. ואמר לו הקב"ה: "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב" (שמות ו, ג), ועי"ש מה שפירש"י בזה; כי הקב"ה אמר למשה רבנו: עוד תשמע הרבה צרות והרפתקאות מבני ישראל, אחרי ככלות הכל עליך לדעת שיש בורא בעולם שברא את הכל רק למען ההטבה, ומדרך הטוב להיטיב, ובוודאי יש לו חשבון ומטרת הטבה גם בצער עצמו.

וכך כשמחזירים את הכל לאמונה הקדושה יכולים תיכף לשבת ללמוד, כי מתרומם מהכל. אילו היו כל הצרות רק מקרים היו יכולים להשתגע, אך כשחוזרים לאמונה יכולים אח"כ להתרכז ללמוד תורה. כמו שאמר החזו"א בקצרה: "מתרוממים מעל הכל והולכים ללמוד".

גם משולחנו של הקב"ה צריך לברר על כשרות המאכלים

שמעתי מהמגיד מישרים רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, שפעם אחת נכנס לבית ה'חזון איש' ויצא מביתו יהודי חשוב גדול בתורה. וסיפר לו החזו"א שזה הגדול בתורה הקשה לו קושיא (כפי הנראה היה יהודי חסידי) דבגמרא בחולין סז: הוכיחו כמה ראיות מפסוקים שהלווייתן הוא דג טהור. וקשה, שהרי אמרו חז"ל בגמ' (ב"ב עה) שעתידים אנו לשבת בסוכת עורו של לווייתן ונאכל משור הבר ומהלווייתן, איזו ראייה צריכים שהדג הוא כשר, וכי מי חושד את הריבוננו של עולם שיאכיל את בניו הצדיקים מדג טמא? אתמהא (ב'חידושי חת"ס' שם בחולין דף סז, וכן ב'מהר"ץ חיות' שם).

ושתק ה'חזון איש' ולא אמר לרבי יענקלע מה הייתה תשובתו. אך רבי יענקלע הפציר ולא הרפה, ושאל: "נו, ומהי התשובה?", והשיבו ה'חזון איש': "אמרת לי, שכאן כתוב, שאפילו אצל הקב"ה לא אוכלים כל זמן שאין פסוק בתורה שזה כשר...".

כמובן שאין זו עזות פנים נגד השי"ת ח"ו, אלא אדרבה שזהו רצונו לאחר שנתן לנו את התורה שלא לאכול דבר שאינו כשר ע"פ תורה, ואם נותנים לנו דגים צריך לברר אם יש להם סנפיר וקשקשת. ואדרבה, אם נאכל מבלי לשאול על כשרות הדג יהיה לו צער כביכול, וכי מי אמר לכם שהדג כשר... לכן הוכיחו חז"ל מפסוק שהדג לווייתן כשר לאכילה, שנוכל לאכול בראש רגוע בסעודת עורו של לווייתן. ונודע המעשה שהיה באברך שזכה להיות אצל הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע ונתן לו פרי, וכשפתח הפרי ראה שיש בו תולעת. והחל להרהר: הייתכן שהרבי הקדוש, שרואה וחווה מסוף העולם ועד סופו, לא ראה שיש תולעת בפרי? ותיכף שהרהר כן פנה אליו הרה"ק מלובלין "לאחד נותנים (תולעת), ולאחד לא נותנים...".

כל ההתחלות קשות כדי שיהיה חביב עליו הדבר

עוד שמעתי מהג"מ רבי יעקב גלינסקי, שביאר ה'חזון איש' טעם מדוע "כל ההתחלות קשות", וכי לא היה יותר טוב שכל ההתחלות יהיו קלות? אלא שדבר שבא לפני האדם בלי טרחה אינו מחשיבו ואין לזה שום רושם עליו. לכן עשה הקב"ה שכל סוגיה שרוצים להבינה, בהתחלה קשה מאוד; וכן כל הנהגה טובה בקדושה וטהרה, בתחילה נדמה שזה קשה מאוד. ועשה כך הקב"ה כדי שזה יהיה חשוב בעיני

לשמע הקולות והדחיפות הרים כ"ק הרבי מבעלזא זי"ע את עיניו הקדושות מן הקוויטל שאחז בידו, ושאל: "וואס איז די קולות?" (מה הקולות?) ענה לו המשמש בקודש שעמד לידו, שר' שלום פוגל ז"ל ציווה לסגור את הדלת ואיש אחד מתעקש שם ונדחף בכוח להיכנס פנימה. הרים הצדיק את ראשו, והביט אל עבר הפתח, וכראותו את האיש הנדחף בדלת, פנה אליו...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על ההתרחקות מהעקשנות

"וואס לא תאבה האשה ללכת אחריה ונקיט משיבתי" (בראשית כ"ד, ח'-ט')

לימוד גדול אנו לומדים כאן מאברהם, שלא יתעקש האדם לעמוד על שלו באופן שייקוב הדין את ההר' (כמובן, אין הכוונה בנוגע לשמירת התורה והמצוות, שבוה אסור להתפשר!), שהרי אברהם אבינו אף שהיה לו ענין גדול לא לקחת אשה לבנו מבנות הכנעני, מכל מקום אמר לאליעזר שאם יראה שאינו מצליח תבטל שבועתו ובלבד שלא לגרום על ידי זה לבטל שידוך; זאת משום שביטול אברהם אבינו את עצמו לגמרי לרצון הבורא. גם אנו צריכים לצעוד בדרכי האבות, לקבל את רצון הבורא כמו שהוא ולא להתעקש כלל בשום ענין בחיים. פעמים רבות האדם מתעקש על דבר מסוים, וכאן אנו רואים שאין להתעקש (ע"פ טיב התורה).

יום אחד הגיע מבני ברק יהודי שנצרך בדחיפות אל הרבי. הוא מיהר מאוד והיה מוכרח לשאול בעצת קדשו בטרם ייצא לדרכו, אך לדאבון לבו הדלת הייתה סגורה ומסוגרת! בפתח עמד הגבאי הנאמן והמפורסם ר' שלום פוגל ז"ל, שוקד על משמרתו נאמנה, אשר הודיע לכל שוחרי הפתח שכעת לא ניתן להיכנס אל הרבי בשום אופן ועליהם לשבת ולהמתין עד שתפתח הדלת. בינתיים התאספו עוד ועוד אנשים שרצו להיכנס אל הקודש.

בשעה מאוחרת מאוד באמצע הלילה נפתחה דלת הקודש והרבי החל לקבל את פני הקהל. בהשקט וביראה עילאית נכנסו האנשים בזה אחר זה וניגשו עם פתקא ופדיון נפש, כל אחד ועניינו.

הסדר היה, שהכניסו חבורה של אנשים יחד אל תוך החדר, וכולם עמדו יחד רחוק מן השולחן וניגשו אחד אחד אל מקום קדשו. מיידענו האורח מבני ברק שמח שסוף סוף החלו העניינים לזוז, וכך מצא את מקומו באמצע התור שהתקדם בזריזות אל עבר חדרו של הרבי. אך להפתעתו ואכזבתו הגדולה, בדיוק כשהגיע תורו להיכנס אל החדר ניגשו הגבאים לסגור את הדלת! מי שהיה כבר בתוך החדר יגש עתה, ואילו שאר האנשים שבחוץ יאלצו להמתין עד שתפתח שוב הדלת.

האורח דנן, שעמד בדיוק במפתח הדלת, לא היה מסוגל לוותר

לפנינו עובדה נפלאה בטיב ההתרחקות מהעקשנות.

כאשר היה כ"ק הרבי מבעלזא זי"ע יושב בביתו בהיכל קדשו בבעלזא שבגליציה, לפני המלחמה הקשה, היו סדרי התפילה, קבלת הקהל ועריכת השולחנות מסודרים על פי רוב; אך לאחר שעלה ארי מבבל, שבע וגדוש מכוס התרעלה הקשה ששתה עד תומה בימי הרת עולם, אחר שכל בניו ומשפחתו נכחדו על המוקד, והוא עצמו בקושי ניצל מן התופת בנסי נסים והגיע עד הנה חלוש עד מאוד - מאז נהפכו הסדרים והיה כל העת דבוק בבוראו כמלאך משרת לפני ולפנים!

זמני התפילות, עריכת השולחנות וקבלת הקהל היו בהפתעות פתאומיות. כמעט לא היה ניתן לדעת מראש מתי ייצא הרבי לתפילה או לטיש, ומתי תיפתח הדלת להתקבל בקודש פנימה. על כן התרגלו החסידים לשהות בחצר הקודש שעות רבות, והיו 'יושבים' רכונים על התורה ועל העבודה בבית מדרשו, מוכנים ומזומנים לכל עת שייצא הרבי לתפילה ולעבודה. פעמים רבות היה זה בשעות הקטנות ביותר של הלילה, כשפתאום נפתחה הדלת לתפילת מעריב, לטיש או לקבלת קהל (בשבת האחרונה לחייו עלי אדמות, יצא אל הטיש בליל שבת קודש לאחר השעה שתיים בלילה!).

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל השתתף פעם באסיפה של רבנים בירושלים, והייתה לו עוגמת נפש מכך שלא קיבלו את דעתו בעניין ציבורי כאוב שעמד על הפרק. באותה אסיפה השתתף גם כ"ק אדמו"ר מגור ה'בית ישראל' זי"ע, שהבחין בצערו של הרב שך. הוא שלח מיד שליח מיוחד לבני ברק שייכנס אליו ויראה מה הוא עושה, ויבדוק בזהירות האם הוא חלילה נפגע

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על תורת חיים ואהבת חסד

"אתה הכתת לעבדך ליצחק" (בראשית כ"ד, י"ד)

אודות שידוך של בחור מהישיבה, והוא בעצמו נסע לחיפה לברר, וכששב אמר: "ביררתי ואפשר לגשת לשידוך". לא ייאמן כי יסופר, עובדות רבות אינספור.

"כי באור פניך נתת לנו, ה' אלוקינו תורת חיים ואהבת חסד". רבי שלום שבדרון זצ"ל אמר: "ישנן שתי מצוות שאדם עושה בשמחה גדולה ומיוחדת - לימוד תורה בחשק; ואם מצליח ומקיים חסד מיוחד, גם זה נותן לו סיפוק רב. בדוק ומנוסה". והמציאות הטבעית הזו רמוזה במילים הללו: "כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו", היינו: שני הדברים הללו - תורת חיים ואהבת חסד - יש אור ה' מיוחד וממילא הוא מביא סיפוק ושמחה. את שניהם ראו בחייו של ראש ישיבת פוניבז' זצ"ל: עמל התורה ושקידה עצומה מתוך שמחה אין קץ, וגמילות חסדים בעמל רב. אספר סיפור: הרבי מקרלין, רבי משה זי"ע, שכיהן כאדמו"ר לפני השואה, בא לבקר את רבי חיים עזר זצ"ל מוויילנה. הרב לא היה בבית והוא הלך אליו לבית המדרש. הם דיברו יחד בצדי בית המדרש בדברים העומדים ברומו של עולם. לפתע הגיע אברך צעיר, ניגש אליהם ושאל: "היכן נמצא בבית המדרש ספר פלוני?", רבי חיים

אליעזר בוחן את רבקה לא בחסד אלא ב'אהבת חסד'. כי כולם מסכימים לעשות חסד, אבל לא מעוניינים שינצלו אותם. אם אתה יכול להסתדר לבד, בבקשה, אל תטריח אותי... ואצל רבקה היה דבר מעניין: אליעזר בא עם עשרה גמלים ועשרה עבדים. כל עבד ראוי לשמו. באה ילדה והוא אומר לה: "אני רוצה לשתות". היא יכולה לתמוה: וכי אני צריכה לדאוג לכם? תיקחו לבד... התשובה: ודאי הוא יכול להסתדר לבד, אבל אני רוצה לעשות! כמו אברהם שלא יכול היה שיעבור עליו יום בלי חסד. אם אין אורחים הוא הולך לחפש. הנה מושג נדיר וחריג של 'אהבת חסד' - שאפילו אם השני יכול להסתדר לבד, השמחה הגדולה האישית שלו היא אם יש לו יכולת לעשות טוב ונעים לזולת.

תורה ללא חסד לא מתבשלת

הנה ביאור חדש ששמעתי מהרב שלמה לווינשטיין שליט"א והייתה לי התפעלות.

סיפר רבי שלמה שליט"א: "ניגשתי בערב יום כיפור למרן ראש הישיבה, רבי אהרן לייב שטיינמן, לבקש ברכה, והוא פנה אלי לאמור: 'הגמרא אומרת שאב"י עסק בתורה ובחסד וחי שישים שנה, ורבא שעסק בתורה בלבד חי ארבעים שנה. בשעה שאב"י עסק בחסד, מה עשה רבא? האם הלך לישון? מה פתאום? הוא למד תורה! אם כן, נחשוב: הרי לית מאן דפליג ש'תלמוד תורה כנגד כולם' והתורה חשובה ממצוות חסד. אם כן, מדוע חי רבא רק ארבעים שנה?" "התשובה, אמר ראש הישיבה, 'כך היא: מה יותר יקר, קילו בשר או ליטר מים? ודאי קילו בשר. למרות זאת, כאשר מעוניינים לאכול בשר אין אפשרות לבשלו בלי מים. כמו כן לענייננו: התורה באמת שווה יותר מחסד, אבל תורה בלי חסד - עס קאכט זיך נישט - לא מתבשלת'.

"ועל זה אמרו חז"ל (בראשית רבה נח, ט) 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד' (משלי כא) - רודף צדקה זה אברהם אבינו". סיפורים מופלאים סופרו על מסירותו הרבה של מרן הרב שך זצוק"ל לגדולים ולקטנים. ידוע לי על פעם אחת שהיה צורך לברר

עוזר הדרך אותו כיצד להשיג את הספר במדף ההוא. האברך נפרד ומיהר לקחת את הספר.

אמר הקארלינער רב'ה: "כזו חוצפה? וכי אינו רואה שעומד כאן גדול הדור, האם אין לו את מי לשאול אודות הספר?!...".

אמר לו רבי חיים עוזר זצ"ל: "אתם יכולים להיות בטוחים שהוא כל כך שקוע בלימוד עד שאינו יודע בכלל עם מי דיבר, תברר ותיווכח שצדקתך"... התפלא הקארלינער רב'ה כיצד יכול להיות כדבר הזה? הלך לברר, והתברר שאכן כך ממש, אותו אברך היה כל כך שקוע בלימוד עד שלא ידע עם מי דיבר ולא ראה כלום.

'ככה?', אמר הרבי לעצמו, 'לכזה אברך אני זקוק כראש ישיבה בשיבתנו - ישיבת קארלין'. ואכן, הרב שך הוכתר כראש ישיבת קארלין...

והרב שך שב למקומו

"ואברהם שב למקומו" - בשביל מה מספרת התורה את הפרט הזה? כתוב בספרים הקדושים, שאברהם אבינו הרי התפלל על סדום: אולי יש... אולי יש... ובסופו של דבר לא פעל כלום בתפילותיו... יכול היה להישבר, אולי אינני הגון וראוי ועוד ענייני צער ועוגמת נפש. מעידה התורה: "ואברהם שב למקומו" - הוא נשאר באותה דרגה, ובעיקר באותו מצב.

תמיד אנו מדגישים כי אין לנו מושג באברהם אבינו ע"ה, וגם כעת איננו יורדים להבין את רגשותיו של אברהם אבינו, אבל רק כלימוד לדידן, שגם אם לא מצליחים להשיג הרי ש"אברהם שב למקומו". ראש ישיבת פוניבז' השתתף פעם באסיפה של רבנים בירושלים, והייתה לו עוגמת נפש מכך שלא קיבלו את דעתו בעניין ציבורי כאוב שעמד על הפרק. באותה אסיפה השתתף גם כ"ק אדמו"ר מגור ה'בית ישראל' זי"ע שהבחין בצער של הרב שך. הוא שלח מיד שליח מיוחד לבני ברק שייכנס אליו ויראה מה הוא עושה עתה בצערו, ויבדוק עוד, בזהירות, האם הוא חלילה חש נפגע, והאם השלים עם ההכרעה שלא כדעתו.

כאשר דפק השליח בדלת ביתו של הרב שך אמרו לו כי אינו בבית, וכי מיד מהאסיפה המשיך היישר להיכל הישיבה.

עלה השליח לישיבת פוניבז' להציץ, וראה שהרב שך עומד וסביבו קבוצת בחורים ומשתעשע בלימוד כאילו לא קרה כלום, כאילו לא נשבר לו שום דבר... הוא היה בטוח שיראה אותו שוכב במיטה בעוגמת נפש...

שב השליח לירושלים וסיפר ל'בית ישראל' שראה את המחזה כיצד הוא מונח בלימוד ולומד בריתחא דאורייתא. הצביע ה'בית ישראל' ואמר לו: "זו דמות של אדם גבוה בדרגתו. הוא עשה את שלו, ואם לא הצליח - ואברהם שב למקומו, ללא שום שינוי!".

הטבה מתוך הכרת הטוב לסבתא

אספר לכם א מורעדיגע מעשה ששמעתי מפי בעל המעשה, יהודי תלמיד חכם.

הייתה לו ישיבה בשיכון ה' בבני ברק, ופעם אחת כשנכנס להרב שך

פנה אליו הרב שך וביקש: "היות ואצלכם בישיבה לומד בחור פלוני, רצוני שיהיה לו 'מלמד פרטי' - אברך שילמד אתו בחברותא, ואני אשלם לאברך ההוא בכל ראש חודש".

ראש הישיבה אכן השיג אברך חשוב שהחל ללמוד עם הבחור בקביעות, והסיפור נמשך כמה חודשים. בכל ראש חודש נכנס האברך עצמו להרב שך לקבל את הכסף, אך לא הייתה לו העזה להתעניין ולשאול - יש בחורים רבים בישיבה, מדוע נקשר הוא דווקא לבחור ההוא? במה הוא יחסן? עד שפעם אחת הזדמנה הזדמנות.

בראש חודש נכנס לביתו של ראש הישיבה לקחת את הכסף, ומצא מולו בית מלא רבנים ועסקנים בנושא שעומד ובווער על הפרק. אמרו לו: "אין אפשרות להיכנס לחדר". פנה לגבאי ואמר: "לא שאני צריך את ראש הישיבה, ראש הישיבה צריך אותי"... אמר לו הגבאי: "מה אתה מדבר שטויות, כלום אינך רואה שאין אפשרות להיכנס, העולם מתהפך בפנים..."

לא, אז לא. יצא ושב לביתו. אחרי כמה ימים מקבל האברך שיחת טלפון מבית הרב שך, שראש הישיבה ממתין לו ומחפש אותו. הגיע האברך לשם. שאל אותו ראש הישיבה: "מדוע לא באת בראש חודש, הרי יש לך קביעות לבוא?", אמר לו האברך: "הייתי". - "אבל לא נתתי לך כסף, מדוע לא נכנסת?"

- "כי הבית היה כאן כמרוקחה, היו הרבה עסקנים, ולא נתנו להיכנס". - "מה? לא נתנו לך להיכנס?!" כאב לו הלב. הרב שך הרגיש לא טוב עם זה, ואמר לו: "אם כך אפצה אותך. ראשית כל, שב קצת".

האברך הבין מיד שזו שעת הכושר, וכי הרב שך מעוניין לדבר אתו, לכן שאל מיד: "מה ראש הישיבה נטפל דווקא לבחור הזה ולוקח את הדברים ללבו? מי הוא הבחור?"

השיב לו ראש הישיבה: "אני חייב לו הכרת הטוב".

- "הכרת הטוב לבחור?!"

- "לא לבחור ממש, אלא לסבתא של הבחור שעשתה עמי חסד. ואספר לך: הייתי בחור בישיבה בחוץ לארץ. ישבתי ולמדתי והייתה לי חולצה אחת בלבד לשבת וליום חול. מרוב שימוש נעשה בה חור. מה עושים כשיש חור? מתקנים. אחרי כמה ימים נהיה חור גדול יותר... חיברתי טלאי על גבי טלאי. בזמן קצר נהיה מצב שרק השרוולים נותרו שלמים. אבל היה קשה לכבס את החולצה כאשר יש רק אחת. מה עשיתי? היה לי מקום בגג, שם כיבסתי את החולצה כל יום שישי בבוקר, ושם על הגג המתנתי עד שהיא תתייבש. כך כל יום שישי. הייתה איזו אשה שראתה שאני ממתין על הגג עד שהחולצה תתייבש, היא באה והביאה לי שתי חולצות! בשבילי זה היה כזה לוקסוס - שתי חולצות חדשות!"

"חלפו עשרות שנים, הלכתי ובייררתי ונודע לי כי יש לה נכד בישיבה שלכם, ואם כן זו הזדמנות להכיר טובה... החלטתי לשכור לו מלמד פרטי כהכרת הטוב לסבתא שלו".

אפשר לספר ללא סוף, אבל תמצית הכל היא: "תורת חיים ואהבת חסד".

(מתוך 'חי ראובן')

החלטתי לגשת לאחד הפקידים ולבקש את עזרתו, אך הלה התגלה כאדם קשוח וחסר לב. כשראה את הכרטיסים המוזלים שלנו הוא אמר מיד: "שילמתם רק 10% ממחיר הכרטיס, לכן גם אם יבואו אנשים אחריכם הם זכאים לטוס לפניכם כי הם שילמו מחיר מלא"

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על כיצד יש להודות לה' יתברך

"נִיאָמֶר בְּרוּךְ ד'" (בראשית כ"ד, כ"ז)

יכול לטוס לא נאפשר לו לעלות על המטוס אף אם יהיה מקום!". קלטתי במי מדובר והתרחקתי מטווח ראייתו. לפתע שמעתי הודעה במערכת הכריזה: "רבא"י לנדא, רבא"י שכטר, בואו לעשות צ'ק אין". ברגע האחרון התפנה עבורנו מקום. נשמתי לרגע בתחושת הקלה, אך לחרדתי צץ לפתע הפקיד הנוקשה שהחליט להתערב. "את האנשים האלו את מעלה לטיסה?!", אמר לפקידה, ותוך כדי דיבור תפס את הכרטיסים והחל להתרחק מהמקום.

רבי משה יהושע החל ללכת אחריו כדי להתחנן לפניו שיאפשר לנו לטוס, אך אני אמרתי לו: "האדם הזה הוא חסר רחמים, אין מה להתחנן לפניו. במקום זאת הבה נעמוד רגע ונשתמש בסגולה הידועה להתרכז במחשבת 'אין עוד מלבדו', וכך בעזר ה' נתפטר ממנו".

הוא התחייך, נעמד באחת הפינות והתרכז במחשבותיו. תוך דקה וחצי הגיעה הפקידה הראשונה שעמה דיברתי בתחילה, חטפה את הכרטיסים מידי הפקיד וגערה בו שלא יתערב בעניינים שאינם נוגעים אליו, וכך הוכנסנו מידית לטיסה.

כדי להגיע למטוס ברגע האחרון הובלנו אליו על גבי ג'יפ מיוחד. מאחר שישבנו במקומותיהם של נוסעים שאיחרו לטיסה, הושיבו אותנו בשני קצות המטוס. התאמצתי להחליף מקומות ולהעביר אנשים לשביעות רצונם, כדי שאוכל לשהות עליד ר' משה יהושע ולסעוד אותו במשך הטיסה. לאחר שעות של התרוצצות, שתדלנות

שבועיים לפני הסתלקותו של מרן ה'חזון איש' צוק"ל הוא שלח אותי לישיבת מיר בירושלים ללמוד אצל אחד מגדולי תלמידיו, יהודי תלמיד חכם מופלג בשם רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, שהיה אדם גדול מאוד ונהג להסתיר את עצמו.

בשנים שלאחר מכן חלה רבי משה יהושע והתלוותי אליו לנסיעה לאמריקה לצורך טיפולים רפואיים שהיה עליו לעבור. במהלך הדרך הוא סבל והתייסר מאוד, אך שתק ולא התלונן. בעקבות מחלתו הוא נטה להתייבש במהירות והיה זקוק כל העת לשתייה מרובה. לכן לקחתי אתי לכל מקום שני בקבוקי מיץ תפוזים, כדי שיוכל לשתות בכל רגע.

ביום רביעי בלילה הסתיימו הטיפולים. רבי משה יהושע רצה בכל מאודו לחזור לארץ לפני שבת, אך לא היה מקום פנוי בטיסות הקרובות. לכן רשמנו את שמותינו ברשימת ההמתנה, ונסענו לשדה התעופה בתקווה שיתפנה עבורנו מקום בטיסה הקרובה. לפנינו היו עוד עשרים ושבעה איש שנרשמו קודם לכן. על פניו לא היה נראה שיש לנו סיכוי לחזור ארצה לפני שבת, אך רבי משה יהושע לא ויתר אלא נשאר בשדה התעופה להמתין.

באותם ימים ניתנה מטעם חברת 'אל על' הנחה לחולים ולמלוויהם, וכך קיבלנו כרטיסים בהנחה של 90 אחוז. הראיתי לפקידה האחראית את הכרטיסים המיוחדים שלנו וביקשתי ממנה לאתר עבורנו מקום בטיסה הבאה: "אם נתנו לנו כזו הנחה, תוכלי להבין בעצמך את מצבנו". והיא אכן הבינה, אך לא היה לאל ידה לעזור. "אם שני אנשים מנוסעי הטיסה לא יגיעו, תקבלו את מקומם", עודדה אותנו.

לפתע הבחנתי באחד הפקידים שנראה כסמכותי והחלטתי לגשת אליו, להסביר לו את המצב ולבקש את עזרתו. אך הלה התגלה כאדם קשוח וחסר לב. כשראה את הכרטיסים המוזלים שלנו הוא אמר מיד: "שילמתם רק עשרה אחוזים ממחיר הכרטיס, לכן גם אם יבואו אנשים אחריכם הם זכאים לטוס לפניכם, כי הם שילמו מחיר מלא ואתם לא!".

ניסיתי לדבר על לבו ולהסביר לו שמדובר בחולה במצב קשה, ולפיכך יש להקדים את תורו. אך הדברים השיגו את התוצאה ההפוכה. "חולה?!", שאג האיש, "לפני שתביאו לי אישור מבית החולים שהוא

**זמן־מה חלף עד שתוקנה התקלה,
והדיילים התפנו להגיש לנו
כוסות. בשפתיים יבשות ובגרון
ניחר מצמא מזגתי לשנינו מן
המשקה המרענן ועמדתי לברך
ולשתות, אך הרב עצר בעדי
ואמר לי: "המתן נא רגע, בוא
ואלמד אותך איך מברכים!"**

ר' משה יהושע לא סיים בזאת, ובמשך דקות ארוכות המשיך למנות עוד ועוד פרטים מחסדי ה' יתברך, ורק אז סיים ואמר בהתרגשות: "עכשיו אראה לך איך לברך! כשאנו מברכים: 'שהכל נהיה בדברו' עלינו לחשוב ולהודות על כל הדברים הללו שנעשו בחסדי הבורא! כמה הכרת טובה אנו חייבים לקב"ה על החסד העצום שהוא עושה אתנו בכל רגע ורגע! ברוך שעשה לי כל צרכי!". באותם רגעים הרגשתי בחוש את התיאור "תדבק לשוני לחכי"... ואם אני חשתי בצמא כה נורא על אחת כמה וכמה שר' משה יהושע נזקק לשתות בדחיפות. אבל את המתנה שנתן לי באותם רגעים, את הלימוד איך מברכים, איך מודים וכיצד מכירים בטובת ה', לא אשכח כל חי!

(מתוך ספר 'אריה שאג')

ואי ודאות מורטת עצבים, התרווחתי סוף סוף על מושב המטוס במנוחה. הרגשתי יובש וצמא עז. רציתי להרטיב את גרוני היבש תוך כדי שאני חושב לעצמי: 'אם אני כל כך צמא, מי יודע כיצד מרגיש רבי משה יהושע?!'.

בקבוקי המיץ היו לידי אך כוס אין. רציתי לבקש מהדיילים, אך הם היו עסוקים בתיקון תקלה שאירעה בדלתות המטוס. ר' משה יהושע חשש שאם אפריע להם כעת אגרום לחילול ה'. חשבתי לרגע אולי לשתות ישירות מהבקבוק, אך הרב פסל גם את האפשרות הזו כדי שלא לגרום לחילול ה'.

זמן־מה חלף עד שתוקנה התקלה, והדיילים התפנו להגיש לנו כוסות. בשפתיים יבשות ובגרון ניחר מצמא מזגתי לשנינו מן המשקה המרענן ועמדתי לברך ולשתות, אך הרב עצר בעדי ואמר לי: "המתן נא רגע, בוא ואלמד אותך איך מברכים!"

"כשאתה עומד לברך, עליך לחשוב כמה חסדים עשה הקב"ה כדי להמציא לך את כוס המיץ הזה כדי להרוות בה את צימאונך. ראשית, הוא ברא אנשים ונתן להם כוח וחכמה לעבד את הקרקע, לטעת את עצי התפוזים, להשקות ולגדל אותם במשך כמה שנים עד שיוציאו פירות. לאחר שגדלו הפירות טרם הסתיימה המלאכה. היה צורך להביא אנשים שיקטפו אותם. ולאחר שקטפו אותם היה צורך בנהגים ובמשאיות שיובילו את התפוזים לבית האריזה. ולאחר מכן היה צורך בפועלים שיעבדו בבית חרושת לייצור משקאות ויסחטו את התפוזים. כמו כן היה צורך בפועלים ובבית חרושת נוסף לייצור בקבוקים כדי שיהיה ניתן לאכסן את המיץ, ובעוד בית חרושת לייצור קופסאות הקרטון שבהן ארוזו את הבקבוקים. מלבד זאת היה צורך בבית חרושת לייצור כוסות בהן נוכל לשתות את המשקה - ואת כל זאת עשו אנשים שהקב"ה ברא ונתן להם יכולת וחכמה ליצור את כל הדברים המופלאים הללו כדי שנוכל לשתות כוס מיץ תפוזים ולהרוות את צימאוננו!".

הצטרפו לעשרות אלפי הנבחנים החדשים שיבחנו במבחן הראשון על מסכת ברכות

להרשמה ולהצטרפות חייגו:

02-560-9000

חשבתי שבחור זה ודאי ייפול לבית של אחד מגדולי ראשי הישיבות. והנה, לימים הזמין אותי לאירוסין שלו, נכנסתי לאירוסין וראיתי את אבי הכלה, שהיה נראה לי כאדם פשוט ביותר, וגם ראיתי כמה מהמשתתפים שישבו בגילוי ראש, והיה אכפת לי בשידוך כזה. דרשתי בשבחו של החתן, ואמרתי שאיני יודע מניין הייתה להוריו ולהורי הכלה זכות כזו. בגמר הדרשה סיפר לי אבי החתן...

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א על השכר הגדול של חסד

"פי עשית חסד עם אדוני" (בראשית כ"ד, י"ד)

במנורת המאור (פ"ז גמ"ח עמוד תקס) כתב שגדולה גמילות חסדים, שכל העושה גמילות חסדים עושים חסד עם זרעו אחריו.

בגלל חסד זכתה שיצאו ממנה בנים תלמידי חכמים

אחד הבחורים בישיבה שלי היה בחור מיוחד מאוד. תלמיד חכם ומתמיד נפלא מלבד שאר התכונות המיוחדות שהיו לו. חשבתי שבחור זה ודאי ייפול לבית של אחד מגדולי ראשי הישיבות. והנה, לימים הזמין אותי לאירוסין שלו, נכנסתי לאירוסין וראיתי את אבי הכלה, שהיה נראה לי כאדם פשוט ביותר, וגם ראיתי כמה מהמשתתפים שישבו בגילוי ראש, והיה אכפת לי בשידוך כזה. דרשתי בשבחו של החתן, ואמרתי שאיני יודע מניין הייתה להוריו ולהורי הכלה זכות כזו. בגמר הדרשה סיפר לי אבי החתן, שהסבתא של החתן הייתה יושבת כל יום עם אשתו של מרן החזו"א, שכידוע היו לה בעיות בבריאות, והייתה סועדת אותה ומטיילת עמה, והחזו"א בירכה: "בזכות זאת שהנך מסייעת בידי בלימוד התורה ומונעת ממני הפרעות, יהיו מיוצאי חלצך תלמידי חכמים", ואכן בזכות החסד וברכת החזו"א זכתה לכל זה.

אך כשישבתי בשולחן עם אנשי הצוות של הישיבה אמרתי להם: "הקושיא שלי עכשיו פי כמה, למה נפל לבית כזה שנראה לי בית פשוט". ישב שם אחד לבוש בפראק וחשבתי שהוא בטח ידיד של אבי החתן (שמנהל ישיבה מפורסמת), וכששמע את דבריי אמר: "אני לא באתי מצד החתן אלא מצד הכלה". פתחתי את עיניי וחשבתי מה לו ולצד הכלה, ואז סיפר לי שיש לו כולל באחת מערי הארץ ומחזיק שם הרבה אברכים ואין לו כסף, אך אבי הכלה הוא המכרת רגליו ומביא לו כל חודש את רוב הכסף, ואבי הכלה פנה לכמה קבלנים עשירים ושכנע אותם שכל אחד יחזיק אברך אחד כל חודש ואכן נענו לבקשתו - ואנשים אלו שיושבים כאן (בגילוי ראש) הם חלק מהתומכים.

חשבתי לרגע 'מי כעמך ישראל', ואי אפשר לשפוט כלל אדם על פי מראהו החיצוני.

רב שעוסק בחסד

רבי אליהו חיים מלודז' התפרסם בתפוצות ישראל כבעל צדקה עצום שנטל על עצמו עול פרנסתם של המוני יהודים דלים ואביונים, ולצורך כך אף נטל הלוואות גדולות שעלו והשתרגו על צווארו כאבן ריחיים כבדה. ענייני הצדקה וההטבה הללו העסיקוהו רבות. אחד מגדולי הדור שנכח באסיפה התבטא ואמר: "הלוא עסקי הצדקה הללו מפריעים לרבי אליהו ללמוד תורה ומעכבים את המשך צמיחתו בתורה". שמע רבי חיים ואמר "והלוא רב בישראל שאינו עוסק בהטבה ובפרנסת עניים גם בשעה שהגמרא שלו פתוחה היא נחשבת כסגורה. אבל רב בישראל שעוסק בחסד וצדקה אז גם בשעה שהגמרא שלו סגורה היא נחשבת כפתוחה".

רבי חיים מבריסק נשאל פעם: "אם ביתך ממילא פתוח לרווחה כל היממה, וכל עני ושפל-רוח נכנס ובא, מדוע יש צורך בדלת כניסה?",

השיב הגר"ח: "הצדק עמכם, באמת אינני זקוק לדלת מצד עצמי, אך שיטת הרמב"ם היא שפתח בלא דלת אינו מחויב במזוזה ולכן עשיתי דלת".

אליעזר בדק את רבקה במעשה חסד

בדרשות הר"ן (הדרוש השנים-עשר) ביאר, שבדיקת אליעזר לא היה בה משום 'ניחוש' אלא "עיון שכלי עמוק מאוד" שכתב שם: "אליעזר עבד אברהם, כיוון שהיה יודע כי כל מעשי בן אדוניו היו מושגחים, ובפרט האשה אשר תיפול בגורלו, גזר ואמר כי האשה אשר תהיה יותר שלימת המידות היא האשה הראויה ליצחק. ובמה יודע אפוא, כי אם שתהיה נערה בלתי רבת השנים, ושתהיה יוצאת לשאוב, אינה יושבת בית, אך עוסקת במלאכת טורח ועמל, ועם כל זה יגבר עליה שלמות המידות עד שלא תחסר על כל עמלה, אבל יקל בעיניה להיטיב לשאינה מכרת - זה באמת מורה שלמות במידותיה, והיא האשה הראויה לנוח על גורל הצדיקים. נמצא שזה אינו ניחוש, אבל עיון שכלי עמוק מאוד".

מעשה חסד של ר' שרגא פייבל פראנק

אחד מ'בעלי הבתים' בדורות שעברו שזכה לחתני רבנן וגאוני הדור, היה ר' שרגא פייבל פראנק. חתניו היו הגאונים רבי משה מרדכי עפשטיין, רבי איסר זלמן מלצר, רבי ברוך יהושע הורביץ, ורבי שעפטיל קרעמר.

מרב רבי איסר זלמן בהקדמת ספרו 'אבן האזל' מזכיר את חותנו "הרב המצוין בתורתו וצדקת פזונו". בביתו נהגו לישיב גאוני התורה, כמו רבי ישראל סלנטר, רבי יצחק בלזר, ה'חפץ חיים', רבי אלכסנדר משה לפידות, הסבא מנובהרדוק והסבא מסלבדוקה.

גדולי הדור אמרו עליו: "אם ייתן איש את כל הון ביתו באהבה שאוהב רבי שרגא פייבל את התורה בוז יבוזו לו". על מעשה צדקותו יסופר רבות. מלבד מה ששיקם את חצי מבתי סלבדוקה, היה משתדל ככל יכולתו להצניע ולהסתיר את מעשי הצדקה הרבים אשר עשה. כאשר סיפרו לו על תלמידי חכמים הנמצאים במצוקה ואין להם במה לפרנס את בני ביתם, היה ממלא עגלתו שקים ובהם שמן, אורז קמח, תפוחי אדמה ועוד דברי מאכל, ולאחר חצות הלילה, בשעה שכולם ישנים, היה נכנס בשקט לביתם של הנצרכים ומכניס לדירתם את שקי המזון מבלי שאיש יראה וידע מי הנותן.

לעתים היה רבי שרגא פייבל בא אל תלמידי חכמים עניים אשר ידע כי לא ירצו לקבל ממנו כסף במתנה, ואף הלוואה לא יהיו מוכנים לקחת, והיה אומר להם: "אנא עשו נא עמדי חסד, יש לי כרגע סכום גדול של כסף מזומן בביתי והנני חושש להחזיקו אצלי. קחו בבקשה חלק מהכסף והחזיקוהו אצלכם, הרי בביתכם אין חשש מפני גניבה. תוכלו אף להשתמש בו לצרכיכם, ואם ביום שאצטרך לכסף לא יהיה בידכם להשיבו אין בכך כל רע, תחזירוהו לי בשעה שיהיה הדבר באפשרותכם".

כאשר היה עובר זמן רב ורבי שרגא פייבל לא בא לבקש את כספו,

היו באים לביתו אותם אנשים כדי להחזיר לו את הפיקדון, ואז היה אומר להם: "עדיין אינני זקוק לכסף זה ואין לי היכן להחביאו, הכל יודעים שאני עשיר, ולכן בביתי הכסף פחות בטוח מפני גנבים ושודדים, ואילו לביתכם לא יפוצו".

בדרך זו עזר הנדיב הגדול לתלמידי חכמים ולנצרכים, בצורה שנראתה להם כאילו הם אשר עשו לו טובה ולא הוא להם.

חסדו של רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל

סיפרה בתו של הגר"ח זוננפלד זצוק"ל, שכשהייתה בבית אביה בנעוריה נתאחר פעם מלחזור הביתה מתפילת שחרית, ומתוך שמסודר היה ודייקן ידעו בני הבית לבית לכוון את השעה שהוא נוהג לשוב מביהכ"נ מדי יום ביומו, ומכיוון שאותו יום איחר לשוב נשלחה ע"י אמה לעלות לביהכ"נ שמעל דירתם לברר פשר הדבר. והנה היא יוצאת מפתח ביתה, עולה במדרגות הפונות לחצר הגדולה, ורואה את אביה עומד ודולה מים מהבאר וממלא הפחים שליד הבאר, כשלידו עומדים שני זאטוטים, כבר שית ובר שבע, המעבירים חצאי או רבעי פחים הביתה, מוריקים אותם וחוזרים חלילה.

"אבא, כלום 'שואב המים' של השכונה נהיית?", פונה היא אליו בשובבות של ילדות. "אל נא בתי", עונה לה אביה, "חוזר הייתי מבית הכנסת ורואה ילדים פעוטים של ת"ח עני עומדים ושואבים מים מהבור תוך התכופות מסוכנת, ושאלתי: למה נסים, שואב המים, אינו דולה לכם? והשיבו שאין להם במה לשלם לו."

"ואיה אבא ואמא? 'האבא חולה בשפעת חזקה. ואמא יולדת היא, ואין לנו טיפת מים בקנקן'. כששמעתי כך חלצתי תפילין, פשטתי טליתי והוצאתי מידם החבל והדלי, ואני שואב להם, כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא אותם ואחריש מן הצד כלא רואה?!". "ומה יאמרו הבריות, שאלתי לאבא, שנהיית שואב מים? כלום זה לפי כבודך?".

"ומה יאמרו בשמים", ענה אבא ז"ל, 'יושב לו הלה וסועד פת שחרית במנוחה, וילדי ישראל בני עניים מסכנים נפשם להביא טיפת מים לאביהם החולה ואמם היולדת?!".

חסדו של מרן רבי חיים עוזר זצוק"ל

מרן רבי חיים עוזר זצוק"ל היה גאון בחסד, ואבי זצ"ל סיפר, שרבי גבריאל סמוטני סיפר לו, כי בזמן המלחמה ברח לוויילנה ולא היו לו מכרים, ונכנס לבית מדרש והתיישב ללמוד בלי אוכל, בלי שתייה ובלי מקום איפה לישון. בלילה ניגש אליו יהודי ואומר לו "שלום עליכם", ושאלו אם הוא מסודר באוכל ובשינה, וענה לו "אין לי כלום". הוציא היהודי סכום כסף גדול, נתן לו ואמר: "זה בינתיים להוצאות שאתם צריכים לכמה שבועות ואני שליח של ר' חיים עוזר". הוא שלח אנשים לכל חלקי העיר ללכת אל בתי המדרש לראות אם יש יהודי שאין לו לאכול ושאלו לו מקום לישון ונתן להם כסף לצורך זה.

(מתוך הספר 'אוצר הידיעות השלם')

המשגיח, שהכיר את הבחור, ענה לאבי הבת "הכל לא בסדר"... כלומר, שיבין ברורות ולא יעלה על דעתו לגשת לשידוך זה. ויהי ממחרת הוזמן המשגיח ל'אירוסין' של הבחור עם בתו של האיש שבירר אצלו אתמול. בבואו לשמחת האירוסין שאל את אבי הכלה: "כיצד גמרתם את השידוך אחרי ששמעת ממני אתמול דברים מפורשים..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על נפלאות דרכי השידוכין

"וַיֵּרָץ הַעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ... וַתִּמְהַר... וַתֵּרָץ עוֹד" (בראשית כ"ד, י"ז-כ')

מלהזכיר... לכן אמר הקב"ה לאדם: אני אשיג לך 'זיווג' ההגון לך, אפילו עליך תרדמה ובוזה הזמן אציג לפניך זיווגך, ו'כזה ראה וקדש', וכדאמרי אינשי "אל תעזור ואל תפריע..."

אף שבאמת כל מערכת השידוכים מתנהלת לה רק מן השמים, כי הבה נתבונן: זה קרוב לעשרים שנה מגדלים האב והאם את בנם ובתם ביגיעה עמל ויזע; משנות ילדותו הדירו שנתם בלילות, ומשגדל הוליכו אותו לבית תלמודו וכו' וכו' כידוע לכל 'צער גידול בנים' מהו... חשוב נא איך יראה דבר כשיגיע עת דודים ויינשאו הבן או הבת לזיווג שיבוא מאליו מן השמים מבלי שיהיה ביד ההורים לחוות דעתם בעניין... על כן חס הבורא על האב והאם, נותן להם 'שירגישו' כאילו יש להם גם 'חלק' בהחלטת הזיווג, אבל באמת אין זה אלא דמיון... המכיר בזה תישלן נפשו בכל תקופת השידוכים, והיה זה שכרו.

וכן פירש הרה"ק רבי שלום'קה מזוועהיל זי"ע את הנוסח "העומד מצד החתן", כי אין האב אלא עומד מן הצד ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד, שפעמים מעמידהו הקב"ה בצד שלא יפריע ב'חכמתו' ובחששותיו אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה ('יסוד צדיק' עמ' רפג).

הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר ('ליקוטי יהודה' בפרשתן עמ' רכ"ט) בשם הגה"ק רבי חיים מברסק זי"ע, כי בעניני השידוכין עלינו לדעת שהכל יתנהל כפי הנאמר "מה' יצא הדבר". ולא רק עסקי השידוכין נקבעים ממרומים כרצונו יתברך, אלא גם הזמן בו יבוא השידוך למעשה ויגמר בכי טוב אף הוא תלוי רק ביד הקב"ה, ואין יכולת ביד אנוש למהרו אפילו ברגעא חדא או לאחרו.

וכבר נשתברו קולמוסים רבים לחזק לבבות נשברים ולרומם רוחם של הממתנינים לזיווגם או לזיווג של הבן והבת. ובאמת יש להם להשיב נפשם בדברי הכתוב בפרשתן (כד, נ) "ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר, לא נוכל דבר אליך רע או טוב", וכתב הרשב"ם, וז"ל: "לא נוכל דבר אליך - לא הסתירה ולא הבניין תלוי ברצוננו, כי על כרחנו (יקרה הדבר בין אם אנו) רוצים או לא רוצים, כי הקב"ה עשה זאת שהיכולת בידו", עכ"ל.

ומכאן נלמד לכל ענייננו ש'רצון אבינו שבשמים' הוא אשר יקום ויהיה. וכפרט הנלמד מן הכלל נלמד לעניין השידוכים, כי הזיווג שהוכרז מן השמים יעלה ויבוא ויצא לפועל בזמן שגזר הבורא ובאופן שגזר מן שמיא ל'גמר השידוך' (והוכרח להיגמר באותו היום, הואיל והתפלל "הקרה נא לפני היום", והרי כבר היה 'לעת ערב' כדכתיב בפסוק יא). הכל מתנהל במהירות ובחפזון כ'קפיצת הדרך', ריצת העבד, מהירות רבקה וכדו' - כדי שייגמר הדבר בכי טוב בעתו ובזמנו ללא עיכוב רגע אחד. על כן, בהגיע אדם לפרק 'האיש מקדש' ועליו לשדך את בנו ובתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר 'אני אנה אני בא', איני יודע מה לעשות ולאן לפנות... אין לו אלא להחזיק באביו שבשמים ובאמונתו יחיה, כי בהגיע הרגע הנכון יעלה השידוך ויתקשר בקשר של קיימא.

הנה, ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה 'ויאמר ה' אלוקים לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' אלוקים תרדמה על האדם וישן' (לעיל ב, ח-כא). יש שרמזו כי פעמים רבות מתעקש אדם לומר רצוני דייקא בשידוך פלוני, או לאידך פעמים שיאמר שידוך זה הס

הרה"ק ה'בית ישראל' מגור זי"ע היה אומר: **"ווען סיקומט די ריכטיגע מינוט געדויערט עס ווייניגער פון א מינוט"** (בהגיע הרגע המיוחל נגמר הדבר בפחות מרגע).

אחר המלחמה נשאר הגאון רבי נפתלי נבנצל זצ"ל אוד מוצל מאש, יחיד מכל בני משפחתו. והנה, באחד הימים הוצע לו שידוך שהוא מצדו חפץ מאוד בהצעה זו אך לא ידע בעצמו כמה 'להשתדל' כדי ששידוך זה יצא לפועל, על כן נכנס אל החזו"א והציע ספקותיו. ענה לו החזו"א: **"את שלך כבר עשית, יצאת ידי חובת השתדלות, הנח להנהגת הבורא שתיעשה מאליה ואל תוסיף לפעול למחר את השידוך"**. שמע הגר"נ לדברי החזו"א, ואכן לא הגיע הדבר לכלל מעשה אלא בבוא עתו וזמנו נישא בשעטומ"צ לזיווג המוכן לו מן השמים.

כעבור שנים רבות והנה עומד ר' נפתלי ביום היכנס נינו הגדול לבריתו של אאע"ה, ובביהכ"נ שבו התפלל ותיקן כיבדוהו ב'עלייה' לכבוד היום הגדול והגבאי ערך לכבודו 'מי שבירך' והכל הכריזו יחדיו **"מזל טוב... מזל טוב..."**. לאחר התפילה ראו כי לבו של ר' נפתלי נתון בסערה, וכמשיח לפי תומו הראה על אחד המתפללים - בן גילו שלא נפקד מעולם בזש"ק, והיה עדיף אילו לא כיבדוהו בעלייה. והוסיף ר' נפתלי לספר למלווהו שאותו יהודי נישא בשעתו לאותה 'מדוברת', ורק כעבור שנים רבות נוכח לראות את נס הצלתו בזה שאותו שידוך שכל כך חשק בו לא יצא לפועל, שאם כן היה עדיין עקר עד היום הזה כאותו יהודי שמעולם לא נולד לו זש"ק.

על כן, אל נא אחי תרעו בראותכם כי מחשבתכם איננה יוצאת לפועל - בפרט בענייני שידוכים בהם פועלים רגשותיו של אדם ביותר, שמחו נא בהנהגת הבורא עמכם, קבלו בתמימות ובשמחה את הנהגתו עמכם, כי אינכם יודעים אלו נסים וטובות פועל הקב"ה בעדכם מבלי שתדעו ותשיגו אותם (כי פעמים האדם מתוודע לנסיו אחר שבעים שנה, ופעמים שלעולם לא יידע - יאמין בזה וירווח לו).

הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל שימש בכמה וכמה ישיבות כאש ישיבה. באחת מהישיבות ארע דבר, בבחור שהתחצף נוראות אל צוות הישיבה - המשגיחים וראשי הישיבה... לאור הנהגתו היו אלו דנים הרבה באסיפותיהם אודות הבחור הלז, **ובכל אסיפה ואסיפה גמרו אומר לזרקו מכותלי הישיבה**, אלא שחזקה עליהם טענתו של רבי חיים ברים שאינו מסכים לשילוח בחורים - ואם הבחור יתחייב 'גלות' הרי הוא גולה עמו...

עד שבאחת הפעמים הגדיל הבחור עשות, ובטרם יציאתו ל'שבת חופשה' ניגש אל המשגיח ו'הדריך' אותו סדר הנהגתו בימים הבאים כיצד...

מיד בחזרם אחר שבת ישב ה'צוות' לאסיפת חירום, ורובם ככולם הכריעו כי אין מחוצף כמותו בין כל 86 בחורי הישיבה, ומעתה אין מקומו כאן אפילו במחיר שיפסידו את הגאון רבי חיים עמו גם יחד...

ואכן, רבי חיים נטל את צקלונו הדל ופנה לפתחה של הישיבה - שם פגש ביהודי מבני חו"ל שניגש אליו והחל מברר אצלו על אותו הבחור. ברגע כמימרא הבין ר' חיים שאותו היהודי כבר גמר אומר לגמור את השידוך ולא בא אלא להרגיע את עצמו כשישמע כמה מעלות טובות על הבחור. על כן השיבו: **"מה אומר ומה אדבר, אגלה לך מצפוני לבי: בזאת יצאתי מאסיפת צוות הישיבה וכולם כאחד נמנו וגמרו לומר שזה הבחור 'יחיד' בדורו הוא, ובין כל 86 בחורי הישיבה אין עוד בחור כזה..."**. (ומשראה ר' חיים שעדיין עומד האיש לעלות ולברר אצל שאר אנשי צוות הישיבה, קראו שוב ואמר לו: **"רבי יהודי, חוסו על זמנכם היקר, חבל על הטרחה שבעליית המדרגות, אין כזה בחור בכל הישיבה, חטוף וקח לך בחור כמותו ל'חתן'"**. וכן עשה!) למותר לציין שלמחרת היום נגמר השידוך וממילא גם ר"ח הוחזר לישיבה, כי ממילא עומד הבחור לקראת 'סיום' עם הישיבה.

ויש שאמרו, שלכך קוראים להתקשרות השידוכין בשם 'ווארט', שפירושו בשפת הא'ידיש - **דיבור**, לרמז **"שהכל נהיה בדברו"**, כל שידוך שנגמר נעשה אך ורק במאמרו יתברך. והמשכיל יבין שלא 'לדאוג' בענייני שידוכין כי ממילא מתנהל הכל על פי מאמר ה', וכשיבוא הרגע הראוי והנכון יסבב 'מסבב הסיבות' שיבוא הדבר אל סיומו.

הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית, אשת חבר להגה"ק הסטייפלער זצוק"ל: **"היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור (לעניין שידוכים), והנה כששאלני על 'יראת שמים' עניתיו 'ס'קען זיין בעסער' (יש לו במה לשנות דרכיו ולהתעלות יותר ממצבו העכשווי). כמו כן כששאלני על 'התמדתו ואהבת התורה שבקרבו' עניתיו 'ס'קען זיין בעסער'.** כך עניתי על כל שאלותיו וספקותיו, ורציתי בזה לרמז לו - אין הבחור ראוי לך. על כל דבר נענה האיש ואמר: **'מבין אני שאין בו כל חסרון שהרי אין 'מושלמים' בעולם הזה, ומכיוון שהרבי אינו אומר אלא שיש לו מקום להיטיב דרכיו משמע שהוא עומד על דרך טובה וה'חסרון' היחיד שיש לו שעדיין יש לו מקום להתעלות, הרי זה 'החתן' המתאים לי, ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכן, "הוסיף החזו"א, "הבט נא וראה איך שהקב"ה מנהיג את עולמו - הרי יהודי זה 'בר דעת' הוא, ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'יש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו', ואיך נהיה כדבר הזה שהבין מדבריי שאין כל חסרון בבחור? אלא, בהגיע העת והזמן לזווג את בת פלוני לפלוני נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוץ' הארץ ואף השמים אם יצטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך ייגמר...**

'כי מה' אשה לאיש' (מועד קטן יח:)". ועוד מעשה מסופר על איש שהציעו לו בחור לבתו. נהג האיש כמנהג ישראל ובא לשמוע את חוות דעתו של המשגיח. המשגיח שהכיר את הבחור וידע שע"פ הלכות שמירת הלשון מותר לו לענות אמת לאמיתה, ענה (ב'לשון הקודש' כמנהג בני עדות המזרח מימות עולם) לאבי הבת **"הכל לא בסדר"**... כלומר, שיבין ברורות ולא יעלה

המשך בעמוד הבא

מחו"ל לארה"ק נמלך בדעתו לעבור דרך לונדון הבירה ושם יפקוד ביום שישי את ציונו של הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע, ויעתיר בדבר ישועה ורחמים שכבר יבוא עתו וזמנו לבנות את ביתו בישראל (כנודע, אשר הבטיח הרה"ק שמי שיעלה על קברו ביום שישי ויקבל עליו קבלה טובה בוודאי תבוא ישועתו - אך בתנאי חמור שעליו לקיים קבלתו בכל תוקף). וכך עשה, השתטח על הציון הקדוש ובאותה שעה קיבל על עצמו להוסיף 'תוספת שבת' עוד חצי שעה על זמן הדלקת נרות.

משם מיהר לדרכו לארה"ק. ואכן, עוד באותו יום שישי כבר נחו רגליו על אדמת קודש בהגיעו בשלום למחוז חפצו. מיד סידר את חפציו ומטלטליו אשר הביא עמו, שהרי מהיום עליו להקדים לקבל שבת... בהגיע הזמן שקיבל על עצמו להוסיף על השבת נטל את ה'בעקטשע' שלו מתוך החבילה, והנה כולה נצבעה בצבע לבן ממשחת שיניים ששכנה לצדה בין החפצים, עד שבזיון נורא היא גורמת ללובש אותה. אבל... הרי אצלו כבר 'שבת...' ובגבורה התגבר בגבורה לשמור על קבלתו ולא ניקה את הבגד כלל, ומכיוון שלא יכול היה להלך בו על כן 'לבש שחורים' שנהפכו ללבנים והלך למקום שאין מכירים אותו... בבית הכנסת שב'מושב' זקנים הסמוך. וכמעשהו בלילה כך גם בצפרא דשבתא וכן במנחה.

בצאת השבת שאלו אחד הזקנים השוכנים שם לפשר הבגד המלוכלך שעליו וסיפר לו כל אשר קרהו... תשובתו ותמימותו מצאו חן בעיני הזקן שהלך מיד לפעול בעדו, וביום שלישי הבעל"ט בא הבחור הלז בקשרי שידוכין ונעשה נכדו של אותו זקן.

מעשה שהיה, בשני בשבת בעשרים ושניים לחודש מנחם-אב בשנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבעה לבריאת העולם (כ"ב אב תשע"ז) פגע נהג 'משאית' (truck) בגשר המיועד להולכי רגל שמעל כביש גהה (Geha Road) - הסמוך לעיה"ת בני ברק והפילו. והנה אחרון ההולכים על הגשר באותה שעה היה בחור מבוגר כבן שלושים שנה, שלדאבון לב עדיין לא מצא עד אותה שעה את זיווגו. הלה הרגיש כי הגשר מתנועע ונדמה בעיניו כי מתרחשת תחת רגליו 'רעידת אדמה', על כן נשא את רגליו והחל נס ונמלט מן הגשר והמשיך במרוצתו לאורך הכביש כשהוא מתרחק מרחק אדיר מהגשר - ללא כל סיבה. באותה שעה עבר יהודי נכבד והנה הוא רואה בחור רץ בכוחותיו האחרונים... עצר אותו ושאלו לפשר מרוצתו ומנוסתו, סיפר לו הבחור כשהוא נושם בקושי גדול את אשר ראו עיניו... לאותו יהודי הייתה אחות בוגרת שכבר מלאו לה עשרים ושמונה שנים ועדיין לא באה בקשרי אירוסין - והבחור מצא חן בעיניו, ומשם הייתה הדרך קצרה לגמור השידוך עם הבחור הנמלט.

ביום רביעי כ"ו חשוון תשע"ח נערכה שמחת הנישואין ברוב פאר והדר, ויהיה בחזרם הביתה הייתה דרכם דרך אותו 'כביש גהה' ובבואם למקום הגשר מצאו שהכביש סגור הואיל ובאותו הלילה החלו ההכנות לתיקון הגשר. החתן שאצה לו דרכו ביקש מהשוטר שיפתח לו את הדרך ב'אישור מיוחד', אך הלה לא הסכים. גם לאחר הפצרות לא הסכים עד שהחתן הבטיח לו שבפיו דבר מעניין עד

על דעתו לגשת לשידוך זה. ויהי ממחרת הוזמן המשגיח ל'אירוסין' של הבחור עם בתו של האיש שבירר אצלו אתמול. בבואו לשמחת האירוסין שאל את אבי הכלה: "כיצד גמרתם את השידוך אחרי ששמעת ממני אתמול דברים מפורשים...". ענה לו האב: "משבאתי הביתה והצגתי בפני בני ביתי ובתי את דבריך, אמרה הבת שמצדה אין בעניין הקול כדי לעכב את השידוך, ואף אם קולו של החתן אינו ערב כל כך אין בזה כל חסרון...". הא לך, כי אם הזיווג מיועד מן השמים לא יועילו כל טצדקי למנעו, עד שמן השמים הטעו את האב לחשוב שהמשגיח אומר לו **הקול לא בסדר...**

כיו"ב אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, שבבוא העת לגמור השידוך מוליך הקב"ה את ההורים כ'בלינדע פערד' (סוסים עיוורים) שלא יראו כל חסרון במדובר, ובכך ייתנו את הסכמתם ויצא השידוך לפועל.

כה אמר הרה"ק הסבא משפולי זי"ע ('איש הפלא' עמוד שסד, הובא בתפאל"מ בפרשת) וז"ל: "לכל אדם יש מעלות ויש חסרונות, וכאשר נגזר על האדם שידוך משמים אז יורד א לוקשן ברעה"ט, היינו קרש רחב מן השמים ומכסה את כל החסרונות און עס בלייבט גוליא (כל כולו בשפת רוסיה) מעלות. אבל כשהשידוך שהציעו לו עכשיו אינו מה שנגזר עבורו מן השמים מ' יום קודם יצירת הולד, אזי יורד א לוקשן ברעה"ט מן השמים ומכסה את כל המעלות און ס'בלייבט גוליא חסרונות".

פעם שאלו את הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע: "מהו זה שאומרים שהשידוך בידי שמים, והרי יש לי שונאים והם עומדים ומקלקלים לי את השידוכים?". ענה הרה"ק: "אכן, הכל מן השמים, אלא אם השידוך באשערט (הגון וראוי) ישלחו מן השמים את המחוחתנים אל האוהבים והם יאמרו עליך כל הטוב; ואם לאו, יגיעו אל השונאים והם יורידו את השידוך".

פעם קבל איזה 'מחותן' בפניו (ה'פני מנחם') כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל מכרו לו כי החתן הינו ממש 'רבי עקיבא אייגר', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור... (תחת מה שאמרו לו כי הוא 'נודע ביהודה' נתברר שהוא 'נודע בגויים').

נענה הרה"ק ואמר: "הנה, בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני' לפלוני' שהוכרז ארבעים יום קודם יצירת הוולד, נוטל הקב"ה את ה'שכל' מהורי המדובר שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו לפתותך בקל ש'חתן דנן' הינו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנם מן השמים. וכי על זה דווה לבך? האם היה עדיף לך להישאר מבלי שכלך? ימלא פיך תהילתו על שחזר אליך שכלך בשלמותו".

מעשה בבחור מבוגר - 'זקן מופלג' מתושבי ארה"ב שהפליג ללמוד באחת הישיבות הקדושות שבארץ הקודש. פעם אחת בשובו

מאוד הקשור לנעשה עתה עם הגשר, כי כל ה'שידוך' נעשה בזכות קריסת הגשר הלז - ועתה עם בנייתו של הגשר נבנה גם ביתו - מיד נפתחו לו השערים...

**"הנה, בבוא העת והזמן לגמור
השידוך עם 'בת פלוני לפלוני'
שהוכרו ארבעים יום קודם
יצירת הוולד, נוטל הקב"ה את
ה'שכל' מהורי המדובר שלא
יזיקו ולא יפריעו את הדבר
מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו
לפתותך בקל ש'חתן דנן' הינו
רעק"א בכבודו ובעצמו..."**

וחתום - בו כתב אל הגביר "מוכ"ז הוא הנבחר להיות חתן לוקח בתך", וביקש ממנו שבדרכו הביתה יאריך דרכו למקום מגורי הגביר וייתן לו את האיגרת. הבחור שלא ידע איגרת זו מה טיבה וגם קצרה נפשו בדרך, לכן פנה אל אחד מחבריו אשר דר בסמיכות למגורי הגביר, וביקש ממנו שימסור מכתב זה אל הגביר והלה הסכים לזה. בבואו אל עירו סר תחילה לבית הגביר ומסר לו את האיגרת, פתח הגביר וראה שהבחור העומד לפניו הוא המיועד לו, ומיד שלח לדבר בו נכבדות ונגמר השידוך בכי טוב. והתברר בחוש דרכי ההשגחה העליונה לסבב כל הסיבות עד שיצא לאור רצונו ית'.

כבר אמר פעם מחותן חשוב בגמרא ה'שבע ברכות' של בנו החמישה עשר, אחר שכולם נישאו אחד אחד בעתו ובזמנו והקימו בתים נאמנים לה' לשם ולתפארת, ויען ויאמר: "את כל בניי העמדתי תחת החופה ובכל זה לא עזרני הבורא במאומה..." כל צאצאי האב הדרשן נשתוממו שמה אירע לאב איזה חולי בראשו - להוציא מפיו דיבורים כגון דא... שחק האב והסביר להם: "וכי הקב"ה עזר לי... הרי הוא עשה את הכל... אל תאמרו ח"ו שאני עשיתי והוא סייע ועזר לי, אלא את הכל בכל עשה הבורא בכבודו ובעצמו".

ביסוד זה ביארו מה שאמר אברהם אבינו לאליעזר (בפרשתן כד, ז), "ה' אלוקי השמים... הוא ישלח מלאכו לפניך", כי אליעזר חשש שמא לא מצליח בשליחותו, אמר לו אברהם: הסר דאגה מלבך כי יבוא מלאך מן השמים והוא יהלך לפניך לעשות הכל, ואתה תבוא אל המוכן; כלומר, לא שאתה תעשה והקב"ה יעזור לך, אלא את הכל יעשה הבורא... רק בבואו לפני לבן ובתואל שלא היו 'היימישע' (מן היראים לדבר ה') להם אמר אליעזר שאברהם אמר לו (ש מ) ה' ישלח מלאכו אתך, כלומר שאתה תעשה והקב"ה יעזורך.

(מתוך 'באר הפרשה' - תשע"ט)

מעשה בבחור בן טובים וירא שמים שלמד באחת מהשיבות המפורסמות בארץ ישראל, אך משום-מה לא הצליח למצוא את זיווגו, וכך עברו הימים מיום ליום ומחודש לחודש כשבלבו נשבר בקרבו מחמת מצבו הקשה.

לקראת שבת אחת החליטו בני הישיבה לשבות בשב"ק במירון סמוך ונראה לציון המצוינת של רשב"י. אותו בחור הצטרף ונסע עמם, אך במשך כל השבת הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצעריו ולא עלה לציון אפילו פעם אחת. רק במוצאי שבת נתעורר בו רצון לפקוד את הציון בטרם יחזור לישיבה. ואכן, בהגיעו אצל הציון פתח באמירת תהילים בהשתפכות הנפש ובדבקות עצומה, עד שלאחר כמה שעות גמר את כל הספר מרישא ועד גמירא. כאשר סיים תפילתו הביט לאחוריו ולא מצא את חבריו שכבר חזרו בצוותא לישיבה, והבין שעתה עליו לחזור לישיבה בכוחות עצמו. אך כיוון שלא הייתה הפרוטה מצויה בכיסו הלך לביתו של אחד מתושבי מירון, סיפר לו מעשה שהיה וביקש שילוווה סכום מעות להוצאות הדרך, ואמר לו, דהגם שהוא אינו מכירו אך בידו להתקשר לראש הישיבה שלו המכירו והוא בוודאי ימליץ להלוות לו סכום זה, ובהזדמנות ישלח לו את סכום ההלוואה. בעה"ב שוחח עמו על דא ועל הא למשך זמן מה ולאחר מכן הלווה לו כפי בקשתו ונפטרו לשלום.

היהודי שהתפעל מאוד מאצילותו של הבחור מיהר להתקשר לראש ישיבתו וסיפר לו שכך וכך היה מעשה, ובירר אצלו 'מה טיבו' של הבחור כי בת יו ש לו שהגיעה לפרקה ועל כן ברצונו לברר אצלו מה טיבו. למותר לצייין שראש הישיבה הרבה והפליג בשבחו של הבחור בתורה ובמידות טובות, ואכן מיד שלח הלה שדכן שידבר עם אבי הבחור להציע את השידוך, וכעבור יומיים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה בעיה"ק מירון, ונתברר למפרע שתפילתו במוצאי יום מנוחה הרגיעה שחקים ועל ידה זכה לישועה הגדולה; ולא עוד, אלא אף בעיני בשר ראה דבגלל שהאריך בתפילתו באותה שעה זכה לראות בישועתו, שהרי איחורו גרם לו לפגוש את חותנו לעתיד, ועי"ז באו בברית האירוסין ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

מעשה בעשיר שחשקה נפשו בבחור תלמיד חכם מופלג עבור בתו, והלך אל הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בבקשה שיראהו מיהו הבחור המופלג ביותר בישיבתו הרמה כי ברצונו לקחתו כחתן לבתו. השיב לו החת"ס: "בסוף הזמן הנני מעביר את כל הבחורים בכור הבחינה, אז אדע בבירור בטיב כל אחד ואחד. שוב נא לביתך ולאחר שתגיע עת המבחן אשלח אליך את הבחור המיועד". בסוף הזמן בחר החת"ס את הבחור המהולל ברוב התשבחות, נתן בידו כתב צרור

בפעם הראשונה בה אברהם קיבל פודינג הוא יצא מכליו מרוב הנאה. לאחר שסיים את מנתו עד הטיפה האחרונה עלה בו חשק עז לאכול מנה נוספת... יצרו גבר עליו והוא נעמד שוב בתור כדי לקבל מנה שנייה. אך האחראי על החלוקה זכר שילד זה כבר היה כאן, ובמקום לקבל מנה מהמעדן הנכסף קיבל אברהם סטירה חזקה ומצלצלת על פניו...

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"זקן ביתו המושל בכל אשר לו" (בראשית כ"ד, ב')

מלאכת החינוך דורשת חכמה, ידע ומחשבה רבה. מתאים להביא בזה את דברי הספורנו (שמות יד, ז) וז"ל: "כי אמנם תוקף כל הצבא תלוי בשר הצבא וחכמתו ותחבולותיו!"

בכל בית ניתן להמשיל את ההורים למפקדים ושרי צבא האחראים על הצלחת כל הנתונים תחת פיקודם. אם ההורים נוהגים בתושיה, לומדים את דרכי החינוך ומשקיעים מחשבה בכל צעד, עתידים הם לקצור בסייעתא דשמיא פירות; אך אם אינם חושבים כלל אלא נוהגים בכל עניין על פי מצב הרוח, הרי שחס ושלום מתמעטים הסיכויים להצלחת ילדיהם.

עד כמה צריך לחשוב מחשבות בנוגע לדרכי החינוך? זהו דבר שאין לו שיעור. ככל שההורה מוכן יותר להשקיע ולהתאמץ כדי לזכות לראות בנים תלמידי חכמים, כך הוא ישקיע מחשבה על כל צעד ושעל בחינוכם. אצל גדולי ישראל מצאנו עובדות מבהילות על השקעת המחשבה בחינוך ילדיהם ותלמידיהם. הגאון רבי ברכיה שינקר שליט"א, ראש ישיבת 'תפארת התלמוד', מסר בשם הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת 'באר יעקב': "כאשר אני מחליט להוכיח בחור בפרהסיא, הרי זה לאחר מחשבה של שבועיים!"

דבר מבהיל מביא הנצי"ב על הפסוק "לא תשא את שם ה' אלקיך לשווא", בספרו 'העמק דבר' (שמות כ, ז) בשם הפסיקתא, שהמקבל מן השמים שררה או הנהגה ואינו ממלא אותה הרי זה מתרפה במלאכתו אשר חבר הוא לאיש משחית. וכיוון שבכל שררה יש מעין עניין אלוקות, מי שאינו ממלא את התפקיד שהוטל עליו מן השמים עובר על "לא תשא".

ואבי מורי שליט"א רגיל להביא את דברי הנצי"ב הללו, לגבי האחריות המוטלת על כל אב לחנך את בניו. הרי אם הקדוש ברוך הוא העמיד אדם בראש משפחה ונתן לו ילדים, הרי שעליו מוטל להנהיגם ולחנכם בדרך הישרה כדי שיגדלו ליהודים יראי שמים ולומדי תורה. ואם אינו עושה כן אלא מגדלם בלי מחשבה והכוונה, שיצמחו לאן שתישאם הרוח - הרי יש בזה שמץ לאו של "לא תשא"! מבהיל על הרעיון!

במניין שבבית מרן ה'חזון איש' זצוק"ל אירע פעם מעשה הממחיש היטב נושא זה: אדם אחד הגיע עם בנו להתפלל ובאמצע תפילת שמונה עשרה הילד דיבר. האב כעס עליו מאוד, ובלי לחשוב פעמיים נתן לו סטירה הגונה.

לאחר שנסתיימה התפילה פנה ה'חזון איש' לאב ואמר לו: "לא ידעתי שאתה 'איש חינוך'!..." הלה התרגש מאוד מן המחמאה ששמע מה'חזון איש'. אך בעודנו נמצא תחת הרושם של המחמאה הוסיף ה'חזון איש' לומר לו דברים נוקבים: "היודע אתה כי במעשה שעשית חנכת את בןך לשני דברים: חנכת אותו שאסור לדבר באמצע התפילה, ובנוסף חנכת אותו להיות כעסן. איזה משני אלה השפיע יותר? הדבר השני. ומדוע? כיוון שחז"ל לימדונו כי 'גדול שימושה יותר מלימודה'. את זה שאסור לדבר הוא אמנם הבין, אבל הכעס שהרגיש היה בבחינת 'שימושה'..."

ה'חזון איש' בספרו 'אמונה ובטחון' (ד, טז) כותב זאת בפירוש בלשון נוקבת: "וכאשר מייסר את תלמידו בביטוי גס וזעקת רוגז על העוול אשר עשה, מתערב כאן רע וטוב - אם יש כאן תועלת תוכחה והחניך מתעורר על חטאו וגומר בלבו שלא לשנות חטא זה, יש כאן ענין רע שהחניך מתרגל בגסות ובקפדנות המקבל מרבו שרואהו משמש במגונות אלו בשעת תוכחתו, וגדול שימושה יותר מלימודה, והתלמיד מחקה תמיד את רבותיו".

המנהל ממקומו, ניגש אל הארון והוציא ממנו שתי מנות פודינג. למול עיניו המשתאות של אברהם הוא הציב על השולחן והזמין בחיוך לשבת לאכול...

"מחווה זו", סיפר רבי אברהם בהר"ן עשרות שנים לאחר מכן, "האירה את כל חיי. באותם רגעים קסומים בחברתו של רבי אריה הבנתי מה גדול כוחו של איש חינוך המבין לנפש הילד, וחשבת לעצמי שגם אני רוצה להיות כמוהו. זו הסיבה שבגללה התחלתי לעסוק בחינוך!".

ביקורת בונה - כיצד

ישנו כלל ברזל אחד, עליו חשוב מאוד להקפיד בשעה שמעבירים ביקורת על ילד, והוא: בשום אופן אין לכנות את הילד בתארים בלתי מחמיאים בגלל מעשיו. נתינת שם לילד היא בעצם קביעה שכך הוא וזה טבעו, וכתוצאה מכך סיכויי להשתפר יורדים פלאים. אם ילד מתבטל מלימודיו אפילו תקופות ארוכות, עדיין יש סיכוי טוב לשכנעו להתחיל ללמוד. אך אם תקרא לו "בטלן" הוא יהפוך באמת לבטלן!

למעשה, כשילד עושה מעשים שאינם ראויים, בדרך כלל לא ברור אצלו מדוע הוא עושה זאת. עולמו אינו מוגדר בבהירות, ומי שקובע כיצד יסתכל על עצמו ועל מה שעשה - אלו הוריו ומחנכיו. אם כשילד משתולל אומרים לו פעם אחר פעם שהוא מופרע, הוא מבין היטב: אני מופרע, וילד מופרע עושה מעשים מופרעים. כעת, למה שיצליח להפסיק? הוא הרי ילד מופרע!

לעומת זאת, ילד שזכה ללמוד אצל הורים חכמים או מחנך חכם, לעולם לא ישמע אף מילה אחת שתגדיר את אישיותו באופן שלילי. אם הוא משתולל לא יאמרו לו שהוא עצמו מופרע, אלא שהמעשה שעשה היה גרוע. הורה חכם עוד יותר יוסיף גם באותה נשימה, שלא מתאים לילד טוב כזה לעשות דברים כאלה, וכן על זה הדרך.

בנוסף לכל זאת, ביקורת הכוללת במפורש או במרומז גם הערכה שלילית על אופי הילד פוגעת בו ומשפילה אותו, ולפיכך מקטינה עוד יותר את הסיכוי שירצה להשתפר. ביקורת חכמה היא כזו המשאירה את הילד עם תדמית חיובית על עצמו, וכך נוצרים בו רצון וחשק לעבוד ולהצליח יותר.

הזדמן לי פעם להיות בחדרו של מנהל חינוכי מפורסם, הגה"צ רבי ליפא זילברמן זצ"ל, מוותיקי המחנכים בירושלים, כשנכנס אליו ילד מפוחד ובידו פתק מהמלמד. תוכן הפתק היה שילד זה הפריע בכיתה בצורה חמורה ביותר ובלתי מתקבלת על הדעת, ולפיכך לדעת המלמד יש לשלחו אל ביתו ולדרוש שיחזור עם ההורים.

תגובתו של המנהל בוששה לבוא. הוא מולל את הפתק בידיו, וכשהבטתי בו ראיתי על פניו ארשת חמלה. לאחר שניות ארוכות הוא פנה אל הילד ואמר לו כך: "ממש פלא! אתה הרי ילד מצוין גדול, ומהפתק הזה אני רואה שפתאום נהיית מצוין קטן. לכן אני מבקש שתלך עכשיו הביתה ותגיד לאבא שהמנהל רוצה שהוא יבוא, כדי שכולנו נחשוב ביחד איך תמשיך להיות מצוין גדול כמו שהיית עד היום..."

אחד ממאות התלמידים שגדלו בת"ת 'עץ חיים' על ברכיו של הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, היה הרב אברהם בהר"ן, מי שנודע ברבות הימים כמחנך דגול. את התמסרותו לחינוך ואת גישתו המקורית לילדים הוא תלה במעשה אחד שאירע עמו בילדותו, בו התגלו חכמתו וטוב לבו של רבי אריה במלוא יפעתם. וכך היה המעשה, כפי ששמעו מפיו נכדו הקרוב רבי בנימין לוי שליט"א:

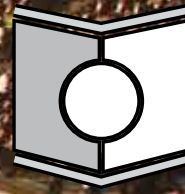
הילד אברהם התייתם מאביו בעודו לומד בת"ת 'עץ חיים', ואת ארוחות הצהרים היה סועד במסעדה שבת"ת. בכל ראש חודש נהגו במסעדה לחלק לתלמידים פודינג שוקולד - מעדן שבתנאי אותם ימים נחשב לדבר נדיר, ובפרט עבור ילד שבא מבית חסר אמצעים. בפעם הראשונה בה קיבל אברהם פודינג הוא יצא מכליו מרוב הנאה. לאחר שסיים את מנתו עד הטיפה האחרונה עלה בו חשק עז לאכול מנה נוספת... יצרו גבר עליו והוא נעמד שוב בתור כדי לקבל מנה שנייה. אך שוד ושבר; האחראי על החלוקה זכר שילד זה כבר היה כאן, ובמקום לקבל מנה מהמעדן הנכסף קיבל אברהם סטירה חזקה ומצלצלת על פניו...

מתוך כעס, אכזבה ועלבון צורב, בעט אברהם הקטן בתסכול ברגל השולחן שלפניו. אך הוא לא תיאר לעצמו את מה שיקרה בעקבות זאת: השולחן הרעוע נטה על צדו, הסיר הגדול שעמד עליו החליק, וכל תכולתו נשפכה... הפודינג היקר התפשט על הרצפה בכתם גדול וכזה, למראה עיניהם הכלות של הילדים שעדיין עמדו בתור. הילד המבוהל לא חשב פעמיים. הוא נשא את רגליו וברח מהמקום בריצה, יצא את בנין הת"ת וטס לביתו כשלבם הולם בפראות. הוא הבין שעשה מעשה חמור ביותר והתחרט בכל לבו על פחזותו, אך את הנעשה אין להשיב. בראשו קדחו דמיונות אימים על העונש החמור שהוא עתיד לקבל למחרת, ובלילה הוא התהפך בדאגה על יצועו, כשהשינה ממנו והלאה.

לאחר ליל ביעותים שירך אברהם את רגליו אל הת"ת לאטו. האם ילקוהו? האם יזרקוהו מהת"ת? הוא כבר השלים עם הגורל הצפוי לו. אולם מה שאירע לאחר מכן עלה על כל דמיון אפשרי. אך הגיע הילד אל הת"ת הוא נקרא אל חדרו של המנהל, רבי אריה לוי. אברהם גישש את דרכו אל החדר בלב חרד וכבש את עיניו ברצפה. רבי אריה נרכן אליו מעם השולחן. "האם נכון הוא ששפכת אתמול את סיר הפודינג?", שאל רכות. הילד, שלשונו יבשה מאימה, רק הנהן בראשו כמודה באשמה. "האם תעשה זאת שוב?", אברהם טלטל את ראשו מצד לצד בשלילה מוחלטת, נושא עיניים גדולות אל המנהל. אלא מה, בוודאי שהוא לא יעשה שנית מעשה כה מטופש!

רבי אריה חייך אל הילד, וחיוכו החם היה כקרן אור של תקווה לנשמתו המבוהלת. "למה באמת עשית את זה?", שאל. אברהם השיב לאט, בשקט ובבושת פנים, וסיפר עד כמה הוא אוהב פודינג שוקולד, ואיך ניגש שוב אל התור כדי לקבל פעמיים, ואיך ניפצה הסטירה את תקוותו ובערה על לחיו...

חיוכו של רבי אריה התרחב. הוא התכופף אל הילד ולחש לו כממתק סוד: "אתה יודע, גם אני אוהב מאד פודינג שוקולד...", ובזאת קם

Dirshu
דרשו'ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידה לימוד התורה

מעוניין בכרטיס המרטיט של

סיום הש"ס מתקרב...

**ארגון 'אחינו' יוצא למבצע ענק ומיוחד
לתקופה מוגבלת בלבד!**

תרום לארגון 'אחינו', זרוע ה'חיזוק' של 'דרשו'
ותזכה להיות שותף

בהצלת נפשות רוחנית וקבל מיידית:

כרטיסי כניסה למעמד הגדול

**+ ספרי 'דרשו' המובחרים שכבשו
את עולם התורה.**

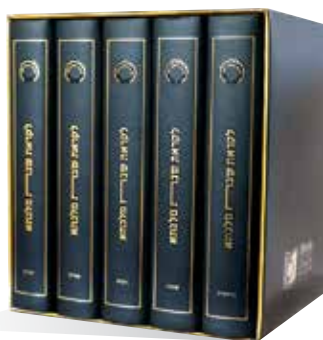
סט 'משנה ברורה' מהדורת 'דרשו'
או סט 5 כרכים של 'לקראת שבת'.

מבצע מיוחד
ל-200
כרטיסים בלבד!
כל הקודם זוכה!

התקשרו כבר עכשיו: המבצע ל 200 כרטיס

יחסים למעמד סיום הש"ס?

תרומה של 36 ש"ח לחודש 14x

קבל מיידית מתנה בשווי

580 ש"ח

2 כרטיסים למעמד האדיר של סיום הש"ס של 'דרשו'
+ סט 5 כרכים 'לקראת שבת' מהודרת 'דרשו'

* סך כל התרומה 504 ש"ח (מסלול 39)

תרומה של 49 ש"ח לחודש 12x

קבל מיידית מתנה בשווי

690 ש"ח

2 כרטיסים למעמד האדיר של סיום הש"ס של 'דרשו'
+ סט 'משנה ברורה' מהודרת 'דרשו'

* סך כל התרומה 588 ש"ח (מסלול 38)

יחסים בלבד וכל הקודם זוכה 02-5609000

הנה ימיה
ומלאה הארץ

דרשו
הסיום העו

ישמחו בתורתך 219,000 משתתפי
תכניורת 'דרשו' בכל רחבי רתבל

תנו כבוד לתורה

מעמד הסיום בירושלים

בנייני האומה, מוצש"ק ל' כסלו

מעמד הסיום בתל אביב

'יד אליהו', יום חמישי י"ב טבת

'בית של תורה' - מעמד מיוחד לנשות נבחני 'דרשו'

בנייני האומה, מוצש"ק ל' כסלו

מעמדי הסיום ברחבי תבל: ארה"ב - יום ראשון י"ד שבט

יוהנסבורג - יום רביעי י"ח טבת

פינסק - מוצש"ק ד' אדר

מנשסתר - יום ראשון ח' טבת

פריז - יום ראשון ט"ו טבת

ים באים...
דעה את השם

ה' ועוזו
למי תש"פ

בראשור גדולי התורה והחסידות, רבנן ותלמידיהן, ורבבות נבחנו 'דרשו' די בכל אתר

בשמחה של מצווה לגומרה של תורה, בשמחת השלימות העילאית, בחדווה ובגילה, בה ירננו וישמחו רבבות אלפי ישראל די בכל אתר, צורבא מרבנן, עמלי תורה וההוגים בה, קובעי עיתים לתורה, בחורים ונערים, זקנים וטף, המה ובני משפחותיהם והנלווים אליהם, ויענו כולם ויאמרו אשרינו מה טוב חלקינו, כי מה שמחה יש לו לאדם בעולם הזה אלא בדברי תורה בלבד. ובהכנה גדולה לקראת המועדים הנכבדים לכבודה של תורה הננו להביא לידיעת הציבור מספר הודעות חשובות להלן:

לשמחת התורה בגיל ורנן:

עם בעלי המנגנים הי"ו אשר יעוררו בשיר הלל ושבח על שזכינו להיות מיושבי בית המדרש ה"ה:

מוטי שטיינמן
איזיק האניג
אהרלה סמט
זאנוויל ויינברגר
שלמה כהן
אלי הרצליך

'מקהלת מלכות' המורחבת
ונציגי מקהלות חצרות הקודש
מקהלת שירה ארה"ב
תזמורת המנגנים של מושיי רוט בהרכב ענק
בניצוחו של ר' משה מרדכי מונה רוזנבלום
תזמורת פריילך ארה"ב
מנצח אורח ר' משה לאופר
בהתאסף ראשי עם
היצירה המוזיקלית החדשה של מונה רוזנבלום

הנה ימים באים
מסכת היסטורית סוחפת ומרגשת
המביעה את הכמיהה לתורה ויראת שמים

מנהל מטה 'אחינו' ועולם התשובה

הרב אהרון ידלר
050-4141386

מנהל מטה ארגון כללי

הרב גרשון קרויזר
052-7622501

מנהל מחלקת מגידי השיעורים

הרב יעקב רוזנשטיין
050-4116058

מנהל מטה דוברי אנגלית

הרב שלום יכנס
054-8402015

מנהל מטה 'בית של תורה' וראשי ישיבות

הרב שמעון וויס
052-7636278

מנהל מטה גדו"ר

הרב נתן וינגרטן
052-7622507

מנהל מטה מידע ותקשורת

הרב משה הרכמן
052-7650530

מנהל מטה מוקדי שידור

הרב שמעון פישר
03-3030171

מטה מוקדי המבחן הראשון במחזור הי"ד

052-7150043

מנהל מטה הכשרת מגידי שיעורים

הרב מתתיהו גינסברגר
052-7600080

מוקד רישום לקבלת הכרטיסים 073-76-83-733

החל מהיום בשעה 10:00 בבוקר

הירשם עוד היום למבחני 'הדף היומי' במחזור הבא 02-560-9000

אין להתקשר למוקד זה לקבלת כרטיסים

לשיחת לבכם:

• הרישום המוקדם לקבלת כרטיסים הינו לנבחני 'דרשו' ועל פי הכללים שנקבעו ע"י הנהלת הארגון.

בני הישיבות משתתפי תכניות 'דרשו' יקבלו כרטיסים באמצעות רכזי 'דרשו' בישיבות ואין לפנות למשרד לרישום לקבלת כרטיסים.

• השתדלו לתבאר את המוקד הטלפוני אך אגא היאורו בסבלנות ונא לקצר במשך זמן השיחה.

• על מועד פתיחת הרישום לנשים תבוא הודעה.

• בשלב זה הכרטיסים מיועדים לחברי 'קנין ש"ס', 'קנין תורה' (מבחי הדף היומי בבלי), 'קנין הלכה', ומגידי שיעור של 'הדף היומי בהלכה'.

בשלב זה לא מתקיים רישום לכרטיסים למשתתפי תכנית 'הדף היומי בהלכה'.

People from chutz la'aretz who plan to be in Eretz Yisroel and are interested in participating in the siyumim at the ICC Jerusalem

or Yad Eliyahu, can reserve tickets by email or by telephone 020.8050.2615 DirshuWorldSiyum.org

מכיוון שקיבלנו רק כרטיס אחד חיפשתי בכל אופן איך להשיג עוד כרטיסים, ובס"ד מכר לי מאן דהוא את הכרטיס שלו במחיר לא מבוטל... אך עדיין חסר לי כרטיס נוסף ומחוסר ברירה קמנו אני ושני בני ונסענו לת"א בתקווה שה' יראה ההשתוקקות ויראני ישועה

הצצה אל מאחורי הקלעים של סיומי הש"ס של 'דרשו'

מאת: הרב יהושע לייבזון

תורה. היינו מספרים לכם את הסיפור כולו, אבל במקום זאת נצטט כאן את מכתבו המרגש עד דמעות של אבי המשפחה, מכתב אותו שיגר באחרונה לנשיא 'דרשו'. וכך הוא כותב לנו (מחקנו את השם המלא, ששמור במערכת)

לכבוד הנהלת הארגון הגדול, נאדר בקודש, המקיים בהידור רב דברי חז"ל "דור שהתורה חביבה עליו פזר" - "דרשו ה' ועוזו". בנשיאות הגאון ר' דוד הופשטטר שליט"א יוזם, מחולל, מייסד ופטרון מפעל התורה הגדול בדורנו. אף שהנני יודע שכל כוונתכם לשם שמים לא אמנע מלהביע את רגשותיי והוקרתי הרוחנית העצומה על מה שהענקתם לנו ונתגלגלה זכות על ידכם.

הנני מכהן בחינוך ילדי ישראל מנהל ומפקח רוחני ברשת ת"ת ... ובכל לבי רציתי שצאצאיי יגדלו מאוד בתורה בהתמדתה וידיעתה והשתדלתי בכך רבות. אך לא הייתי רגוע. כל שאיפותיי הן שימשיכו ויתקשרו לאילנא דחיי לעד ושתהא תורתם אומנותם, ובמה אידע איפה ואיך היא הדרך שיצליחו בכך. בחסד ה' עלי בתוך עמך בית ישראל גיליתי לעת הגיע בני הגדול א. נ"ו לעותו"מ, את פרויקט המבחנים ב'דף היומי בהלכה', והלהבתי אותו שיתחיל גם הוא להיבחן מדי חודש בחודשו. זאת היתה רק ההתחלה!

הנה ימים באים, ימי גיל וחזונו בכל רחבי העולם התורני. היום הגדול מתקרב, וכל לב יהודי הולך ומתמלא עד גדותיו בהתרגשות גדולה. זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. זה היום שעליו נאמר "היום הזה באו מדבר סיני". היום בו יסיימו המוני בית ישראל את הש"ס כולו לאחר יותר משבע שנות עמל ויגיעה, התמדה ושקידה עקבית, דף אחר דף, מסכת אחר מסכת, סדר אחר סדר, עד שזוכה עם ישראל כולו להגיע אל מעמד הסיום המרגש, סיום הש"ס!

אין זה סוד שיותר מכל מזוהה סיום הש"ס עם 'דרשו', הארגון שעמל כבר מאז הסיום הקודם לקראת הסיום הבא.

הארגון שמעודד את העמל בדף היומי, את הקמת השיעורים, את השינון והחזרה על ידי רבבות לומדים, וכמובן גם את עריכת המבחנים המשמשים כ'מחייב' מרכזי שהלומדים מחייבים עצמם להיצמד אליו, להשתמש בו ולהגיע לדרגות גבוהות במיוחד של שינון וחזרה, כדי שלא יהא הדף היומי חלילה כחפץ שעוסקים בו יום אחד בלבד פעם בשבע וחצי שנים ולאחר מכן נוטשים אותו מאחור עד למחזור הלימוד הבא.

אדרבה ואדרבה, בקרב נבחני 'דרשו', כל דף הוא יהלום מלוטש ברוב פאר והדר. הם עמלים עליו, עוסקים בו, יורדים לעומק הפשט, דולים פנינים יקרות-ערך מכל דף ודף, ובעיקר חוזרים עליו שוב ושוב למען ייצרב בזיכרונם וילווה אותם כל ימי חייהם. אין זה פלא אם כן, שכאשר מדברים על 'הדף היומי' מדברים על 'דרשו', וכאשר נערכים לסיום הש"ס יודע כל יהודי שאת הסיום הגדול הוא רוצה לחגוג באחד מאירועי 'דרשו', יחד עם מרנן ורבנן עיני העדה, ארזי הלבנון אדירי התורה ומנהיגי הבלתי מעוררים של עם ישראל כולו.

כולנו מתחילים להתרגש ולספור את הימים לקראת מעמדי הסיום הגדולים. כל העוסקים בעניין מדווחים על לחץ עצום לכרטיסים עוד לפני שהכרטיס הראשון יצא לאור עולם, ואך טבעי הוא שכל אחד מעוניין לבוא ולהיות שותף למעמדים מרגשים אלו. משפחות רבות חבות את הצלחתן התורנית למפעלותיו הכבירים של ארגון 'דרשו', ובביתה של אחת מהן עומדים לחגוג הפעם סיום מיוחד במינו בנוכחות רבנים וגדולי

בשנה אחת, בשבת התאחדות לתלמידי הישיבה, כשהאוטובוס למירון היה אמור לצאת מהישיבה בשעה 9:30 ותחילת המבחן הוא בשעה 9:00, וכפי שהיה עד אז - המבחנים של 120 דף נערכו בשיטה אמריקאית, כך שהיה אמור להספיק, בדיוק באותו חודש התחילו לבחון כרגיל שאלות בפשט ועד שגמר את המבחן היה כבר 10:30, ובלבו החלטה שהוא על המבחן לא יותר גם במחיר הפסד שבת התאחדות לתלמידי הישיבה, כשחזר לאטו לישיבה עוצר לתדהמתו האוטובוס עם הבחורים תוך קריאות זירוז שיעלה ויצטרף...

מה התברר?

הנהג איחר לצאת יותר מחצי שעה, ובנוסף לאחר היציאה מן העיר נזכרו ששכחו את הסירים ושבנו לקחם אותם ואז פגשו את בני שצעד לכיוון הישיבה. אמרתי לו שהקב"ה הראה לו חיבה יתירה על מסירות נפשו לעמוד בעקביות במבחנים החודשיים! במסגרת הישיבה לא יכלו להוסיף ולהיבחן במסגרת 'קניין הש"ס', אך זכו שניהם בגיל 18 במעמד 'שמחת בית השואבה' אצל כ"ק מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א לקנות 'שיר המעלות' בהתחייבות על בחינה של 1,600/2,000 דפי גמרא. המבחן בכתב נעשה ע"י הגאון רבי זושא זילברשלג שליט"א מבוגרי 'קניין הש"ס' של 'דרשו' במחזור הקודם.

בעז"ה גם אנו נערוך בבית סיום הש"ס כולו בהשתתפות רבנים וראשי הישיבות קטנות/גדולות שבניי למדו אצלם ובני המשפחה, ונשמח מאוד אם גם נשיא 'דרשו' יכבד בהשתתפותו או אחד מנציגי הארגון.

בברכה מרובה עד אין קץ, ובהוקרה עצומה

ש.מ. - אשדוד

מנהל ומפקח רשת ת"ת ...

יש לכם סיפור מעניין, או תגובות והערות
כתבו לי: leib1964@gmail.com

כשהגיע מעמד סיום הש"ס הגדול לפני שבע שנים הוא קיבל הזמנה למעמד המרכזי ב'יד אליהו', ומאוד רציתי להצטרף וגם עם בני השני נ"י שהיה אז בן 11, מאחר ששמעתי שבמעמד ייתנו כבוד לתורה וגאוניה עם 120 סטנדרים לנבחני הש"ס כולו (בתכנית קניין ש"ס) ורציתי שיראו זאת במוחש.

אך מכיוון שקיבלנו רק כרטיס אחד חיפשתי בכל אופן איך להשיג עוד כרטיסים, ובס"ד מכר לי מאן דהוא את הכרטיס שלו במחיר לא מבוטל (200 ש"ח), אך עדיין חסר לי כרטיס נוסף ומחוסר ברירה קמנו אני ושני בניי ונסענו לת"א בתקווה שה' יראה ההשתוקקות ויראני ישועה, ונתגלגלה הזכות שהצלחנו שלושתנו להיכנס.

אין מקום להאריך בעוצמת החוויה הרוחנית האדירה של המעמד הנשגב מאוד מאוד על כל חלקיה ופרטיה, ובמיוחד כבוד התורה שניתן ליודעי הש"ס. התוצאה היתה שב"ה התחיל בני הגדול מיד להיבחן מאז ועד עתה כל חודש את שלושים הדפים, ולאחר כשנתיים הצטרף גם בני השני נ"י.

מובן ופשוט שלימודים אלו לא גרעו כלל ממסגרת מה שנלמד בישיבה, ומעיקרי יכולתם לעמוד במבחן היה ע"י קיום 'משמר' בכל ליל שישי שקדם למבחן. כתוצאה מכך היה פעם שאחד נרדם בבוקר ואיחר את המבחן והאחראי לא יכול לחכות אך הוא לא ויתר ועשה את המבחן לעצמו ולמען שמו ית'.

במשך השנים קרה שבימי המבחנים נסעו בישיבה לשבת מירון וכמובן שלא עלה על הדעת לוותר על המבחנים. פעם הם נסעו בליל שישי לצפת ולמדו שם כל הלילה עד המבחן. ובמקרה אחר בגמר המבחן 'פספס' בדקה את האוטובוס שיוצא מברכפלד ויצא עם ספיישל לב"ב בשביל לתפוס ברחוב ז'בוטינסקי את האוטובוס האחרון למירון.

אך קרה שהראה לו הקב"ה חיבה יתירה על מסירות נפשו לעמוד בעקביות במבחנים החודשיים!!!

לא מחכים למסכת הראשונה מתחילים כבר במסכת האחרונה

האזינו עכשיו בקו השיעורים של 'דרשו'
077-2222666 שלוחה 2

הרב אפרים סגל
שיעור דף היומי עברית/אידיש

הרב מאיר שפרכר
שיעור דף היומי בעברית

הרב אליהו אורנשטיין
שיעור דף היומי (מקוצר) בעברית

יש לכם סיפור מיוחד הקשור ללימוד ה'דף היומי' או לסיום הש"ס? עכשיו בדיוק הזמן לשלוח אלינו את הסיפור ולזכות את הרבים • לרגל המיזם המיוחד של 'דרשו' - "סיפור להתחלה"

חודשיים לקראת שמחת המוני בית ישראל במעמדי סיומי הש"ס שיתפרסו
על פני רחבי תבל לרגל שמחת רבבות לומדי ונבחני הש"ס החשובים הזוכים
לציין את יום חגם עם סיום לימוד כל התלמוד בבלי בסדר ה'דף היומי'

הרה"ח ר' אהרן כהן

להודיע, מסר ראש החבורה. התצפיות גילו שאין שעת חילופי
משמרות אחידה לכולם. כל שעה מחליף אחר, כך שבכל שעה
נתונה הכלא מוקף וסגור באין יוצא ונכנס.

"נצטרך ללכת על שיטה לא שגרתית", נשמע קול מקצה השולחן
לעבר החברים שהשתתפו יחדיו. "חבל על זמננו היקר, וחיי
חברינו היקרים לנו מכל", המשיך למול הנהוגי היושבים. "בדרך
הרגילה, להתמודד ראש בראש מול החומה המבוצרת; להתגבר
על השומרים, או לפרוץ לשערים הנעולים לא נראה שנצלח.
אנו חייבים למצוא דרך לעקוף אותם..."

"כן, כן. אך איך עושים את זה?", הגיבו כולם במקלה. שעות
ארוכות התמשכה לה האסיפה, כשחמקו מהמקום סמוך לעלות
השחר יצאו בפה סתום, מלווים בהחלטה נחושה.

כעבור שבועיים הזדעזעה המדינה. בתחילה לא ידעו התושבים
בדיוק מה קרה. אך לאחר כמה ימים אף הילדים ידעו לתאר:
השומר האחראי לעורר, הוא היה הראשון שגילה זאת.

השקט הסמיך עם פתיחת דלת הפלדה החורקנית הבהירה מיד
שמשוה לא בסדר. דלתות החדרים שהיו פתוחות לרווחה על-יד

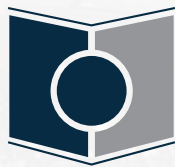
לא להתייאש, היה העיקרון. הנאספים ידעו והבינו היטב
משמעותה של אסיפה מסוכנת זו. הימים אינם ימי שגרה,
מדובר בימי מרד ותהפוכות, כל חשש וענן קל מעלה את החשוד
לעמוד התלייה במרכז העיר. אך זאת החליטו מראש - אנו לא
מת'אשים.

שני חבריהם שהואשמו בעוון מרידה נכלאו בבית כלא הידוע
מכבר לשמצה. מדובר היה בבית מאסר השוכן מחוץ לעיר,
עליד יער עבות מלא בחיות פרא, כשיודעי דבר טענו, ש'שעון
החיים' לנמצאים בין חומות אלו הולך ומתקדם בקצב מהיר
מרגע הכניסה.

מה אנחנו עושים? נשאלה ונשמעה שוב ושוב הדילמה הלא
פתורה בין היושבים. חומה בצורה וגבוהה מקיפה את מתחם
בית הכלא, שומרים מסיירים כל העת מסביב, לצד השומרים
העומדים במגדלים ובדקים מלמעלה את הנעשה.

"אולי בשעת חילופי המשמרות?", ניסה מישהו להציע. "מצטער

מיזם חדש מבית

Dirshu

דרשו'ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

בעוד כחודשיים יחגגו המוני בית ישראל במעמדי סיומי והתחלת הש"ס שיתפרסו על פני רחבי תבל לרגל שמחת רבבות לומדי ונבחני הש"ס החשובים הזוכים לציין את יום חגם עם סיום לימוד כל התלמוד בבלי בסדר ה'דף היומי'.

לקראת ההתחלה הנרגשת בה יתחילו ויצטרפו רבבות אלפי ישראל ללימוד ה'דף היומי' במחזור הי"ד, יוצאים אנו במיזם המיוחד לתועלת ולחיזוק כלל הלומדים, וותיקים לצד חדשים, שכל אחד באשר הוא, יזכה להתחבר ולהתקדם בלימוד וידיעת הש"ס כשאיפת ורצון כל לב יהודי.

במסגרת המיזם נקראים לומדי ה'דף היומי' ובכללם נבחרו לגיונו של מלך הזוכים להיבחן בסדר במסגרת תכניות 'דרשו', להעלות ולשתף על גבי הכתב את סיפורם האישי; מה גרם והביא אותם להצטרף, וכן בפרטי דרכי לימודם והצלחתם.

בעזרשי"ת במהלך התקופה הקרובה נפרסם את הסיפורים המובחרים בעלי המסר לתועלת זיכוי הרבים.

יש לכם סיפור שלחו מייל ל: info@dirshu.co.il

פריטי לבוש זרקים בכל הקומה, הוכיחו שמשוהו לא בסדר. עודו מנתר החוצה וטורק את הדלת מבחוץ מפחד לעורו, צעק בקול לעזרה. לחיילים הרבים שהגיעו לא נשאר אלא למצוא את החור ברצפה שנפערה מתחת למיטה שהוביל עד למערה באמצע היער.

אחר יומיים, כשהאסירים המשוחררים כבר שהו מחוץ לגבולות המדינה התאספו החברים שוב, והפעם לשתיית לחיים לרגל הצלחת התכנית לעקוף את החומה!

זהו בעצם כוחו של סיפור!

דרכו של עולם, בכל מצב בו מישהו מעיר לרעהו, לא משנה מי למי, מתרחש למעשה מאחורי המילים מאבק (לא) סמוי מן העין. כל אדם מעוניין להרגיש עצמו כחכם וכפיקח, כשבעצם כל הערה נתפסת ונשמעת כהכרזת מרידה בשיקול דעתו החכמה. אכן, כאשר מצליחים לשדר באמת ולהעביר את המסר שההערה היא לגופו של עניין ולא חס ושלום לגופו של אדם, הרי זה עוזר לאנשים גדולים ויציבים לשמוע ולקבל את ההערה ואולי אף לשנות את מעשיהם. אך רוב האנשים, ובעיקר אצל צעירים וילדים שלא קולטים את ההבדל, ממילא קשה להם מאוד לשמוע הערות, ומי מדבר על קבלתן. אם כן, וזה ברור, אין הדברים שווים ודומים אצל כולם. תלוי מי המעיר ומי השומע. וכאן מגיע תורו של כוח העוקף: דהיינו, לאמישהו המגיע ומתמודד ראש בראש (בקיר) בניסיון להשפיע ולשנות את דעתו, אלא דרך עוקפת שהלה קולט; אה, נכון, בעצם ככה צריך לעשות. סיפור טוב מגיע ולוקח את הילד (ואת המבוגר) לעולם אחר, עולם של הסיפור. בעולם ההוא שלא קשור אליו ולא מתנגש בדעתו ורצונו, הוא מבין וקולט היטב מה צריך וכדאי יותר לעשות. משם הוא חוזר לחיים האמתיים וכבר יודע מה עליו לעשות.

הדברים נכונים ונכוחים שבעתיים בעניינינו אנו - לימוד וידיעת הש"ס.

כל נפש יהודי עורגת ומשתוקקת, לעתים בגלוי ולעתים בסתרי הלב: 'הלוואי ואזכה ללמוד ולדעת את הש"ס'. בכל הדורות ידע כל הורה יהודי להצביע באצבע רוטטת ברגש קודש של הערכה לעבר שכנם לשְטֶטְעֶטֶל השקוע ראשו בין כרכי הגמרות הגדולים והבלויים, שעליו העיד רב העיירה שהוא יודע את הש"ס

יפה עשו ב--- עם ארגון המיזם המיוחד 'סיפור להתחלה' בו יעלו על גבי הכתב לומדי ה'דף היומי' והזוכים להיבחן בסדר את סיפורם האישי ואת דרכי לימודם והצלחתם.

ללא ספק, קריאת סיפורים אלו של אנשים בני־זמנינו הזוכים היום כבעבר להיות מחוברים בקביעות לתורתנו הק', לצד אלו הזוכים לרכוש ידיעות נרחבות בים התלמוד־בבלי, תביא אחרי גל מצטרפים להתחלה מחודשת שיביאו אחריהם עוד הרבה סיפורים חיים...

כבר באותו היום, החל רבי יצחק לרוץ. ואין הכוונה לריצה קצרה או קלילה, אלא לריצה רצופה, במשך 45 דקות, נקל לשער כי המאמץ היה אדיר, אך הוא המשיך לרוץ כל הדרך מן הנהר לכיוון הצריף, 45 דקות רצופות מיד יום...

וגם כיצד הפך חמור לבית מדרש נודד?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וַיְהִי חַיִּי שָׁרָה..." (בראשית כ"ג, א')

המתנה הגדולה ביותר לה זוכה האדם, משאב טבע נדיר וייחודי שכולנו זקוקים לו כאוויר לנשימה, היא דווקא אותה מתנה שניתן לאבדה בקלות, ברגע של חוסר תשומת לב או איבוד מיקוד. זו מתנה יקרה, וכגודל יוקרתה - גודל חמקמקותה...

למתנה הזו קוראים 'זמן'. זמן - הוא המסגרת בתוכה כולנו פועלים, מסגרת של שנים, חודשים שבועות וימים, שמחולקים לשעות, דקות, שניות ורגעים. רגע לרגע מצטרף, שניה ושניה חולפת, דקה ועוד דקה עוברת, והנה עברה לה שעה, ועוד שעה, ועוד שעה. ובחלוף 24 מעברים כאלה עבר יום שלם, יום שלא יחזור. כש-365 יום כאלה עוברים חולפת שנה, וכש-120 שנים כאלה עוברים - הכל כבר היסטוריה...

החיים שלנו פועלים בתוך מסגרת זמן, היום שלנו מחולק לפי הזמנים שבו, כל מה שאנו עושים - אנו זקוקים להקדיש לו זמן. זמן הוא אותו מושג שאי אפשר למשש אותו, אבל בלעדיו - שום דבר לא יתקדם. זמן הוא אותו כלי שאין לו ידיעות או צורה, אבל בתוכו מוחזק כל מה שאנו מספיקים ולא מספיקים, משיגים או לא משיגים.

למעשה, רוב המאמץ האנושי המושקע בשיפור הבריאות ואיכות החיים, הוא מאמץ להשיג עוד ועוד זמן. אנשים מנסים להתייעל בעבודה - כדי להשיג עוד זמן שיאפשר להם להספיק עוד מטלות. אנשים מחפשים לשפר את בריאותם ולהאריך את חייהם - כדי להשיג עוד זמן. אנשים משנים כל העת את סדרי העדיפויות וההרגלים שלהם, כמובן - כדי להשיג עוד זמן...

ואחרי כל המאמץ הגדול שמושקע בהשגת עוד ועוד זמן, לא פעם נשכחת השאלה האמיתית: רגע, איך לנצל את הזמן בצורה נכונה? עד כמה צריך לנצל כל דקה ורגע? האם באמת אנו חושבים מספיק לפני שאנו מכלים דקה או שניה יקרה? האם כל שעה ויום מחיינו מנוצלים די הצורך, מתוך הבנה עמוקה עד כמה כל יום, שעה ודקה הם גורליים ומשמעותיים לחיינו?

כדי לענות על השאלה הזו, נפתח בדברי המדרש, המספר לנו על הכלי בו השתמש רבי עקיבא כדי לעורר את ציבור שומעי לקחו, שהתנמנו בעיצומו של השיעור. כדי להעירם ולהאירם באור התורה, נקט רבי עקיבא בשיטה מעניינת, והפתיעם בשאלה

מקורית שלא ממין הענין הנלמד:

מה ראתה אסתר המלכה למלוך על 127 מדינות כמסופר בראשית מגילת אסתר? למה אסתר המלכה, צדיקה שכזו, חשוב לציין ולספר שמלכה על 127 מדינות ברחבי הגלובוס? למה המידע הזה חשוב ונחוץ עבורנו? - אלא - גילה רבי עקיבא - תבוא נכדתה של שרה אימנו שחייתה 127 שנים כמסופר בפרשת השבוע, ותמלוך על 127 מדינות!

עד כאן דברי רבי עקיבא, הדרוש הנפלא שנשא בעיצומו של שיעור, כדי להעיר את קהל מאזיניו. וכל מתבונן שואל את עצמו: נחא, דרוש יפה הוא זה, אבל מה המסר שלו? מה הוא בא להביע? וכיצד בעזרתו יתעורר הציבור?!

הרה"ק בעל ה'חידושי הרי"ם' זי"ע חושף רובד נשגב בדברים. רבי עקיבא ביקש משומעי לקחו לערוך חשבון פשוט: אסתר המלכה מלכה על 127 מדינות - כמניין שנותיה של שרה אימנו. כלומר: זכויות של כל שנה משנות שרה העניקו לה מדינה. הווי אומר, זכויות של כל חודש העניקו לה מחוז, זכויות של כל יום העניקו לה עיר, כל שעה העניקה לה שכונה, כל דקה העניקה לה רחוב!

לא יאומן! - הכריז רבי עקיבא, דקת חיים של שרה אימנו, העניקה לנכדתה רחוב שלם! עשרות בתים, חנויות, אנשים, פעילות סואנת. בכל דקת חיים של סבתה שרה אימנו קנתה אסתר המלכה רחוב, כל דקה הפכה למשמעותית במלוכתה של הנכדה אסתר. כל דקה הפכה לגורלית וקיומית!

נו, ועכשיו - טען רבי עקיבא למאזיניו המתנמנמים, לאחר שראיתם מה ערכה של דקה, איך תוכלו לישון? איך תאפשרו לנמנום לאבד לכם דקת חיים? הלא ראיתם מה המשמעות של כל דקה, הבנתם מה ההשלכה הגורלית של כל רגע מהחיים, איך תוכלו להירדם? איך תעברו עליכם שנתכם? הרי כל דקה יקרה מפז, בעלת השפעה מכרעת! זהו הגילוי של רבי עקיבא, גילוי שמחדד את המבט על השעון. מתברר שכל רגע מהחיים הוא יהלום, כל דקה היא מרגלית, כל שניה היא רבת השפעה. אם כל רגע הוא כה יקר, איך אפשר לאבדו? איך אפשר להשליך אותו? איך אפשר לבזבז אותו? וכי אדם שיש לו אלפי מרגליות - יזרוק אחת מהן לאשפה? אדם בעל רבבות שטרות כסף, נראה אותו שורף אחד מהם?!

זמן הוא הרבה יותר יקר, הרבה יותר! כל דקה מקנה נכסי נצח, כל רגע הוא משמעותי לחיים, לדורות, בכל שעה ניתן לרכוש עולם ומלואו! הן הזמן אותו קצבו עבורנו מן השמים הוא מוגבל, מדוד ומחושב, כל דקה היא חלק ממסכת חיים ומתפקיד אותו יועדנו למלא. הבה ננצל את הזמן בדייקנות ובקפדנות, נכיר בערכו של רגע ולא נאבד אף דקה, נשקול את תכנון סדר היום שלנו בפלס מדויק - כי כל רגע שחולף לעולם לא יחזור, וכל דקה שחולפת יכולה להשפיע לדורות! הבה נמלא את הזמן שלנו בתוכן איכותי ייחודי. נראה איך נוכל לנצל גם את זמן ההמתנה בתורים, גם את השעות שאנו בדרכים, גם את הדקות הספורות שבין לבין, גם את הזמן החומק לנו בין האצבעות. עוד שיעור תורני טלפוני, עוד הספק של משנה או הלכה אחת, עוד מאמר חז"ל או חיזוק ביראת שמים, עוד מעשה חסד על הדרך או מילה טובה למישהו שאנו עוברים על ידו. כך מנצלים את הזמן, כך מרוממים כל רגע להשפעה מכרעת לטובתנו לדורי דורות!

ריצה משתלמת במיוחד!

מחנה העבודה שבירכתי קאזאן, אז - חלק מהאימפריה הסובייטית הגדולה, היה אחד המקומות שפחות נעים לשהות בו, וזאת בלשון המעטה. התנאים היו תנאים, הקור המקפיא ותנאי העניות הקשים הפכו את החיים לבלתי נסבלים. הגאון הצדיק רבי יצחק זילבר זצ"ל נשלח למחנה העבודה לשנתיים מאסר, בהן נזקק למסירות נפש של ממש כדי לשמר את הגחלת היהודית הפועמת בקרבו.

באחד מימי מאסרו, נגזר עליו לשמש במשך תקופה כשואב המים לאסירי המחנה. כדי להבין את מהות העבודה יש לפרט, שבתאי המגורים במחנה העבודה הרוסי לא היו ברזים או מים זורמים, וכל המים ששימשו את האסירים לשתייה, לרחיצה וכל שימוש אחר - היו מים שנשאבו מנהר קאזאנקה הסמוך למחנה העבודה. מפקדי המחנה הטילו על רבי יצחק את התפקיד הקשה, ללכת לנהר הלוך ושוב, לחצוב בידיו את הקרח שקפא עליו, ולשאוב דליי מים - אותם נשא אל המחנה.

כדי לספק את התצרוכת הדרושה למחנה, נאלץ רבי יצחק לעבוד בפרך כל יום, מבוקר ועד ליל. מדי יום, בשעה 5 וחצי בבוקר התייצב למלאכה, הרכיב על כתפיו את המוט ועליו שני דליי המים, ויצא אל הנהר. שבר את הקרח, שאב מים חיים, ושב למחנה - נושא על

כתפיו את המטען הכבד.

כך הלך רבי יצחק, הלוך ושוב, כל יום, כל היום. מ-5:30 בבוקר ועד 7:30 בערב, בלי להתיישב או לנוח ולו לרגע אחד. אסירי המחנה זקוקים למים, המפקדים מפקחים שהוא לא מתרשל בתפקידו, ועליו לעמוד ביעדים ולשאוב את מלוא כמות המים הדרושה.

למעשה, רבי יצחק היה מרוצה מהעבודה שנגזרה עליו, למרות הקושי הרב והמאמץ הפיזי הכבד. בעבודה הזו, לא נאלץ לבלות את יומו עם האסירים הערלים שמסביב, ומה עוד - שבימי ששי יכול היה להסתייע באסירים נוספים, שסייעו לו לשאוב די מים כדי שיוכל לשובות ביום השבת. מה כבר יכול יהודי לבקש יותר מזה? האם בתנאי מחנה העבודה יכולה להיות עבודה טובה מזו?

אלא שקושי אחד ומרכזי ניצב בפניו, הטריד את מחשבתו. הלא חיוב לימוד תורה מוטל על כל יהודי, עשיר כעני, מבוגר כצעיר, איש משוחרר כאסיר במחנה העבודה. 'ואני, אניני זוכה ללימוד תורה, אין לי דקה אחת של פנאי בעבודה הזו! כל היום אני מתרוצץ הלוך ושוב אל הנהר וממנו, מתי אספיק משהו לעבודת השם, מעשה חסד, ניצול הזמן לנכסים נצחיים?!' - הרהר בעצבו...

אך לא איש כרבי יצחק, יתן לעצב להכריע. הוא חישב ובדק היטב, וגילה כי הדרך מן הנהר, כשהוא נושא את הדליים הכבדים, אורכה כשעה הליכה. 'אם ארוץ כל הדרך, סביר שהדרך תתקצר מעט, ואז אוכל למצוא כמה דקות לפני היציאה לסיבוב הבא!' - חשב, ובדק... כבר באותו היום, החל רבי יצחק לרוץ. ואין הכוונה לריצה קצרה או קלילה, אלא לריצה רצופה, במשך 45 דקות, כאשר דליי מים כבדים על כתפיו! נקל לשער כי המאמץ היה אדיר, הוא נדרש למצות עד כלות את כוחותיו הפיזיים החלושים, אך הוא המשיך לרוץ כל הדרך מן הנהר לכיוון הצריף, 45 דקות רצופות, כשכובד המים מוטל עליו! כשהגיע למחנה, פרש לצריף לרבע שעה, ושם, מאחורי הוילון, הוציא את המשניות שהחביא מבעוד מועד, והגה בהן בשקיקה. לא סדר לימוד ארוך, לא בבית מדרש ממוזג, לא מתוך תנאים הטובים ביותר, אלא מוסתר מאחורי וילון, באפיסת כוחות לאחר ריצה מתישה, הצליח 'לחטוף' רבע שעה הגונה של לימוד תורה! כשסיים את רבע שעת הלימוד, שב למשמרת העבודה וחזר לכיוון הנהר. שוב הוא מעמיס מים, ושוב הוא רץ. המאמץ גדול, הקושי עצום, אך עיניו בוערות בלהט - שוב יצליח 'לגנוב' רבע שעה של לימוד תורה...

וכך עשה רבי יצחק, שוב ושוב ושוב. 14 שעות ביום עמל בפרך, ובכל דרך - רץ במהירות כדי להספיק את רבע השעה 'שלו', היקרה לו מפז, אותה יוכל לנצל לצמיחתו הרוחנית כפי שאיוותה נפשו. הוא הוצרך לשם כך לרוץ ולהתאמץ, להסתתר ולהתחבא, לוותר על דקות מנוחה יקרות ולהקריב את האפשרות לפוש קמעא - אך הוא זכה להשיג רבע שעה של לימוד תורה, רבע שעה יקרה מפז!

את סיפורו זה כתב לימים בספרו 'להישאר יהודי', בהדגישו את האושר הרב שהיה מנת חלקו, לנוכח ה'מציאה' היקרה - רבע שעה של לימוד תורה, נגד כל הסיכויים. 'היו ימים שהצלחתי לצבור שלוש שעות תמימות!' - סיפר באושר אין קץ לתלמידיו, 'הצלחתי מאותם המשך בעמוד הבא

רבעי שעה ללמוד בעל פה מסכתות שלימות, אותן אני זוכר עד היום!

סיפור זה הוא כתמרור זוהר, לכל יהודי באשר הוא. אם אנו 'לא מוצאים זמן', אם אנו חשים שעומס המטלות אינו מאפשר, אם אנו מרגישים שעיתותינו אינן בידינו, הבה נראה לנגד עינינו את דמותו של רבי יצחק בוחר לרוץ - ריצה קשה ומאומצת, כדי לחטוף רבע שעה, כדי למצוא עוד כמה דקות יקרות, דווקא בתת התנאים שהיו מנת חלקו.

ואנו, שמצבנו טוב בהרבה בכל המובנים, הבה נחשוב איך נוכל להרוויח עוד כמה דקות, איך נוכל לחשב את יומנו באופן כזה שייצברו לנו מפה ומשם רבעי שעה או אפילו כמה דקות, אותם ננצל היטב. בעולם של ימינו זה כל כך קל, ספרי הקיצורים מצויים, ובתקופה האחרונה זכינו לתקנת גדולי ישראל שליט"א ללימוד שתי משניות ביום ב'משנה מאירה', המאפשר לימוד קצר, מבואר ומוסבר, שקל להשתמש בו לנצל את ה'כמה דקות' שלנו.

בחיבה נכונה, בתכנון נכון, כולנו יכולים למצוא את הדקות הללו. אם להוסיף סדר לימוד, אם להוסיף מעשה חסד, אם להקדיש חמש דקות לשיחה עם אדם גלמוד. חמש דקות מנוצלות - הופכות כל רגע מבזבזי לרגע פז, מקנות קנייני נצח!

2 לירות קריטיות!

היה זה לפני כמה שנים, כשארכיוני 'הסוכנות היהודית' נפתחו לעיון הציבור, סקרנים והיסטוריונים קיבלו גישה למסמכים מרתקים, ששפכו אור על השנים הראשונות של היישוב היהודי המתחדש בארץ ישראל. בין היתר, נמצא באחד הארכיונים מסמך מהוה למחצה, מכתב שהדיו בו נרשם דהה זה מכבר, הטומן בחובו סיפור מפליא... על המכתב חתום הגאון רבי שלמה זלמן גרוסמן זצ"ל, איש צפת נודע, שכיהן באותה עת בתפקיד ממונה הכשרות בגליל וסביבותיו. מתוקף תפקידו, נדרש לא פעם לדון ולקבל הכרעות בשאלות הלכתיות סבוכות, ולשם כך היה שוכר חמור חסון, ויוצא עמו לטבריה - למעונו של הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל שכיהן אז כרבה של טבריה, כדי לקבל תשובה הלכתית סדורה בשאלות ההלכתיות שעל הפרק.

במכתב, הוא מתאר בעיה עמה הוא מתמודד, ומבקש את עזרת הסוכנות היהודית להמציא לו הלוואה בסך שתי לירות, שתסייע לו לפתור את הבעיה. ומהי אותה בעיה סבוכה לשמה פנה הרב גרוסמן במכתב מיוחד? מהו אותו צורך מהותי בשלו מבקש הרב גרוסמן הלוואה לא שגרתית?

ובכן, מנהגו של הרב גרוסמן היה, שלא לכלות לריק את הזמן בו הוא שוהה בדרך, יושב על החמור באפס מעש. הן אמת כי טלטולי הדרך אינם פשוטים, הישיבה על אוכף חמור אינה נוחה במיוחד, הגשם חובט בחורף והשמש מכה בקיץ. ובכל זאת - היעלה על הדעת להעביר את זמן הרכיבה בחוסר מעש? האם הוא יכול להרשות לעצמו לבזבז את זמן הנסיעה ללא תועלת?

לפיכך, נהג הרב גרוסמן ליטול עמו ספר, ובישבו על החמור - ישב והגה

בתורה! לא בבית המדרש ההומה מאדם, ולא כשחברותא לצידי - אלא חמור בלבד... ובכל זאת, הוא לא יכול לתת לשעות כה ארוכות לחלוף בלא כלום, ולפיכך הוא מנצל כל רגע ורגע מהנסיעה ללימוד תורה: ידו האחת אוזחת במושכות החמור כדי להובילו נכוחה בדרך, וידו השנייה מחזיקה בגמרא גדולה, מתוכה לומד הוא בהתמדה ובמתיקות...

עתה, נתקל הרב בבעיה. הוא כבר לא צעיר, כוחותיו כבר לא עומדים לו. הוא מתקשה להמשיך לרכב על החמור כשרק יד אחת אוזחת במושכות, ואילו היד השנייה מחזיקה את הגמרא. אולם חולשתו אינה תירוץ להפסיק את הלימוד בדרך, שהרי לא ניתן להעביר את הזמן בלי לנצל היטב!

לפיכך - הוא מעלה בדעתו רעיון גאוני, ופונה לנגר בבקשה שיבנה לו סטנדר מותאם לצווארו של חמור. כך יוכל להרכיב את הסטנדר על החמור קודם היציאה לדרך, להניח עליו את הגמרא וללמוד בנחת, כששתי ידיו אוזחות במושכות...

אלא שהנגר אינו עובד בחינם, הוא דורש בשכרו שתי לירות. שתי לירות היו הון תועפות עבור יהודי כמו הרב גרוסמן באותן שנים קשות, אך גם הקושי הכספי לא מכריע את רצונו לנצל את הזמן היטב...

בגלל זה, רק בשל כך, חש הרב גרוסמן כי זה הזמן לפנות לרשויות בבקשת הלוואה בת שתי לירות, עד שירווח מצבו הכלכלי! לא לצרכיו האישיים, לא לצורך כלכלת ביתו המתקיים בדוחק, לא כדי להיטיב את תנאי חייו, אלא כדי לסייע לו לנצל את הזמן, לנצל כל רגע מהדרך!

אין לדעת אם הסוכנות נענתה לבקשתו ורווח לו אם לאו, אבל מה שברור - שאנו הרווחנו מסיפורו זה, המופיע בספר 'גדול בישראל' - תולדות אחיינו הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, מסר לחיים: יכול אדם לחשוב שהוא עסוק מאוד, מאוד מאוד אפילו. הנה, עכשיו הוא בדרך, בטלטולים, בטח אינו יכול להתרכז די הצורך... הנה, עכשיו הוא בתור לבנק או לקופת החולים, זה לא הזמן לעסוק בסוגיא קשה ומורכבת... הנה, עכשיו הוא בעבודה או ממתין לחברותא בכולל, מה כבר אפשר להספיק עכשיו?

אבל הגילוי הזה מטלטל ומהדהד: אם הזמן יקר וחשוב, אם מעריכים כל דקה, אם מבינים את משמעותו של כל רגע, מוצאים את הדרך ואת הנוסחה לנצל כל רגע. כן, גם רגע של המתנה, גם רגע של דרך, גם רגע שנראה שאין איך לנצלו. במעט התבוננות וחיבה, ניתן להפוך כל רגע אבוד לרגע מרומם, ניתן לנצל כל דקה לקנות קנייני נצח!

אם אנו בדרכים - אין צורך בסטנדר, די בשיעור תורני מוקלט או טלפוני, שינעים וינאם ברקע. כדאי גם להחזיק בכיס חוברת משנה או הלכה, לבטח יימצאו במשך היום חמש דקות של המתנה כאן או שם, ונוכל לנצל אותן. כל רגע הוא יקר, כל שניה היא חשובה, הבה ננצל את מתנת הזמן היטב ונזכה לקנות אוצרות נצח ברגעים ספורים!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי:
במייל, כתבו ל-182918@gmail.com

שלושה ימים חלפו ועדיין לא חזר הרב רזנברג משליחותו, רעייתו החלה לחשוש לשלומו. חששותיה הפכו לחרדות כאשר שמעה שהמטוס הצבאי בו עמד בעלה לחזור מפריז התרסק באוויר...

כיצד ידע רבי אהרן קוטלר ששליחו אינו בין הנספים בהתרסקות המטוס בו היה אמור לטוס?

הרב ישראל ליוש

"וַיָּבֹא אֲבִרְהָם לְסֹפֶד לְשָׁרָה וּלְבִנְתָּהּ" (בראשית כ"ג, ב')

ובכללם גם את ר' זליג. לאחר סדרת בדיקות קצרה, מהן התברר שר' זליג יצא מהתאונה הקשה בריא ושלם ללא כל פגע, ברח ר' זליג מבית החולים ומיהר לאותו ישוב כדי לסדר את המקווה... "כשסיפרו זאת לאבי מרן הסטייפלער", סיים ר' חיים, "אמר שהיה בטוח שלר' זליג לא יקרה שום דבר, שהרי 'שלוחי מצווה אינן ניזוקין'."

"יש כאן עניין של פיקוח נפש", פקד הגאון הגדול רבי אהרן קוטלר זצ"ל על הרב רזנברג משיקאגו, "עזרתכם נחוצה וכבר סודר עבורכם מקום במטוס צבאי לפריז... גם המונית לשדה התעופה כבר מחכה בחוץ... היפרד מבני משפחתך, קח עמך טלית ותפילין וצא לדרך...". הרב רזנברג עשה כדברי הרב ויצא לדרך, כשבבלבו תפילה שאכן יצליח במילוי תפקידו, הן לא פשוט לשכנע דיפלומט צרפתי שיפעל לטובתו של יהודי...

שלושה ימים חלפו ועדיין לא חזר הרב רזנברג משליחותו. רעייתו החלה לחשוש לשלומו. חששותיה הפכו לחרדות כאשר שמעה שהמטוס הצבאי בו עמד בעלה לחזור מפריז התרסק באוויר... מבוהלת התקשרה האשה מיד אל מעונו של רבי אהרן קוטלר, ובבכי רב סיפרה לו כי המטוס בו היה אמור בעלה לשוב משליחותו התרסק באוויר. הרב שמע אותה וענה לה בנחישות: "שלוחי מצווה אינן ניזוקין לא בהליכתם ולא בחזרתם... אינני מאמין שקרהו אסון...!". לאחר כמה שעות התקשר הרב רזנברג לרעייתו ובישר לה כי הוא חי

רש"י מבאר ששרה מתה מיד אחר עקידת יצחק, מפני שהמלאך סיפר לה את סיפור העקידה, ולפני שהספיק לספר שיצחק לא נשחט פרחה נשמתה...

הקשה מרן שר התורה, הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי שליט"א בספרו 'טעמא דקרא', שהרי אמרו חז"ל: "שלוחי מצווה אינן ניזוקין", וא"כ מדוע סבבו מן השמים ששרה תמות בגלל קיום מצוות העקידה? עוד הקשה רבי חיים על דברי רבי יוסי (שבת ק"ח:): "הי חלקי ממת בדרך מצוה", הרי הם נסתרים לדברי חז"ל "שלוחי מצווה אינן ניזוקין". מכוח קושיות אלו ומראיות נוספות ייסד מרן הגר"ח יסוד גדול: "שלוחי מצווה אינן ניזוקין", היינו שאדם לא ימות טרם זמנו או ייזק בשעת עשיית מצווה או בגללה. אבל אם הגיעה שעתו למות, או שנגזר עליו להיזק בשעה זו בלי קשר לעשיית המצווה, אזי אדרבה, זכות גדולה היא למות כשהוא בדרך מצווה, כפי שאמר רבי יוסי.

אם כן, שרה אמנו הגיע שעתה למות בלי כל קשר למעשה העקידה, ואדרבה זימן הקב"ה שבדיוק בשעה זו יספר לה המלאך על המצווה הגדולה שעשה אברהם בעקידת יצחק ובכך היא זכתה למות בדרך מצווה.

ולפי דבריו ניישב מה שכפל הכתוב "שני חיי שרה" אחר שכבר פתח ואמר "ויהיו חיי שרה", משום שזה גופא באה התורה לחדש שתמו שנותיה של שרה ולא מתה טרם זמנה בגלל בשורת העקידה. ע"פ הדברים האלו יישב מרן הגר"ח את לבם של אלו שסיפרו לו על אשה גדולה שנפגעה בתאונת דרכים בדרכה ללמד את בנות ישראל תורה. "הרי שלוחי מצווה אינן ניזוקין?", תמהו... "אדרבה", ניחם אותם מרן, "הגיע זמנה למות, וזכתה שיהיה חלקה עם מתים בדרך מצווה!".

"פעם נסע הר"ר זליג שפירא זצ"ל, נאמן ביתו של מרן ה'חזון איש' זי"ע, לסדר מקווה באחד היישובים", כך סיפר מרן הגר"ח לרבי אברהם הורביץ זצ"ל נאמן ביתו של אביו מרן הסטייפלער זי"ע, "בדרך התהפכה המונית בה נסע וכל נוסעי המונית נהרגו. רבי זליג קיבל מכה חזקה ושכב תחת הנוסעים שכבר לא היו בין החיים. "כשכוחות ההצלה הגיעו הם מיהרו לקחת את כולם לבית החולים,

אותו אברך מארגנטינה, היה בטוח כי ימצא את הרב בסערת רוחות. כל אדם אחר היה צריך זמן מה בשביל להירגע ולהתאושש ממה שעבר, ואילו ר' ניסים יושב בחדר כשהוא רגוע לחלוטין...

על שלווה נפשם וזהירותם של גדולי ישראל בכבוד הזולת

הרב בנימין בירנצוויג

”וְאָבָא הַיּוֹם אֶל הָעֵץ וְגו'” (בראשית כ"ד, מ"ט)

האשה הגביהה את קולה וצעקה כלפי הרב: "כיצד יכול הרב לקרוא לו צד בעניין? הוא לא צד! הוא חיה רעה! הרב חייב לכתוב לי את המכתב". ור' ניסים עונה לה בקול רגוע: "יתכן וכל דבריך אמת, יתכן שהוא חיה רעה, אבל אני חייב לשמוע גם את דעתו בטרם אתייחס לעניין". האשה המשיכה לצעוק ולצווח, ומשראתה כי לא תצליח לשנות את דעתו של ר' ניסים נתנה דפיקה אדירה על השולחן ויצאה מהחדר בטריקת דלת עזה, תוך שהיא ממשיכה לצעוק על כך שהרב לא מתחשב בדעתה.

לאחריה נכנס לחדר אותו אברך מארגנטינה, הוא היה בטוח כי ימצא את הרב בסערת רוחות... כל אדם אחר היה צריך זמן-מה בשביל להירגע ולהתאושש ממה שעבר, ואילו ר' ניסים יושב בחדר כשהוא רגוע לחלוטין, כאילו לא אירע דבר.

האברך לא הצליח להתאפק ושאל את ר' ניסים: "כבוד הרב, שמעת מאחורי הדלת את כל מה שאירע כאן, איך יתכן שכבוד הרב לא נסער מהתנהגותה של אותה אשה, שפגעה קשות בכבוד הרב וביזתה אותו בהתנהגותה?".

נענה ר' ניסים ואמר: "וכי מה כבר קרה? והרי ממה נפשך, אם אני מכובד למעלה - מה אכפת לי אם ביזו אותי כאן למטה, ואם אני מכובד למעלה - מה יעזור לי אם התנהגו אתי כאן למטה בכבוד...". זו הסתכלות של אדם גדול, שאמונתו בבורא עולם מצליחה למנוע ממנו כל כעס ופגיעה על מי שפגע בו נורא - כי זה לא תלוי כלל בפוגע, הכל מלמעלה! הכל גם נקבע שם וכאן הכל הצגה, ומה קרה אם פגעו בי כאן, העיקר שלמעלה אני לא ייפגע! מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל היה מפורסם במידת ותרונותו

כתב רש"י: "אמר רבי אחא, יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים, שהרי פרשה של אליעזר כפולה בתורה והרבה גופי תורה לא ניתנו אלא ברמיזה".

יש להבין, מהי החשיבות הגדולה שיש בשיחתו של אליעזר יותר מתורתן של בנים? וביאר הגר"י לוינשטיין זצ"ל בספרו 'אור יחזקאל', שהרי אמרו חז"ל, בת הייתה לאליעזר והיה מחזר למצוא סיבה שיאמר לו אברהם לפנות אליו כדי לשדכה ליצחק. אמר לו אברהם: בני ברוך ואתה ארור ואין ארור מידבק בברוך.

אליעזר שקל בדעתו שבתו אכן ראוייה ליצחק, והציע זאת לאברהם, ומחמת נגיעתו לא הבין שאין ברוך מתדבק בארור. והנה, אברהם עונה לו תשובה שלילית, ואפילו כששמע את תשובתו השלילית של אברהם בכל זאת עשה את השליחות לחפש שידוך ליצחק במקום אחר בזריזות ובמסירות, והלך בלב שלם ושלט ביצרו ולא הכניס בלבו שום טרוניה על כך שאברהם מיאן בבתו ליצחק, עד כדי כך שיכול היה להתפלל אל ה' בלב שלם שיצליח את דרכו למען אברהם אדונו. וזהו מה ששיחתן של עבדי אבות יפה לפני הקב"ה, כי בשיחתם יש לנו ללמוד כמה גדול הוא עניין של תיקון המידות, כי כשמאמין בהשגחה פרטית אינו כועס כלל על הזולת, שמבין שהכל מאתו יתברך ואין אדם נוקף אצבעו למטה אלא א"כ הוכרז כן למעלה, ובזה רק יצליח. ולכך גם זכה אליעזר בזכות זו כי יצא מכלל ארור לכלל ברוך.

בספר 'יחי ראובן' מובא מעשה ששמע מיהודי אברך מארגנטינה שהיה עד לכך:

אותו אברך המתין להיכנס לחדרו של מרן הגאון רבי נסים קרליץ זצוק"ל. בתוך החדר שהתה באותה עת אשה שצעקה צעקות נוראות, והתלוננה בפני הרב על כך שבעלה עושה לה צרות, תוך כדי שהיא מפרטת את כל מעללי הרעים.

בשלב מסוים היא ביקשה מר' נסים זצ"ל שיכתוב מכתב חריף לבעלה שיחדל מהתנהגותו הנלוזה, ור' נסים אומר לה: "לא אוכל לכתוב מכתב בטרם אשמע את הצד השני. אני חייב לשמוע את מה שיש לבעלך לומר בנידון! הלוא גם הוא צד בעניין!".

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות
ביממה

חדש בקו השיעורים

כל העדכונים וכל המידע על סיומי הש"ס של 'דרשו' עכשיו בעברית ובאידיש
שלוחה 6 ושלוחה 8

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

ה'חפץ חיים' שאין שום הנאה ותאוה בלשון הרע, והרי אנשים מתענגים בלשון הרע יותר מכל תענוג? וענה לו ה'חזון איש': "כפי הנראה שמרן ה'חפץ חיים' לא טעם בימי חייו טעם של לשון הרע...". כל דבר בעולם לפני שאדם טועם אותו אין לו בו שום הנאה ושום תאוה. כמו שתספר ליהודי הונגרי על קובה וחווית 'תמיני' ותאמר לו שזה טעים. הוא יאמר לך שאין בזה שום הנאה ותאוה... כך לא ידע ה'חפץ חיים' את התאוה שיש בלשון הרע, ולכן כתב בספרו שכשמדבר לשון הרע עובר על חילול ה' היות ואין בזה שום תאוה כלל. אך מי שנכשל ונפל ויש לו כבר הנאה בכך שוב אינו עובר על חילול ה', רחמנא ליצול.

ובקובץ 'אור ישראל' דנו כמה חודשים במדור 'מילי דתמיהה' בעניין זה, וכבר הקדימם הגר"ח קנייבסקי שליט"א ושאל את החזו"א עצמו, והשיב שה'לאו' הזה של חילול ה' בלשון הרע שייך רק ל'חפץ חיים' בעצמו שלא טעם טעם לשון הרע... וגם לו אין זה שייך.

אילו היית ב'קוסובה' לא הייתה נפצעת עינך

כתוב בספר 'מעשה איש' מעשה שהיה ברבי יוסף ספרוני שעסק במלאכתו בעיר וילנה, ונפצע בעינו תוך כדי עיסוקו במלאכתו ושוב לא יכול היה להמשיך בעסק מלאכתו. והיה מסתובב הרבה בבית הג"מ רבי שמואל גריינמן, שם היה מקומו הקבוע של ה'חזון איש' שישב ויגע שם בתוה"ק. החזו"א שאל את רבי יוסף: "מה קרה לך שאתה מסתובב כאן?", וסיפר לו כל המעשה שנפצע בעינו, והוסיף שהיה לו מזל שזה קרה בוויילנה והיה שם רופא מומחה מיד והציל לו את העין, שאילו היה בעיר מגוריו בקוסובה כבר לא היה נשאר מהעין כלום... ה'חזון איש' לא נתן לו לגמור את המשפט, וסיים: "יתכן שאילו היית בקוסובה לא הייתה קורית כל הפציעה כלל". כך הם החיים של יהודי מאמין בהשי"ת.

ואע"פ שחז"ל אמרו שצריך לגור בעיר שיש בה רופא, זאת משום שצריך לתקן את האדם ע"י כמה מיני מקרים שונים, ואילו גור במקום שאין שם רופא לא יוכלו להביא עליו כל מיני דברים קטנים לתקן את נפשו... אך כשיגור במקום שיש רופא, אילו צריך לנקות אצבעו יהיה לו תיכף רופא להתרפא. אך אילו היה במקום שאין רופא לא היה נוקף אצבעו כלל. וכהרה"ק רבי פנחס קאריצער זי"ע שהיה מתענה אם היו עוברים אצלו ארבעים יום בלי איזה צער ועוגמת נפש.

(מתוך גליון 'ממשקה ישראל' גליון צ"א תש"פ)

האדם, וכלשון הגמ': "אידי דאתא מדרשא חביבא ליה", דבר שמתייגע ודורש בו הוא חביב עליו.

וכל שישה סדרי משנה פותחים דווקא בנושא שאינו פשוט לפתוח בו. וכל זה, כי בדין זה היה יגע ומתאמץ ביותר ולכן חביב עליו דין זה ופתח בו.

עשיתי השתדלות לפרנסה כ'שיעור חזון איש'

ידוע שמרן ה'חזון איש' היה מחמיר בשיעורים: שיעור כזית, כביצה, אמה וטפח וכו'. אך ב'שיעור' אחד היה מקל ביותר, והוא ב'שיעור ההשתדלות לפרנסה'. וכתב: "אני מן הממעטים בהשתדלות" - כשאדם ממעט בהשתדלות יוכל לומר "עשיתי השתדלות בשיעור חזון איש...".

אתה רוצה לקפוא בגיהנום?

פעם אחת בא לפניו בחור צעיר שסבל מעצבים בחומרות והקפדות (שמעתי מבעל המעשה עצמו) ושאל את ה'חזון איש', שכשהוא קם בבוקר יש בתוך שערותיו כמה מהנוצות שנפלו מהחור שבכרית. האם אין זה משום חציצה בתפילין (למקווה לא הלך)? לאחר שהשיב לו הלכה למעשה הוסיף החזו"א ושאל אותו: "אמור לי בחור'ל, מדוע רק אצלך מתעוררות השאלות הללו?"... בכך ביקש לחנכו ששאלה כזו אין מקורה בהלכות התורה אלא בעצבים רחמנא לשזוב.

עוד סיפר האיש, שבצעירותו היה חוזר כמה פעמים ק"ש מרוב עצבים שמא לא אמר תיבה אחת כראוי. ושאל אותו החזו"א: "מדוע הנך נוהג כך?", השיב הבחור: "הלוא אמרו חז"ל שכל הקורא ק"ש ומדקדק באותיותיה מצננין לו גיהנום. אמר לו החזו"א: "אתה רוצה לקפוא שם בגיהנום?".

ה'חפץ חיים' לא טעם את ההנאה מלשון הרע, לכן כתב שהוא עובר על 'חילול ה'

בהשגחה פרטית למדנו בשיעורי הרמב"ם, שאם אדם עושה עבירה בלי שום הנאה ותענוג עובר על חילול ה' בסתר. שאין שום הסבר למעשיו, רק פורק עול בלי שום סיבה.

והקשינו, שה'חפץ חיים' כשמונה מספר הלאווין על איסור לשון הרע, כתב שהלאו הט"ז הוא שהיות שעוון לשון הרע אין בו שום הנאה ותאוה, לכן כשמדבר לשון הרע עובר על חילול ה'.

וכתב הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ששאל את ה'חזון איש' איך אומר

לספר לרב והוא אינו סובל דיחוי כלל. לאחר ששמע הרב מפיה את הבשורה המשמחת, הגיב לבני ביתו: "וכי לשם כך הפרעתם לי?! הלוא ידעתי כי הוא חי, כבר אמרתי לה ששלוחי מצווה אינן ניזוקין!..."

ולחמתין עוד כמה שעות... על כן המציא 'עצה' לעצמו: הוא דחף מהר את רגלו פנימה בטרם נסגרה הדלת בעדו...
הגבאי החסיד ר' שלום ניגש תיכף לבדוק מה מפריע לדלת להיסגר, והנה פוגש הוא באותו אדם שמנסה להידחף פנימה בכוח ולהתחבר עם הקבוצה שכבר בפנים... ר' שלום גער בו כדרכו בהנהגת החצר ביד רמה, וציווהו תיכף להוציא את רגלו החוצה - "מי שבפנים בפנים ומי שבחוץ בחוץ!", פסק. אבל האיש התעקש ולא הסכים לוותר. הוא הרים מעט את קולו וצעק, תוך שהוא מנסה לדחוף את הדלת. הוא טען שהוא כבר ממתין פה כמה שעות טובות, ושיניחו לו להיכנס פנימה!

לשמע הקולות והדחפויות הרים הרבי את עיניו הקדושות מן הקוויטל שאחז בידו, ושאל: "וואס איז די קולות?" (מה הם הקולות). ענה לו המשמש בקודש שעמד לידו, שר' שלום ציווה לסגור את הדלת ואיש אחד מתעקש שם ומנסה בכוח להיכנס פנימה.
הרים הצדיק את ראשו והביט אל עבר הפתח, וכראותו את האיש הנדחף בדלת פנה אליו ברכות: "איך בעהט דו זאלסט ארויס גיין!"

(מבקש אני ממך לצאת החוצה).
עתה לא נותרה שום ברירה בפני האיש, הוא הוציא בהכנעה את רגלו וחזר לאחוריו והדלת נסגרה בפניו.
לא חלף זמן רב, והנה יוצא פתאום המשמש אל חדר ההמתנה ושואל אחר האיש שנדחף מקודם בדלת, וכשמצאו אמר שהרבי קורא לו ומבקש שייכנס עתה!
האיש נכנס לקודש פנימה ועמד מבולבל מעט, תוהה ואינו מבין: מה קורה פה? מתחילה דחה אותי הרבי החוצה בשתי ידיים, ועתה פתאום נקרא אני להיכנס בהזמנה אישית?
הרבי שהבין למחשבותיו והתלבטותו, אמר לו מיד: "אסביר לך! מתחילה ציוויתך לצאת החוצה מחמת שאבי זכרונו לברכה היה אומר 'א' יד דארף נישט אויספירן...' (יהודי צריך להתרגל שלא להתעקש עד הסוף...) אך לאחר מכן קראתך שוב לבוא פנימה משום שגם עלי מוטל נישט אויספירן..."

"א' יד דארף נישט אויספירן!"
(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

גישתו של אותו מנהל הותירה בי רשם עמוק שלא נמחה עד היום. לא "פרא אדם", לא "חצוף", אפילו לא "ילד רע". רק "מצוין קטן!" שתי מילים אלו היו עבורי שיעור שלם ועצום בחכמת החינוך: אם תגדיר לילד את עצמו בצורה חיובית, הוא באמת יהפוך לילד חיובי!

מחמת חשיבות הנושא נביא כאן דוגמה נוספת לאותה נקודה: בילדותי, כשלמדתי בתלמוד תורה 'תשב"ר' בבני ברק, אירע לי שיחיד עם חבר נוסף איחרתי לת"מ מספר פעמים ברציפות. המחנך כבר לא יכול היה להתעלם, והוא שלח אותנו אל המנהל עם פתק קטן, בו כתב בזו הלשון: "הני תרי צנתרי דדהבא מאחרים ללימודים כבר מספר פעמים".

המנהל הרוחני של הת"ת באותה תקופה היה הגה"צ רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל. ניגשנו אליו בפחד מחמת הצפוי לנו, והראינו לו את הפתק. לעולם לא אשכח איך התבונן בכתוב, ואז שאל אותנו בעיניים מחויכות: "אתם יודעים מה זה 'צנתרי דדהבא'?"

משהשבנו בשלילה החל הרב טורצ'ין להסביר לנו שצנתרי דדהבא אלו מנורות זהב יקרים, יפים ונוצצים, מנורות של זהב אמתי... ואז אמר לנו: "אתם רואים איך הרבי מעריך אתכם, מחשיב אתכם כל כך עד שנתן לכם תואר נכבד שמכנים בו תלמידי חכמים... לא חבל לאחר לשיעורים של רבי כזה?"

אני וידידי היינו מופתעים מאוד ממתיקות הנזיפה. חששנו לקבל עונש חמור, והנה מתברר שאנו ממש צינורות זהב... למותר לציין עד כמה השפיעה עלינו גערת אוהב זו. התביישנו מעצמנו לאחר שוב, ולא הוצרכנו לגערות או הערות נוספות כדי להגיע בזמן לכיתה...
כמובן לכל בר דעת, אין הכוונה שתמיד ניתן להגיב בצורה כזו. פעמים רבות הביקורת חייבת להיות החלטית ותקיפה; אך בד בבד אסור לשכוח, כי עיקר התועלת מביקורת תושג רק אם הילד ירגיש שהיא באה מתוך אהבה. כשמבקרים מתוך גישה של קשר וחובה, כשהילד מרגיש שבעצם יש להורה או למלמד הערכה כלפיו, תוכל הביקורת להצמיח פירות ותוגדר כ"ביקורת בונה".

(מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא' - וירא)

המשך מעמוד 28 | הרב בנימין בירנצוויג

ומחילתו לכל הפוגעים בו, באומרו שאין בזה רק עניין של מידות טובות אלא בעיקר מצד הידיעה שהכל הוא מאת ה' יתברך, ואין אדם נוגע במה שמוכן לחברו אפילו כמלוא הנימה, וממילא שלא פלוני פוגע בך ולא הוא מזיק לך.

וכשהיו מגיעים אליו אנשים שפגעו בו ופגעה בהם מידת הדין ובאו לבקש מחילה, היה אומר שיגידו להם "מצדי אני מוחל על הכל, אבל אם עשו חילול ה' זה כבר חשבון אחר. אבל תגידו להם, שאף על פי

שבמשנה בסוף יומא כתוב שאין כפרה לחילול ה', אבל רבינו יונה ב'שערי תשובה' שער ד' כותב דרך ועצה איך לכפר על חילול ה'".
הוא היה נאה דורש ונאה מקיים. לא רק שמחל על הפגיעה בו, אלא עוד הוסיף דרך ועצה לפוגעים כיצד לתקן את עוון חילול ה' שנלווה לפגיעתם. כזו הנהגה אצילית מתאפשרת רק לאדם שיודע ומאמין שהכל מאתו, ואין שום פגיעה ועלבון כאן כי הכל מלמעלה!!! ולכן יש ביכולתו להתגבר ואף להשיא עצות לפוגעים בו כיצד יתקנו מעשיהם.

◆ מדוע נהגו לשרוף את החמץ דוקא ביום?
◆ כיצד מבערים חמץ שנמצא בפסח?
◆ האם מותר לטלטל מוקצה באמצעות הכתפיים?

מהלכות ביעור חמץ

- את החמץ ניתן לבער בשריפה, או לפוררו ולזרות את הפירורים ברוח, או לפוררו ולהשליכו לים או לנהר. וכן ניתן להשליכו לבית הכסא. ויש אומרים שאין ביעור חמץ אלא בשריפה, כדרך 'נותר' בבשר הקדשים, שביעורו בשריפה בלבד. ולכן נהגו להחמיר ולבער את החמץ שנותר בערב פסח דווקא בשריפה. ואם מוצא חמץ ברשותו לאחר תחילת זמן איסור חמץ, בודאי יש להחמיר לכתחילה לבערו דווקא בשריפה. ונהגו לעשות זאת ביום ערב פסח, כדין 'נותר' בבשר הקרבנות, ששריפתו ביום בלבד. וכן כדי שהשריפה תהווה תזכורת ל'ביטול' החמץ לפני תחילת זמן איסור חמץ.
- נוהגים לעשות לשריפת חמץ בערב פסח מדורה נפרדת, מחוץ לבית, ולא לשורפו על גבי הכירה שבבית, או במקום אחר שבו משתמשים באש לצורך דברי מאכל.
- המוצא חמץ בביתו בפסח, אם מצאו בחול במועד - ישרפנו מיד. ואם אינו יכול לשורפו מיד, לכל הפחות יוציאנו מיד מרשותו, כדי שלא יכשל באכילתו, וישרפנו חמץ בכלי, כדי שלא יכשל באכילתו, וישרפנו במוצאי יום טוב. ונהגו שלא לבערו ביום טוב אף באופן שניתן לומר לגוי לבערו ללא עשיית מלאכה דאורייתא. ובזמננו, שנהוג לכתוב בשטרי מכירת החמץ שכל החמץ שבבית מכור לגוי - אף המוצא בחול המועד אינו רשאי לבערו; ויש אומרים שיכניסנו למקום שבו נמצאים כל הדברים המכורים לגוי; ויש אומרים שיעמיד סביבו מחיצה בגובה עשרה טפחים.
- כששורפים חמץ לאחר תחילת זמן איסורו, אסור להנות

משריפה זו, דהיינו, שאסור לבשל בפסח באמצעות אש שהחמץ משמש כחומר הבעירה שלה; ואסור גם להנות מחומקה ומאורה. ואף לאחר שהחמץ הפך לגחלים, לפחמים, או אף לאפר, אסור להנות מחוממו. ואם עבר אדם ובישל תבשיל בחום האש שחומר הבעירה שלה הוא החמץ הנשרף - התבשיל אסור בהנאה.

דינים שונים בנוגע לאיסור חמץ

- חכמינו ז"ל החמירו באיסור חמץ, שאינו מתבטל בתערובת אף כשאינו נותן בה טעם, דהיינו, שאפילו 'משהו' ממנו אוסר את כל התערובת; מפני שיש באכילתו איסור 'כרת', ומאידך, רגילים לאוכלו במשך כל ימות השנה, כך שעלולים להיכשל בו יותר מאשר באיסורים אחרים. ולדעת השולחן ערוך, ניתן למכור את התערובת בפסח לגוי בהפחתת דמי החמץ, כיון שבאופן זה אינו נהנה מהחמץ. אולם, לדעת הרמ"א צריך לבער את כל התערובת, ואין למוכרה לגוי. ובמקרה שביעור התערובת כרוך בהפסד כספי רב מאוד, רשאי אף בן אשכנז להקל כדעת השולחן ערוך.
- מי שמצותיו דומות לפת חמץ העלולה להימצא ברשותו - יש אומרים שאם מוצא בביתו פת בפסח במקום שאינו יודע כי הניח בו את מצותיו, אינו צריך לחשוש שזוהי פת חמץ. אולם, לדעת המשנה ברורה אין להקל בדבר אלא לענין אכילת הפת לאחר הפסח, אך לא בפסח עצמו.
- מותר לטלטל 'מוקצה' בטלטול 'מן הצד', דהיינו באמצעות חפץ המותר בטלטול, ובתנאי שהטלטול נעשה לצורך דבר המותר. וטלטול מוקצה בגופו - כאשר יש בכך שינוי מדרך הטלטול הרגילה של חפץ זה - מותר; ואף כאשר מטרתו של המטלטל היא לצורך המוקצה עצמו. ויש שאוסר.

גליץ 388
שנה ט' תש"פסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קליין על האישור לשרתוש בתשנ"ח

סיפורי חז"ל

רבי יוסי ישב ועסק בתורה, בא אליו רבי אבא ראהו רבי יוסי, קם לקראתו ואמר: הנה בעל ההלכה בא. עסקו שניהם בתורה עד שהחשיך והמשיכו בלימוד עד חצות הלילה. אחר חצות נרדם רבי אבא, ורבי יוסי ישב והביט בו. והנה ראה את פניו והם נעשים אדומים והוא צוחק, באותו רגע התמלא הבית אור גדול. הבין רבי יוסי שהשכינה שורה בבית, השפיל עיניו וישב שם עד שהאיר היום. וכל אותו זמן היה אור גדול וזוהר בבית. כשהאיר היום, החשיך בבית ורבי אבא התעורר, כשפניו מאירות ועיניו צוחקות. אחו בו רבי יוסי בחרדת קודש, הבין רבי אבא כוונתו ואמר לו: יודע אני מה רצונך, שאספר לך מה ראיתי. שר הפנים המלאך מטטרון נשא את נשתי למעלה, וראיתי שם סודות עליונים וראיתי רבי יוסי ישב ועסק בתורה, בא אליו רבי אבא ראהו רבי יוסי, קם לקראתו ואמר: הנה בעל ההלכה בא. עסקו שניהם בתורה עד שהחשיך והמשיכו בלימוד עד חצות הלילה. אחר חצות נרדם רבי אבא, ורבי יוסי ישב והביט בו. והנה ראה את פניו והם נעשים אדומים והוא צוחק, באותו רגע התמלא הבית אור גדול. הבין רבי יוסי שהשכינה שורה בבית, השפיל עיניו וישב שם עד שהאיר היום. וכל אותו זמן היה אור גדול וזוהר בבית. כשהאיר היום, החשיך בבית ורבי אבא התעורר, כשפניו מאירות ועיניו צוחקות. אחו בו רבי יוסי בחרדת קודש, הבין רבי אבא כוונתו ואמר לו: יודע אני מה רצונך, שאספר לך מה ראיתי. שר הפנים המלאך מטטרון נשא את נשתי למעלה, וראיתי שם סודות עליונים מלך העליון. ועוד ראיתי את תורת, שלמדתי מונחת שם תלי תלים במגדל גדול, לכן שמחתי מאוד ואתה ראית זאת על פני.

(ז"ח ויצא כח)

פרשת השבוע

דבר". השיבו לבן הארמי, נו, עמוד והתפלל וגמור. אולם אליעזר חזר והתנצל ואמר: "עבד אברהם אנכי" כלומר, מכיון שמאנשיו של אברהם אני, ממילא לא שייך כלל שאגמור תפילתי בחטיפה, תחילה עלי לעשות הכנה ראויה ולכוין לבי היטב בתפילה.

ויאמר עבר אברהם אנכי (כ"ד ל"ד)

מסופר: הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א נודמן פעם לעיירה אחת, אבל הוא לא פרסם את עצמו שם, ישב בקצה השולחן ולמד, בשבת קודש ביקש אחד מבעלי הבתים להזמינו לסעודת שבת, אמר לו: אני ה"חפץ חיים", נדהם הלה ושאל, למה לא גיליתם דבר זה עד עכשיו, ענה ה"חפץ חיים", מצינו בתורה הקדושה, כשלבן הזמין את אליעזר לאכול ככתוב "ויישם לפניו לאכול" ענה "עבד אברהם אנכי", והתכוין לומר, אני נזהר בכשרות, אף אני אמר ה"חפץ חיים": כל הזמן אני מונע עצמי מפרסום, אבל כשמזמינים אותי לסעודה אני מגלה את זהותי כדי שלא ישליוני במאכלים שיש בהם פקפק ח"ו.

ויתן לי וגו' בבסוף מלא (ג' – ט')

איתא בספה"ק "חובת הלבבות": מעשה בחסיד אחד שבא לקנות בחנות אחת, המוכר שהכיר מיד מיהו המבקר בחנותו, הציע לו את הסחורה שרצה בזיל הזול. השיב לו החסיד, אל נא יחר אפך שאני מסרב לקנות ממך במחיר זה שהצעת לי, שכן אנכי בא לקנות אצלך בבסוף מלא ולא ביראת שמים.

וישם לפניו לאכול ויאמר לא אוכל

עד אם דברתי דברי (כ"ד – ל"ג)

הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זיע"א סיפר: שאביו הרה"ק ה"אמרי אמת" זיע"א נזקק מידי פעם להעיר לצעירים, שהיו זריזים להתפלל מתון מתון ובכוונת הלב הראויה. וכיצד הוכיחם ה"אמרי אמת"? באלו דברי מוסר השתמש כדי לשבר אונם על אודות הצורך להתפלל תפילת שחרית רגילה ביום חול לכהפ"ח קרוב לשעה שלמה? הסביר ופירש להם דרך צחות, כי בבוא אליעזר עבד אברהם לבית בתואל, הגישו לפניו סעודה, והתנצל ואמר, "לא אוכל עד אם דברתי דברי" פירוש, עד אשר אתפלל לפני האכילה. ויאמר,

זמני השבת

פרשת חיי שרה

זמני יציאת השבת

ירושלים 6:15 ת"א: 5:16 ר"ת: 5:50

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:01 ת"א: 4:16

הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זיע"א

יומא דהילולא ל' מרחשון תר"ז

הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זיע"א המכונה רבי צבי הירש משרת, נולד בשנת תקל"ח, בעיירה דומברובא השוכנת ליד טארנוב, לאביו רבי יהודה לייב כ"ץ, הוריו של רבנו היו יהודים פשוטים ותמימים עם אמונה יוקדת, עניים במקצת כך שלא היה לאל ידם לשולחו למלמד דרדקי. כאשר מלאו לו עשר שנים מתו עליו הוריו בעודם משאירים אותו בהשגחת אבי היתומים. יתום מאביו ואמו נשאר הנער, נכמרו רחמיו של בן אחי אמו, רבי דוד שמו והוא אסף אותו אל ביתו אשר בעיר טארנא, דאג לכל צורכיו והיה לו לאב. אך סידור זה גם לא ארך זמן רב מאחר ובן דודו שמלכתחילה לא היה עשיר, לא הצליח להשיג אפילו כדי מחייתו, ובליט ברירה מסרו לחייט ירא שמים, אשר היה מוכר בעיירה כ- רבי יודא חייט, והוא דאג לכל צורכו ואף למדו אומנות.

רבי צבי הירש היה נער כבן שנים עשר שנים, יתום מהורים וכמעט ללא כל ידע רוחני, אך נפשו לא נתן לו מנוח, לבו אשר בער בתבערה שאפילו הוא לא הבין את פשרה על בוריה, שאפה למשהו נשגב יותר. הנער היה מקובל בחברה, מעסיקו אהבו יותר משאר העובדים, ואף ביטא זאת בדרכים שונות, על פי ההיגיון היה נער במצב כזה מסתפק במעמדו, אך לא הנער הזה, אותה אש שהבעירה את נפשו לא נתנה לו מנוח, ובפרוטות שהיה מקבל היה רץ לקנות נרות, וכאשר ירד הלילה וכולם היו נמים את שנתם קם הנער בחצות, מסתתר בין הקיר לתנור, מדליק נר ואוחז ביד האחת, בידו השנייה אחז בסידורו וכשהוא יושב על הרצפה החל לבכות בדמעות שליש ומתחנן לפני הקדוש ברוך הוא אבי היתומים, מבקשו על פי תפיסת עולמו כי יוליכוהו בדרך הישר, שיתן בידו את האפשרות לעסוק בתורתו הקדושה. לאחר מכן היה מודה לה' על כל החסד. מזמר פרקי תהילים וחוזר לישון. בבוקר היה קם עם כולם כאילו לא קרה דבר.

זה קרה ביום אחד, כאשר רבי צבי הירש היה אז כבן חמש עשרה שנה לערך, ולעיר טארנא הגיע הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק זיע"א שהיה ממנהיגי החסידות בדור, ושמו הלך לפניו כצדיק וקדוש. כאשר שמע רבי צבי הירש כי הגיע צדיק לעיר, רצה בכל ליבו ללכת לפגשו, אך גדולים וטובים ממנו לא הצליחו להיכנס אל הצדיק, ולא ידע להשית עצות בנפשו. לפתע התנוצץ רעיון נועז בליבו, ורבנו חיכה רק לשעת הכושר לבצעו. השכם בבוקר קם ממיתו, וברגלים קלילות הגיעה לבניין המקווה, שם הסתתר תחת לאחד הספסלים וחיכה. לא עבר זמן רב ואנשים משכימי קום החלו להופיע, אך לא עליהם היו עיני רבנו, רבנו ידע כי הצדיק רבי אברהם משה זיע"א יבוא תוך דקות ספורות לטבול במקווה, או אז יוכל הוא סוף סוף להביט בפניו הקדושות. והנה נקטעו מחשבותיו וקול הגבאי נשמע ברקע, מבקש את האנשים שיפנו את המקום כדי שהצדיק יוכל לבוא לטבול בשקט ולכוון

כוונותיו, רק יצאו האנשים, הגיע הגבאי השני עם הצדיק רבי אברהם משה זיע"א, שני הגבאים יצאו מן החדר הפנימי, ורבי צבי הירש בלב רועד לא מוריד עיניו מהצדיק, ליבו דופק בקצב מהיר, הגבאים שראו זאת מרחוק חרקו שיניים אך מפחד פן יבלבלו את הצדיק בכוונותיו לא יכלו לעשות דבר, כאשר סיים הצדיק לטבול, אץ רבי צבי הירש חזרה למקום מחבואו, וכאשר יצאו הצדיק והגבאים מן החדר, קפץ היישר לתוך המים בו שהה הצדיק וכיוון את כוונותיו. מאותו הרגע הרגיש רבי צבי הירש כאילו והלהבה משתלטת על כל גופו, בתפילת שחרית הרגיש התרוממות רוח כפי שלא הרגיש מימיו וכל כולו אמר שאיפה לעבודת ה' יתברך.

מיד לאחר תפילת שחרית ניגש רבי צבי הירש למעסיקו רבי יודא חייט ואמר לו, כי הוא אינו חפץ להיות חייט, ליבו שואף לדברים גדולים יותר, ביקש את רשותו ופנה אל מחוץ לעיר, שם פגש בכמה יהודים שנסעו לעיר פריסטיק. ברשותם הצטרף אליהם בנסיעתם וכאשר נכנסו לעיר, פנה רבי צבי הירש לבית מדרשו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זיע"א, התיישב בפניה והחל לומר תהילים בהשתפכות הנפש אשר הפליאה את כל שומעיו. כמה מן החסידים החלו להתעניין בו ובמוצאו, וכאשר גילו כי יתום הוא מאביו ואמו, נכמרו רחמיהם והשיבו את נפשו בדברי מאכל ושתיה, חלקם אף הציעו ללמוד עמו בחברותא. וכך התעלה רבי צבי הירש בבית המדרש מיום ליום. בכל אותו הזמן פחד להיכנס אל הקודש פנימה אל רבי מנחם מענדל, הוא לא הרגיש עצמו כראוי לדבר עם הצדיק פנים אל פנים, אך היה רואה אותו כל יום בעת תפילת שחרית, עת הגיע להתפלל עם הציבור.

גם אם פחד להתראות לפני הצדיק, הרי שבכל ליבו שואף לזכות לשמשו שהרי "גדול שימושה יותר מלימודה" ולכן היה מציע את עצמו לפני הגבאים לעבודות הקשות והמבוזות, אשר כולם העדיפו להתחמק, מהן וכך החלו הגבאים לפנות אליו בדברים קטנים שיהיה להם לעזר, והיה רבי צבי הירש מתחנן לפניהם כי יתנו לו להסיק את התנור בשביל הצדיק, ולנקות את חדרו, ובכל פעם שהסכימו הגבאים היה עושה זאת בשמחה עצומה על שזוכה לשמש את הצדיק.

רבי צבי הירש כבר היה בן בית אצל רבי מנחם מענדל, אך אל הקודש עדיין לא נכנס, מסיק את התנור וכבד את רצפת חדרו, אך עדיין אין הוא מרגיש ראוי לפוגשו, הגבאים סמכו עליו בעיניים עצומות, והפקידו בידו הרבה מעבודות הבית, אך דבר אחד לא הסכים הגבאי, כל יום השכם וערב היה רבי צבי הירש מתחנן לפני הגבאי, כי יתן בידו פעם אחת להציע את מיטת הצדיק, אך לזאת לא הסכים הגבאי ולא אבה לשמוע. עד שהגיע ההודמנות. פעם אחת היה חייב הגבאי לצאת מן העיר, וידע כי לא יהיה סיפק בידו לחזור בזמן, כדי להציע את מיטת רבו כהלכה. בליט ברירה שלח לקרוא לרבנו, הוזכרו באלף הזהירות ולימודו בדיוק איך להציע את המיטה ויצא מן העיר.

ובחלום יעוף

משל לסוחר אחד שנסע אל היריד בלייפציג, ומצא לעצמו אכסניה בפונדק אחד בעיבורה של העיר. לילה אחד חלם הסוחר כי בחצר הפונדק טמון אוצר גדול של מטבעות זהב, ובחלומו הוא חופר בקרקע, לפתע נכנסה מחשבה ללבו שמא יראה את מעשיו בעל הפונדק ויגרש אותו מן המקום, על כך שהוא חופר בחצרו, ולא זו בלבד אלא שבעל הבית יקח לעצמו את האוצר היקר. לכן החליט האיש לרכוש לעצמו את כל הפונדק וכאשר יהיה הוא בעל הבית, יחפור ויקח את האוצר לעצמו. בבוקר התעורר והנה חלום. כל ימי היריד עסק האיש במסחר במשא ובמתן, וכאשר הגיע היריד לסיומו, פנה האיש ושב אל ביתו. מרוב טרדות הדרך ומרוב עיסוקיו הרבים, התבלבל האיש ונתערבו במחשבתו חלום ומציאות, על כן כאשר שב אל ביתו, סיפר לאשתו כי מצא אוצר בחצר פונדק קטן בלייפציג והוא מתכוון לרכוש את הבית ולהפוך לעשיר גדול. שמחה האשה על החדשות הטובות, וכעבור זמן לא רב נסעו כל בני המשפחה ללייפציג, שם ניהל הסוחר משא ומתן בדבר קניית הפונדק, ואף שילם עליו יותר מכפי מחירו בחושו כי אין הדבר נורא כל כך, שהרי עוד מעט קט ממון זה יהיה נחשב לו למאומה. ברדת הלילה יצאו הסוחר וכל בני ביתו ובידם איתים וקלשונות וחפרו בחצר עד שהפכוהו לגל של אפר ועפר ולא מצאו דבר. או אז נזכר הסוחר שהכל היה חלום, וכאשר סיפר את הדבר לבני ביתו געו כולם בבכי גדול.

והנמשל: היצר הרע מטעה את האדם כדי שיימשך אחר עסקיו, והוא מדמה לו שמחר ירוויח ממון רב, וכל עוברים ימיו של האדם ברדיפה תמידית אחר הממון, ומי שיש לו מנה רוצה מאתיים. לבסוף כאשר מזדקן האדם, מביט הוא לאחוריו ורואה כי הכל היה רק חלום.

(מתוך מאמרו)

בגיל וברעדה רץ רבי צבי הירש בשעה היעודה, והציע את מיטת הצדיק, ליבו דופק בחוזקה, מקווה הוא לעשות זאת נכונה. בבוקר שלח רבי מנחם מענדל לקרוא לגבאי ושאלו, מי ערך אתמול את המיטה? הגבאי שחש מתגובת הצדיק, החל להסביר את עצמו ואמר, כי אנוס היה ולכן נתן לבחור החדש מטארנא להציע את המיטה, מיד שלח הצדיק לקרוא אליו את רבי צבי הירש ואמר לו: מהיום והלאה כל יחין איש לעשות דבר מכל ענייני הבית, כי אם צבי הירש מטארנא, כאשר שמע רבי צבי הירש את דברי הצדיק, מלאו עיניו דמעות שמחה, ומאז נקרא בפי כל "צבי הירש משרת".

כאשר העתיק רבי מנחם מענדל את מקום מגוריו מן העיר פריסטיק לרימנוב, לקח את רבי צבי הירש יחד עמו, באותם שנים נעשה רבנו לאדם אחר לגמרי, לא עוד היה צריך לבקש מאנשים כי ילמדו אותו אלא להפך אנשים התחננו לפניו כי יאות ללמוד עימם, הוא היה כולו גדוש בתורה ועוד יותר בעבודה, עבודת ה' שרק רבו רבי מנחם מענדל היה מודע אליהם, לא פלא שכאשר מלאו לו עשרים שנה, שדכו רבי מנחם מענדל עם אחד מגדולי החסידים, וזמן מה לאחר מכן נשא לאשה את בתו של רבי חיים גרייצער. לאחר נישואיו לא עזב רבי צבי הירש את משרת המשרת, ועוד בליל חתונתו כמו בכל לילה, התייצב בחצות אצל רבו רבי מנחם מענדל עם קערה לנטילת ידיים ומגבת. לקחו הצדיק רבי מנחם מענדל ונשאו לאדון על כל ביתו על פיו יושק דבר.

פעם סיפר רבי נתן לייב זיע"א בנו של רבי מנחם מענדל מרימנוב: ביום ראשון בבוקר לאחר החתונה של הרבי ר' הערש, באתי אל בית המדרש וראיתי שהחתן מכבד את בית המדרש, ומנקהו כדרכו בכל יום, ומאד חרה לי על זה. ותיכף נכנסתי אל אבי ז"ל ואמרתי לו, אבי, מה אתה אומר על המשמש שלך החתן צבי? שהוא מבזה את יום טוב שלו, דהיינו שמכבד את בית המדרש, ועשה מלאכה מבזה בשבעת ימי המשתה, ותיכף השיב לי אבי ז"ל מאד שמחתני בני, שמאד דאגתי האיך אוכל להתפלל היום, אם המשמש צבי לא יכבד את בית המדרש, בתוך שבעת ימי המשתה "הלא הוא מכבד את החיצונים ועושה אויר צח מן החיצונים, וטוב מאד להתפלל בבית המדרש אחרי שהוא מנקה אותן, ועכשיו שאמרת לי שהוא מנקה אותן שמחתי מאד ויישר כח".

סגולה לשלום בית

חתן בא קודם נשואיו אל הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זיע"א (יומא דהילולא כ"ז מרחשון) אמר לו הרבי: אלמדך סגולה לשלום בית. לקחו למטבח ואמר לו: כשהנך קם בבוקר ואתה שותה כוס קפה לפני התפילה, אל תחזיר את הכוס והכפית לכיור, אלא רחוך ושטוף אותם, ואם אף אחד לא שם לב, קח את המגבת ונגב אותם והחזירם לארון, נקי כמו שהיה, וזהו סגולה לשלום בית.

מתן בסתר

מסופר: פעם בא יהודי "יורד" אל הרה"ק ה"אמרי ברוך" מוויזניץ זיע"א ותינה את צערו, על שעליו להשיא את בתו ולרש אין כל. נטל הרבי קופסה של טבק ונתנה לאותו יהודי, בסגולה להצלחה. הגיע היהודי לאבסניה שלו ופתח את הקופסה ומצא בה מאתיים רובלים, הוא מיהר לשוב על עקבותיו ולהחזיר לרבי את ה"אבידה". חיך הרבי ואמר: רואה אני כי ברכתך התקיימה, והקופסה אכן היתה סגולה להצלחה.

עונש המצער את הזולת

מעשה שהיה בעיה"ק ירושלים ת"ו, בבית חינוך לבנות, שהיתה קבוצה שלימה של בנות שכולן נישאו, אולם אף אחת מהן לא זכתה להיפקד בזרע של קיימא. פעם נפגשו כולן יחד, והתבוננו על מה עשה ה' ככה. ונזכרו במקרה שהיה בבית הספר, שהבנות הלשינו על אחת המורות בפני המנהלת שאינה

רצויה, ויש לפטר אותה, ולהביא אחרת במקומה. ואכן פיטרו אותה מבית הספר. והחליטו ביניהם, שבשל כך הסבל שלהם. ועליהם ללכת לבקש את מחילתה, שהרי כולן היה להן יד בדבר. ובאו אצלה ובקשו את סליחתה. ואכן אמרה שנפגעה קשות מכך שאיבדה את פרנסתה בכך, וגם ירד ערכה בעיני בעלה שהחשיבה כבלתי מוצלחת. והיה לה הקפדה גדולה עליהן. לאחר שפייסו אותה מאד וביקשו את מחילתה כדין, וכן נתנו לה סכום הגון, מחלה להן בלב שלם. ולאחר זמן נפקדו בזרע של קיימא.

מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה

יום אחד כשהעשיר הגדול ר' שמעון נתנאל רוטשילד מפרנקפורט טייל ברחוב, נישא אליו יהודי לבוש בגדים מזהוגנים, והתחיל שופך לפניו את מר נפשו. נגעו הדברים מאוד אל לבו של רוטשילד ומאחר שלא היה עמו כסף, הסיר את שרשרת הזהב משעון הכיס שהיה עמו ונתנה לאיש. עמד הלה מבולבל ונבוך, ותחילה לא רצה לקחתה. מה משמע, אין זאת אלא שהבארון מהתל בי ישמרנו השם, וכי איך אבוא ואקח את שרשרת הזהב של שעוני? מחר אבוא אליו אל לשכתו, אין הדבר דוחק ובווער חלילה עד כדי כך. אכן דוחק ובווער, אמר הבארון, ברגע זה אחז בי רגש של רחמנות ואיני רוצה להחמיצו, שכן מי יודע אם לאחר זמן יתמיד בי עוד רגש זה ולא יתורפף.

שבת קודש כ"ה מרחשון

הגה"ק רבי רפאל הכהן אב"ד אה"ו ב"ר יקותיאל זיסקינד (תורת יקותיאל - תקס"ד)
הגה"ק רבי יצחק יואל ב"ר גדליה מליניץ (תקפ"ח)

הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק ב"ר אליעזר (תקצ"ט)
הרה"ק רבי מרדכי רוקח מבילגורייא ב"ר יששכר דב מבעזלא (תש"י)

יום ראשון כ"ז מרחשון

הרה"ק רבי שלום מבראדין - קודינב ב"ר ברוך מרדכי (תרפ"ו)

יום שני כ"ח מרחשון

הגה"ק רבי רפאל אשכנזי (מראה עיניים - תקפ"ו)
הרה"ק רבי צבי לאנדמאן מקיטוב סטרעליסק ב"ר רבי אברהם (תרכ"ח)

הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)

יום שלישי כ"ח מרחשון

הגה"ק רבי חיים הכהן רפפורט מאוטראה (מים חיים ת"ר)

יום רביעי כ"ט מרחשון

רבי יצחק שלמה גולדברג מזעליחוב ב"ר יחיאל מיכל מזוויהל (תרל"ב)

יום חמישי ל' מרחשון

הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב ב"ר יהודה לייב (תר"ז)

יום שישי א' כסלו

הגה"ק רבי שלום שכנא מלובלין ב"ר יוסף (שי"ט)
הגה"ק רבי יוסף שמואל אב"ד פפ"ד (מסורת הש"ס)
ב"ר צבי הירש (תס"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אדון" רמפורט יוסף הירש"ל על המעשים

האוכל בשוק (ה')

(א) מעיקר הדין מותר לשתות בקשית או מהבקבוק בעצמו ברחוב - כשעלול לבוא לידי סכנה (ואם יכול ראוי תמיד לשתות רק בכוס) והגר"י זילברשטיין. (שלמי חיים להגר"י חיים מלין שליט"א)

(ב) אין לאכול קרטיב או איגלו ברחוב והגר"י זילברשטיין. (שם)

(ג) בשעת הצורך ניתן להקל לטעום טעימה קטנה בשוק, שאין זה אכילה, ואין זה גנאי כל כך. והגר"י זילברשטיין. (שם)

(ד) אכילה שאינה ניכרת כלפי חוץ - כגון מציצת סוכריה - גם כן אין לעשות והגר"י קניבסקי. אך יש יותר מקום להקל והגר"י זילברשטיין. אך לעיסת גומי לעיסה (מסטיק) הוא זלזול גדול - גם מחמת שניכרת אכילתו, וגם עצם לעיסתו - דבר בזוי הוא והגר"י זילברשטיין. (שם)

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכוונת "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת חיי שרה - הנשדוף ליצחק

"ולקחת אשה לבני ליצחק" (בראשית כד, ד)

המעטפה לא זזה ממקומה. סוף כל סוף, סכום גדול בכיסו, ולא מילתא זוטרתא היא. קיומו הרוחני של כלל ישראל, אין ערוך לו ואין חקר.

"יש אנשים", אומר רבי שלום, "שברוחניות יש בהם זלזול ואדישות, ובדברי החול והחולין ההיפך. לפני עשרות שנים, עם קום המדינה כשהחלו חילולי השבת בפרהסיה, קיימו היראים לדבר ה' הפגנה גדולה בירושלים, והשוטרים פיזרו את ההפגנה ביריות באוויר. בשעה שאמרתי שיעור בשערי חסד, באתי חרד כולי ודיברתי במלוא החרפות נגד חילולי השבת הללו. ענו לי אז שניים מן השומעים: 'יהיה טוב כבוד הרב, הם עוד יחזרו בתשובה, מה לך לכעוס'."

"לאחר מספר חודשים שמעתי פעם את שניהם מתלחשים ביניהם על גודל המס שלוקחת המדינה ממשכורתם. הם ישבו ורטנו, עד שכעסם התגבר והם החלו לקלל את רשויות המס. מיד פניתי אליהם ואמרתי: "הרי כשהיו חילולי שבת וצעקתי, אמרתם: 'יהיה טוב'. וכעת אתם נזעקים כל כך? וכי מה קרה? כעת אינכם אומרים 'יהיה טוב? אלא שכאשר נוגע הדבר לכיס שלכם, למסחר שלכם, אז אינכם מפויסים כל כך. את הדבר שחילול שבת אינו המסחר שלכם."

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

בפרשה זו נקרא על השליחות של אליעזר עבד אברהם, למצוא אישה ליצחק. אליעזר, העבד הנאמן, אשר שמו "דַמְשֶׁק אֱלִיעֶזֶר" (בראשית טו, ב). משמעות השם הזה היא שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים. אליעזר "זָקֵן בֵּיתוֹ" (בראשית כד, ב), שהיה זיו פניו דומה לפני אדונו, ו"הַמַּשֶּׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ" (בראשית כד, ב), שהיה שליט ביצרו כמוהו, נשלח למשימה שאין חשובה ממנה- מציאת בת זוג לבנו יחידו של אברהם, ממשיך דרכו, אבי האומה היהודית.

לפני שיצא למשימה, משביע אותו אברהם אבינו בנקיטת חפץ, לבל יסטה חלילה ממשימתו שאין דומה לה בעולם הגשמי, ולפיכך הדאגה לקיומה, כפולה ומכופלת מכל דאגה גשמית: "לא תִּקַּח אִשָּׁה לְבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי" (בראשית כד, ג). עם כל גדולתו המופלאה של אליעזר, ועם כל נאמנותו לתורת אדונו, אין אברהם אבינו סומך עליו בשליחות החשובה, אלא משביע אותו, לבל ישנה במאומה מדבר השליחות.

"לימדה אותנו התורה", אומר הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל, "כי גם אם סומכים על מאן דהוא בענייני היום יום, הרי בעניינים רוחניים, בנושא שהוא יסוד בניינו של כלל ישראל לדורותיו, לא ניתן לסמוך על בקשה גרידא, אלא יש להבטיח אותה בשבועה חמורה. דומה הדבר למי שמונחת בכיסו מעטפה ובה סכום גדול מאוד של כסף, גם אם הוא וידא היטב קודם היציאה מהבית, כי המעטפה מונחת במקום בטוח, בלא אפשרות ליפול ולהיעלם, עם כל זאת כל הדרך הוא ימשמש בכיסו שוב ושוב, להיות בטוח כי

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ניה אילן בן ג'וליאט דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואיליה טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ניה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושר בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן דנימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה יחזקאל אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

זמן לילה

זמן	כניסת לילה	צאת לילה	יציאת חמה
17:46	17:14	16:02	י"מ
17:42	17:10	16:19	ח"א
17:42	17:10	16:19	מ"ב
17:46	17:14	16:22	כ"א

שואל ומשיב בהלכה - תרומות ומעשרות - חלק י"ב

האם ירקות או תבלינים שנותרים בתבשיל כדי לתת בו טעם חייבים בתרומות ומעשרות?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה: !

שום או בצל ושאר ירקות, שנותרים אותם בתבשיל כדי לתת בו טעם, מכיוון שהם נאכלים בפני עצמם, חייבים בתרומות ומעשרות. **מקורות:** תוספות יומא (פא ע"ב ד"ה שהפלפלין). וכן העלה הראש"ל בספרו חזון עובדיה- תרומות ומעשרות (עמוד ק).

וכן עלי כוסברה או פטרוזיליה, הנאכלים בפני עצמם או עם התבשיל, חייבים בתרומות ומעשרות. **מקורות:** קדושת הארץ- תרומות ומעשרות (עמוד כג).

עלי נענע שלעיתים אוכלים אותם בסלט ולעיתים חולטים אותם בתה כדי לתת טעם, פטורים ממעשרות. ואם קטף אותם כדי לערבם בסלט לאכילה, חייב לעשרם בברכה. **מקורות:** ספר קדושת הארץ (בסופו סימן ב).

תבלינים, שאינם נאכלים בפני עצמם אלא רק בתערובת במאכל אחר בכדי לתת לו טעם או צבע או ריח, כקינמון, כמון, כרכום וכדומה, פטורים מתרומות ומעשרות. **מקורות:** תוספות שם. ולענין זעתר וקורנית- ראה 'חזון עובדיה' (שם עמוד קא).

צמחים שמניחים אותם בתבשיל או חולטים אותם במים לתת טעם, ולאחר מכן מוציאים אותם כמו הלואיזה והשיבה, פטורים מתרומות ומעשרות. **מקורות:** תוספות יומא (פא ע"ב) ובנידה (נ ע"א) לענין תבלין שאין ראויים אלא לטעמא, שאין חייבים במעשר.

עלי גפן שממלאים אותם באורז ובשר ומבשלים אותם ונאכלים לאחר מכן, פטורים מהפרשת תרומות ומעשרות. **מקורות:** ספר קדושת הארץ- להגר"ד טהרני (שו"ת שבסופו סימן ד), שו"ת דברי בניהו ח"א (חיו"ד סימן ז) ושכ"כ בספר כרם ציון (עמוד עז). וע"ע מה שכתב בספר מעין אומר ח"ה (עמוד ז). וכן העלה בספר חזון עובדיה - תרומות ומעשרות (עמוד קיג) כשם שאין נוהג בהם דין ערלה ורבעי. ויש לציין כי רוב ככל עלי גפן בישראל מיובאים מחו"ל ומחמת כן פטורים ממעשרות.

עלי גת פטורים מתרומות ומעשרות, כיוון שאינם אוכל. **מקורות:** הגר"ש מחפוד בקובץ תנובות שדה (גליון 2), וע"ע בשו"ת דברי דוד- טהרני ח"ג (יו"ד סימן נח). ויש לציין כי בעלים אלו מצויים חרקים.

צנוברים [אורן הצנובר] היוצאים מן האצטרובל תחת העצים, בדרך כלל הפקר ופטורים מתרומות ומעשרות. אלא אם כן גדלו במקום שמור ונפלו לאדמה בתוך חצר שמורה, במקרה זה חובה להפריש מהם תרומות ומעשרות מדין מאכל אדם.

בשמים פטורים מתרומות ומעשרות. **מקורות:** דרך אמונה (פ"ב מהל' מתנות עניים סק"א).

פרחים שמגדלים אותם לנוי, אף שהם ראויים למאכל בהמה, פטורים מתרומות ומעשרות. **מקורות:** דרך אמונה (פ"ב מתרומות סק"ב).

היכן החצי השני

מעשה בבחור מבוגר, שעבר כבר את גיל שלושים ועדיין לא מצא את זיווגו. הלה הגיע למרן הצדיק הרב חיים קניבסקי שליט"א וביקש ממנו שיברכו שיזכה לשידוך במהרה. הביט בו הצדיק ואמר לו: "היא עוד לא נולדה". הבחור נכנס ללחץ, פחד נורא, הוא הבין לפי תשובת הרב, שיש לו עוד שנים רבות לחכות. אחרי חודשיים בלבד התארס הבחור עם גיורת. עתה הבין את תשובת הצדיק, שכן גר שנתגייר - כקטן שנולד דמי.

שדוך מהשמים

סיפר רבי משה אהרן שטרן זצ"ל - המשגיח של קמניץ: "בתקופת השידוכים הסתייעתי רבות בסבי הצדיק רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל. כאשר הגעתי למצב שהייתי צריך להכריע לכאן או לכאן, נקט סבי פעולה נדירה: הוא שם פעמיו אל הכותל המערבי והתפלל מעומק ליבו, שישלח לו משמים רמז, שסייע בידו להכריע בשאלת השידוך.

עודו מתפלל, ולפתע התעופפה למולו פיסת נייר ונחתה למרגלותיו. כשהתכופף להגביהה הבחין כי היה זה דף מסידור תפילה, שבו הופיע הפסוק הנאמר בסדר הנחת התפלין: 'וְאַרְשִׁיתִי לִי לְעוֹלָם וְאַרְשִׁיתִי לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְרַחֲמִים' (הושע ב, כא). בו ביום נסגר השידוך לחיים ולשלום". (מתוך 'מה' יצא הדבר')

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- האדמו"ר הרב מרדכי רוקח זצ"ל

האדמו"ר הרב מרדכי רוקח זצ"ל - נולד בעיר בעלז בשנת ה'תרס"א (1901) כבן שישי. נקרא בשם מרדכי, ע"ש זקנו הרה"ק רבי מרדכי מזוועהל שהיה חותנו של הרה"ק רבי אברהם שמואל מברזן. בעודו ינוקא הורה אביו להעמיד את עריסתו בחדר הספרים שלו היכן שישב ולמד במשך היום והלילה, כך ספג את התורה והקדושה לתוך דמו, רוחו ונשמתו. ניחן בכישרונות עילאיים ובעודו ילד קטן אביו ביקש, שיחזור על דברי התורה ששמע ולתדהמת השומעים חזר הילד בלא להחסיר שום פרט. בצעירותו כבר יצא שמו לגאון עולם הבקי בכל מכמני התורה, פה מפיך מרגליות בחריפות ובסברה ישרה. עובד ה' יתברך בסילודין. בשנת ה'תרפ"ו (1926), בהיותו כבן 24 שנים בלבד הוכתר לשמש כאב"ד בילגורייא. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה שלח את אשתו, שהייתה בעלת אזרחות רוסית וילדיו אל בית הוריה, שהתגוררו ברוסיה.

הוא עצמו נדד ממקום למקום ולבסוף הצטרף אל אחיו רבי אהרון רוקח האדמו"ר מבעלזא, ששהה אז כפליט בפרמישלני. ב-ט"ו אייר ה'תש"ג (1943) הגיע יחד עם אחיו להונגריה, אחרי שהוברחו מגטו בוכניה ושהה בבודפשט. ב-כ"ד טבת ה'תש"ד (1944) הוברחו הוא ואחיו לארץ ישראל, אחרי שנודע להם שהגסטאפו עוקב אחריהם ודורש מממשלת הונגריה את החזרתם לידי השלטונות הגרמניים. לאחר כשבועיים הגיע לארץ ישראל והתיישב בתל אביב. ייסד את המרכז של חסידות בעלזא בתל אביב וכיהן כנשיא מוסדות החינוך של חסידות בעלזא בתל אביב ובירושלים. עניו. גאון. חריף ובקי. נפטר ב-כ"ה בחשוון ה'תש"י (1949). חי כ-48 שנים. ציונו בטבריה ליד תלמידי הבעל שם טוב. על שמו נקראים רחובות "תכלת מרדכי" בקריית בעלז בירושלים ובבית שמש.

אביו: האדמו"ר ר' ישכר דב (האדמו"ר השלישי בשושלת חסידות בעלז). מרת חיה דבורה (נכדת האדמו"ר ר' מרדכי גולדמן מזוועהל). **נשותיו:** מרת שבע הי"ד (בת האדמו"ר מקוברין, ר' משה אהרון- זיווג ראשון. נרצחה עם ילדיהם בשואה), מרת מרים (בת ר' צבי גליק- זיווג שני. נישא בשנת ה'תש"ו- 1946). **בנו (מזיווג שני):** האדמו"ר ר' ישכר דב רוקח שליט"א. **מספריו:** **יפרשת מרדכי**- סדרת ספרים על התנ"ך, הלכה וחסידות.

עוד בצעירותו, לפני שהגיע למצוות, כבר התבלט רבינו בידיעותיו המקיפות בתורה ונחשב כבר-אוריין מובהק. כבר באותם הימים היה בקי בכמה מסכתות עם מפרשיהם, והלומדים בבעלז היו מעניקים לו תשורות, כדי שיואל להרצות בפניהם מפניו. את חידושי העלה על הכתב בכרכים שלמים, שכן הצטיין כספרא רבא.

באחת הפעמים התקנא בו אחד מ'חבריו', שעיניו הייתה צרה בהצלחתו ובכבוד הגדול שהוא נוחל, והלה התגנב בחשאי וגנב ממנו את כל כתבי חידושי עליהם עמל רבות, והשליך את כולם לתוך האש, עד שנעשו אפר. את כאב ליבו של רבינו על עמלו שעלה בעשן, לא ניתן לתאר, אולם הוא הבלוג על המעשה הנפשע באצילות נדירה, ולא הכלים את פני המשחית. בכך הוכיח רבי מרדכי, שהצטיינותו לא הייתה רק בתורה, אלא גם במידות והליכות שבין אדם לחברו, עד שאביו השתבח בו שהוא מן הנעלבים ואינם עולבים. (מרביצי תורה).

○ יפר הרה"ח ר' מרדכי פרידמן מופת גלוי שראה בעצמו בראש השנה בשנת ה'תש"י, בעת ששהה רבינו בעיר מילאנו במסגרת מסעו בשליחותו של אחיו כ"ק מרן ר' אהרון רוקח ז"ע לחיזוק שארית הפליטה בארצות אירופה. המציאות הייתה, שרבינו לא הספיק להגיע לא"י לפני ראש השנה: בעת שהותו באנטוורפן ניגלה אליו אביו הקדוש מספר פעמים ואמר לו לשוב במהרה לארץ ישראל, ואכן מיד שם לדרך פעמיו, אך כשהגיע לאיטליה והתעתד להפליג לארץ ישראל - הוכרח להישאר שם בראש-השנה. כל זאת - משום שבאותה העת הייתה שביטה של האוניות. לכן נאלץ להישאר בעיר מילאנו ואת תפילות ראש השנה ערך יחד עם הרבה אנשים מפליטי המחנות, ששהו שם בעת ההיא עימו.

והנה לפני תפילת מוסף ניגשו אליו כמה אנשים ואמרו לו, שליד מקור המים - המקום שבו צריכים לומר תפילת 'תשליך' - מתקיים היום טכס, והמקום מלא וגדוש בגויים, עד שבלתי אפשרי יהיה להגיע לשם. נענה הגה"ק מבילגורייא ואמר: "עד ה'תשליך' לא יהיה שם אפילו גוי אחד". ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר. בעת שהתפללו תפילת מוסף (רבינו שימש כש"ץ) החלו לפתע לרדת גשמי זעף ללא הפוגה, עד שבלתי אפשרי היה כלל להיות בחוץ, וכל הגויים שהתאספו במקום המים, התפזרו בדריזות והלכו לבתיהם, עד שבסיום תפילת מוסף אכן לא נשאר שם אף גוי אחד, הגשמים פסקו, וליהודים הייתה הרווחה, והם התפללו 'תשליך' ללא גוי אחד אפילו.

הלימוד היה לו כאוויר לנשימה, היגיעה והעיון בכל החושים, בהתפשטות מן הגשמיות, גם בשנים מאוחרות היה מעשה שנאלץ באחד מימי במלחמת העולם השנייה, להסתתר בבית חולים במסווה של חולה מאושפז, והיה שוכב במיטתו וגורס משנתו מתוך הזיכרון בהתלהבות רבה, תוך שכחה מוחלטת של כל הבלהות והסכנה ששרוי בה, עד שלא הבחין ולא הרגיש באנשים שנכנסו לחדרו, האנשים סיפרו, כי באחד הימים עקבו אחר מעשיו, ונוכחו לראות, ששכב ולמד במצב כזה בקול רם שמונה שעות בלי הפסק.

○ יפר הרה"ח ר' חיים יעקב דייטש: "כאשר הגיע הגה"ק מבילגורייא ללודא - רומא, הביאו לפניו ילדה אחת של"ע גופה היה מלא עם אבעבועות רוח, אמר הגה"ק לאם הילדה: 'אבי נתן פעם סגולה נגד אבעבועות רוח, שימרחו את הגוף עם חמאה', ואכן כך עשו, ולמחרת קמה הילדה בריאה וחזקה כאחד האדם".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

השגחה מפלאה

הזיווג המיועד לך מששת ימי בראשית". והבחור ענה אמן מכל הלב.

לפתע 'התעורר' הבחור ושאל את הרב: "מחילה, אבל מה כבודו עושה כאן בשעה כה מאוחרת?". סיפר הרב את מה שאירע עימו ואמר, שביקש להניח את ראשו בבית-הכנסת.

הרב פנה לנוח על אחד הספסלים. לא חלפו דקות אחדות, והוא שמע את הבחור שאמר לו: "מחילה מכבוד הרב, אבל על פי ההלכה למיטב ידיעתי אסור לישון בבית-הכנסת".

הרב ניסה לשכנע אותו, כי הדבר מותר, אולם הבחור התעקש. לפתע הרב חשב ומצא פיתרון: "אעלה לעזרת נשים". 'למזלו הטוב' התברר, כי עזרת הנשים סגורה על מנעול ובריח.

ארבע לפנות בוקר! עייפות עצומה! מה עושים כעת? שאל הרב: "היכן יש בית-כנסת קרוב?" והבחור היפנה אותו לשם. בית-הכנסת היה פתוח, והרב עלה ישר לעזרת נשים. הוא פתח את הדלת ובפנים גילה שתי נערות. האחת בוכה והשניה מרגיעה אותה. הרב ביקש לצאת משם, ומבלי משים רגלו נתקלה בכיסא.

הנערות צרחו מפחד! הן ידעו, כי הן נמצאות שם לבד. הרב הסתובב ואמר: "סליחה, אני ממש מתנצל. רק חיפשתי מקום לישון. אני הולך". הנערה הבוכיה זיהתה את הרב ושאלה אותו: "רגע אחד, האם אתה לא הרב זאיד?" - "כן", השיב הרב. "אז שתדע לך, שאני בוכה בגללך!".

"בגללי?", תמה הרב והיא הסבירה: "לפני כשנתיים העברת סמינר באופקים, כאשר נושא השיעור היה שאיפות. אמרת, כי בחורה יכולה ע"י תפילה מכל הלב ובכיות לזכות לחתן בן תורה אמיתי!". השיעור השפיע עלי מאוד! אני כבר כשנה וחצי נמצאת בשידוכין ועדיין לא מצאתי חתן בן תורה אמיתי. הורי לוחצים עלי שאתפשר. אולם אני מסרבת".

"השבת, הורי נמצאים בבית-מלון ובאתי עם חברה לכאן כדי לקרוא את כל ספר התהילים בבכיות כדי לזכות בבן תורה אמיתי!". כעת הרב הבין מדוע בורא עולם סובב כך את פני הדברים. הוא פנה ואמר לבחורה: "הבחור המיועד שלך נמצא שני רחובות מכאן!". והוא סיפר, את מה שאירע עימו.

"בבנין שלי יש אישה זקנה, שיש לה מספר יחידות דיור ברחוב 'קהילות יעקב' 7 רחוב וחצי מכאן, והיא תשמח לארח אותך". לפתע נזכר הרב. "זה הרחוב של יחידת הדיור שלי! זה מדהים. בורא עולם לקח את הזיכרון לכמה שעות והחזיר בגמר התיקון". הרב כעבור דקות ספורות פתח את הדלת ונכנס ליחידת הדיור.

ואכן ב"ה אותו הבחור ואותה הנערה נפגשו וזכו להקים בית נאמן בישראל על אדני התורה.

לפנינו מעשה מופלא, אותו סיפר הרב חיים זאיד שליט"א, המראה בעליל כיצד בורא עולם הוא המשגיח על כל עניין ועניין ומזווג זיווגים וכך היה סיפור המעשה: הרב חיים מתארח מדי שבת במקומות שונים בארץ ומעביר סמינרים. שבועיים לפני חג חנוכה ה'תשע"ו הוזמן הרב לנתיבות והתבקש להעביר שם שיעור.

הרב הגיע לבית מארחו כשעה וחצי לפני השבת. המארח הראה לרב את המקום, בו ישהה בשבת ולאחר מכן הביא אותו למקום בו יערך הסמינר. לאחר סעודת שבת בערב החל הסמינר. הרב שניחן במתק שפתיים ריתק את הנוכחים והללו שיתפו פעולה והירבו לשאול את הרב.

בשעה 02:30 לפנות בוקר הסימפוזיון הסתיים. הרב יצא מהאולם עייף ומרוצה וביקש להניח את ראשו עד למחרת. הוא החל לצעוד ולפתע הבין, כי אינו זוכר היכן ממוקמת יחידת הדיור, אותה הראה לו מארחו.

אומנם בשיחת הטלפון, בה הזמין המארח אותו, הוא סיפר לו, היכן ישהה במהלך השבת. אך הוא לא טרח לכתוב את שם הרחוב ומספר הבית. הרב החל לחשוב, מה ניתן לעשות בשעה כה מאוחרת.

בסיכומי של עניין החליט למצוא בית-כנסת פתוח, ובו ינסה להניח את ראשו עד שעת תפילת שחרית. הוא הסתובב עד שזיהה בית-כנסת. לשמחתו הדלת הייתה פתוחה.

הרב נכנס וגילה להפתעתו, כי הוא אינו לבד. בספסל הראשון עמד בחור וגמרא מונחת על הסטנדר שלו והוא לומד בניגון.

הרב התפעל מאוד מהמחזה. ניגש אליו ולאחר שבירכו בברכת 'שבת שלום' שאל את הבחור למעשיו. הלה השיב, כי הוא לומד בישיבה, והמשגיח אמר לו לפני מספר שנים, כי כאשר יש רצון אמיתי לבחור בדבר מה ורואה בכך אתגר חשוב, הוא יוכל להגשימו ואף לסיים את כל הש"ס לפני נישואיו.

מילים אלו חילחלו ללבו, ומאז הוא מנצל כל רגע פנוי ללמוד גמרא. הוא סיים ואמר: "דע לך שתפסת אותי לקראת סיום הש"ס. נותרו לי רק עוד שלושה דפים לסיים!".

הרב חיים התרגש מאוד. בחור צעיר מסיים את כל הש"ס! "האם אפשר לזכות ללמוד איתך את שלושת הדפים האחרונים שנותרו לך?", שאל והלה הסכים ברצון.

השעה הייתה שלוש לפנות בוקר! לאחר כשעה הם סיימו את שלושת הדפים האחרונים, והרב והבחור פצחו בשירה מאין כמותה.

הבחור היה המאושר באדם. הרב בירך את הבחור: "בעז"ה עתה לאחר שסיימת את הש"ס תזכה למצוא במהרה את

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן דינה ז"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רודה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה רפאל בן אסתר ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעמה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעמה ע"ה	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל
---	---	---

גליון באר הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חיי שרה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת חיי שרה

א	ורחצו רגליכם - האמונה שהפרנסה איננה תוצאת ההשתדלות בלבד.....
ב	מה' יצא הדבר - השנחה פרטית ביותר בעניני שידוכים.....
ט	וירץ, ותמהר, ותרץ - לא יאחר הזיווג ולא יקדם אפילו ברגע אחד.....
יד	קפצה לו הארץ - כל שידוך גם בפני עצמו.....
יד	למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה.....
יז	לפום צערא - חשיבות המצוה תתגדל כפי הניעה.....
יט	הגומל חסדים טובים - מעלת הגומל חסד והוא ה'שבח' לשידוכים.....
כב	ויצא יצחק לשוח בשדה - מעלתה של תפילת המנחה.....
כד	שערי קדושה - שמירת עיניים ופיו בקדושה.....

סדר ועימוד:

א.י.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

באר הפרשה - חיי שרה

ואינו מאמין שה'השתדלות' אינו אלא 'תנאי' שהתנה הקב"ה עם ברואיו, ואילו הפרנסה עצמה תבוא לאדם מידו המלאה הפתוחה והרחבה של אביו שבשמים².

בזה מבואר מדוע אמר אברהם אבינו למלאכים (יה ד) 'יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם', כי 'כסבור שהם ערביים - סוחרים, שמשתחוים לאבק שברגליהם' (רש"י), פי' שמאמינים בה' אבל חושבים הם שהשתדלותם בסחורה (רגליהם כנ"ל) סייעה שתבוא אליהם הפרנסה, ונכשלים ב'אבק' ע"ז, לכן שלח אותם לרחוץ עצמם מעבודה זרה זו, שמעתה יכירו וידעו כי הכל בא להם משמים ממעל. ומהאי טעמא נמי הוצרך אליעזר ל'מים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו', מביוון שעסקו עתה בהשתדלות לזיווגו של יצחק, ואפשר שיבואו לחשוב שעל ידי השתדלותם נמצאה רבקה ליצחק על בן מיהרו 'לרחוץ רגליהם' שידעו היטב שלא רגליהם - ולא השתדלותם עמדו להם, כי אם הקב"ה ברוב חסדו וטובו עשה הכל, ועל רחיצה זו אמרו 'יפה רחיצת רגלי עבדי

ורחצו רגליכם - האמונה שהפרנסה איננה תוצאת ההשתדלות כלל

בפרשתן (כד לב), 'ויבא האיש הביתה... ומים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו', ובמדרש

(רבה ס ח) 'יפה רחיצת עבדי אבות לפני המקום יותר מתורתן של בנים'. ומבאר הרה"ק ה'ערוגות הבושם' זי"ע את ענין 'רחיצת הרגלים' והשבה שכל כך שבחוהו במדרש, כי 'רגלים' הכוונה על 'השתדלות' לפרנסה, כדכתיב (לג ד) 'לרגל המלאכה אשר לפני...'. והנה אף שהאדם מצווה ומחויב לעשות השתדלות, מכל מקום מחויב הוא להאמין בתכלית האמונה שהכל משמים בא לז', וכלל וכלל לא על ידי השתדלותו, וכמו שברביבית יש 'אבק' ריבית (כ"מ סא:), ובלשון הרע 'אבק' לשון הרע (כ"ב קסה:), כמו כן יש 'אבק' עבודה זרה, והוא ה'אבק שברגלים' - היינו במחוננו של האדם בהשתדלותו (המכונה 'רגלים') לחשוב שעל ידי ההשתדלות באה לו ההרווחה, ואף המאמין בה', פעמים שיחשוב שעל כל פנים 'השתדלותו' קירבה וסייעה לפרנסתו,

א. נכדו של הרה"ק רבי יוחנן מטאלנא זי"ע הזכיר לפניו שמו של אברך שאיבד מקור פרנסתו, פתח ואמר, יהודי צריך להאמין שהקב"ה ורק הוא מפרנס ומזין כל אחד כפי הבנתו. מי ששוכח להאמין בכך פעמים שהקב"ה 'מזכירו' - והרי הוא מנענע את מקור פרנסתו כדי שיזכור מי הוא הבעל הבית האמיתי, והנה, פעמים שמספיק רוח מצויה - נדנוד קל ביותר, וחוזר האדם לאותו מקור פרנסה. פעמים שהאדם אינו מתעורר, והוא בטוח שהוא המפרנס, או הבוס שלו... והרי יש רבש"ע בעולם... הוא המחליט הוא המפרנס, ע"כ מנענע אותו הקב"ה ברוח שאינה מצויה ומאבד כל מקור פרנסתו, או אז מכיר האדם שעליו לשפוך נפשו בתפילות לה', ותתחזק אמונתו ותליית נפשו בבורא עולם, אז יכולים להיפתח לו שערי פרנסה. וסיים הרבי לנכדו, אמור לו בשמי שיש אנשים עשירים המתפללים יום ויום על פרנסה טובה, הם אומרים פרשת המן, מתפללים על כך, מקפידים לעשר 'מעשר כספים' כדי להכניס בכך ברכה אל ביתם, כך מצליחים. גם אברך זה, יזכור מהבורא ויסמוך עליו שיתפלל ויהא בטוח שהישועה אכן תבוא במהרה יותר ממה שחושב, אך שכבר עכשיו יבטיח שימשיך להתפלל ולבקש גם כשיהיה לו מקור פרנסה חדש. ואכן, כך היה, האברך עשה כדברי הרה"ק ומצא בנקל מקור פרנסה חדש ולא שכח הציווי לבקש ולהתחנן (תנחומך ישעשעו נפשי 749).

ב. איתא בגמרא (יומא לח.) על משפחת 'בית אבטינס' שבקיאים היו במעשי הקטורת ולא רצו ללמד את סוד עשייתה לאחרים, ולא עוד אלא שהיו גובים בשכרם תשלום רב ביותר, ורצו חכמי ישראל להדיחם מעבודתם, אך לא יכלו להדיחם כי מלבד משפחה זו לא ידע איש כיצד עושים את סממני הקטורת שיהא עשנה מיתמר ועולה ישר מבלי להתפזר לצדדים (ולא רצו ללמד, כי ידעו שעתיד הבית להיחרב, וחששו שמא ילך אדם ויעשה מלאכה זו לעבודת כוכבים). כיו"ב לא היה ביד החכמים לדחות ממקומם את משפחת 'בית גרמו' שהיו בקיאים באפיית לחם הפנים ואף הם גבו שכר הרבה תמורת עבודתם ולא רצו ללמד אומנותם לאחרים (ג"כ מטעם הנ"ל). ואיתא שם בגמרא 'מכאן אמר בן עזאי, בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך, משלך יתנו לך. אין אדם נוגע במוכן לחברו, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא'. וברש"י, 'מכאן אמר בן עזאי, ממעשה בית גרמו ובית אבטינס שבקשו חכמים לדחות ממקומם ולא יכלו. בשמך יקראוך - לא ידאג אדם לומר, פלוני יקפח פרנסתי. כי על כרחך בשם יקראוך לבוא ולשוב במקומך'.

באר הפרשה - באר הפרשה - חיי שרה

בלבד, אלא והיה ה' מבטחו - לאפוקי מהבוטח בה' אבל מבטחו גם בחריצות מפעלו¹.

ואכן, 'ברוך הגבר', ואשרי אדם בוטח בה' ומשליך עליו יתבו, ויודע שהכל בידי שמים, כל הנעשה בהאי עולמא אינו אלא בדבר ה' המיטיב עמו בכל עת בכל שעה², ואף הנחנת 'הדין' הרי היא 'טובה' גמורה עבורו³.

מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בעיניי שידוכים בפרשתן (כד נ), 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר'. איתא בגמ' (מו"ק יח:) 'אמר רב משום

אבות יותר מתורתן של בנים'. ומסיים שם, וממנו נקח מוסר השכל, גם בכל דרכי העבודה, שאלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול להרים ידיו ורגליו, ולא תזוז דעתו עליו - דהכל ממנו ית"ש⁴.

עפי"ז מפרש ה'ערוגות הבושם' את הפסוק (ירמיה יז ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו', שבא לומר שה'בטחון האמיתי' הוא שיבטח לגמרי בה', ולא יחשוב שהשתדלותו סייעה בדבר, אלא יאמין שכל פעולתו, חריצותו והשתדלותו תהיה והכל, והכל נעשה בדבר ה', וזהו 'ברוך הגבר אשר יבטח בה'', ולא זו

ג. ואדרבה, הבטחון בה' הוא ימשיך עליו חסד ורחמים, וכמו שכתב הטור (חור"מ סי' רמט) מדת חסידות שלא לקבל מתנה משום אדם אלא לבטוח בה' שיתן לו די מחסורו שנאמר (משלי טו כז) 'שונא מתנות יחיה'. וכתב ה'פרישה' (סק"ה) וז"ל, והא דקבע הכתוב שכר מצוה זו ב'יחיה', מפני שדעת האדם להיות להוט אחר קבלת המתנות בסברו שיחיה על ידי המתנות לנפשו ולנפש ביתו, על כן כתב שאדרבא הבוטח בה' ושונא המתנות יחיה⁵.

ד. כידוע היה הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע יתום מילדותו, והתגדל אצל דודו, והיה הדוד מפלהו לרעה מבין בניו, אף בעת האכילה - היה נותן לבניו 'חמאה' עם הלחם, ואילו הוא קיבל רק לחם יבש, פשוט שהדבר פגע בו מאד, בפרט בהיותו יתום צעיר לימים, פעם אחת בעת ש'דודי הלך לגנו' והיה הבית ריקם מאנשיו, מצא ה'מאור עיניים' את חבית ה'חמאה' וטבל לחמו בו... בהכניסו את הלחם לפיו ראה שאין זו 'חבית חמאה' כי אם 'טיט', ומחמת זה הפסיד גם את הפת היבשה, שנפסלה מאכילת אדם. לימים סיפר זאת ה'מאור עיניים' והוסיף שמזה למד שהממהר לחטוף את שאינו שלו מפסיד גם את אשר יש לו מכבר.

כיו"ב מצינו בפרשתן שנכתב 'עפרן' חסר וא"ו, ובמדרש (בר"ר נח ז) הדא דכתיב (משלי כח כב) 'נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חסר' יבואנו, ובביאור הענין מתאמרא בשם הגר"א כי במעשה דאבימלך כתיב (כ טז), 'הנה נתתי לאחרך אלף כסף', ואברהם אבינו בקדושתו לא רצה ליהנות מכספו וזהו של אותו רשע, והניח את המעות לעת מצא לכשיצטרך לקנות חלקת קבר בארץ ישראל, ואם היה עפרון בולם פיו מלנקוב בסכום של 'ארבע מאות שקל כסף', היה מקבל לידו 'אלף' שקל עובר לסוחר, וזה רמזו באומרם 'עפרון חסר וא"ו', כי על ידי שדחק את השעה הפסיד וחסרו מאתו וא"ו מאות שקל כסף.

ה. וזאת האמונה תביאנו לידי השמחה, דכתיב בפרשתן (כד סב) 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי, וכתב הרה"ק רבי הענין מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה), וז"ל, 'מהיכן בא שמחה לאדם' מבוא באר לחי' שכאשר מיושב בדעתו, שהקב"ה משגיח עליו בכל רגע הגם שיושב בארץ הנגב ואין לו כלום, עם כל זה הקב"ה משגיח עליו תמיד לטובה, מזה בא שמחה⁶.

וכך כתב הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצ"ל ב'מכתב' (עבודת פנים, מכתבים מ"ג), שבשבת פרשת חיי שרה היה הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע חוזר על דברי רש"י על הפסוק בריש פרשתן (כג א) 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה', 'כולן שווין לטובה', והרעיש את העולם במאמר זה - 'ס'איז איר שטענדיג גוט געווען' (תמיד היה לה טוב על לבה).

דבר נפלא כתב החיד"א זי"ע (פני דוד, ריש פרשתן) שתיבת 'ויהיו' נקראת במיזשור וגם למפרע, ולרמז, שקיבלה את כל מאורעות חייה באהבה ובשמחה אף כשחייה התנהלו למפרע - להיפך מרצונה, ותמיד האמינה בה' שהוא נמצא עמה בכל עת וזמן בכל מקום ובכל אתר והוא 'הגומל חסדים טובים לעמו ישראל', וכולן שווין לטובה בדיעתה שאף שבשעת מעשה נראה הדבר כצרה ח"ו לבסוף יתגלה שכולו לטובה ולברכה.

בדרך זה פירש הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (בפרשתן בדיבור השני) לשון הכתוב 'ויהיו חיי שרה' - כי 'איש חי נקרא שאינו דואג כלל והוא שמח בכל המצבים', ולגודל בטחונו של שרה בהשי"ת אזי לא דאגה מעולם ותמיד היתה שמחה בכל המצבים, על כן נאמר ויהיו חיי שרה, כי אכן חייה היו 'חיים'.

איתא ממרן הבעש"ט זי"ע (כתר שם טוב רכ), וז"ל. 'שויתי ה' לנגדי תמיד, שויתי לשון השתוות בכל דבר שיארע לו יהיה הכל שווה אצלו, בין בענין שמשבחים אותו בני אדם או מבזים אותו, וכן בכל שאר דברים וכן בכל האכילות - בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברים, הכל שווה בעיניו... וכן בכל אשר יארע עמו יאמר הלא זה נשלח מאתו יתב"ש ואם בעיניו הגון... אבל מצד עצמו אין חלוק, וזה מדרגה גדולה מאד (עיי' שפת אמת תרס"א-ב, ועו"ע ויחי תרנ"א).

היה אומר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, הנה 'בית יעקב' אלו הנשים פטורים מציצית ותפילין ושאר מצוות עשה שהזמן גרמא, ולכאורה נגרע חלקם שאינם יכולים לעבוד את הבורא ית"ש כמו האנשים, אולם לזאת נתנו להם מתנה גדולה לברך בכל יום 'ברוך שעשני כרצוני', ואין לך עבודה גדולה מזו לקבל את הנהגת הבורא באהבה ובשמחה ולהודות על שעשני כרצוני... (ופשיטא שגם ה'אנשים' שאין מברכים ברכה זו עליהם לקבל את הדין בשמחה...).

'מעשה' במלך אשר היה אהוב מאוד על כל אנשי מדינתו בהיותו רב חסד ודואג לרווחת כל התושבים, ונמלכו לתת לו כתר מלכות משובץ באבנים טובות ומרגליות לבטא את גודל האהבה אליו, ואכן כל בני המדינה השתתפו בהוצאות עשיית הכתר, איש איש כמתנת ידו, וקראו לצורך הזהב האומן במלאכתו, והטילו עליו את המלאכה לעשות בזהב ובכסף ולמלאות באבני שוהם ומילואים המשובצים בתוכו לכבוד ולתפארת. ויאמר ראש השרים שהוא נוטל על עצמו את רכישת האבן הטובה הניצבת בראש הכתר, וימכור את כל ביתו וכל רכושו, נטל צרור הכסף בידו וילך לתור אחר האבן היקרה אשר לא נראתה כמותה עד עצם היום הזה, כיתת רגליו בין כל סוחרי האבנים טובות ומרגליות אשר הציגו בפניו ממיטב הסחורה אשר ברשותם, אך לא מצאה את שאהבה נפשו, והלך לארץ אחרת ואף שם לא הגיע לידי סיפוקו, וכך נדד למרחקים עד אשר מצא מרגלית יקרה אשר עין לא ראתה כמותה, בגדלה ובשלל גווניה המרהיבים עין, ממש 'נופך ספיר ויהלום', וקנה אותה תמורת כל רכושו, ושב לארצו ולמולדתו, והציג אותה בפני המלך והשרים. המה נדהמו ממש ונעתקה נשימתם מעוצמת היופי והפאר, וכולם הודו פה אחד ואמרו, אכן 'את עלית על כולנה', כי מעולם לא שמענו ולא ראינו אפילו מעין מרגלית כזו.

השתעשע המלך במרגלית ולא שבע מלהביט בה, עד שאמר המלך, מובטחני שאין זה 'יהלום', השיב לו ראש השרים אכן עשויה היא מחומר אחר ובעלת תכונות אחרות, חזר המלך ואמר, הנה ידוע שהיהלום הינו החומר הקשה ביותר בבריאה, ואי אפשר לבקעו אלא על ידי יהלום אחר, וברצוני לדעת האם מרגלית זו אף היא קשה כיהלום או שמא אפשר לשבור אותה בנקל, ויתן פטיש ביד השר היושב על ידו ויאמר לו הכה בפטיש עליה למען נדע אם אפשר לנתץ אותה אם לאו, אך לא הרהיב אותו שר להכות בפטיש בחששו שמא אכן ינפץ אותה לרסיסים, וכל עמלו הרב של ראש השרים אשר השקיע בו כל רכושו ירד לטמיון, ואמר למלך שאינו מסוגל לעשות זאת, וכך עבר הפטיש מאחד לאחד, והכל שמטו ידיהם בטענת 'איש הירא ורך הלבב', עד שהגיע הפטיש אל ראש השרים, הלה נטל את הפטיש והניף אותו בחזקה והנחיתו על המרגלית... ונשארה בשלמותה כמות שהיתה... מיד אמרו לו כל השרים, ודאי ידעת שאי אפשר לשבור את המרגלית, ועל כן 'העזת' לקיים דברי המלך, נענה להם לא ידעתי זאת מקודם, וכמוכם כמוני, שאלו אותו אם כן איפוא כיצד נטלת את ה'סיכון' לשבור את המרגלית, אמר להם, שוטים שבעולם, וכי בזבזתי כל רכושי ויגעתי ימים ולילות בטירחה עצומה בשביל לקנות מרגלית.... והלא לא עשיתי זאת אלא לעשות נחת רוח למלכנו הגדול והאהוב, ואם זאת חפצו לשבור מרגלית השווה הון תועפות הרי אעשה זאת בשמחה ובאהבה...

והרי זה משל אמת לכל 'מעשה העקידה', כיצד היה אברהם מסוגל לאחוז במאכלת ולשחוט את בנו יחידו אשר נולד לו בהיותו בן מאה שנים, אחרי תפילות ותחנונים רבים, כי כל תשוקתו של אברהם אבינו להעמיד דורות אחריו לא היתה מחמת אהבת הבנים שבערה בו, אלא שגם בניו וכל יוצ"ח ישמרו דרך ה' ויעשו רצונו, ואם רצון ה' הוא לשחוט את בנו, אזי יעשה זאת באהבה גדולה בכל לבו נפשו ומאודו.

ומעשה אבות סימן לבנים, כי פעמים והאדם רוצה לעלות ולהתעלות וקמים מניעות וטרדות אשר בעל כרחו צריך לעסוק בהם, ולדוגמא בעלמא, יש לך אדם הרוצה לישב ללמוד כמה שעות בהתמדה גדולה וכהכנה דרבה לקראת שב"ק או שאר מצוות, והנה אירע תקלה במעונו והתפוצץ צינור המים ועתה מוכרח הוא להתעסק בתיקונו, ובעצבון רוח ובלב רגז עושה זאת, ככל כולו כואב ונדאב על שלא הצליח ללמוד... אך טעות גדולה בידו, כי מדוע רצה ללמוד - רק כדי לעשות נחת רוח לבורא ית"ש, ואם רצונו של המקום ב"ה שלא ילמד עתה אלא יעסוק בדברים אחרים, הרי באותה שמחה והתלהבות שרצה ללמוד עליו לעשות עתה את רצונו ית' שלא ללמוד...

ו. הנה מברכים אנו בכל יום ויום 'הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה', ולכאורה קצת צ"ב, מה החידוש בתרגול (שכוי), והרי כל חיות ובהמות מבינות להבחין בין יום ללילה, אלא ששאר החיות רק כשרואות את אור

באר הפרשה - באר הפרשה - חיי שרה

רבי ראובן בן אצטרובילי מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אשה לאיש' מן התורה דכתיב 'ויאמרו

היום יודעות כי האור בא לעולם, אבל התרגול משכיל להבין בעוד החשיכה שולטת בעולם כי האורה עומדת לבוא והוא קורא מבעוד ליל, וזהו מורה דרך לבני האדם, שלא להיבהל בעת שחשיכה להם כל חד וחד בדיליה, רק לדעת ולראות מעתה את האור הממשמש ועתיד לבוא, ומעלה זו 'קובעת ברכה לעצמה' – הנותן בינה להבחין.

וכך ביארו (עיי' חיד"א בספרו שמחת הרגל) את הפסוק (תהלים קטו ב) 'למה יאמרו הגויים איה נא אלוהיהם'. כי ביאור תיבת נא הוא מלשון עתה (כמו 'אנא ה' הושיעה נא', שפירושו כעת ומיד), והיינו שבני ישראל מאמינים בני מאמינים שכל הנעשה בעולם בחשבון הוא – אף אם לא נראית מיד הטובה שבדבר, אבל הגוי אינו נאות לכך והוא אומר איה נא, הראיני מיד את הטובה הכרוכה בהנהגת ה'.

והעמידה בנסיון בשעת הסתר וקושי מרוממת את האדם ומגדלתו ביותר, וכך ביאר אחד מצדיקי דורנו שליט"א בלשון הכתוב (כג ג) 'ויקם אברהם מעל פני מתו', שהוא על דרך שהביא רש"י מה שפירשו חז"ל (בר"ר נח ח) את האמור להלן (פסוק יז) 'ויקם שדה עפרון' – תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט ליד מלך, וכך גם כן ייאמר לגבי ויקם אברהם – תקומה היתה לו, שמיתת שרה הביאה אותו לידי תקומה והתרוממות, על ידי שידע שאין זה אלא לנסותו ולגדלו, ואף אם נראה כרעה אך אין זה אלא לטובה.

פעם דרש הגאון רבי שמעון שוואב זצ"ל במסיבה של מצוה (דינער) למען החזקת ישיבה, ובתוך דבריו הביא את דברי המדרש (תנחומא וירא כב) על הפסוק ב'נסיון העקדה' שאמר הקב"ה לאברהם 'קח נא את בנך' (כב ב), אין נא אלא לשון בקשה, 'כך אמר הקב"ה לאברהם נסיתך בתשעה נסיונות ועמדת בהן, עכשיו עמוד לי בנסיון זה כדי שלא יאמרו ראשונים לא היה בהם ממש', עוד איתא (בר"ר נו יא) שה'נסיון האחרון שקול כנגד הכל, שאלולי לא קבלו אבד את הכל'. והרבה יש לתמוה, וכי אדם שעושים לו 'מבחן' עם עשר שאלות, וידע להשיב על תשעה מהן, האם נחשב שאינו יודע כלום או שהצליח 90%... ואם כן מדוע אם לא היה עומד בנסיון האחרון היה מאבד שכר הכל והיו אומרים שהראשונות אין בהם ממש. וביאר, כי כל הנסיונות עד עתה היו כלפי אברהם עצמו, אך עתה היה הנסיון שישחוט את בנו, ואם לא היה עומד בו הרי זה סימן שלא הצליח להעביר את החינוך לדורות הבאים, ואם כן מה תועלת יש בכל עבודתו אם אין בנו ממשיך בדרכיו.

בין המשתתפים שם היה הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ולאחר שגמר לדרוש אמר רבי משה לרבי שמעון, כי ביאור דברי המדרש הוא, שהמאמין רק 90% ואילו ב10% אינו מאמין הרי הוא כופר בשלמות - בכל ה100%... ומאחר שאברהם אבינו נתנסה בענייני אמונה, הרי אם לא היה עומד בנסיון העשירי ח"ו אזי היה מתברר שאינו מאמין כלל והיה מאבד שכר הכל, כי אין 'פשרות' באמונה, להיות מאמין ואינו מאמין... אלא או שהוא מאמין בשלמות או שאינו מאמין כלל.

עוד רגע אדבר בענין חינוך הדורות הבאים, הנה כתיב בפרשתן (כד ז), ויען לבן ובתואל ויאמרו וגו', וברש"י, 'רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו'. כשהיה הרה"ק הבית אהרן מקארלין זי"ע ילד קטון ורך בשנים למד עימו אביו הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע את אשר למדו ב'חידור' במהלך השבוע, וכאשר הגיעו לפסוק זה שאל הרה"ק רבי אשר את בנו מדוע נזכר בכתוב לבן תחילה קודם לבתואל, והשיב את דברי רש"י ש'רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו', אמר לו הרה"ק מסטאלין מי לימדך כך, השיב הבן שהמלמד הוא שאמר להם את דברי רש"י. מיד קרא הרה"ק למלמד וגער בו על שלימד את הילד פירושו של רש"י מתוך קרירות ובלא רגשי התפעלות, אלא היה צריך לומר בהתלהבות ובזעקה פנימית וחיצונית רשע היה, וקפץ להשיב לפני אביו, למען ייכנס בו בעצמותיו לאורך ימים עד כמה צריך להקפיד על כיבוד אב, ומי שמזלזל בדבר נקרא רשע.

ז. ואף כאשר 'משתדל' עבור שידוכי צאצאיו ידע שאינו עושה כן אלא רק מצד חובת השתדלות, אך לא יחשוב שבידו לקרב או לרחק איזה שידוך. וכן ידוע שהרה"ק מסאטמאר זי"ע נשאל פעם כמה גדר השתדלות עבור הזיווג, ענה הרה"ק, שפעם אחת בשבוע ידבר עם 'שדכן' אודות שידוך...

הנה ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה 'ויאמר ה' א' לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' א' תרדמה על האדם וישן' (לעיל ב כ-א), יש שרמזו כי פעמים רבות מתעקש אדם לומר רצוני דייקא בשידוך פלוני, או לאידך פעמים שיאמר שידוך זה הס מלהזכיר... לכן אמר הקב"ה לאדם אני אשיג לך 'זיווגך' ההגון לך, אפיל עליך תרדמה ובזה הזמן אציג לפניך זיווגך, ו'כזה ראה וקדש', וכדאמרי אינשי 'אל תעזור ואל תפריע...'

אמנם הדברים יתבארו עפ"י הידוע בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (הובא במעשה איש ח"א ריב), שאף שהקב"ה הוא מנהל עולמו מ"מ פעמים שדרכי ההשגחה מכוסים ונסתרים, כי כך עלתה במחשבה לפניו, להסתיר פניו עד שיש מקום למעוץ כאילו ח"ו יש לאל ידו של האדם לעשות כרצונו, אמנם 'מקום הניחו לנו מן השמים' בעסקי השידוכים להראותנו בגלוי לעין כל השגחתו הפרטית, כיצד הקב"ה מנהיג עולמו, מוליך ומביא את בריותיו הנה והנה^ט, מקרב

מה' יצא הדבר', מן הנביאים דכתיב (שופטים יד ד) 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא', מן הכתובים דכתיב (משלי יט יד) 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת'^י. ידועה התמיהה מה חידוש יש כאן בזה שמה' אשה לאיש, והרי אנו 'מאמינים בני מאמינים', שהבורא ית"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, ואין דבר קטן או גדול הנעשה שלא בהשגחה פרטית וברצונו ית", ואיזו רבותא יש בענייני שידוכים זיווגים יותר מבדברים אחרים.

וכבר אמרו כי מחסדי הבורא שנתן להורים להתעסק בשידוכי בנם וביתם, והקב"ה נותן להם 'הרגשה' כאילו הם אלו שהסכימו או הורידו את השידוך - אף שבאמת כל מערכת השידוכים מתנהלת לה רק מן השמים, כי הבה נתבונן זה קרוב לעשרים שנה מגדלים האב ואם את בנם ובתם ביגיעה, עמל ויזע, משנות ילדותו הדירו שנתם בלילות, ומשגדל הוליכו אותו לבית תלמודו וכו' וכו' כידוע לכל 'צער גידול בנים' מהו... חשוב נא איך ייראה דבר, כשיגיע עת דודים וינשאו הבן או הבת לזיווג שיבוא מאליו מן השמים, מבלי שיהא ביד ההורים לחוות דעתם בענין... על כן חס הבורא על האב והאם ונותן להם 'שירגישו' כאילו יש להם גם 'חלק' בהחלטות הזיווג, אבל באמת אין זה אלא דמיון... המכיר בזה תשלחו נפשו בכל תקופת השידוכים, והיה זה שכרו.

וכן פירש הרה"ק רבי שלום'קה מזוועה'ל זי"ע את הנוסח 'העומד מצד בנו החתן' כי אין האב אלא עומד מצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד שפעמים מעמידהו הקב"ה בצד שלא יפריע ב'חכמתו' ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה (יסוד צדיק עמו' רפג).

ובזה ביארו דלכן 'ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת, בת פלוני לפלוני' (סוטה ב.), והיינו שבשעה שההורים עדיין לא התחילו לעשות מאומה לטובת הולד כבר הוכרזה ע"י בת קול בשמים 'בת פלוני לפלוני'. כי 'שלושה שותפים באדם, הקב"ה אביו ואמו' (קידושין ל:), ולכן קובע הקב"ה את הזיווג בטרם ייעשו אביו ואמו שותפים, ועדיין אין בידם לומר אף אנו 'שותפים' בעסק זה, רצונו בשידוך פלוני, שידוך פלוני אינו 'מתאים' לנו, וכביכול יעשה כרצונו...

ח. ביאור יקר ביאר בזה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי הנה בכל שידוך שהוא יש לאנשים חשבונות שונים ומשונים, יש מחפשים דייקא ייחוס רם ומשפחה נכבדה, ויש אדם שבהגיעו לפרק האיש מקדש יביט על מראה החיצוני, ורבים יחפשו אחר בעל ממון ודמים, ובדרך כלל נפגשים אלו הדברים, בעל הכסף משתדך עם בעל הכסף, יחסן עם יחסן וכו', ובטוח כל אחד בעצמו ששלש אלה בהם התברך מן השמים הם אלו שגרמו לזיווג שייגמר בכי טוב, וזאת באו חז"ל להוציא מליבם של טועים ולהודיעם שמה' אשה לאיש ואין כל סיבה ועילה נוספת לשידוך, וג' מיני אנשים אלו מצאנו בתורה בנביאים ובכתובים. בתורה מצאנו בזיווגו של יצחק אבינו שהלך אליעזר לארם נהריים למצוא שידוך הגון ממשפחה הוגנת ומיוחסת ממשפחת בית אבותיו ושם אמרה תורה, 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר' - שלא יצא השידוך לידי גמר בשום תירוץ ואמתלא שהיא, רק מפני שכך ציווה ה' את הברכה. בנביאים - אצל שמשון הגיבור שהלך אחר עיניו וחיפש אשה לפי המראה - כתוב 'ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא', והגורם לשידוך היה אך ורק משום שכך רצה המזווג זיווגים, וכן החושב ששידוכו יצא לפועל משום ממונו הרב ישים אל לבו את הפסוק 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה לאיש'. כי המגיד מראשית אחרית - הוא יתן שם ושארית.

ט. מעשה בבחור מבוגר - 'זקן מופלג' מתושבי ארה"ב שהפליג ללמוד באחת הישיבות הקדושות שבארץ הקודש. פעם אחת בשובו מחו"ל לארה"ק נמלך בדעתו לעבור דרך לאנדאן הבירה ושם יפקוד ביום שישי את ציונו של הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע ויעתיר בדבר ישועה ורחמים שכבר יבוא עתו וזמנו לבנות את ביתו בישראל (כנודע) אשר הבטיח הרה"ק שמי שיעלה על קברו ביום ו' ויקבל עליו קבלה טובה בוודאי תבוא ישועתו - אך בתנאי חמור שעליו לקיים קבלתו בכל תוקף, וכך עשה, השתטח על הציון הקדוש ובאותה שעה קיבל על עצמו להוסיף 'תוספת שבת' עוד חצי שעה על זמן הדלקת הנרות.

משם מיהר לדרכו לארה"ק, ואכן, עוד באותו יום שישי כבר נחו רגליו על אדמת קודש בהגיעו בשלום למחוז חפצו, מיד סידר את חפציו ומטלטליו אשר הביא עמו שהרי מהיום עליו להקדים לקבל שבת... בהגיע הזמן שקיבל על עצמו להוסיף על השבת נטל את ה'בעקטשע' שלו מתוך החבילה והנה כולה נצבעה בצבע לבן ממשחת שיניים ששכנה לצידה בין החפצים, עד שבזיון נורא היא גורמת ללובש אותה, אבל, הרי אצלו כבר 'שבת...' ובגבורה התגבר לשמור על קבלתו ולא ניקה את הבגד כלל, מכיוון שלא היה יכול להלך בו על כן 'לבש שחורים' שנהפכו ללבנים והלך למקום שאין מכירים אותו... בבית הכנסת שב'מושב' זקנים הסמוך. וכמעשהו בלילה כך גם בצפרא דשבתא וכן במנחה, בצאת השבת שאלו אחד הזקנים השוכנים שם לפשר הבגד המלוכלך שעליו וסיפר לו כל אשר קרהו... תשובתו ותמימותו מצאה חן בעיני הזקן שהלך מיד לפעול בעדו, וביום השלישי הבעל"ט בא הבחור הלז בקשרי שידוכין ונעשה נכדו של אותו זקן.

מעשה נפלא מספר הגה"ח רבי מרדכי וועבער שזכה בבחרותו לשמש בקודש אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שנים רבות נהג ר"מ למסור 'שיעור תורה' בביהמ"ד מסויים, לשם היה נוסע בכל יום באוטובוס בשעה קבועה, פעם אחת אירע, שחלפו על פניו שלשה אוטובוסים מלאים נוסעים, והוכרח להמתין ולעלות רק על האוטובוס הרביעי שהגיע לאחר זמן מה, והיה משתומם על מאורע זה שמעולם לא התרחש עמו, כי בדרך כלל אין הרבה אנשים נוסעים בשעות אלו.

ויהי כאשר עלה על האוטובוס התיישב אברך לצדו, והתחיל לדבר עמו על דא ועל הא, כיון שידע האברך שלצדו יושב ה'משמש' של הרה"ק מהר"א ביקש לשמוע ממנו כמה עובדות מהקודש פנימה, ר"מ הסכים, ופתח לו מאוצרותיו הגנוזים בזכרונותיו... בתוך הדברים סיפר, שבימי ה'מלחמה' היו הרשעים ממנים יהודים כאחראים על אחיהם בני ישראל, הללו נקראו בשם 'קאפּו', רבים מהם היו אנשים קלי דעת שרצו למצוא חן בעיני הרשעים והיו מלשינים בכל עת על אחיהם היהודים שאינם מקיימים חוקיהם כדת, כמו כן היו נוגשים בעם לאמר כלו מעשיכם דבר יום ביומו, והיראים לדבר ה' היו סובלים מהם צרות רבות ורעות, הוסיף ר"מ ואמר, ששמע מפה קדשו של מהר"א זי"ע על איש פלוני שנתמנה להיות 'קאפּו' ואעפ"כ עמד בנסיון גדול זה, ולא היה מוסר ומלשין על אֶחיו בית ישראל, אדרבה היה נחלץ לסייע להם בכל הזדמנות, והוסיף הרבי, שאף לו עצמו עזר וסייע כמה פעמים...

כעבור כמה ימים התקשר יהודי אל ר"מ, והודיע לו שלמחרת היום הנו עורך שמחת אירוסין לבתו, ומאד תגדל שמחתו אם מע"כ יאות להשתתף בשמחתו, ר"מ שלא הכיר את בעל השמחה התפלל מה לו ולשמחה זו, ומ"מ, הלך לשם כדי לשמח את בעלי השמחה. כאשר הגיע קיבלו אחד המחנותנים בכבוד רב, וסיפר לו, בבואי לגמור את השידוך הלז, אמרו לי כמה מידידי שראוי לי למשוך ידי הימנו, מפני שזקנו של הבחור המדובר היה 'קאפּו' בימי המלחמה, ומן הסתם היה רודה באחיו ביד קשה ובאכזריות, ואיך תשתדך עם צאצאיו, ואכן מחמת לשון הרע זו נמנעתי ולא התקרבותי לשידוך כזה, והנה, לפני כמה ימים אינה ה' לידי שאשב לאחוריים באוטובוס בשעה פלונית, ונכנסו באוזניי סיפורי מעשיות שספרתם על הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, גם שמעתי שהרה"ק העיד על 'קאפּו' פלוני שהיה עוזר ומסייע לבני ישראל בעת דוחקם, מיד כששמעתי את דבריכם חזרתי אל ה'שדכן', ובתוך כמה שעות החלו העניינים לזוז, עד שבא הדבר לידי גמר.

באותה שעה הבין ר"מ, כמה גלגל הקב"ה, שעברו באותו יום כמה אוטובוסים ולא יהא לו מקום לשבת, והכל בכדי שיספר עדות זו על הרה"ק מבעלזא במקום פלוני, למען תגיע שמועה זו לאזניו של יהודי זה ועי"ז יגמר השידוך ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

ומכאן למדנו עומק נוסף בלישנא דקרא 'כי מה' יצא הדבר' – שמלבד עצם ה'שידוך', הרי גם מה' יצאו אלו דיבורים ייאמרו להביא את הזיווג לידי גמר.

מעשה שהיה בבחור תלמיד מן השורה באחת הישיבות הקדושות בארה"ק, שהוריו נסעו לחוץ לארץ, ולכן בהתקרב השב"ק החליט יחד עם אחד מידידיו לעשות את השבת בצוותא חדא בעיה"ק צפת ת"ו, ולשם כך יצאו לדרכם בעש"ק אל עבר עיר הקודש צפת מבעוד יום, אך מחמת עיכובים שונים נתארכה להם הדרך ודקות ספורות קודם השבת עדיין היו רחוקים מצפת – וקרובים לעיר טבריה, בלית ברירה עצרו מנסיעתם, כי גם הם הבינו שאין זה 'פיקוח נפש' הדוחה שבת להרחיק נדוד עד צפת, בתוך כדי הילוכם רגלי לתוככי טבריה החלו להצטער על שכך עלתה להם, והחלו כדרכו של עולם – במצבים כאלו, להאשים את פלוני ואת אלמוני, מדוע שיחררו אותם מהשיבה, ומדוע נסעו ההורים לחו"ל וכו' וכו'.

ומרחק אנשים, מצרף מקרים שונים וכל זה עבור שידוך אחד שיגמר בבי טוב, והכל יודוך והכל

בהגיעם לטבריה דפקו על הדלת הראשונה שהיה נראה להם כי דרי הבית הינם שומרי תורה ומצוות, ואכן, בעה"ב שהיה מן היראים והחרדים לדבר ה' פתח בפניהם את שערי ביתו לרווחה, ומיד הזמינם בסבר פנים יפות להיות אורחיו למשך כל השבת, בליל שבת בדרך הילוכם עמו לתפילת השבת, סיפר להם המארח בפליאה, כי באמת אילו היו נקלעים לביתו בשבוע אחר לא היה בידו לארחם אפילו אם רצונו הטוב בכך. כי נתברך בבית מלא בצאצאים, ודוחק רב שורר בביתו – באין מקום מיותר ללון. אלא שמסבב כל הסיבות הכין עבורם את דרכם זה מכבר. והיינו, כי לפני כב' שבועות, יצאו הוא וביתו, למסע אל קברי הצדיקים באירופה, ומתחילה היה זמן חזרתם לפני שבוע ימים, אלא שמחמת עיכובים שונים ומשונים נתארכה דרכם, ונדחה מועד חזרתם בעוד שבעת ימים, כשמעם כי כן, הבינו שחזרתם לביתם תהיה בערש"ק לעת חצות היום, ומאחר שידעו שלא יהיה סיפק בידם להכין כראוי את צרכי השבת לכל בני המשפחה בליעה"ר, על כן קבעו עם ידידים אשר צאצאיהם היו סמוכים על שולחנם בשבועות הנסיעה, שימשיכו להחזיק אותם עד אחר שב"ק. אמנם, כשמוע אנשי החסד אשר בטבריה על ביאתם בעש"ק (ולא ידעו כי רק האב והאם ישבתו בביתם בשב"ק) מיהרו והכינו עבורם את כל צרכי השבת בהרחבה גדולה, בשר ודגים וכל מטעמים, ומכאן השפע הרב שהוצע עבורם הן במאכל ומשתה הן בלינה... נמצא שבשעה שאתם עמדתם ב'פרשת דרכים' על אם הדרך, כשהינכם מלאים טענות ותרעומות על כל העולם... כבר עמדו התבשילים מוכנים ומזומנים עבורכם בעיה"ק טבריה... ולא היה לכם להלין על רוע גורלכם כלל וכלל. מכאן ילמד כל בר דעת השכל ובניה – בכל מצב אשר ימצא את עצמו, ונראה לו כי רע ומר גורלו, ידע כי אביו אוהבו שבשמים, דואג עבורו, ומכין לו כל מחסורו ברוח ובגשם, ומה לו כי ילין על ה'...

אך בזאת עדיין לא תם ונשלם דבר המעשה, בשבוע שלאחמ"כ בא אחד משני הבחורים בקשרי שידוכין אצל אותו המארח מטבריה, כי בשהותם שם במשך כל השבת, מצא חינו בעיני בעה"ב אשר שלח לברר אחריו, העמיד שדכן, ונגמר הענין בבי טוב. או אז ראו הבחורים שאדרבה, לא זו בלבד, שלא היה להם מקום לתרעומת, אלא אדרבה, כל זה היה בכדי להביאם לתכלית הנרצה, לפתח של שמחה ובנין בית בישראל, וממנו נלמד על הכלל כולו, שאל לו לאדם לבכות ולקונן במר נפשו כאשר יארעו לו מקרים הנראים כאינם טובים, ונראה לו כאילו הוא תוהה וטועה בדרכו כדוגמת בחורים אלו שהגיעו לטבריה ולא ידעו שאדרבה זאת היתה דרכם הנכונה להביאם לטובתם, כי המכין מצעדי גבר מדריכו לאדם שיגיע אל המועיל לו ביותר.

מעשה שהיה בשנת תשע"ד בערב חג השבועות. בבחור ממשפחה ידועה בניו יארק שהגיע זה מכבר לפרק האיש מקדש אך עדיין לא זכה לקיימו בפועל, באחד הימים דיברו בו נכבדות ממשפחה הדרה במאנטריאל שבקאנאדא, על כן נסע הבחור יחד עם ההורים למאנטריאל – נסיעה שארכה כשש שעות לערך, ברכבו של אברך מאנ"ש הדר בויליאמסבורג, אך לדאבון לבם לא יצא מאומה מכל שידוך זה, וחזרו לביתם בפחי נפש. במשך כל דרך חזרתם התאוננו ההורים על מר גורלם ועל שכך אירע להם... לאידך היה בנם הבחור מחזקם בדברי עידוד באמונה ובטחון כי הכל משמים ממעל, ובעזה"ש"ת נמצא בהרבה יותר טוב... ואף כל נסיעתנו לשם היתה בכדי שיצא מזה טובה עבורו, שהרי כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד.

כעבור ימים אחדים בא אותו בחור בברית האירוסין בשעה טובה ומוצלחת, ונלקח לחתן אצל אותו אברך אשר הסיעם ברכבו למאנטריאל בדרך הליכתם ובחזרתם, ומעשה שהיה כך היה, אברך זה ששמע את שיחת ההורים עם בנם בחזרם לביתם, וכראותו את חוזק נפשו באמונה עזה ותמימה – שלא נשבר לבו בקרבו, ולא זו בלבד אלא שתקיף באמונתו ב'טופח על מנת להטפוח', שחזק את ההורים בעוז ותעצומות, מיד בהגיעו לביתו שלח 'שדכן' שידבר בו נכבדות עבור בתו, ואכן תוך כמה ימים נגמר הדבר בבי טוב. ללמדך (כי דייקא מתוך הקושי נצמחה ישועתו) כמה סיבב הקב"ה להביא שידוך לידי גמר – שישא הבחור חן וחסד לפני הדרייווער...

י. לשון נורא מצינו במדרש (תנחומא כי תשא ה), מטרונה אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששה ימים וכו', אמרה לו ומן אותה שעה מה עושה בכל יום, אמר לה מזוג זיווגים וכו', אמר לה הקב"ה יושב ומזוג בכל כרחן וקושר קולר בצואר זה ומביאו מסוף העולם ומזוג לזו בסוף העולם, שנאמר (תהילים סח ז) 'אלוקים מושיב יחידיים ביתה מוציא אסירים בכושרות', מה הוא בכושרות, דלא בעי בכי, ודבעי אמר שירה (כלומר, ש'בכושרות' נדרש מלשון 'בכי ושירות', ומי שאינו 'רוצה' – הקב"ה מובילו בעל כרחו ואף אם 'יבכה', ומי שרוצה – ישמח וישיר).

באר הפרשה - באר הפרשה - חיי שרה

ישבחוך כי מה' אשה לאיש בלא הסתר פנים כלל"י. הפרנסה ש'בזעת אפך תאכל לחם', והן לגבי בריאות הגוף שצריך לילך לרופא וכל כיוצא בזה, אכן לגבי שידוכים אין מקום להשתדלות כלל, שאין צורך להתרוצץ משדכן פלוני למשנהו ולחזור אחר אבדתו, כי מה' אשה לאיש"י, ואין לו לאדם אלא לישא עיניו למרום בתפילה מחויב האדם לעשות השתדלות הטבעית, הן בענייני

עפי"ז יש לפרש בלשון הכתוב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', שהקב"ה מכניס בו בעל כרחו 'רצון' לאותו זיווג שנקבע לו מן השמים.

יא. מעשה בעשיר שחשקה נפשו בבחור תלמיד חכם מופלג עבור בתו, והלך אל הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בבקשה שיראהו מיהו הבחור המופלג ביותר בישיבתו הרמה כי ברצונו לקחתו כחתן לבתו, השיב לו החת"ס, בסוף הזמן הנני מעביר את כל הבחורים בכור הבחינה, אז אדע בבירור בטיב כל אחד ואחד, שוב נא עתה לביתך, ולאחר שיגיע עת המבחן אשלח אליך את הבחור המיועד. בסוף הזמן בחר החת"ס את הבחור המהולל ברוב התשבחות, נתן בידו כתב צרור וחתום – בו כתב אל הגביר 'מוכ"ז הוא הנבחר להיות חתנך לוקח בתך', וביקש ממנו שבדרכו הביתה יאריך דרכו למקום מגורי הגביר ויתן לו את האיגרת. הבחור שלא ידע איגרת זו מה טיבה וגם קצרה נפשו בדרך, לכן פנה אל אחד מחבריו אשר דר בסמיכות למגורי הגביר, וביקש ממנו שימסור מכתב זה אל הגביר, והלה הסכים, בבואו אל עירו סר תחילה לבית הגביר ומסר לו את האיגרת, פתח הגביר וראה שהבחור העומד לפניו הוא המיועד לו, ומיד שלח לדבר בו נכבדות ונגמר השידוך בכי טוב. והתברר בחוש דרכי ההשגחה העליונה לסבב כל הסיבות עד שיצא לאור רצונו ית'.

מסופר על הגאון רבי שמואל שטרשון זצ"ל (בעל הגהות הרש"ש על הש"ס) שהיה מנהל קופת גמ"ח, באחד הימים בעת שישב בבית המדרש ועסק בתורה ניגש אליו אחד הלויים ברצונו להשיב הלוואתו, נענה לו הרש"ש שאין בידו עתה שטר חובו אלא בביתו, אך הלווה השיב שסומך הוא על מע"כ שיאבד את השטר מן העולם ונתן לו את שטרות הכסף כסכום ההלוואה. הרש"ש הכניס את השטרות לתוך הגמרא בה למד והמשיך ללמוד ברוב עומק ועיון, עד ששכח מכל אשר נעשה, וכשסיים לימודו החזיר את הגמרא עם הכסף למקומה בארון הספרים וכמובן שלא קרע את שטר החוב. כעבור זמן מה בדק הרש"ש את חשבונות הגמ"ח ועבר על שטרי החוב, וראה את אותו השטר המעיד על חובו של הלווה וכבר עבר זמן הפירעון, מיד פנה אליו בבקשה להשיב את ההלוואה כפי התחייבותו, אך הלווה טען פרעתי, הרש"ש שפירח מזכרונו מעשה שהיה עמד על שלו שעדיין החוב בעינו קיים וכפי שמוכיח השטר, שהרי אם אכן פרע מדוע לא נטל הלווה את השטר, ואמר לו הרש"ש שאין בידו למחול 'לפנים משורת הדין' כי אין המעות שלו אלא הם כספי ציבור ותבעו לדין תורה.

פשיטא ואין צריך לומר שכל בני העיר האמינו לרש"ש והוציאו לעז על הלווה כי גנב הוא, ויגדל הבזיון עד לב השמים עד שנאלץ בנו שעמד סמוך לפרק 'האיש מקדש' לברוח מהעיר, כי לא היה מסוגל לשאת ולסבול את כל החרפות והגידופים. לאחר זמן הוצרך הרש"ש לעיין באותה גמרא ומצא בה את שטרות הכסף, ומיד נזכר בכל המאורע כיצד פרע הלווה את חובו ואכן הוא הצדיק דמעיקרא בטענתו 'פרעתי', ונבהל מאוד על שגרם לו צער גדול ונורא. תיכף ומיד הלך אליו לפייסו ולבקש מחילתו, אך הלווה טען כנגדו שאין בידו לתקן את המעוות שהלא יצא עליו שם רע שהוא גנב ואף בנו הוצרך לגלות ממקומו, ולא עוד, אלא שכל בני העיר יאמרו שהרב מפייסני רק לגודל טוב לבו ולא יאמינו שבאמת נמצאו המעות. אמר לו הרש"ש שלח להביא את בנך ואקחהו לחתן לבתי, ובכך יוודע בבירור כי אכן אתה צדקת ואני טעיתי, ומנפלאות תמים דעים לגרום לרש"ש לשכוח מהפירעון, ולגלגל כל המעשה, כדי שישתדך רב העיר עם סנדלר העיר כי זה השידוך שהיה מיועד לו מן שמיא.

יב. הנה כתיב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', ולכאורה צריך ביאור מה שאמרו 'מצא', והרי לשון 'מצא' מתפרש על דבר שבא בהיסח הדעת (וכמו ההולך ברחוב ולפתע רואה 'מצא'ה' לנגד עיניו), אבל בדבר שהכל מחפשים אחריו, וכלישנא דגמ' (קידושין ב:) 'דרכו של איש לחזור', אין שייך כ"כ לומר שהוא 'מצא'ה'. וביאר הרה"ק ה'ויגד יעקב' מפאפא זי"ע (דרוש לנישואין לחודש אלול), בהקדם מה שאמרו (מגילה ו:) 'יגעת ומצאת תאמין', ולכאורה יש כאן סתירה מיניה וביה, שאם מתייגע שוב אין זה 'מצא'ה', ואם 'מצא'ה' הרי זה מורה שלא הייתה כאן יגיעה, אלא ביאורו, שפעמים רבות האדם מתייגע הרבה בלימודו ואינו מצליח להבין את הנאמר, וגם אחר

למעשה ויגמר בכי טוב אף הוא תלוי רק ביד הקב"ה, ואין יכולת ביד אנוש למהרו אפילו ברגעא חדא או לאחר, ובהתקרב הזמן שיועד מן שמיא ל'גמר השידוך' (והוכרח להגמר באותו היום, הואיל והתפלל 'הקרה נא לפני היום', והרי כבר היה 'לעת ערב' בדכתיב בפסוק יא) מתנהל הכל במהירות ובחפזון כ'קפיצת הדרך', ריצת העבד, מהירות רבקה וכדו' - בכדי שיגמר הדבר בכי טוב בעתו ובזמנו ללא עיכוב רגע אחד י'. על כן, בהגיע אדם לפרק 'האיש מקדש' ועליו לשדך את בנו ובתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר 'אני אנה אני בא', איני יודע מה לעשות ולא לפנות, אין לו אלא

ובתחנונים מלפני הקב"ה שהוא 'השדכן האמיתי' המזווג זיווגים ואין עוד מלבדו י'.

וירץ, ותמהר, ותרץ - לא יאחר הזיווג ולא יקדם אפילו ברגע אחד

בפרשתו (כד יז - ב), 'וירץ העבד לקראתה... ותמהר... ותרץ עוד', היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (ליקוטי יהודה בפרשתו) בשם הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע כי בענייני השידוכין עלינו לדעת שהכל יתנהל כפי הנאמר מה' יצא הדבר, ולא רק עסקי השידוכין נקבעים ממרומים כרצונו יתברך, אלא גם הזמן בו יבוא השידוך

עיון רב במפרשים עדיין לא נתיישב אצלו הדבר על בוריו, ולפתע... הוא מרגיש הארה בליבו ובמוחו, ו'מוצא' פשט ברור ונהיר, ובדייקא נהגו עמו כן 'מן השמים', למען ישכיל וידע שלא 'חכמתו' גרמה לו להבין, אלא הכל בידי שמים וגם הארת הפשט בסוגיא היא כפי מה שמזמין הקב"ה לאדם, וזהו יגעת ואח"כ מצאת בלא קשר ליגיעה והכל בכדי שתאמין.

על זה הדרך יתבאר עניין 'מציאת הזיווג', כי מצוי ביותר שאדם מחפש 'בכל העולם', ולבסוף זיווגו מחכה בסמיכות מקום... באופן שלא עלה על דעתו, והכל הוא בכדי שיפק רצון מה', שיגיע לידי ההכרה שהכל הוא מרצון ה' שהוא מזווג זיווגים.

ובעניין זה הוסיף ה'ויגד יעקב' (קונטרס רשמי רשוותא) לפרש מה שאמרו חז"ל 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', שכמו שבקרי"ס היה 'הקושי' עד שהשיגו מדרגת האמונה בהשי"ת, וכמו שכתב רש"י על פסוק (שמות יד טו) 'דבר אל בני ישראל ויסעו - אין להם אלא ליסע שאין הים עומד בפניהם, כדאי זכות אבותיהם והם והאמונה שהאמינו בי ויצאו, לקרוע להם הים', כך גם לעניין זיווגו של אדם, אם יתחזק באמונה שהכל הוא בידי הקב"ה אזי הים ראה וינוס, ויפרחו כל הקשיים.

והנה איתא במדרש (בר"ר סח ב), 'בשעה שהלך יעקב חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפו בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו, אז אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי'. מכאן למדו סגולה בדוקה למצוא הזיווג בנקל, לומר קודם עקירת רגליו בתפילת העמידה פרק 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' (הובא בבני יששכר בפרשת ויצא, ומקורו בספר עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו).

ואולי י"ל, שסגולת פרק זה עפ"י המבואר בספרים שכשאדם מכיר שבכוחות עצמו 'חסר ישע' הוא - מאין יבוא עזרו, ורק 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ' אז קרובה ישועתו לבוא. ולכן מצאנו ג"כ שמזמור זה מסוגל לא רק לזיווג אלא לעוד כמה ישועות גדולות.

הנה, כתב ה'כף החיים' (סי' תכו סק"י) 'סגולה' למציאת הזיווג 'שלא יאבדו לומר ברכת הלבנה בכוונה ובציבור'. ויש שנתנו רמז בדבר, כי 'לבנה' ר"ת ב'תולה נ'שאת ל'יום ה'רביעי (לשון המשנה ריש מסכת כתובות).

עוד 'סגולה', כי ידוע מה שאמרו חז"ל (ב"ק צב.) 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה', ואמר הגה"ח רבי נתן לוברט זצ"ל (שאריית נתן) שאין הדברים אמורים דווקא לענין 'תפילה', אלא כל המשתדל בטובתו של השני, והוא צריך לאותו דבר, גם בזה 'הוא נענה תחילה', והוכיח כן מהכתוב בפרשתו (כד סב) 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי, ופירש רש"י 'שהלך להביא הגר לאברהם אבי שישאנה' (ומקורו מדברי חז"ל בב"ר ס יד), מה כתיב לאחריו 'והנה גמלים באים' - שמיד הגיעה רבקה, ו'נענה' עוד לפני אברהם.

יג. והמשיך הרב מבריסק לומר, שמא תאמרו אם כן למה אף אני פונה לשדכנים ועושה השתדלות לצורך שידוכי בניי, באמת אין בזה צורך ותועלת אלא כדי להרגיע את ה'נערווען'...

יד. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר 'ווען ס'קומט די ריכטיגע מינוט, געדויערט עס ווייניגער פון א מינוט'

(בהגיע הרגע המיוחל נגמר הדבר בפחות מרגע).

להחזיק באביו שבשמים ובאמונתו יחיה^{טו}, כי בהגיע איתא בגמ' (סוטה ב.) 'ארבעים יום קודם יצירת הולד הרגע הנכון יעלה השידוך ויתקשר בקשר של קיימא^{טז}. בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני' ומבואר

טו. מעשה בבחור מבוגר מאד שנתקשה בפרשת השידוכים, נכנס הבחור אל רבו ושאל, רבי קדוש, עד מתי... עד מתי... מקבל אנוכי גזירת שמים באהבה, אבל בתנאי שהרבי יגלה את הקץ – מתי אזכה לבוא בברית האירוסין... אמר לו הרבי הנה בפרשתן נתבארו בארוכה הניסים שאירעו במציאת זיווגו של יצחק, מיד בצאת אליעזר לדרכו פדנה ארם - 'קפצה לו הארץ', בהגיעו לשם - 'טרם כילה לדבר והנה רבקה יוצאת' (כד טו), והנה מיד התאמת לו הסימן - 'והאיש משתהה לה...', לאחר מכן מת בתואל שרצה להמית את אליעזר בסם המוות ששם במאכלו ובא מלאך והחליף קערותיהם (מדרש אגדה). לא כן היה בהגיע תור כלולות יעקב אבינו, כי לא די שלא אירעו לו ניסים, אלא בכל אשר פנה נתקל במכשולים ומהמורות, אך 'ויצא יעקב מבאר שבע' - קפץ עליו רוגזו של אליפז שרצה להרגו, וכפדיון נפש בזז את כל אשר לו, לאחר מכן העבירו לבן שבע שנים, ורק לאחר כל זה זכה לבנות את ביתו ולהקים שנים עשר שבטי י-ה עדות לישראל, והרואה יתמה 'מה נשתנה' זה מזה.

וביאור הדבר (אף שאין לנו כלל השגה באבות הקדושים ובהליכותיהם, אלא שניתן לנו רשות ללמוד את הנוגע לנו כפשוטן של דברים), כי בשלח אברהם אבינו את אליעזר עבדו לא ידע היאך תהא דרכו, ולכן מיד נשא את כפיו - 'ה' אלוקי אדוני אברהם, הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם' (כד יב), ולאחמ"כ 'ניצב על עין המים' ואמר להקב"ה - אני את השתדלותי עשיתי בהגיעי עד הנה, מכאן ואילך אין לי על מי להישען אלא עליך אלוקי אדוני אברהם, ועשה סימן שיראהו ה' את הנערה הראויה לבן אדוניו, ואכן, לכך זכה לכל הניסים הללו, מאחר שהרגיש עצמו 'תלוי' ביד ה'. משא"כ גבי יעקב הרי בצאתו מבית אביו לא הלך 'לחפש' את זיווגו, כי ידע שהוא הולך לקחת את רחל, כפי ש'היו הכל אומרים - הגדולה לגדול והקטנה לקטן' (ב"ב קכג.), ואף ממון הרבה לקח עמו, נמצא שהכל היה אצלו עם 'חשבון' וסדר שכך וכך צריך להיות - אמר לו כביכול, 'אין העולם מתנהל אלא על פי ה'', ולא לפי חשבונות הברואים, על כן הוצרך לעבור כל כך הרבה מכשולות ומהמורות בדרכו (וסוף דבר היה שנישא הן לגדולה והן לקטנה, ולא עוד אלא שלא קדמה לרחל). לשמע דיבורים הללו מיהר הבחור נשא רגליו וברח כל עוד נפשו באפו, כי הבין שאדרבה אין כל טובה עבורו לדעת מתי יהיה האות הזה... אגב אורחא, מכאן נלמד להוציא מהלב מחשבת טעות, שאם ה'שידוך' נתקל בקשיים מרובים סימן שאין זה שידוך הגון, ומי יודע מה יצא ממנו... כי עיננו הרואות כמה מהמורות עמדו בפני יעקב אבינו בבואו להקים ביתו, וסופו של דבר, יצאו ממנו י"ב שבטי קה, וממנו כל בית ישראל...

והנה, פעמים שהאדם 'תקוע' ושקוע במכאובו, בהפסדו ובחסרונו, אין לו אלא לפקוח עיניים עוורות, להביט על הנעשה בהשקפת האמונה ויאמין שהכל לטובה וברכה, מסופר על הגה"ח ר' ניסן שטיצבערג זי"ע (מחסידי הרה"ק היסוד העבודה זי"ע), שאחת מבנותיו נישאה בשעטומ"צ עם חתן ירא שמים מרבים, והנה באמצע 'שבעת ימי המשתה' - תאניה ואניה, אסון נורא מצאם והחתן נסתלק לבית עולמו, ואם לא די בכך, עוד נתברר שה'כלה' תהיה מעתה 'עגונה' עוד שמונה שנים, כי אחיו היחיד של ה'חתן' היה אך ורק טליא כבן חמש שנים, והרי 'קטן' אינו יכול לקיים מצוות 'חליצה' עדי הגיעו להיות 'בן י"ג למצוות', אז תוכל לחלוץ נעלו להשתחרר מכבלי עגינותה ולהינשא לאיש אחר, בצערו כי רב נכנס ר' ניסן אל היסוד העבודה' לשמוע מהרבי 'מה זה ועל מה זה', אמר לו היסוד העבודה, התבונן נא מעט, ותראה שמן השמים גזרו שבתך לא תקים בית בישראל עד שמונה שנים מהיום, והנה, אם לא היה קורה מה שקרה, הרי עדיין לא היתה באה בברית האירוסין עד עתה, והייתם משתדלים עבודה במציאת זיווגה ההגון לה (כמו שכך צריך להיות), כעבור זמן והיא תתבגר יותר הייתם מחזירים אחר 'סגולות' - 'ברוח ובגשם', מתפללים ומעתיירים, מרעישים עולמות, ומבקשים מכל מי אשר 'ריח שדכנות' בו שיביא איזה 'הצעה', ומה היו הבריות אומרות - בתו של זה אינה נישאת, מן הסתם חסרונות יש בה, בלילות היית מתהפך מצד לצד מרוב דאגה ויגון... עד שלבסוף תמצא את זיווגה... אבל חס רחמנא עליכם, ומנע ממכם את כל התלאה הנזכרת, ומעתה תנוחו בשלום ובשלווה, עד שיבוא ה'אח החולץ' לכלל עול תורה ומצוות, תעשה 'חליצה' ומיד תנשא להראוי לה בשעטומ"צ, ותעמיד דורות ישרים מבורכים, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

טז. ומן העניין להביא מה שהעמיס הגאון רבי נתן געשטעטנער זצ"ל במאמר חז"ל (פסחים קיח.) 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', שכשם שבקריעת ים סוף זכו ישראל שתשרה עליהם רוח הקודש, כך גם בכל זיווג ושידוך שנותנים מן השמים להורים 'רוח הקודש' לדעת כי אכן זהו הזיווג המיועד עוד קודם יצירת הוולד.

להדיא בדברי הגמ', כי אין מציאת הזיווג תלוי בשום סיבה בעולם, לא בחשיבות המשפחה ולא בממון ואף לא בכשרונותיו המופלגים של החתן או של הכלה, וגם לא בחריצות השדכן וביוצא בזה, אין ביד האדם עצמו ולא ביד אחרים לא לרחק ולא לקרב השידוך, אלא הכל תלוי במאמרו וברצונו של הקב"ה שהוא 'מושיב יחידים ביתה' (תהילים פח ז), וכפי אשר נקבע עוד בטרם יצירת הולד כי בת פלוני תהא לפלוני".

יז. כתיב בריש פר' ויצא (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וביארו צדיקים עפ"י דברי המדרש (ב"ר סח ד) 'מטרונא אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא, לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לשה. אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אמר לה הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני... אמר רבי ברכיה כלשון הזה השיבה רבי יוסי, הקב"ה יושב ועושה סולמות, משפיל לזה ומרים לזה, ומוריד לזה ומעלה לזה, הדא הוא דכתיב (תהילים עה ח) כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים'. וביארו, כי אין כאן מחלוקת, ולא בא רבי ברכיה אלא להשלים את דבריו של רבי יוסי - שהקב"ה יושב ומזווג זיווגים, שפעמים הרבה יש מי שמחשיב עצמו יותר מידי ולא נאה לו להשתדך עם פלוני הנחשב כפחות ממנו, והרי שידוך זה הוא הזיווג שהוכרז למעלה 'בת פלוני לפלוני', מה עושה הקב"ה - פעמים יגביה הבורא את הנמוך ופעמים ישפיל את הגבוה, וזהו אומרם הקב"ה עושה סולמות מעלה לזה ומוריד לזה. לכן, לעת כזאת כשהלך יעקב אבינו לתור אחר זיווגו הראהו הקב"ה בחזיון הלילה 'והנה סולם מוצב ארצה' שהשידוכים הרי הם כסולם כמו שנתבאר.

אמור מעתה, כמה פתאים אינשי, אשר בבואם לארס את צאצאיהם, יחשבו 'חשבונות רבים' האם המדובר או המדוברת יש בו די והותר 'חשיבות' עבורם, אם מפאת הממון ואם מפאת הייחוס, ולרגע שוכחים המה ש'מה' אשה לאיש', וזה השידוך אשר נגזר משמים כבר ארבעים יום קודם יצירת הוולד, כשיצתה הבת קול ואמרה 'בת פלוני לפלוני' הוא אשר יקום ויהיה. וכמה ישנם אנשים ההורסים לעצמם את חייהם במו ידיהם על ידי חשבונות הללו. יש שהמליצו שלכן מברכים בעת התקשרות שידוכין 'שיהא הזיווג עולה יפה', היינו שלא יצטרכו להשפיל הגבוה, אלא הקב"ה יגביה את מי שפחות בחשיבותו מביניהם.

סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, על יהודי אחד פשוט מהעיר ווארשא, שהיה מרבה לפקוד את מעונו של אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע ומפציר בו שיברכו ויבטיחו בעשירות וריבוי נכסים, והרבי לא ברכו, אך הלה לא הרפה עד שהרבי נעתר לבקשותיו ובירכו בעשירות.

ואכן נתקיימה ברכת הרבי ועלתה קרנו של היהודי בעשירות גדולה עד שנהפך להיות אחד מעשירי העיר ווארשא, והנה, בן יחיד היה לו 'לעשיר' אשר החל להתקרב לגיל בן י"ח לחופה, באחד הימים אירע אסון נורא, הבן נקלע לתאונה נוראה (עקסידענ"ט) ונעשה בעל מום נורא ברגליו. מכיוון שכן הוכרח לקחת שידוך בת טובים את בתו של החייט העני והדלפון של ווארשא, אשר הסכים לתת לו את בתו, לאחר שהתחייב לשלם את כל הוצאות הנישואין ודמי נדוניה כהוגן.

בצר לו נכנס היהודי אל ה'אמרי אמת' בבכי תמרורים, על מצבו של בנו ועל השידוך שאינו הגון שנקרה לידי בהכרח ממש. אמר לו הרבי, הנה ארבעים יום קודם יצירת הוולד הוכרז כי זהו זיווגו של בןך, על כן, לא ברכתך בעשירות כי ידעתי שכשתהיה מעשירי העיר לא תסכים לזווג את בןך היחיד אלא לבת גדולים או לבת עשירים ובעלי ממון, אך משהתעשרת סיבב הקב"ה שיהפוך בןך לבעל מום, וכך יסכים לישא את בתו של החייט, כפי שנגזר עליו מקדמת דנא. והדברים נוראים ומבהילים.

בענין אלו ה'סולמות' מצינו בספר 'חסידים' (סימן רטז), אם ראית רשע עשיר, המצליח בנכסיו, ועקב עשרו הוא משיא את בנו עם אנשים חשובים וגדולים. אל תתמה, אלא דע לך שכל סיבת ומטרת עשרו שנתן לו הקב"ה, הוא רק בכדי שיקחו אנשים גדולים וצדיקים את צאצאיו להינשא עמו, שאילמלא עושרו לא היו מתחתנים עמו עקב רשעותו. ומדוע זוכה אותו רשע הן לעשירות הן שגדולים מתחתנים בו. דבר זה בא לו, או מזכות אבותיו העומדת לו. או משום שהיו מביישים אותו ומבזים אותו קודם לכן, וזכות אותו ביזיון אשר ספג היא שעמדה לו לזכות לעושר ולחתנין רבנן (נלמד מכאן). א. כי אף הרשע יזכה לכל הטובות אם ישתוק למחרפיו, ק"ו למי שאינו רשע אם אך ישתוק - מה טוב חלקו וחבלו. ב. ראה כמה מסובב הקב"ה בעולמו כדי שיגיע לכל איש זיווגו (ההגון לו).

ובבר נשתברו קולמוסים רבים לחזק לבבות נשברים ולרומם רוחם של הממתנים לזיווגם או לזיווג של הבן והבת, ובאמת יש להם להשיב נפשם בדברי הכתוב בפרשתן (כד נ) 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב', וכתב הרשב"ם, וז"ל, לא נוכל דבר אליך - 'לא הסתירה ולא הבניין תלוי ברצוננו, כי על ברחנו (יקרה הדבר בין אם

אנו) רוצים או לא רוצים', כי הקב"ה עשה זאת - שהיכולת בידו, עכ"ל.

ומבאן, נלמד לכל ענינינו ש'רצון אבינו שבשמים' הוא אשר יקום ויהיה, וכפרט הנלמד מן הכלל נלמד לענין השידוכים כי הזיווג שהוכרו מן השמים יעלה ויבוא ויצא לפועל בזמן שגור הבורא ובאופן שגור

בעניין זה אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מווישווא זי"ע בדרך צחות לבאר מדוע מברכים בשמחת נישואין ברכת 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם'. כי יסוד ושורש כל הקשיים אשר יש ב'שידוכים' או בשלום בית שאחד מחשיב את עצמו יותר מחברו לאמר, הנני מיוחס יותר מהשני, על כן אנו מברכים את החתן והכלה שישמחם הקב"ה 'כשמחך יצירך בגן עדן מקדם' כמו אדם וחוה ששהו בגן עדן ולא היה להם כל הבדל ביחוס, כך גם הם ישמחו בנעימים ללא התנשאות מצד הייחוס.

בדרך אחרת ביארו בברכה זו, כי מעשים בכל יום שההורים יחשבו לעצמם, הייתי יכול להשיג שידוך נאה ומכובד יותר, חשוב יותר וכו' לזה אומרים 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם', וכמו שאז לא היה בידו לבחור לעצמו כי אם את חוה, ולא היה שייך אצלו לקחת שידוך אחר המתאים וכו"ב. כיו"ב לדידן, אחר גמר השידוך ידעו שזה היחיד המתאים ביותר והראוי ביותר לרום מע"כ (אמרי אמת ליקוטים - נשואין. ועוד ספרים).

יח. סיפר הגר"א מוויילנא, שבאחת ממסעות ה'גלות' שערך התאכסן בבית בעל הבית אחד אשר ארחו בכבוד גדול, וראה שם איך ש'בעל הבית' מכבד את בני ביתו באופן מופלא מאד, בהגיע זמנו של הגר"א להמשיך במסעו, ונפרד לשלום מ'בעל האכסניא' נשאל הגר"א, האם מצאה הנהגתי חן בעיני רבינו, נענה הגר"א כי הוא ממש מלא התפעלות למראה הנהגה חשובה כזו, ענה היהודי אל יתפעל כ"כ, כי כל זה הוא רק משום מעשה שהיה.

וזה דבר המעשה - עילוי גדול הייתי בימי עלומי ושמי הטוב הלך לפני למרחקים, מיד בהכנסי לעול תורה ומצוות בהיותי בן י"ג שנה ויום אחד נלקחתי להיות לחתן לבת אחד מעשירי עיירה פלונית, חותני התחייב על 'נדן' (נדוניה) גדול מאד, מחמת היותי כה צעיר לימים הוקבע זמן הנישואין לכשאהיה בן כ', והוסכם עם חותני שלא יסלק כעת עתה את כל הנדן, אלא בשבע השנים הבאות ישלם עבורי 'לחברותא' שאוכל להוסיף ולהתעלות בתורה ויראה, ובזמן הנישואין יסלק את השאר. ואכן עמד בדבריו ב'שבע השנים הטובות' ושילם לחברותא כאשר אמר, אך כאשר קרב ובא זמן החתונה ירד חותני מנכסיו ונעשה עני מרוד, מכיוון שכן, החליט אבי לבטל את קשרי השידוכין, על אף שאני לא נתתי את הסכמתי לכך, ביודעי את חובת 'הכרת הטוב' שיש עלי על כל השנים ששילם עבורי ל'מלמד'. לא ארכו הימים ושוב באתי בברית האירוסין ונישואין עם בת עשיר אחר. אך לדאבון לב נתגלה בי מום כלשהו כעבור זמן קצר, הלכנו לדרוש ברופאים ולאחר בדיקתם אמרו שאין רפואה למכתי, משכך, עמד העשיר שאגרש את בתו, וכך נשארתי חסר כל, כשדבוקים עלי שני כינויים - עזיבת שידוך וגרוש, ברוב יגוני פניתי לדור ב'הקדש' (בית ההקדש היה מיועד לחסרי בית...) שם ישבתי גם בכיתי, עד שניגש אלי יהודי אחד ושאלני לסיבת בכי המר, גיליתי בפניו את כל מסכתי חיי ואת המום שמצאו בגופי, נענה היהודי ואמר לי, הנה מכיר אני נערה אשר גם לה יש מום הדומה לשלך, אולי תשתדכו ביניכם וכן הוה.

לאחר החופה משנכנסתי לחדר הייחוד סיפרה לי הכלה כי גם היא לא נולדה עם מום זה, אלא הוא נתגלה אצלה זה לאחרונה, אחר שנתארסה לפני כמה שנים עם עילוי גדול, ונתבטל השידוך מפני חוסר ממון, ומרוב צער ויגון נולד אצלה המום, מיד הבנתי שזו היא ארוסתי משכבר הימים, וכל סבלה בקבלת המום היה אך ורק בכדי שייסכימו הכל שנינשא שנינו, עתה אמור נא לי רבי, האם לאחר שהיא סובלת בגיני עד עצם היום הזה אין זה מן החיוב שאכבדנה בכל לבי נפשי ומאודי. סיים הגר"א ואמר, כדאי היה לסבול את כל נדודי הדרכים, בכדי לשמוע מעשה זה המלמד לאנוש בינה, עד כמה הקב"ה מנהיג את עולמו בחשבון בהשגחה הפרטית על כל נברא ונברא, בכל פרטיו וענייניו, ואי אפשר לו לאדם להתחכם נגד גזירת הבורא יתברך, כמו אלו שעזבו את השידוך, ולבסוף נישאו זה לזה, אלא שהמתחכם מסוכן הוא לקבל מום כדי להעמידו על מקומו הראוי לו.

הבורא, אם כן, 'דאגה מנין'. כללו של דבר, כי הקב"ה דרכים למקום להביא לגמר השידוך כפי אשר עלה לברו הוא עשה ועושה והוא מסבב כל הסיבות, והרבה בדעתו, ושום מכשול ומניעה לא יוכל לעכב בדבר יי.

הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל שימש בכמה וכמה ישיבות כראש ישיבה, באחת מהישיבות אירע דבר, בבחור שהתחצף נוראות אל צוות הישיבה, המשגיחים וראשי הישיבה... לאור הנהגתו היו אלו דנים הרבה באסיפותיהם אודות הבחור הלז, ובכל אסיפה ואסיפה גמרו אומר לזרקו מכותלי הישיבה, אלא שחזקה עליהם טענתו של רבי חיים ברים שאינו מסכים לשילוח בחורים – ואם הבחור יתחייב 'גלות' הרי הוא גולה עמו...

באחד הפעמים הגדיל הבחור עשות, ובטרם יציאתו ל'שבת חופשה' ניגש אל המשגיח ו'הדריך' אותו סדר הנהגתו בימים הבאים כיצד... מיד בחזרם אחר שבת ישבו ה'צוות' אסיפת חירום, ורובם ככולם הכריעו כי אין מחוצף כמותו בין כל 86 בחורי הישיבה, ומעתה אין מקומו כאן אפילו במחיר שיפסידו את הגאון רבי חיים עמו גם יחד... ואכן, רבי חיים נטל את צקלונו הדל ופנה לפתחה של הישיבה – שם פגש ביהודי מבני חו"ל, שניגש אליו והחל מברר אצלו על אותו הבחור, ברגע כמימריה הבין ר' חיים שאותו היהודי כבר גמר אומר לגמור את השידוך ולא בא אלא להרגיע את עצמו כשישמע כמה מעלות טובות על הבחור, על כן השיבו, מה אומר ומה אדבר, אגלה לך מצפוני לבי, זה עתה יצאתי מאסיפת צוות הישיבה, וכולם כאחד נמנו וגמרו לומר שזה הבחור 'יחיד' בדורו הוא, ובין כל 86

בחורי הישיבה אין עוד בחור כזה... (ומשראה ר' חיים שעדיין עומד האיש לעלות ולברר אצל שאר אנשי צוות הישיבה, קראו שוב, ואמר לו, רבי יהודי, חוסו על זמנכם היקר, חבל על הטירחה שבעליית המדרגות, אין כזה בחור בכל הישיבה, חטוף וקח לך בחור כמותו 'לחתן' וכן עשה, למותר לציין שלמחרת היום נגמר בשידוך וממילא גם ר"ח הוחזר לישיבה כי ממילא עומד הבחור לקראת 'סיום' עם הישיבה).

יט. יש שאמרו שלכך קוראים להתקשרות השידוכין בשם 'ווארט', שפירושו בשפת ה'אידיש' – דיבור, לרמז 'שהכל נהיה בדברו', כל שידוך שנגמר נעשה אך ורק במאמרו יתברך. והמשכיל יבין שלא ל'דאוג' בענייני שידוכין, כי ממילא מתנהל הכל על פי מאמר ה', וכשיבוא הרגע הראוי והנכון, יסבב 'מסבב הסיבות' שיבוא הדבר אל סיומו. הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית אשת חבר להגה"ק מסטייפעלע זצוק"ל, היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור (לענין שידוכים), והנה כששאלני על 'יראת שמים', עניתיו 'ס'קען זיין בעסער' (יש לו במה לשנות דרכיו ולהתעלות יותר ממצבו העכשווי), כמו כן כששאלני על 'התמדתו ואהבת התורה שבקרבו', עניתיו 'ס'קען זיין בעסער'. כך עניתיו על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמז לו – אין הבחור ראוי לך. על כל דבר נענה האיש ואמר, מבין אני שאין בו כל חסרון שהרי אין 'מושלמים' בעולם הזה, ומכיוון שהרבי אינו אומר אלא שיש לו מקום להיטיב דרכיו משמע שהוא עומד על דרך טוב... וה'חסרון' היחיד שיש לו שעדיין יש לו מקום להתעלות, הרי זה ה'חתן' המתאים לי, ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכן, אמר החזון"א, הבט נא וראה, האיך שהקב"ה מנהיג את עולמו, הרי יהודי זה 'בר דעת' הוא, ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'יש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו', והאיך נהיה כדבר הזה, שהבין מדברי שאין כל חסרון בבחור, אלא, בהגיע העת והזמן לזווג את בת פלוני לפלוני, נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוץ' הארץ ואף השמים אם יצטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך יגמר... 'כי מה' אשה לאיש'.

מעשה מסופר על איש שהציעו לו 'בחור' לבתו, נהג האיש כמנהג בני ישראל ובא לשמוע את חוות דעתו של המשגיח, המשגיח שהכיר את הבחור וידע שעפ"י הלכות שמירת הלשון מותר לו לענות אמת לאמיתה, ענה (ב'לשון הקודש' כמנהג בני עדות המזרח מימות עולם) לאבי הבת 'הכל לא בסדר'... כלומר שיבין ברורות ולא יעלה על דעתו לגשת לשידוך זה. ויהי ממחרת, הוזמן המשגיח ל'אירוסין' של הבחור עם בתו של האיש שביירר אצלו אתמול, בבואו לשמחת האירוסין שאל את אבי הכלה, כיצד גמרתם את השידוך אחרי ששמעת ממני אתמול דברים מפורשים... ענה לו האב, משבאתי הביתה והצגתי בפני בני ביתי ובתי את דבריך, אמרה הבת, שמצידה אין בענין הקול כדי לעכב את השידוך, ואף אם קולו של החתן אינו ערב כל כך אין בזה כל חסרון... הא לך, כי אם הזיווג מיועד מן השמים, לא יועילו כל טצדקי למנעו, עד שמן השמים הטעו את האב לחשוב שהמשגיח אומר לו הקול לא בסדר... (והבין מתוך כך שבכל ענין אחר מבלעדי ה'פרט' של הקול, הוא בסדר גמור).

כה אמר הרה"ק הסבא משפאלע זי"ע (איש הפלא עמוד שסד, הובא בתפאל"מ בפרשתו), וז"ל, לכל אדם יש מעלות ויש חסרונות וכאשר נגזר על האדם שידוך משמים אז יורד א לוקשען ברעה"ט, היינו קרש רחב מן השמים ומכסה את כל החסרונות און עס בלייבט גוליע (כל כולו בשפת רוסיא) מעלות, אבל כשהשידוך שהציעו לו עכשיו אינו מה שנגזר

באר הפרשה - באר הפרשה - חיי שרה

ומאחר שהדברים מגיעים גבוה מעל גבוה, מנסים כוחות הטומאה והחיצונים לחבל בקשר השידוכים ולבטל את הנישואים במניעות שונות שלא יוכלו להשיג המטרה. לכן, בכל שידוך הבא לאור עולם, צריכים נס מיוחד מן השמים שכוחות הטומאה לא ירעו ולא ישחיתו ושהכל יבוא על מקומו בשלום.

ומוסיף, שלכן עושים שטר 'תנאים', כי ברגע שהנישואין על 'תנאי' אין החיצונים מתגברים כל כך לחבל ולהזיק את השידוך, כי נראה להם שעדיין אין הדבר גמור אלא הוא תלוי ועומד בקיום התנאים. אך האמת ש'תנאי' זה שאנו עושים הריהו כדבר גמור וברור. כי אנו נחשבים כשליחי הקב"ה לקיים מצוותיו, והרי מצוה על האב להשיא את בנו. על כן חשוב דבר התנאים כאילו ומפי ה' יצא הדבר. ואצל המקום ב"ה יש תוקף אף בדבר שנעשה על תנאי, כדאיתא (ברכות ז.) שכל דבר שיצא מפי הגבורה אפילו על תנאי, שוב אינו חוזר. ע"כ הדבר מתקיים והכל שריר וקיים.

למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה

זאת עשו וחיו, הרבו בתפילה ובתחנונים לפני אבינו שבשמים, וכמו שכתב הרשב"ם (פסחים קיח. ד"ה

על כן, כל איש משכיל יבין שלא לכעוס ולא להתרעם על פלוני שנראה לו שהוא הוא המקלקל את השידוכים בביתו, ולא יסמוך על אלמוני שהוא הוא המסייע לשידוכים בביתו, אף שבוודאי על ה'שדכן' להשקיע כל כוחו לעזור ולסייע לבני ישראל במציאת זיווגם ההגון להם, אבל האדם בעצמו ידע כי אין השדכן אלא שליחו של בורא כל עולם - אליו יפנה כשקשה לו, ולו יודה כשטוב לו.

קפצה לו הארץ - כל שידוך נס בפני עצמו

הנה"ק מקאז'גלוב זי"ע (ארץ צבי ח"ב, דרושים, דרוש ה) מביא את דברי הרה"ק ה'חידושי הרים' זי"ע בפרשתו, שלכן עשה הקב"ה נסים לאליעזר עבד אברהם בדרכו לשידוכי יצחק אבינו שקפצה לו הארץ (ב"ר נט, יא) וכיו"ב. לרמזו לדורות עולם שכל שידוך ושידוך שבא לידי גמר והתקשרות הוא בדרך נס ופלא מידי שמים.

**ומבאר הנה"ק מקאז'גלוב זי"ע מדוע כל זיווג בפני עצמו לא ייגמר אלא בנס, כי כל 'בית נאמן' הנבנה בבני ישראל הוא דבר נשגב ורם מאד, כפי שנוכל ללמוד מדברי התלמוד (יבמות סב:) 'השרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה בלא ברכה בלא טובה...'.
עבורו מן השמים מ' יום קודם יצירת הולד, אזי יורד א לוקשען ברעה"ט מן השמים ומכסה את כל המעלות און ס'בלייבט גוליע חסרונות.**

כיו"ב אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבבוא העת לגמור השידוך מוליך הקב"ה את ההורים כ'בלינדע פערד' (סוסים עוורים) שלא יראו כל חסרון במדובר ובכך יתנו את הסכמתם ויצא השידוך לפועל.

פעם קבל איזה 'מחותן' בפניו (של הפני מנחם) כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל 'מכרו' לו כי החתן הנו ממש 'רבי עקיבא אייגער', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם, ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור... (תחת מה שאמרו לו כי הוא 'נודע ביהודה' נתברר שהוא 'נודע בגויים').

נענה הרה"ק ואמר, הנה בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני לפלוני' שהוכרזו ארבעים יום קודם יצירת הוולד. נוטל הקב"ה את ה'שכל' מהורי המדובר, שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו לפתותך בקל ש'חתן דנן' הנו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנים מן השמים, וכי על זה דווה לבך, האם היה עדיפא לך להישאר מבלי שכלך... ימלא פיך תהילתו על שחזר אליך שכלך בשלימותו.

פעם שאלו את הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, מהו זה שאומרים שהשידוך בידי שמים, והרי יש לי שונאים, והם עומדים ומקלקלים לי את השידוכים, ענה הרה"ק, אכן, הכל מן השמים, אלא אם השידוך באשערט (הגון וראוי) ישלחו מן השמים את המחותנים אל האוהבים, והם יאמרו עליך כל הטוב, ואם לאו יגיעו אל השונאים והם יורידו את השידוך.

כ. וכך איתא בשם צדיקים, כי כמו ש'בת פלוני לפלוני' כך גם השדכן מיועד מן שמיא, לכל זיווג שדכן שלו.

לכריתת) לבאר הטעם שדימו חז"ל לקריעת ים סוף כ"א - והלא הדברים קל וחומר, ומה אם יש ביד אדם להקדים ולטול את של רעהו ברחמים, כ"ש שיש ביד האדם למהר ברחמים למצוא מהרה את זיווגו שלו שהכריזו מ'השדכן' בכבודו ובעצמו הלוא הוא הקב"ה כי ממנו אשה לאיש. וגדולה היא התפילה לסלק כל העיכובים והקטרוגים, ולהביא למציאת השידוך אפילו קודם זמנו. וכמו שאמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, (פני מנחם פרשת במדבר תשנ"ה סעודה ג) שהנה מבואר בגמרא (מו"ק יח): 'מותר לארס אשה בחולו של מועד, שמא יקדמו אחר',

זכה ביאר הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (בראשית ד"ה על כן) בלישנא דקרא (ב כד) 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו', שהנה מדרכו של עולם - בגשתם להחליט 'החלטות' בעניינים חשובים וביותר

כא. הרה"ח רבי נתנאל ראדזינער זצ"ל נכנס פעם אל ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבי, קושיא אחת יש לי, והיא קשה כקריעת ים סוף, ברמזו על 'קשה' זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב.), אמר לו החזון"א, הרי סוף דבר היה שהקב"ה קרע את הים, אף אתה, תנוח דעתך, כי סוף דבר שתתישב קושיתך...

סיפר אחד מזקני האדמורי"ם שבדורי, שבבחרותו חיכה זמן רב על זיווגו, פעם אחת בהיותו כבן כ"ח שנה הרגיש ש'באו מים עד נפש', ונכנס אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע וגולל בפניו את פרשת הזיווג כי קשתה עליו ההמתנה, אמר לו ה'חזון איש', וכי לכמה אתה נצרך, ענהו הבחור, אחד, אמר לו ה'חזון איש' נו, אחד, עדיין יש בעולם עבורך אחד, ומה לך מתייאש.

כב. פעם ישב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בסעודה שלישית בעידן רעוא דרעוין, ופתח וסיפר על יהודי בימים מקדם, שנכנס ביום השבת אחר חצות היום אל בית המדרש, והחל באמירת תהלים בדמעות שליש ובהשתפכות הנפש. באותה שעה שהה בביהמ"ד אחד מהמתפללים שנתלהב לבו מהמחזה שראו עיניו, איך שהלה שופך דמעות כמים, והחל גם הוא לומר תהלים בהשתפכות הנפש ובדמעות.

במוצש"ק ניגש אליו השני ושאלו, לבכיה מה זו עושה. כי לפי רוב הבכי והדמעה נראה כי בצרה ויגון הינך נמצא, אבקשך שתגלה לי מצפוני לבך, אולי יהיה בידי לעזורך, פתח היהודי את סגור לבו ואמר - בת לי בביתי היושבת וממתנת עד בוש לזיווגה - אך ורק מאחר שאין הפרוטה מצויה בכיסי, ואין בידי להתחייב על נדוניתה, והנה במשך ימות השבוע הנני טרוד על המחיה ועל הכלכלה, ואינני רואה אותה לנגד עיני, אך בהגיע יום השבת קודש, ופוגש אני בבתי נופל לבי בקרבי על הצרה הגדולה. לכן מיד אחר סעודת השבת נוהג אנכי לבוא בשערי ביהמ"ד - לשפוך לב כמים אל האלוקים, שיחיש לנו ישועה בקרוב. נענה השני ואמר, אף אני יש לי בביתי בן עלם חמודות וירא שמים. ואף אני איני מצליח להביאו לברית השידוכין, היות והפרוטה כלתה מכיסי, על כן הייתי מייעץ שנשתדך בינינו. ואכן השידוך יצא מן הכוח אל הפועל ומאותו הזיווג נולדו ארבעה אחים גדולי עולם, ושניים ידועים מהם הלא המה הגה"ק בעל ה'קצות החושן' זצוק"ל והגה"ק 'בעל קונטרס הספיקות' זצוק"ל. ולימד מכאן החפץ חיים, כי תפילת היהודי כשאינו סומך רק על ה', פועלת גדולות ונצורות - כגדולי עולם הללו שיצאו משידוך זה.

מעשה בבחור בן טובים ויר"ש שלמד באחת מהישיבות המפורסמות בארץ ישראל, אך משום מה לא הצליח למצוא את זיווגו, וכה עברו הימים מיום ליום ומחודש לחודש כשלבנו נשבר בקרבו מחמת מצבו הקשה.

לקראת שבת אחת החליטו בני הישיבה לשבות בשב"ק במירון סמוך ונראה לציון המצויינת של רשב"י, אותו בחור הצטרף ונסע עמיהם, אך במשך כל השבת הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצער ולא עלה לציון אפילו פעם אחת, רק במוצאי שבת נתעורר בו רצון לפקוד את הציון בטרם יחזור לישיבה, ואכן, בהגיעו אצל הציון פתח באמירת תהלים בהשתפכות הנפש ובדביקות עצומה, עד שלאחר כמה שעות גמר את כל הספר מרישא ועד גמירא. כאשר סיים תפילתו הביט לאחוריו ולא מצא את חבריו שכבר חזרו בצוותא לישיבה, והבין שעתה עליו לחזור לישיבה בכוחות עצמו, אך כיון שלא היתה הפרוטה מצויה בכיסו הלך לביתו של אחד מתושבי מירון, סיפר לו מעשה שהיה וביקש ממנו שילוהו סכום מעות להוצאות הדרך, ואמר לו, דהגם שהוא אינו מכירו אך בידו להתקשר לראש הישיבה שלו המכירו, והוא בודאי ימליץ להלוות לו סכום זה, ובהזדמנות ישלח לו את סכום ההלוואה, בעה"ב שוחח עמו על דא ועל הא למשך זמן מה ולאחמ"כ הלווה לו כפי בקשתו ונפטרו לשלום.

זכה דרש הרה"ק ה'קדושת ציון' זי"ע (קדושת ציון ח"ב דף עח), לבאר מאחז"ל 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף וקשין מזונותיו של אדם כקרי"ס', ולכאורה יפלא, מה ענין הזיווג והמזונות לקרי"ס. ומבאר, בהקדם פליאה רבתי בשני עניינים אלו, והיא, מדוע עושים בני אדם פעולות רבות הן בהשתדלות טבעית וריבוי מירחה, והן בתפילות ובקשות והפצרת תחנונים להשגת מזונותיהם, ומי לא ידע את דברי חז"ל (ביצה טו.) מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה, גם איתא (נדה לא:) בא זכר וכיכרו בידו. כמו"כ נפלאה היא בעינינו, אחר כי מודעת היא מאמרם ז"ל (סוטה ב.) ארבעים יום קודם יצירת הוולד מכריזין בת פלוני לפלוני. א"כ, מדוע אנו רואים דבשמגיע העת והעונה לבא בקשר שידוכין, אז רוב העולם עושים כל הפעולות והשתדלות על זה ומרבים בתפלות ובקשות, ומצינו עוד באבות הקדושים שהרבו בתפלה על הזיווג, ואנחנו לא נדע מה זה ועל מה זה, והלא זיווגו כבר מוכן לו, ובודאי הקב"ה יומינו לו בזמנו.

ומבאר, 'כקריעת ים סוף', כלומר, שקושיה זו קשה ג"כ בקריעת ים סוף, מדוע משה רבינו ע"ה הרבה בתפילה וצעקה כמאה"כ (שמות יד טו) ויאמר ד' אל משה מה תצעק אלי, ופירש"י, למדנו שהי' משה עומד ומתפלל. עד שלבסוף אמר לו הקב"ה 'ואתה הרים את מטך ונטה את ירך על הים ובקעהו', ומדוע הוצרך לכל זה, הרי הנס של קריעת ים סוף הי' מוכן ומזומן עוד מששת ימי בראשית, כמשאחז"ל (ב"ר פה ה) תנאי התנה הקב"ה עם הים שיהא נקרע לפני ישראל ה'ה"ד (שמות יד כו) וישב הים לפניו בוקר לאיתנו, לתנאו שהתנה עמו, ואם כן למה הוצרך כאן למעשה ידיו של משה רבינו (הרים את מטך ונטה ע"ז התפלות והצעקות). אלא, כי זה הי' רצונו ית"ש, שיתחיל משרע"ה בפועל

בפרשת השידוכים הרי הם 'מלאים ספקות כרימון', גם יש להם 'רצונות' ודמיונות מהארץ ועד לשמים, יש האומרים ל'שדכן', אה, כזאת וכזאת הנך מציע לנו... אין רצוננו אלא להשתדך עם משפחה 'מפוארת ונכבדה' כמונו... או ברצוננו בגביר ובעל יוחסין וכדומה, לאידך, יש המלאים ספקות, האם כדאי להם 'להסכים' להצעה פלונית אם לאו, וזה מרומז בדברי הכתוב אביו - אלו הרצונות [כמו 'ולא אבה סיחון' (דברים ב ל) שפירושו לא רצה], ואת אמו - מלשון 'אם', כלומר ספקות כדת מה לעשות, ולשניהם אמרו יעזב איש את אביו ואת אמו, אלא ודבק באשתו - ר"ת 'א' שפתי תפתח ופי' (תהלים נא יז), ר"ל עוזב נא ואל תשקע ותטבע בים הרצונות והספקות... הדבק בעמוד התפילה ביתר שאת וביתר עוז, ותבוא על סיפוקך בהגיע הזיווג הנכון מן השמים לידי גמר.

באמת אמרו, שגם השידוך המיועד לו לא יבוא לידי גמר רק ע"י התפילה, כמרומז בפרשתן (כד טו) 'ויספר העבד ליצחק את כל הדברים', ופירש"י 'גלה לו ניסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ ושנודמנה לו רבקה בתפילתו'. וביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ע"ת ד"ה ועל דרך) דלכאורה צ"ב מדוע לא קפצה לו הארץ בחזרתו לבית אברהם, אלא, מאחר שלא רצה הבורא לגלות את רבקה ליצחק עד שיתפלל על זיווגו, על כן נתאחרו בדרך ולא קפצה לו הארץ, כדי שיתפלל, והנה, אך היה 'ויצא יצחק לשוח בשדה', מיד בגמר תפילתו - כאשר נשא עיניו אחר תפילתו 'וירא והנה גמלים באים', כל זה נכלל בסיפור ש'סיפר לו העבד' - קפצה לו הארץ, ואל תקשה, א"כ, ק"ו שהייתה צריכה לקפוץ לו בחזרתו, כי בזה הודיע לו אלעזר 'שנודמנה רבקה (רק) בתפילתו' - על כן המתין לו הבורא על התפילה.

היהודי שהתפעל מאד מאצילותו של הבחור מיהר להתקשר לראש ישיבתו וסיפר לו שכך וכך היה מעשה, ובירר אצלו 'מה טיבו' של הבחור כי בת יש לו שהגיעה לפרקה, על כן ברצונו לברר אצלו מה טיבו, למותר לציין, שראש הישיבה הרבה והפליג בשבחו של הבחור בתורה ובמידות טובות, ואכן מיד שלח הלה שדכן שידבר עם אבי הבחור להציע את השידוך, וכעבור יומיים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה בעיה"ק מירון, ונתברר למפרע, שתפילתו במוצאי יום מנוחה הרקיעה שחקים, ועל ידה זכה לישועה הגדולה, ולא עוד, אלא אף בעיני בשר ראה דבגלל שהאריך בתפילתו באותה שעה זכה לראות בישועתו, שהרי איחורו גרם לו לפגוש את חותנו לעתיד, ועי"ז באו בברית האירוסין ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

(בר"ר ס ה), 'לפי שראה שעלו המים לקראתה', וכתב ע"ז הרמב"ן, וז"ל, נראה שדקדקו בן מלשון ותמלא כדה ותעל, שלא אמר 'ותשאב' ותמלא, ונעשה לה נס בפעם הראשונה כי אחרי בן כתוב (פסוק כ) 'ותשאב', עכ"ל. וכלומר, שלאחר שביקש ממנה אליעזר הגמאיני נא מעט מים והשקתה אותו, אמרה רבקה 'גם לגמליך אשאב', ותרץ אל הבאר לשאוב מים, ואז לא עלו המים לקראתה אלא 'ותשאב לבל גמליו', שהוצרכה לשאוב מים בעצמה. והקשה הרה"ק ה'קדושת לוי' (ד"ה וירץ) מדוע באמת לא נעשה נס לאותה צדקת שלא תצטרך להתאמץ ולשרות בשאיבת המים, כמו שהיה בפעם הראשונה. וביאר, כי בתחילה, קודם שביקש ממנה אליעזר שתשקה אותו אזי היה בדעתה לשאוב לצורך עצמה, ולא לשם מצוה (שעדיין לא ביקש הימנה), ומשום כך נעשה לה נס שעלו המים שלא תצטרך לשאוב, אמנם לאחר מכן חזרה אל הבאר לגמול חסד עם הגמלים, על כן לא עלו המים לקראתה, כי אדרבה המצוה חשובה יותר כשנעשית מתוך טרחה ויגיעה²¹.

ידיו ויעתר לה' בתפלה וצעקה, ואחר כך ויקשב ה' וישמע, ויבקעו המים.

וכן הוא הענין במזונותיו וזיווגו של אדם. כמאה"כ (דברים טו יח) וברכך ה' אלוךך בכל אשר תעשה, כי כך עלה ברצונו הפשוט להאציל ברכתו רק אם יעשו בני אדם פעולות והשתדלות הן בענין פרנסה והן בענין זיווגים, ואז ישלח עזרו מקודש המוכן לו כבר, והקב"ה יושב וממתין ומצפה על מעשה בני אדם, לכן מוטל עליהם לעשותה בלב שלם להשלים רצון קונם וחפץ צורם, וכן הוא הענין שמרבין בתפלות ותחנונים, כי הקב"ה מתאוה לתפלתן של ישראל וזהו רצונו ית"ש שבני ישראל יתפללו ואחר כך ימלא בקשתם²².

לפום צערא - חשיבות המצוה תתגדל כפי היגיעה

בפרשתן (כד טז-יז), 'ותמלא כדה ותעל, וירץ העבד לקראתה', ופירש רש"י, ומקורו מדברי חז"ל

כג. ובזה יתפרש היטב נוסח התפלה 'מוציא אסירים ופודה ענוים ועוזר דלים ועונה לעמו ישראל בעת שועם אליו', כי ג' דברים הנ"ל מרומזים כאן, מוציא אסירים - זיווגו של אדם כמאה"כ (תהלים סח ז) 'אלוקים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות' (עיי' במ"ר פב ו). פודה ענוים - רמז לקריעת ים סוף, כמו שתרגם אונקלוס (שמות טו א) את האמור 'כי גאה גאה, ארי אתגאי על גיותניא', שהמצריים נטבעו בים על גאוותם, לעומתם, בני ישראל בעבור ענוותנותם פדם ד' מני צר והוציאם למרחב. עוזר דלים - זהו מזונותיו של אדם, אשר הקב"ה פותח את ידו ומשביע לכל חי רצון ועל ידי זה הוא מעוז לדל ומחסה לאביון. ואח"כ מסיים 'ועונה לעמו ישראל בעת שועם אליו', כלומר אימתי עונה הקב"ה לעמו ישראל דווקא בעם שועם אליו, רק אחר שמרבין בתפילה ותחנונים, אז 'את שועתם ישמע ויושיעם' כי כן דרכו יתברך שיעננו דוקא בזכות התפילה, ביום קראנו.

כד. שמעתי מאחד מחשובי הרבנים בעי"ת מאנסי יצ"ו, כי בבחרותו גלה למקום תורה ללמוד בישיבה נודעת, ולא הצליח להתחבר ולהשתלב בתוך אווירת הישיבה מאחר שהיו בה בחורים הרבה, וחלקם היו מבוגרים ממנו, ומה גם שאורחות חייו לא התאימו כ"כ להלך ילך' שם, מכיון שכן שפך את לבו בפני אביו על כל הקושי שהוא עובר ואינו מצליח לעמוד בהם כ"כ, יעץ לו אביו שישע אל הרה"ק רבי יענק'לה מפשעווארסק זי"ע ויבקש עצתו וברכתו, ואכן נסע לשבות בצילו של הרה"ק באנטווערפן, במוצ"ש נכנס אל הרבי ו'קוויטל' בידו, ובסופו כתב שמבקש ברכה שיזכה ללמוד בלי שום מניעות, קרא הרה"ק את הקוויטעל, ונענה לו, בלי שום מניעות... בלי שום מניעות... (בתמיה), הנה הספסל והשולחן ניצבים כאן בלא שום מניעות, אך אינם אלא ספסל ושולחן, משא"כ לאדם 'בר דעת' ישנם מניעות וזו עבודתו להתגבר עליהם, והוסיף לומר לו, הנה כתיב (במדבר טו לט) 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם', ולא נאמר 'אם אתם זונים' (בלשון ספק) אלא 'אשר אתם' (שמשמעותו הוא לשון ודאי), כי אכן כך יצר הבורא ית"ש את האדם - 'אשר אתם זונים אחריהם', אלא שתפקידו ועבודתו היא 'ולא תתורו'... וסיים שאינו יכול לברכו שלא יהיה לו מניעות, אלא זאת יברכו שיהיו לו תשעים ושמונה חלקים (98%) של הצלחה, ושני חלקים (2%) של מניעות...

פשיטא שעלינו להתפלל שנזכה לעבוד את הבורא ית"ש מתוך מנוחת הדעת בלא שום מניעות ומפריעים שונים, וכל ה'מניעות' יתהפכו ל'נעימות'... אלא עלינו לזכור ב'שעת הנסיון' ובעת שמזדמנים טירדות שונות, כי דייקא על דם ניתן לעלות ולהתעלות, ועד כמה חביב לפני המקום ב"ה כאשר אחד מתאמץ לעשות רצונו בלבב שלם

באר הפרשה - באר הפרשה - חיי שרה

למרות כל העיכובים והמניעות מצד הטבע ומצד התגברות היצר, ועל גודל השכר הצפון לעושי רצונו מתוך התגברות על טבעם.

זה עתה אירע מעשה שמעתיו מהרה"ג רבי יוחנן אליעזר כ"ץ רב דביהמ"ד 'אמרי שפר' בויליאמסבורג יצ"ו, ביהמ"ד זה נפתח לפני כשנה על דעת שלא ידברו בו בעת התפילה, בשכנות לביהמ"ד דר אברך שכבר היה חולה במשך שנתיים ימים באופן קשה ונורא, ואף הוא הצטרף להמנות על מתפללי ביהמ"ד, מכיון שראו באי ביהמ"ד את מצבו, קבלו עליהם בכתובה וחתימה, שבמשך ארבעים לא ישיחו כלל בעת התפילה (גם כשהם מתפללים במקום אחר, כי שם התקיימו תפילות רק בשבת ויו"ט), ואכן, הקבלה פעלה פעולתה, וכעת אחר סוכות האברך החולה הבריא לגמרי ונעשה כאחד האדם.

אחד האברכים סיפר שקיום הקבלה עלתה לו בקושי רב, וכגון, שבימי ר"ה כשהתפלל בביהמ"ד אחר, שאלוהו כמה מחבריו, אה, גם אתה נתפסת לסטייל החדש – שלא לדבר בעת התפילה (ה"י מדיבורים כגון דא)... והנה, באמצע ארבעים היום קיבל אותו אברך הודעה מבית הרופא שלאור כמה בדיקות דם שערכו לבני ביתו נתגלה שהיא חולה ל"ע ב'מחלה' הנודעת רח"ל, והם קוראים שתבוא במהרה לערוך בדיקות מקיפות ומעמיקות יותר, ואכן, בצילום הנקרא א.מ. אר. אי. (M.R.I.) 'ראו' בעליל את הגידול הנורא, בעצת רבו פנה האברך לעוד רופא שגם הוא ערך בו פעמיים צילומים וראה בבירור שמדובר בגידול במצב חמור, וחייבים לערוך ניתוח (אפאראצ"ע) תיכף ומיד... ובזריזות נקבע תור לעריכת הניתוח בבית החולים ביום שלישי פר' לך לך ז' חשוון תש"פ (לפני כשבועיים ימים).

והנה זמן הניתוח נקבע למשך כשעה ומחצה, משראה האברך שכבר עברו שעותיים תמימות ועדיין לא גמרו הרופאים את הניתוח, ירד האיש (בעלה) לחדר המיוחד ל'אורחים' (השייך לארגוני החסד), שם שפך את מר ליבו לפני קונו וצורו, וכה אמר, רבש"ע, רק אתה יודע עד כמה היה קשה לי שלא לדבר באמצע התפילה באותם ארבעים יום, אין דרכי לעשות 'עסקים' ('דילים', תן לי ואתן לך...) כלפי שמיא, אבל עתה הנני מקבל על עצמי להמשיך 'קבלתי' עוד מחצית השנה, ואף אתה רחם עלינו ותרפא אותה. וחזר בסמוך לחדר הניתוחים, בגמר שעותיים ורבע יצאו הרופאים כשהם אחוזה תדהמה והלם, ואמרו שמעולם לא נתקלו במציאות כזאת, כי מתחילה היה ברור להם ללא כל ספק שגידול נורא מקנן בגופה – ועדיין הצילומים המראים כן לפנייהם, אך למעשה לא היה זה 'גידול', לא מיניה ולא מקצתיה, והתנצלו על אריכות הניתוח, כי ארך להם זמן לחפש אחר הגידול שלא נמצא בעזהשי"ת (רק איזה משהו קטן שאין בו סכנה והוציאו אותו), והרי היא בריאה ושלמה כאחד האדם... ללמדך כוחה של מצווה הנעשית מתוך התגברות והתאמצות גדולה שמשנה היא את ה'מציאות' כפשוטו ממש.

אגב גררא, מעשי פלא רבים אירעו לאחרונה, כאשר קיימו וקבלו עליהם אנשים רבים ב'אגודה אחת' ובחבורה שלא לדבר בשעת התפילה, מתחילתה ועד סופה למשך ארבעים יום, וכוחה של קבלה זו עם כח הרבים הועיל לשדד מערכות הטבע, ולהחיש ישועות רבות הן בענייני רפואה והן בעסקי השידוכין, ובשאר עניינים.

שמעו נא רבותי עוד במעלת היגיעה והעבודה מתוך מסירות נפש, מעשה נורא באיש מבני ישראל אשר התענה תחת ידי ה'רשעים' בימות המלחמה, ובמר ליבו פרק מעליו עול תורה ומצוות (ואין אדם נתפס וכו'), לאחר המלחמה הקים את ביתו עם בת ישראל אשר גם היא התרחקה לגמרי משמירת המצוות, את מקום מגורם קבעו בירכתי ארץ, רחוקים מערי היהודים הכשרים, בביתם לא ניתן כל זכר לקדושה ויהדות, וגם את בנם הנוול להם חינוכו בלא שום קשר לאידישקייט, ויגדל הילד ויגיע קרוב לבן י"ג שנים.

האב שלא אבה לספר לבנו מהותו של יום, בו הוא נכנס לעול תורה ומצוות, לא הוסיף דבר מאומה, רק אמר לו שהיום בו נעשה הנער בן י"ג שנים הוא 'יום הולדת' מיוחד, ולכבוד היום יסע עמו לעיר הגדולה וירכוש עבורו מתנה חשובה ככל אשר תאוה נפשו. ואכן, בהגיע היום נסעו יחדיו, והלכו אל מרכז העסקים שבעיר הגדולה לתור אחר 'מתנה' ראויה ולא מצאו, עד שעברו בסמוך לחנות שבה מוכרים דברי 'יודאיקה' (המה דברים שבקדושה, חדשים גם ישנים, העשויים מעשה אמן), האב לא רצה להיכנס לשם שמא יימשך הבן אחר היהדות, אך הבן הפציר בו מאוד שרוצה להיכנס, ובעל כרחו נגרר אחריו להשביע את רצונו, בהיותם בחנות צדו עיני הבן מנורה כלילת יופי בת שמונה קנים המגולפת מעץ בעבודת יד, המנורה מצאה חן בעיני הנער וביקש מאביו לקנותה עבורו, נחרד האב כי מי יודע מה יהיה... ואמר לו שמסכים לקנות עבורו את הכל חוץ ממנורה זו, אך הבן עמד על שלו והתחנן, אין רצוני אלא במנורה זו, 'אחת שאלתי אותה אבקש', והתווכחו ביניהם, עד שטען הבן לאביו, הרי אמרת שתקנה את החפץ שאני רוצה... נסתתמו טענותיו ופנה אל המוכר לשאלו 'מה יקר' וכמה עולה מנורה זו, הלה השיב מנורה זו אינה

הגומל חסדים טובים - מעלת הגומל חסד והוא ה'שבח' עליהם בלי גבול^כ. וכה כתב ב'סידורו של שבת' (שורש ראשון ענף ד' עלה יא), שהנה הרבה ניסים נעשו לרבקה אמו ולא נזכרו בתורה אלא ברמזא בעלמא, כמו שאמרו חז"ל (בר"ר ס ה) 'וירץ העבד לקראתה' (כד יז) להטיב לאחרים, מתוך שימת לב לצרכיהם להקל

עומדת כאן למכירה כלל, אלא 'לראותה בלבד', כי 'מעשי עשייתה' ע"י איש יהודי בימות ה'מלחמה' בעודו במחנות העבודה תחת שעבוד הרשעים ימ"ש, קניתי אותה בדמים מרובים ואין ברצוני להוציאה מתחת ידי. הילד לא הרפה, וזעק 'נפשי יצאה' מרוב השתוקקות להשיג מנורה זו, ותראה שאבי ישלם עליה כל מחיר שבעולם, אחר 'דין ודברים' נענה המוכר ונב בסכום גבוה, גם האב הסכים בלית ברירה, ויצא הילד מהחנות כשתאוות ליבו בידו. ובכל יום ויום היה הנער משתעשע במנורה, ולא שבעה נפשו להביט בה ובכל הגילופים שבה, עם הזמן נרגע האב מחששותיו שמא יתקרב הבן לדרך היהדות בראותו שאין זה אלא כשעשוע בעלמא... ויהי היום - בפרוס ימי החנוכה, הוריד הנער את המנורה כדרכו, ולדאבון לב היא נשמטה מידו, נפלה על הארץ ונשברה לשברי שברים, ויזעק זעקה גדולה ומרה... הרגיע האב את סערת רוחו, ואמר לו הבה ננסה יחדיו לבנותה מחדש, להדביק שוב את כל חלקיה עד שתעמוד על תילה כבראשונה.

והנה, בתוך כדי עבודתם נפלה פיסת נייר מאחד הקנים שהיה חלול בקרבו, משראה האב מה כתוב בנייר נפל ארצה מתעלף... מיד השיבו את רוחו, אז פרץ האב בבכי גדול ומר, וכך אמר, באותה איגרת מגולל ה'אומן' שעשה את המנורה את תלאותיו, שהוא עובד י"ד שעות ביום תחת ידי הנוגשים, ולעת ערב הוא גוזל הוא משעות השינה המועטות ועובד בלילות במסירות נפש ממש לבנות מנורה אשר עליה ייאמר 'זה א-לי ואנוהו' - ובעוד כמה חדשים כשיגיעו ימי החנוכה יהא בידו להדליק בה. עוד כתב בה האיש, שאינו יודע אם יזכה לחיות עד חנוכה ולהעלות בה את הנרות, כי מי יודע מה ילד יום, ואף אינו בטוח שיחיה למחרת... על כן מבקש מכל מי שתגיע המנורה לידי, שיעלה בה נרות בימי החנוכה, וע"י קיום מצוות הדלקת נר חנוכה תהיה גם עלייה לנשמתו... וחתם את שמו, ונתברר שהיה זה אביו בכבודו ובעצמו... אך למותר לומר, שאותה 'פיתקא מן שמיא' זעזעה את הבן, ובזכות זה שינה כל אורחות חייו, חזר בתשובה שלימה הוא ובני ביתו, וכל דורותיו הבאים אחריו נאמנים לה' ולתורתו לשם ולתפארת. והנה מלבד ההשגחה הפרטית הנוראה שנתגלתה, כיצד מסבב כל הסיבות הכניס חשק בלתי מובן כלל בלב הילד להתעקש בכל עוז דווקא על מנורה זו, והכל בכדי להשיב לב בנים על אבותם, להשיב משפחה שלימה לכור מחצבתה. אך יש ללמוד מכאן עד היכן מגעת כוחה של מסירות נפש והשתוקקות למצווה, שהרי יהודי זה שהכין את המנורה היה יכול לפטור את עצמו בטענת 'אונס', ומה לו לדאוג למנורה יותר מאחרים, וכמו שהם יעשו כך גם הוא יעשה... ובפרט שלא היה בטוח כלל שיזכה להדליק בה, אך מכל מקום השתוקק בכל ליבו לעשות מה שבידו לזכות לקיים מצוה זו, ולהדר ב'זה א-לי ואנוהו', ואף אם הוא עצמו לא יזכה להדליק בה אך די לו במה שאחרים ישתמשו בה... ושילם לו הקב"ה כגמולו הטוב, שזכה וזיכה את כל בנו ובן בנו וכל זרעו אחריו לשוב בתשובה שלימה.

כה. וכך פירש האור החיים הקדוש במה שנאמר (כד יח-ט) 'ותאמר שתה אדוני.. ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתות', שלא אמרה לו שתה אדוני וגם לגמליך אשקה, אלא בתחילה אמרה לאליעזר שישתה, ורק לאחר ששתה כל צרכו הוסיפה לומר לו שתשאב גם לגמליו, וטעם הדבר הוא כי חששה רבקה שאם תאמר לו מיד שתשקה גם את הגמלים אזי היה יודע אליעזר שצריכה לטרוח היא גם בעבור הגמלים, והיה ממחר לשתות כדי שלא להטריחה כל כך ולא היה מרווה צמאונו, על כן בתחילה אמרה לו שתה אדוני ולא הזכירה עוד דבר בעניין הגמלים, וממילא שתה אליעזר כאוות נפשו, ואז הודיעה לו שתשאב עוד מים עבור הגמלים.

גם מצינו בשל"ה הק' (סוף פרשתו) שביאר את האמור (כד כ) 'ותמרה ותער כדה אל השוקת', שבא הכתוב להעיד על הפלגת זהירותה בכבוד הבריות, שהנה לאחר ששתה אליעזר מן הכד נשאר בו מעט מים, והתבוננה רבקה לעצמה שאם תתן מים אלו אל הגמלים יהא בכך זלזול מעט בכבודו של אליעזר, בזה שהיא נותנת לו ולבהמותיו לשתות מאותם מים וכאילו משווה ביניהם, לעומת זאת אף בשפיכת המים אל הארץ יש פחיתת הכבוד ש'שיירי המים' הם כ'מי שופכים'... על כן 'נתחכמה ותרץ להשוקת, ומכח הריצה הגדולה עשתה כאילו נפל הכד מאיליו מידיה ונשפך והיתה ממלאה בו מים, ובזה נשאר אליעזר בכבודו'. עכ"ל.

ובן נתבאר בספרים שלא נבחרה רבקה בגלל המופתים שנעשו לה ושעלו המים לקראתה אלא בגלל מידותיה הטובות^{כז}, וכמו שדייק זאת הרה"ק המהר"ד מבעלזא זי"ע מדברי 'תרגום יהונתן' על מה שנאמר (כד סז) 'ויביאה יצחק האהלה שרה אשתו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו' - 'וְרַחֲמָהּ בְּגִין דְּחִמָּא עֵיבָרָהּ דְּתַקְנָן פְּעוּבָרִי אִמְיָה', שאהבה מחמת שראה מעשיה מתוקנים כמעשה אשתו, ולא בגלל כל הניסים הללו (הנוכרים ברש"י), כי אין העיקר באותות ובמופתים כנר דולק וכו' אלא רק בגלל מידותיה הטובות^ל.

'ויביאה יצחק האהלה שרה אמו' (כד סז), שכשנכנסה לאהל שרה חזרו כל הניסים הגלויים שהיו שם בימי שרה - נר דלוק מערב שבת לערב שבת^{כח}, ברכה מצויה בעיסה וענן קשור על האוהל, וכל זה לא נזכר אלא ברמזות תיבה אחת בלבד. ואילו מידותיה התרומיות של אותה צדקנית^{כט} שהשקתה את אליעזר והאנשים אשר אתו ואף את הגמלים נזכרו באריכות יתירה (וכדברי המדרש (ס ה) 'שניים ושלושה דפים הוא אומרה ושונה'). ומבאר כי שבח גדול הוא לאדם שהוא בעל מידות הטובות וגומל חסדים טובים, יותר מכמה וכמה מופתים של 'בעלי המופתים'^{כח}.

כו. אגב אורחא, מתאמרא בשם 'גדול' אחד לבאר בדרך הרמז, כי הנה זמן הדלקת הנרות הוא מהזמנים הנעלים ב'ידישע שטוב' (בית יהודי), כשהכל מוכנים להיכנס לשב"ק, וקודשת השבת פורסת כנפיה להשרות מנוחת שלום השקט שלווה ובטח, ועל כך אמרו שאצל שרה ורבקה היה 'נר דולק מערב שבת לערב שבת', ר"ל שבכל ימות השבוע היה שורר שלום ושלווה כמו בערב שבת בעת הדלקת הנרות, וגם זה ללמדנו ארחות חיים כיצד לנהוג בבית... כז. הנה שמעתי מחכם גדול אחד שליט"א, שדבר נפלא מצינו גבי אליעזר, כי מתחילה נקרא בפרשה זו **עבד**, ויקח העבד - וירץ העבד' (כד יז, יח), ואילו לאחר שאמרה לו רבקה 'שתה אדוני' (פסוק יח) כתיב כמה פעמים **והאיש**, 'והאיש משתאה - ויקוד האיש' (כא כו), דאליעזר היה עבד ולא היה רגיל שידברו אליו בלשון כבוד, לכן כאשר אמרה לו רבקה 'שתה אדוני' ושמע לראשונה כדברים האלה הוטב לו מאד ונשתנה מן הקצה לקצה ונעשה איש, ללמדנו מה יש ביד מילה טובה אחת של ילדה קטנה להועיל [ועיי' ב'רבינו בחיי' למה מקודם נקרא עבד ושוב איש בסוף עבד, וכתב דמסוף תפילתו עד גמר השידוך הלך אתו מלאך, לכן נקרא איש על שם המלאך, ומקודם ואח"כ נקרא עבד]. **ורבות יש להיזהר לדבר בנחת ורוגע ולא בקפדנות** כתיב (כד לג-לד) 'ויאמר לא אוכל עד אשר דברתי דברי ויאמר דבר, ויאמר עבד אברהם אנכי, ודקדק הרה"ק ר' משה מקאזניץ זי"ע בספרו 'דעת משה' (ד"ה א"י עבד אברהם אנכי אופן ח) דבתחילה אמר **דברתי דברי** ודיבור לשון קשה הוא, וסיים באמירה רכה - 'ויאמר עבד אברהם אנכי'. וביאר שהרי הניחו לו סם המוות במאכלו (ילקו"ש רט), ואליעזר הרגיש בזה (עיי' קדושת לוי) לכן אמר 'דברתי דברי' שיש לי להוכיח אתכם בדיבור קשה - וכי כך נוהגים עם אורח הבא לביתכם, להמיתו בסם המוות, אבל, התיישב בעצמו, הרי **עבד אברהם אנכי**, ואדוני הולך בדרך ה' ומקיים כל התורה המרומזת ב'אנכי ה' אלוקיך', והתכלית הוא להיות דבוק בו ית' וללכת בדרכיו, ועל הקב"ה אמרו במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו, ועלי להתנהג בענוות, בניחותא ובדברי רכות, והתחיל לדבר מדברים אחרים, ואמר 'זה' ברך את אדוני מאד ויגדל' ולא הוכיחם בדיבורים קשים. **כח.** כי ה'מופתים' מעשי ה' המה, ואילו שבירת המידות - יגיעתו של אדם הוא (בשם הרה"ק מקאזמיר זי"ע). יותר מכך אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, כי מכאן נלמד, שיכול להיות אדם בעל מופת ועדיין יהיה רחוק רחוק ממידות מתוקנות...

וכעין אותה 'שיח חסידים' שפעם נפגשו שני יהודים, וכל אחד מהם היה מהלל ומשבח את רבו, זה אומר, הנה רבי הוא אדם גדול וקדוש, ועליו נאמר **צדיק גוזר והקב"ה מקיים**, ורבו מופתיו עד שככל היוצא מפיו יעשה המקום. נענה השני ואמר, אכן לא אדע אם אוכל לומר כן על רבי, אבל זאת אומר לך בוודאות, כי מה **שהקב"ה גוזר רבי מקיים** בהידור רב ודקדוק גדול.

כט. וכך אמר הגאון מטשעבין צוק"ל כשנשאל על מה יש להשים דגש בעת ה'בירורים' על הבחור, נענה ואמר כי ג' דברים נצרכים לו לבחור, ואלו הם. א. מידות טובות. ב. מידות טובות. ג. מידות טובות... והמשכיל יבין. **ל.** לאידך גיסא ישים לבו לדברי המהר"ל (גור אריה) והחתם סופר (תו"מ ד"ה נזם) בדברי רש"י שאליעזר נתן לרבקה 'נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה' (כד כב) כי 'בקע' רומז למחצית השקל שהם בקע לגולגולת, ו'שני צמידים' רמז לשני לוחות מצומדות, שמאחר שראה בה שמצוינת היא בגמילות חסדים בא לרמז לה על שני

ומעשה אבות לא ואימהות הקדושים סימן לבנים לב. כי זה כל האדם להיות שוקד על טובתם של אחרים לג, וכמו שביאר ה'כלי יקר' (פסוק יד) בדברי חז"ל (תענית כד.) 'כל כלה שענינה יפות כל גופה אין צריך בדיקה' - ענינה יפות היינו כלפי אחרים שיש לה עין טובה והיא גומלת חסדים, ושוב אין צריך בדיקה אחרת כי היא בלי ספק שלימה בכל המידות.

לעומת זאת אם אינו גומל חסדים אין שום טעם וסיבה לקיומו בעולם, וכמו שמצינו באנשי סדום ועמורה שנאברו מן העולם כי 'יד עני ואביון לא החזיקה'. וביאר הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע שהרי איתא במדרש (בר"ר ח ה) 'שבשעה שבא הקב"ה לברוא את אדם הראשון נעשו מלאכי השרת פתים פתים

בענין זה כתב ב'דרשות הר"ן' (דרוש החמישי) דמצינו שיצחק ציוה את יעקב (כח א) 'לא תקח אשה מבנות כנען... וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי, ולכאורה צ"ב, וכי איזו עדיפות יש לקחת את בתו של לבן שהוא מעובדי ע"ז על שאר גויי הארצות מזרע כנען. אלא ביאורו, כי 'דעות' שאינם טובות לא יעברו בירושה מאב לבן - וה'בחירה' נתונה בידי כל איש ואיש לעזוב את גילולי ע"ז ולהאמין בה'. משא"כ מידות טובות עוברים בירושה דוגמת שאר טבעים שעוברים מאב לבן, ולכן העדיף את משפחתו אף אם הם עובדי ע"ז ל"ע, כי רצה שידבק ב'טובים' שיש בהם מידות ותכונות טובות (עיי' שם משמואל תרע"ו ד"ה דהנה קודם).

העמודים הנוספים שעליהם עומד העולם, כי לוחות הברית הם כנגד 'תורה', ומחצית השקל הוא שורש הקרבנות שהם עמוד ה'עבודה', כי אצל בני ישראל אין די בגמילות חסדים כי אם בכל שלושת העמודים יחדיו תורה ועבודה וגמילות חסדים.

לא. ראה 'טוב לבו' של אברהם עד היכן הוא בא, דכתיב בפרשתן (כד א-ב) 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו, ולא הלך בעצמו לתור אחר 'שידוך לבנו' (עיי' באברבנאל וכלי יקר, שהוא מכיוון שכבר היה זקן וכוחותיו התמעטו, וכ"כ בהעמק דבר), ומוסיף טעם נפלא בהעמק דבר, וז"ל, וה' ברך את אברהם בכל, עוד טעם על שלא הלך בעצמו משום שהיו עסקיו עם כל אדם, זה בא ושואל בעניני אמונה, וזה להתפלל עליו, וכדאיתא בב"ב (טז): שמרגלית היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו וכו', והכוונה היא - תפילתו וברכתו, וכיוצא בזה היו הרבה ענינים מוטלים עליו, ומשום זה לא היה יכול לצאת ממקומו, עכ"ל. והדברים נפלאים, שהרי כאמור בתורה חשש אברהם מאוד עד שהוצרך להשביע את אליעזר שלא יקח אשה מבנות הכנעני, ובכל זאת הסכים לשלוח אותו לתור אחר זיווג לבניו יחידו הנולד לו אחר מאה שנים - והכל, כדי שלא לעצור את ה'קבלת קהל' שהוא מסייע בזה לאחרים.

לב. פעם בא אל הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע אחד שלא היה מל"ו צדיקים... עם בנו שנעשה 'בר מצווה', להנחת תפילין אצל הרבי, אחר התפילה הניח היהודי מזונות ו'לחיים' על השולחן לכבד בהם את הרבי והחסידים לכבוד השמחה, החסידים עמדו נבוכים כי לא ידעו מה יעשו, שהרי לא יעלה על הדעת כלל לאכול מאכלים שכשרותם אינה מבוררת כ"כ, לאידך גיסא לא רצו לבייש אדם מישראל. עודם עומדים ומהרהרים כדת מה לעשות, חלץ ה'אמרי חיים' תפילין של רש"י, ניגש אל השולחן ולקח מעט 'מזונות' באמרו לחסידים 'אף אני נוהג שלא לטעום כלום בין הנחת תפילין של רש"י להנחת תפילין דר"ת... ובזאת נטל מעט מן ה'מזונות', הגישם למשמשו והורה לו להכניסם לחדרו למען יוכל לטעום מהם אחר תפילין דר"ת... וממנו ראו כל החסידים ועשו אחריו, רוקנו את השולחן ולאידך לא טעמו מאומה, ונמצא שלא נכלם איש יהודי.

לג. והדרך הישרה שעל ידה ירבה בעשיית צדקה וחסד היא על ידי שיתחזק באמונה שכל ממנו וכל אשר לו הם מאשר גזר עליו הבורא ית"ש, אבל כל זמן שנדמה לו שכוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה ח"ו הרי שקוע ומעוטף הוא באהבת כספו וזהבו, וקשה לו לתת משלו לאחרים, ורק כשמשריש בעצמו שהכסף אינו שלו כלל, ואין לזה שום שייכות אליו ולמעשיו אז יהא נקל בעיניו לתת לאחרים. ובדרך זה פירש הרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב זי"ע מה דאיתא בפרשתן (כד לא) 'למה תעמוד בחוץ ואנכי פינתי הבית ומקום לגמלים' ופירש רש"י 'פניתי הבית - מעבודת אלילים', שרק לאחר שמסלק ומפנה מעצמו מחשבות כפירה וע"ז שהכסף הוא שלו ומכח מעשיו אז יש מקום לגמלים - לגמילות חסדים לאחרים.

ממונים לקבל גמילות חסד שאדם עושה בעולם הזה, וכאשר מדת הדין מקטרגת על ישראל מיד אותם המלאכים מראים החסד ההוא, והקב"ה מרחם על ישראל מפני שהוא חפץ בחסד, ועם היות שהם חייבים, אם הם גומלים חסד זה לזה מרחם עליהם. עכ"ל.

ויצא יצחק לשוח בשדה - מעלתה של תפילת המנחה

בפרשתן (כד סג), 'ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב' לו, כתב ה'כלי יקר', רז"ל (ברכות כו):

למדו מכאן שיצחק תיקן תפילת מנחה שהיא לפנות ערב. ומכאן סמך למה שאמרו חז"ל (שם ו): לעולם

וחבורות חבורות... חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הרע הוא דכתיב (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה, נמצא שכל בריאת האדם אף שכולו שקרים וקטטה הוא רק מפני שהוא גומל חסדים ועושה צדקות, אך בלא זאת כולם מסכימים פה אחד ש'מה אנוש כי תזכרנו' לה.

נוראות מצינו בספח"ק 'תומר דבורה' (פ"א ו) וז"ל, הלא כבר פרשנו במקומו, שיש בהיכל ידוע מלאכים

לד. יש שהוסיפו רמז לכך, שבכל פרשת דור הפלגה נזכר שם 'הוי"ה' המורה על מידת הרחמים אף שכפרו בעיקר, ואילו בעניין המבול נזכר שם 'אלוקים' שהוא מידת הדין, כי דור המבול חטאו בהשחתת המידות ומלאה הארץ חמס מפניהם, וזו קשה בפני המקום יותר מחטא הכפירה בו ית'.

לה. סיפר אחד מחשובי הרבנים בארה"ב ששמע ממרא דעובדא הדר בעי"ת לייקאווד יצ"ו, המספר משמש כ'מתנדב' בארגון 'חברים' (הנועד לעזור למי שנתקעה דלת ביתו, או שאירע תקלה ברכבם וכיו"ב), והנה באחד מערבי שבתות התקבלה קריאה לעזרה לאחד שאירע לו פאנצ'ער בגלגל רכבו (נעשה בו חור ויצא האוויר), כשהשעון מורה על שעה אחת קודם זמן הדלקת נרות, המתנדב שאל את בעל הרכב היכן אתה 'תקוע'... השיב לו, הרכב חונה מתחת ביתי... חזר ושאלו מה לך בהול לתקן את הגלגל ב'שעת הדחק' כשהכל עסוקים בהכנות לשבת, ובפרט שבאותו מוצאי שבת חל חג השבועות, וצריך להכין את הבית לג' ימים, שבת וב' ימים טובים של גלויות, המתן עד ליום שלישי ואז נעזור לך. השיב בעל הרכב, אדרבה, הנני מתנדב ב'הצלה', כיצד אשאר ללא רכב לקראת ג' ימים הללו, פיקוח נפש יש בדבר. הלה סבר וקיבל, התנצל על שחשדו שהוא מטריח לחינם, ורץ מהר לתקן את הגלגל. במוצאי שבת, ליל א' דשבועות, ישב המתנדב ב'חברים' בביתו, ובאמצע סעודת יו"ט שבה הסיבו גם משפחת חמיו, הבחינו שעיני השוויגער (חמותו) מתגלגלים כלפי מעלה, וסימן ברור הוא שלקתה ב'אירוע מוחי' (סטראק), בהלה נעשתה במקום כידוע שבצב כזה כל רגע מכריע בין חיים ל... מיד התקשרו ל'הצלה' שיחששו לעזרתה, ואכן הגיע במהירות 'איש הצלה' - הוא האיש שעזר לו לתקן את גלגל הרכב בעש"ק... וראה בעליל כיצד מעשה החסד שעשה הביא להצלת חיים של השוויגער... לו. פעם נשתבחו בפני הרה"ק מסאטמאר על רב פלוני כי אדם גדול הוא, שאל הרה"ק וכי ראיתם אותו היאך נראית תפילתו - רק עפ"י צורת תפילתו של איש אפשר לעמוד על טיבו האם גדול הוא...

והוכיח הדברים מדברי המדרש (בר"ר ס טו) על הפסוק בפרשתן (כד סד) 'ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק', א"ר הונא צפת (ראתה) שידו שטוחה בתפלה אמרה ודאי אדם גדול הוא לכך שאלה עליו, והיינו שעל פי תפילתו קבעה ש'אדם גדול' הוא.

כעין זה מצינו בדברי ה'חרדים' (פס"ו ג) על הפסוק (משלי כז כא) 'מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו', דכמו שכלי המצרף יבדוק בטיבו של זהב, כיו"ב כשתרצה לבדוק 'טיבו' של אדם - תבדוק לפי מהללו לפי כוונתו בתפילה (עיי"ש היטב).

וכבר אמרו, כשם שב'גשמיות' יש כלי המודד חום גופו של האדם, כך נמי לעיני הנשמה, יש 'כלי' למדידת חומה ובעירת האש שבה, והיינו באופן שהאדם ניגש לעבודה שבלב זו תפילה.

מרגלא בפומיה של הרה"ק הבית ישראל זי"ע מה שפירש אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע בדרך צחות באמור בפרשתן (כד לג-לד) 'ויושם לפניו לאכול ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר, ויאמר עבד אברהם אנכי', שכאשר הביאו לאליעזר לאכול, אמר שאינו יכול לאכול קודם שידבר אל ה' וישפוך שיחו, כי אסור לאכול קודם התפילה, מיד אמרו לו אם כן 'דבר', כלומר התפלל לפנינו תפילה קצרה במהירות ובחפזון, כדי שתוכל להתחיל כבר לאכול.. אמר להם 'עבד אברהם אנכי' וממנו למדתי אורחות התפילה, שאינה נעשית כלאחר יד ובמהירות, אלא

ב'עקידה' ותעמוד להם זכות זו, ועל זה נאמר (ישעיה סב) 'כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא ידענו'. והגם שאין לנו שמץ השגה בהבנת דברי הגמ', אך עכ"פ רואים שיצחק הוא שפתח את הפתח להמליץ טוב על ישראל באומרו 'הני ולא בניך', והיינו כי 'בנים אתם לה' אלוקיכם', וגם 'בנים משחיתים בנים הם' (קידושין לו.), ואף אם חטאו עדיין הם 'בניך'. ובזה מבואר הטעם שיצחק אהב את עשו הרשע, להראות שאפילו בן רשע כעשו עדיין הוא בכלל 'בן'.

ומשום כך מעלה יתירה יש בה בתפילת מנחה, כי אברהם שתיקן שחרית ויעקב שתיקן תפילת ערבית לא התפללו על הרשעים, 'אבל יצחק התפלל אף בעד רשעים'. ועל כן לא נענה אליהו אלא בתפילת המנחה, כי ישראל באותו הדור לא היו זכאים, אבל תפילת מנחה מועילה אף לרשעים. ועל פי זה ביאר עוד מה שנאמר בפרשת קרח (במדבר טו טו) 'אל תפן אל מנחתם', שלכאורה תימה רבתי יש כאן, שהוצרך משה רבינו לבקש שלא תתקבל 'מנחתם' של עדת קרח שחלקו על ה' ועל משיחו, אלא כי אכן זה בוחה של 'מנחה' שאפילו רשעים מתקבלים בתפלה זו. והוסיף לפרש ש'יצחק' כידוע הוא כנגד מידת הגבורה והדין, והוא תיקן תפילת מנחה, כי אפילו 'מידת הדין' מתרצית ב'מנחה' (ועיי"ש עוד).

יוהר אדם בתפילת המנחה שכן אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה^ל, ואע"פ שאברהם ויעקב תיקנו גם, תפילת שחרית וערבית, מכל מקום לא מצאנו שנענו תיכף ומיד, אבל בתפילת מנחה מצינו שיצחק נענה מיד... כאשר תיקן תפילת מנחה, ומסתברא שבאותה שעה ביקש והתפלל שיצליח אליעזר בשליחותו וימצא לו את בת זוגו 'אשר תוציא זרע טוב וישר בעיני אלקים', ומיד כאשר סיים התפילה אמרה תורה 'וישא עיניו' שהרים עיניו - שהרי בשעת התפלה צריך לתת עיניו למטה (כנפסק בשו"ע או"ח סימן צה סעיף ב), 'וירא' שנענה מיד, שהרי ראה 'והנה גמלים באים' ונושאים את בת זוגו, ועל כן הפליגו חז"ל במעלת תפילת המנחה ביון דחזונו בקרא שתפילה זו מתקבלת ונענית תיכף ומיד, וכתב עוד 'על כן אין בתפילה זו שום קטיגור' (ועיין בהמשך דבריו ביאור לסגולת תפילת המנחה דיקא).

וביאר בזה הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (תפארת יהונתן קרח ד"ה ויחר), על פי מה דאיתא בגמ' (שבת פט:) 'לעתיד לבוא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי, אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך וכו', אמר ליעקב בניך חטאו, אמר לו ימחו על קדושת שמך וכו', אמר לו ליצחק בניך חטאו לי, אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך וכו', וטוען להקל בדינם עד שאומר 'הא קריבית נפשי קמך' - הלא הקרבתי את עצמי לפניך

צריך להכין עצמו לקראתה, ולהתפלל במתינות ובכובד ראש (מאמר זה אמר גם לאחד מחסידיו כשהתמנה להיות משמש בקודש, והוסיף לומר, אף שהנך 'גבאי' מכל מקום אל תזלזל בתפילה, אליעזר היה הגבאי - עבד אברהם, ובכל זאת לא התפלל כלאחר יד ובחפזון). אגב גררא, מעשה באברך שהמתין זה עידן ועידינים לזרע של קיימא, מפעם לפעם היה נכנס אל הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע ודמענו על לחיו בבקשת רחמים, שירעיש הרבי עולמות לישועתו, פעם אחת הרהיב עוזו בנפשו ושאל את הרבי, הנה כעת נושע אחד מהחסידיים בברכת הרבי, ולמה אגרע ממנו להישאר ערירי. ענהו ה'שפת אמת', מצינו אצל אברהם אבינו שהמתין עם שרה לזש"ק עד היותו בן מאה שנה, ואילו כאשר נשא את הגר (היא קטורה) מיד נולדו לו ממנה 'את זמרן ואת יקשן וכו'', ומה נשתנתה שרה מהגר, אלא, שאכן, על בנים כיקשן וזמרן אין נצרך להמתין כל כך הרבה, אך לזכות בבן כ'יצחק אבינו' היה עליו להמתין זמן רב. לז. הנה איתא שם (ברכות ו:) 'ואמר רבי חלבו אמר רב הונא לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר 'ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' ענני ה' ענני' ענני שתד אש מן השמים וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם', הקשה בספר 'בן יהוידע' (על מס' ברכות), מדוע לא סיפק בידו להוכיח במעלת תפילת המנחה שאליהו נענה בה, לשם מה הובאה כאן הדרשה שביקש ב' פעמים ענני. ומבאר וז"ל, דארז"ל (תענית ח:), שו"ע סי' תקע"ו סט"ו) אין לשאל שתי שאלות בבת אחת, ולפי"ז קשה, איך שאל שתיים - ענני שתד אש וענני שלא יאמרו, אלא ודאי י"ל, דתפלת המנחה להיותה מסוגלת מאד שהאדם נענה בה יותר משאר עתים יוכל לשאול בעת ההיא אפילו שתיים יחד, ולכן הביא האי דרשה דענני שיש בה שני שאלות, להוכיח ג"כ מזה דתפלת המנחה גדול כוחה ועדיפה יותר דהא אפילו שתי שאלות שאל ביחד ונענה, עכ"ל.

עסקיו ולהתפלל אותה, ואם עשה כן^ל שברו הרבה מאד^{לט}, עכ"ל^מ.

שערי קדושה - שמירת עיניים ופיו בקדושה

בפרשתן (כז א), 'וזה' ברוך את אברהם בכל^ל, רמזו בה הרה"ק הדברי שמואל^ל זי"ע תיבת בב"ל עולה ב'ראשי תיבות' ב'רית כ'רתי ל'עיני (איוב לא א), ב'רית כ'רתי ל'שפתי, וז"ל, דהשער הראשון לקדושה

וז"ל ה'טור' (רלב) ומאד צריך לזוהר בה, דאמר רבי חלבו אמר רב הונא, לעולם יזהר אדם כתפלת המנחה, שהרי לא נענה אליהו אלא בתפלת המנחה, שנאמר (מלכים א' יח לו) 'ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו'. והטעם, מפני שתפלת השחר זמנה ידוע בבוקר, בקומו ממיטתו - מתפלל מיד קודם שיהא טרוד בעסקיו. וכן של ערב בלילה זמנה ידוע בבואו לביתו והוא פנוי מעסקיו. אבל של מנחה שהיא באמצע היום בעוד שהוא טרוד בעסקיו, צריך לשום אותה אל לבו, ולפנות מכל

לח. על פי זה ביאר הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע (עיי' נתיב רש"י על מס' שבת) הטעם שתפילת מנחה נקראת בשם זה, שלכאורה תפילת שחרית נקראת על שם זמנה ב'שחרית' היום, גם תפילת ערבית נקראת כן כי זמנה הוא ב'ערב' (לאחר שהחמה שקעה ב'מערב'), אך מה עניינה של 'מנחה' לתפילת הצהריים, ומבאר, שהוא כעין אמרם (מנחות קד): מדוע רק בקרבן מנחה נאמר 'נפש' - 'ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' (ויקרא כז א), אלא כך 'אמר הקב"ה, מי דרכו להביא מנחה - עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני, וכאותו המלך שנהנה ממתנת כלי חרס משונה ביפיו יותר מכסף וזהב שיש לו מהם די והותר, כיו"ב, המתפלל בבוקר לפני יציאתו לעסקיו וכן בערב כשכבר גמר עסקיו אין בזה כ"כ רבותא, אבל המפנה לבו בתוך כל טרדותיו, ועומד ומתפלל לפני הקב"ה, בזה הוא נחשב כאילו הקריב את נפשו - 'מנחה' לפני ה', וכאילו נתן 'מתנה' להקב"ה.

וב'ספר החיים' (לאחי המהר"ל, ספר סליחה ומחילה פ"ח) ביאר, כי יצחק אבינו היה כקרבן 'עולה' על המזבח בעקידת יצחק, וראה שעולתו חסרה קרבן מנחה, עמד ותיקן תפילה זו שתהא כ'מנחה' לעולתו.

לט. ושמעתי לבאר עוד בכוחה של תפילת מנחה עפ"י דברי ה'טור' הללו, שהנה כתב האלשי"ך הקדוש (בספרו רוממות קל על תהילים) על הפסוק (תהילים קב א) 'תפילה לפני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו', שבא הכתוב ללמד לאדם העטוף בצרתו ובמצוקתו שישפוך שיחו לפני קונו, וכפי שכשיש דאגה בלב איש הרי הוא משיחנה לאחרים ובכך מוצא מרגוע ומנוח לנפשו, כך ישפוך שיחו וכל אשר בלבבו לפני ה', וכלשונו 'כמי ששופך כלי מים כן שופך כל צרותיו שבקרב החוצה אומר בלבבו אדברה וירווח לי'. ועניין זה שייך ביותר לתפילת מנחה בה נאמר 'ויצא יצחק לשוח בשדה', וכלשון הטור 'שהיא באמצע היום בעוד שהוא טרוד בעסקיו' והשופך שיחו וכל טרדותיו לפני ה' אזי ודאי שתפילה כזו בוקעת רקיעים ומתקבלת מיד.

וביאר זה עוד על דרך הרמז, שהנה איתא בגמ' (ברכות לד:) 'אמר רב כהנא חציף עלי מאן דמצלי בבקתא' - בבקעה, והקשו התוס' (ד"ה חציף) שהרי יצחק התפלל בשדה עיי"ש מה שתירצו, אף ע"פ האמור יש לפרש, שהכוונה שיצחק תיקן תפילה כשאדם נמצא בבחי' שדה, בלא שום הכנה לפני התפילה, אלא באמצע עסקיו פונה הוא לאלוקיו ומדבר את אשר על לבבו. כי אברהם תיקן תפילת שחרית שנאמר בה וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם, ששחרית יש לה 'מקום' והכנה קודם בפסוקי דזמרה וק"ש [וכבר מסופר על אחד ששאל את הגה"צ רבי יחזקאל לעווינשטיין שבידו להתפלל שחרית עם הנץ רק באופן שידלג על פסוקי דזמרה, והשיב לו כי 'תפילה' קודמת ל'נץ', וחסר בכל מהות התפילה אם לא יקדם לה פסוקי דזמרה], גם ביעקב שתיקן תפילת מעריב כתיב 'ויפגע במקום' שאף תפילה זו יש לה סדר 'ומקום' בהכנה לפני בברכות ק"ש, ורק במנחה אין 'מקום' אלא הוא לשוח בשדה, שמתחיל מיד להתפלל ולשוחח עם קונו.

ואין לך תפילה כגון זו, וכמו שכתב ה'חפץ חיים' (ליקוטי אמרים פרק י) שזה עיקר התפילה, כי בכל התפילות כבר הורגלנו בהם וחסר בכוונת הלב, וכשאדם משוחח עם קונו הרי נובעת 'שיחתו' מעומקא דליבא, ועל דרך שאמרו (ברכות כט:) שצריך לחדש בה דבר כדי שלא יתפלל מתוך הרגל וכמצוות אנשים מלומדה, ועל כך אמרו יפה שיחתם של עבדי אבות יותר מתורתם של בנים.

מ. כה אמר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע (מגן אברהם בלק) וז"ל וכמו שאמר אבא מארי בשם הבעש"ט שגם זה האיש המוטרד כל היום בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכח שיש בורא עולם, רק בעת שמגיע זמן

הוא בשמירת עיניים וכו' ושער הקדושה אחרי העיניים 'עשה חסד עם אדוני' ^{כב} וברכנו מן השמים בחסדים
הוא שמירת השפתיים והלשון וכו' וה' ברך את אברהם
בכל פירוש בכל אלו הענינים שהם יסוד האדם, עכ"ל ^{מא}.
ועבודה בבריאות הגוף והנפש בעגלא ובזמן קריב.

תפילת מנחה עולה על זכרוננו שהגיע זמן תפילה וגונח ונאנח בלבו בהתבוננות היאך שפנה כל היום בהבלי עולם,
והוא רץ לסימטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה, הגם שאינו יודע כלל מה הוא מדבר (ופשיטא שעל האדם לסדר עצמו בכל
עת שיוכל להתפלל כראוי, אלא כאן מדובר כשפשוט שכח מכל מציאותו, מה יעשה וכבר הוא עומד במצב 'דיעבד' כזה). עם כל זה גם זה
חשוב ויקר מאד לפני הבורא ב"ה, והאנחה שלו בוקעת רקיעים.

מא. כתיב בפרשתן 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי' (כד - סב) ב'דגל מחנה אפרים' כותב לרמז ד'יצחק' רומז ליראת
שמים, וזאת מגיע לאדם על ידי שמשריש בדעתו (ער קוואלט ביי זערך) שהא-ל חי 'רואי', השי"ת מסתכל עליו תמיד.
מב. גדול שכרם של גומלי חסדים בגשמיות וברוחניות. וב'כלי יקר' בפרשתן (כד כב) איתא שמי שיש לו עין טובה
להתחסד עם הבריות ניצול מעין הרע.

הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע פירש מה שנאמר בסוף הענין (שם סג) 'ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא
עיניו וירא והנה גמלים באים', ש'שדה' רומז לגלות וכדכתיב 'ציון שדה תחרש', ויצא יצחק לשוח ולהתפלל על
אריכות הגלות, הראו לו מן השמים 'גמלים' - שבזכות גומלי חסדים תבוא הגאולה במהרה. והדברים אמורים הן
לגבי גלות הכלל והן לגבי גלות הפרט, כל חד וחד לפי עניינו ומצבו שמצפה להיגאל ולהיושע, עצתו היא להרבות
בגמילות חסדים, ועל ידי זה יחיש ויקרב גאולתו.

מעשה נורא הובא בירושלמי (תענית פ"א ה"ד) שבזמן רבי אבהו היתה עצירת גשמים והראו לו מן השמים שאם
'פנטקקה' יתפלל אזי ירד מטר על הארץ, וכך היה, ושלח לדרוש במעשיו, והתברר שהרבה להרשיע ובכל יום היה
עובר חמש עברות אך פעם אחת עשה צדקה גדולה, על כן כדאי הוא להתפלל ושיענו לו ממרומים וימלאו בקשותיו.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת חיי שרה תש"פ

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

בשעה היעודה נכנס החתול והחל לשמש בתפקיד של 'מלצר' סידר כמה שולחנות והציע עליהם מפות, אח"כ הלך להביא מגש עם יין וכוסות. כאשר חזר עם היין והכוסות השתוממו כל הנאספים מהמחזה הנדיר, וכמעט אמרו שאכן צדקו אותם חכמים. באותו רגע הוציא רבי יונתן קופסא קטנה מכיסו, ופתחה, ועכבר קטן זינק מתוכה. כיון שראה החתול את העכבר השליך מידיה את המגש, היין נשפך והכוסות נשברו ורץ אחר העכבר להשיגו. מיד הודו כולם לרבי יונתן אייבשיץ ונוכחו לדעת שגם אם אמנם אפשר ללמד בע"ח דברים מסוימים, אולם את טבעם לא ניתן לשנות.

כך גם עם עפרון. כל זמן שלא ראה כסף לנגד עיניו, התנהג כאיש נבון ונדיב (לא פחות מבע"ח מאולף) אבל לאחר דבריו הראשונים (פסוק יא) שבהם הציע לאברהם את השדה ואת המערה חנים אין כסף חוזר אברהם (פסוק יג) ואומר לו "נתתי כסף השדה קח ממני" כלומר אברהם מחזיק את הכסף בידו ואומר לו "קח הממון", כיון ששומע עפרון את הצלצול של הכסף - ורואה את המטבעות הנוצצות בידי אברהם - מיד הוא נהפך לאיש אחר. הוא משליך מעליו את כל גיוני ההתנהגות היפה שנקט בהם ורדף אחר הכסף כמו שהחתול רודף אחרי עכבר...

(דרכי מוסר)

נתתי כסף השדה קח ממני ואברהם את מתי שמה... (כג, יג) **ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא** (כג, ט"ו), **רש"י** כתב "נתתי" - מוכן הוא אצלי והלואי נתתי לך כבר". לכאורה לא מובן מה רצה רש"י בזה.

אפשר לומר בדרך צחות, שעפרון אמר לאברהם שהאות האמצעית של "עפרון" הוא ר'. והאות האמצעית של "אברהם" הוא גם כן ר', ס"ה ארבע מאות. אם כן ארבע מאות שקל "ביני" שנמצא אצלי באמצע בין אותיות שמי - מאתיים, ו"בינך" שנמצא בין אותיות שמך - מאתיים, מה הוא...

וכנגד זה אמר אברהם "הלואי נתתי כבר", שאם היה זה בעבר, כשעדיין היה שמי "אברם" לא הייתה אות אמצעית בשמי, והיית מבקש רק מאתיים...

(תורת משה נתן)

וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרון ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר (כג, טז)

מעשה ברבי אפרים זלמן מרגלית מברודי שהלך אצל אחד מגדולי המלכות להשתדל בדבר המתקת דין גזירה רעה שנגזרה על היהודים שלא כדון, עם ששר זה ידוע ומפורסם היה כ"לקחן" שידו פשוטה לקבל מתנת יד, קשה היה לו לרבי אפרים זלמן שהיה נקי כפים ובר לבב, להציע לשר שוחד ממון, בא אליו בעקיפין והקיף בדברים סחור סחור, ואותו שר שחומד ממון היה, גם הוא התבייש לתבוע ממנו בפה. פתח השר ואמר: רבי אותה בקשה שאתה מבקשני עליה אמלאנה ברצון רב, אלא שגם אני בקשה גדולה לי אליך. סוחר גדול פלוני בעירנו, חוב גדול של ממון יש לו עלי, יואיל נא מר לסור אליו. מיד הבין רבי אפרים זלמן את הרמז הדק והכל על מקומו בא בשלום.

לאחר מעשה יצא רבי אפרים זלמן ודרש:

מה דכתיב ארבע מאות שקל עובר לסוחר? עפרון זה, נשיא בני חת, שמתחילה אמר לו לאברהם "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא" התבייש לקחת את השקלים במישרין מידי של אברהם, לפיכך עמד והפנה אל סוחר פלוני ופלוני ואברהם אף הוא הבין את הרמז והעביר לסוחר... (על התורה)

אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו (כד, ב)

מנהגו של עולם, כשאדם עומד להלוות ממון לחבירו הריהו חוקר ודורש אחרי יושרו של הלווה ורק אחרי שאין לו עליו כל ספק אז מלווה את ממונו, לעומת זה בענייני יהדות כאשר בא האדם לקנות בשר כשר או תפילין או כל תשמיש של קדושה אינו מקפיד לדורש ולחקור במיוחד, והוא נוטה לתת אימון בכל אחד. ולא כך נהג אברהם אבינו, אלא להיפך. בענייני ממון נתן אימון מלא בעבדו אליעזר "המושל בכל אשר לו", ואילו כשהגיעו הדברים לענין יהדות לקחת אשה מתאימה ליצחק אז לא סמך על אימונו והבטחתו של אליעזר אלא דרש ממנו שבועה חמורה "שים נא ידך תחת ירכי והשבע לי"

מסופר על רבי ישראל מסלנט זצ"ל, שפעם הגיע לאיזה עיירה נידחת והתאכסן באכסניא לא מוכרת לו, כשהגיע רבי ישראל אל האכסניא פנה איליו

ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען (כג, ב)

כתב רש"י: בקרית ארבע - על שם ארבע ענקים שהיו שם אחימן ששי ותלמי ואביהם. ד"א על שם ד' זוגות שנקברו שם איש ואשתו (ב"ר) אדם וחווה. אברהם ושרה. יצחק ורבקה. יעקב ולאה."

יש להבין, תינח לפי הפירוש השני שנקרא 'קרית ארבע' על שם ארבעת הזוגות שנקברו שם, מובן למה מציינת זאת התורה כאן, שהרי שרה גם היא חלק מארבעת הזוגות. אבל לפי הפירוש הראשון שנקרא 'קרית ארבע' על שם ארבע הענקים, לא מובן מה שייך עניין זה לכאן? התורה יכלה לומר שבא לחברון בלי לציין שזה נקרא קרית ארבע, ואף לא מובן למה הביא רש"י את הפירוש הראשון.

ואפשר לבאר עפ"י מה שכתב בספר "שפתי כהן" (מגורי האר"י ז"ל), שם הביא תמיהה: ואם תאמר מי הולכה לשרה לחברון? הרי אברהם יצא אל העקידה מבאר שבע וכן חזר מהעקידה אל באר שבע, ואיך הגיעה שרה למות בחברון?

ומתיר: שמעתי, שכשבא השטן ואמר לשרה היכן יצחק, אמרה לו, הלך עם אביו ללמדו מעשה הקרבן, שהרי ראתה שאברהם לקח איתו את האש ואת המאכלת וכו', אמר לה השטן: יצחק הוא הקרבן. לא האמינה לו, והלכה אצל אחימן ששי ותלמי, ואמרה להם: אתם ארוכים וגבוהים, ורואים למרחוק, הביטו וראו אם רואים אתם זקן אחד הולך עם ג' נערים, הביטו ואמרו לה שרואים הם זקן אחד שעוקד בחור על גבי המזבח והסכינ בידו. כיון ששמעה כך, מיד מתה.

בזה מובן, שלהלן הרי כותב רש"י "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שעי" בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרהה נשמתה ממנה ומתה", לכן הקדים שארבעת הענקים התגוררו שם. (צינוי תורה)

ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען (כג, ב)

כתב רש"י "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שעי" בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרהה נשמתה ממנה ומתה".

שואל הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא", יש לעיין איך מתה שרה מחמת העקידה, והרי קי"ל "שלוחי מצוה אינן נזוקין"? וכן מקשה מהגמרא שבת שאמר התנא "יהי חלקי עם מתי בדרך מצוה", איך ימות בדרך מצוה והרי שלוחי מצוה אינם נזוקין?

ומתיר, שמה שאמרו "שלוחי מצוה אינם נזוקין" הכוונה שמחמת המצוה לא יאונה לו כל רע. אבל אם כבר נגזר עליו מכבר שביום פלוני ימלא שנותיו בעולם הזה, אזי אדרבה, זכות הוא לו לזכות למות כשעסוק בדבר מצוה. וזה נחשב לו שמת על קידוש ד'. וזה מה שאמר אותו תנא "יהי חלקי עם מתי בדרך מצוה" שרצה שהקב"ה יסובב שביום שיגיע זמנו להיפטר שיהא בדרך מצוה ויזכה למות מתוך התעסקות בדבר מצוה.

ואף גם כאן, זמנה של שרה נקצב לחיות מאה עשרים ושבע שנים. והיא זכתה שמתה מחמת הבשורה על דבר המצוה.

(טעמא דקרא)

השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה (כג, יא)

המפרשים תמהים על השינוי הפתאומי שחל בדברי עפרון, שמתחילה אמר לאברהם: "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה" - כרוצה לרמוז כאילו לא עלה על דעתו כלל לבקש כסף עבור המערה, ואדרבא, בנדיבות לב מציע הוא את כל השדה בנוסף למערה, ומיד אח"כ חוזר עפרון ואומר "ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא" כרומו שמצפה שישולם לו מחיר גבוה זה. ואכן אח"כ כתוב "וישקול אברהם לעפרון וגו'", ועפרון מקבל ברצון את הכסף, ולא זו בלבד אלא שקיבל כסף עובר לסוחר, שהוא (ע"פ הגמ' בב"מ) בערך גדול בהרבה מכסף רגיל.

לביאור הענין, מביא הסבא מקלם זצ"ל את הסיפור הידוע אודות הויכוח שהיה לרבי יונתן אייבשיץ עם חכמי אוה"ע, הם סברו שאפשר ללמד בעלי חיים נימוס ודרך ארץ ולהפוך את טבעם שיהגו כבני אדם, ורבי יונתן טען לעומתם שדבר זה אינו אפשרי, וכי א"א להפוך את טבעי בעלי החיים.

רצו אותם חכמים להוכיח את צדקתם, וקיבלו על עצמם ללמד חתול נימוס ודרך ארץ תוך פרק זמן מסוים. כאשר הגיע היום המיועד להציג את הצלחתם באילוף החתול, התקבץ קהל רב לראות במו עיניו את ה"חתול המלומד", ואכן

אלי תבא

אליעזר עבד אברהם, מאוד רצה שאברהם אבינו יקח את בתו, ותזכה בתו להיות אשתו של יצחק אבינו. הוא ידע שהוא דולה ומשקה מתורת רבו, הוא ידע שהמעלה הרוחנית שלו, היא לא מעלה פשוטה וחז"ל אומרים, שאליעזר שלט ביצרו, כפי שאברהם אבינו שלט ביצרו. עם כל זה, למרות המעלה העצומה של אליעזר, אומר לו אברהם אבינו – בשום פנים ואופן אני לא מוכן לקחת את הבת שלך. אתה ארוור ובני ברוך ואין ארוור מדבק בברוך.

שולח אותו אברהם אבינו אל ארץ מולדתו, אל משפחתו, מתוך ידיעה ברורה שבבית שהוא גדל, כולם עובדי עבודה זרה. הוא יודע את זה בבירור, שבשעה שאליעזר מגיע לבית לבן, אומר לו לבן (כד, לא) ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים אומר רש"י – פניתי הבית. מעבודה זרה. וחז"ל עוד מתייחסים לזה בזלזול – "תראה איך לבן מתייחס לאלוהים שלו" ... ברגע שיש אורחים, אז הוא יכל לעשות כמה לירות עליהם ... אז הוא זורק את האלוהים שלו החוצה מהבית... קח צא לחופשה, תחזור עוד שבועיים...

שואלים כולם... הראשון ששואל את זה, הוא הר"ן בדרשותיו, בדרוש החמישי... אחריו עומד על זה גם הכלי יקר, וזה גם מופיע בספר שם משמאל של האדמו"ר מסוכטשוב, כולם עומדים על אותה שאלה, על אותו רעיון. אברהם אבינו שולח את אליעזר לביתם של בתואל ולבן, מתוך ידיעה שהם עובדי עבודה זרה... שואל הר"ן – הוא לא מוכן לקחת מבנות הכנעני, כי המידות שלהם מושחתות... אז הוא מוכן לקחת עובדות עבודה זרה?! האם עובדות עבודה זרה, זה פחות מסוכן ממידות מושחתות?! זה לא טוב וגם זה לא טוב ... אז לפחות יש לו בית אחד, שהוא יודע שהבית הזה, הוא בית טוב – ביתו של אליעזר.

הוא לא רוצה את הבת שלו, בשום פנים ואופן, כי הוא ארוור – "אתה כנעני, וכנענים הם ארוורים".

עדיף לקחת בת, מבית של עבודה זרה, ולא לקחת בת, שהמידות שלה מושחתות???

זו שאלתם של רבותינו, והשאלה שהם עונים היא – כן. מידות, עובדות בתורשה לילדים. השקפות, לא עובדות בתורשה. אם אדם יש לו מידה מושחתת, או להבדיל, מידה טובה, המידה הטובה או הרעה, עוברת בירושה לדורות הבאים. אדם שיש לו השקפות, את זה אפשר לשנות. יכול להיות אבא עובד עבודה זרה, ובן שמפיץ את דבר ה', הראיה – אברהם אבינו.

עפ"י זה, אנחנו יכולים להבין, מה אומר אברהם אבינו – ה' אלקי השמים... כאן הוא לא אומר ואלקי הארץ... שואל רש"י – למה הוא לא אומר ואלקי הארץ? אומר אברהם אבינו – כשאני יצאתי מהבית של אבא שלי, אף אחד לא ידע מהקב"ה, אני הוא זה, שהפצתי את שמו.. אתה שואל אותי, למה אני שולח אותך לבית של בתואל ולבן?

התשובה היא פשוטה – כי דעות אפשר לשנות. מידות לא ניתנות לשינוי. ברגע שהמידות הם מושחתות, זה עובר הלאה.

(ברוך שאמר)

וַיְהִי חַי שְׁרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעָה שָׁנִים שָׁנִי חַי שְׁרָה: וַתָּקֵם שְׁרָה בְּקָרְיָת אֲרָבָה הוּא חֲבֵרֹן פָּאָרָן כְּנָעַן וַיָּבֹא אֲבָרָהָ לִסְפֹּד לְשָׁרָה וּלְכַבְתָּהּ. וְכִי בִבְעַל הַטּוֹרִים: 'ולבכתה. כ"ף קטנה שלא בכה אלא מעט לפי שזקנה היתה א"י שהיתה כמו גורמת מיתתה שמסרה דין ועל כן נענשה היא תחלה והמאבד עצמו לדעת אין מספידין אותו'

וכתב בספה"ק מעשה רוקח [וכ"כ בברכת שמואל על הש"ס] ששני הטעמים של בעל הטורים דחוקים מאוד, כי מה שהיתה זקנה אינה סיבה שלא לבכות הרבה, שהרי בוכים על שהצדקת נסתלקה ומה חילוק בזה שהיתה זקנה, וכ"ש הטעם השני. עוד הקשה המעשה רוקח דבגמ' אמרו 'שלושה לבכי ושבע להספד' הרי שהבכי קודם להספד, וכן הוא בדרך הטבע שלאחר שנגרעים מהבכי מתחילים להספיד, ומדוע כתוב הפוך 'לספוד לשרה ולבכתה'?

עוד יש להבין בדברי רש"י שכתב בהמשך הפסוק 'לספוד לשרה ולבכתה. נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה, שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחה נשמתה ממנה ומתה'. וצ"ע מדוע לא כתבו רש"י בתחילת הפסוק כשכתוב 'ותמת שרה' נסמכה מיתתה לעקדת יצחק וכו', מה ראה רש"י לכתוב טעם הסמיכות במעשה ההספד ולא במעשה המיתה עצמה? [ועי' משכיל לדוד מה שביאר בזה]

עקדת יצחק היה ביום הכיפורים ובו קיבל יצחק נשמה דזכורא

וביאר המעשה רוקח ע"פ מש"כ הרמ"ע מפאנו בעשרה מאמרות [מאמר אם כל חי ג, לב – ולכא' כבר כתוב כך בתוס' מס' ר"ה] דמעשה העקדה היה ביום הכיפורים, כמו שאנו אומרים בפיוט 'ובכן לך תעלה קדושה וכו' ושם נאמר שהיה העקדה ביום"כ. העקדה היתה לפני הצהריים ושחיתת האיל היה אחה"צ בשעת נעילה. וכ"כ בילקוט ראובני 'אברהם הוליד את יצחק' בגימ' בתשרי. והקשה הרמ"ע הרי נודע שיצחק נולד בפסח, כמ"ש רש"י 'ומצות אפה' שהיה בפסח, ואמר המלאך כעת חיה. ואפי' מה שחלקו בגמ' בתשרי נולדו אבות או בניסן נולדו אבות, אך לכו"ע יצחק נולד בפסח, וא"כ מה ראו

בעל המקום ואמר לו כבודו נראה יהודי נכבד, וודאי יודע גם לשחוט, והנה יש לי כאן בהמה והשחוט לא נמצא, אולי יואיל מר בטובו לשחוט לי את הבהמה. אמר לו רבי ישראל שאינו יודע לשחוט. לאחמ"כ פנה הגרי"ס אל אותו אכסנאי ובקש ממנו הלוואה כספית גדולה. התנצל אותו אכסנאי ואמר שאינו מכיר את הגרי"ס אם בן אדם נאמן הוא או לא, "אם כן" אמר לו הגרי"ס, "איך רצית לסמוך על שחיטתי, וכי מכירני אתה?!" (אמרי חן, ועוד) ויישם לפניו לאכול ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר ויאמר עבד אברהם אנכי וגו' (כד, לג)

והנה דבר תימה הוא וכי עד עכשיו לא ידעו שהוא עבד אברהם, עד שהוצרך לומר להם על שולחנו שהוא עבד אברהם?

ובצחות הפשוטה יש לפרש, על פי מה דאיתא 'יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מגופן של תורה וכו'". והנה כשהושם לפניו לאכול, אמר אליעזר לא אוכל כי אם דברתי דברי וצרכי על מה שבאתי. והשיבו לבן מה לך לדבר דברי חול על השלחן, תאמר 'דברי תורה!' כי כל שלחן שאין אומרים עליו דברי תורה וכו' כמאמר חכמינו ז"ל. ועל זה השיבו אליעזר שפיר 'עבד אברהם אנכי', ויפה שיחתן של עבדי אבות יותר מגופן של תורה...

וישביעני אדוני וגו' ולקחת אשה לבני (כד, לו)

הנה אברהם אמר לו ולקחת אשה לבני ליצחק, והעבד אמר להם רק לבני ולא סיים 'ליצחק' כאשר נאמר לו. רק הענין שהדגיש לו אברהם 'לבני ליצחק' הכוונה, שיבחר אשה שתהיה הגונה 'לבני' דהיינו שתהיה כלתו של אברהם, ועוד יש לו להקפיד שתהיה הגונה להיות אשה ליצחק לפי מעלתו.

והנה נסביר דרך משל, מנהג קצת מהגבירים שמי שיש לו בת ומשדך אותה עם בן של רב וגאון מפזר לחתן עבור יחוסו עשרת אלפים ר"כ, ובא אליו שדכן אחד וא"ל הן אתה רוצה ליתן עבור זה שיש לחתן אב גאון עשרת אלפים ר"כ, אציע לך אם כן עסקה הוגנת יותר, אני אתן לך בחור מהולל אשר הוא בעצמו יהיה גאון גדול, וקח אותו לחתן. אבל הגביר לא הסכים בשום אופן, ואמר לו אין בדעתי לעשות בתי שתהיה 'רבנית'... עבור אב גאון יפזר הרבה, אבל את הגאון בעצמו לא יתרצה ליקח לחתן, כי אינו רוצה שבתו תהיה מיושבות אוהל' רק שתהיה אשת גביר סוחר, ותהנה מעוה"ז במרכבה וכדומה.

וכן היה אז, כשבא אליעזר וראה את בני הבית והכיר את לבן ומדרגתו, נתיירא כי אם יהלל את יצחק שהוא צדיק גדול, אפשר שיתקלקל עי"ז כל השידוך, ע"כ הסתיר ולא דיבר כלל מיצחק, רק דיבר ממעלות אברהם, ובזה ודאי יסכימו כי גם להם מרוצה שיהיה לחתן אב צדיק, לכן אמר רק "לבני", שכל העניין זה הייחוס של יצחק.

מעשה בעניין זה, סיפר הרב שלמה לוינשטיין: הרבנית קנייבסקי ע"ה סיפרה שכשהיא ובעלה היו צעירים, לא היה אז אלא פתיליה. פעם במוצאי שבת היא לא הרגישה טוב והלכה לישון. בשלוש לפנות בוקר רבי חיים קם ללמוד והיא בקשה ממנו שיביא לה כוס מים חמים כי הרגישה מאוד לא טוב. והוסיפה הרבנית ואמרה כי אין צורך לחמם את המים על הפתיליה כי עדיין לא הורידה את דוד המים שעמד עליה משבת.

אמר הרב: 'אין בעיה, אכין לך כוס מים'.

בנתיים היא נרדמה, ולאחר זמן מה התעוררה כששמעה קול נפץ עז מהמטבח...

רצה לבדוק מה קרה. היא נכנסת למטבח ורואה את הפתיליה ואת הדוד על הרצפה, ושטפון של מים בכל רחבי המטבח.

התברר, שרבי חיים הלך למטבח להכין לה כוס מים, אבל הוא ראה שהמים יוצאים לאט מהדוד, ועשה חשבון שחבל על הזמן. לקח קומקום, תלה אותו על הברז של הדוד, פתח את הברז והלך ללמוד עד שיתמלא... כמובן שכשהתיישב ללמוד שכח מכל העולם, ובנתיים הקומקום המלא והתמלא ומשך את הדוד למטה, אל הרצפה... זו היתה הפעם הראשונה והאחרונה שהרבנית בקשה ממנו לעשות משהו בבית...

וזה מה שאמר אברהם לאליעזר, תביא אשה לבני, ליצחק, אשה שתתאים לו, שתסכים לקחת את עול הבית בשלמותו.

אלי אל תלך האשה אחרי (כד, לט)

"אלי כתיב, בת היתה לו לאליעזר והיה מחזור למצוא עילה וכו' להשיא בתו" רש"י. שואלים המפרשים, מפני מה לא נדרש הדבר מה"אולי" הראשון, "אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי" (כד ח) מפני

מה תיבת אולי שם אינה כתובה חסר, הרי שם כשדיבר עם אברהם 'אות יותר לרמז זה מאשר כשדיבר עם בתואל ולבן?

ענה על כך הרה"ק רבי יצחק מוורקי: בתחילה בשעה שאמר אליעזר דברים אלה לאברהם, לא העז להעלות על דעתו שיצחק ישתדך עם בתו, אבל לאחר מכן, כשישב עם בתואל ועם לבן עלתה מחשבה זו ואמר בלבו, לעומת שני אלה חשיבותי וודאי גדולה יותר, ואף נאה ויאה יותר שאני ולא בתואל אהיה מחותנו של אברהם.

והגרי"ח מבריסק תירץ, שהנה, משתיאר אליעזר לפני בתואל ולבן את שבחי ביתו של אברהם ויצחק, למה הוסיף לספר ששאל את אברהם "לא תאבה וגו'". על כרחך שבת שבת היתה לו לאליעזר, ובכוונה סיפר להם זאת כדי שיתחרטו ויאמרו אם אליעזר שאל את אברהם שאלה כזו מן הסתם יש פגם בשידוך... לכן דרשו חז"ל כן דוקא מפסוק זה שהרי מכאן מוכח שכן היתה מחשבת אליעזר.

לפרש 'אברהם הוליד את יצחק' בגימ' בתשרי? [אכן יש במדרש 'תחת העץ' שהושיבם בסוכה, וכ"כ רבי אלעזר הקליר בפיוט יום ב' דסוכות שבו נולד יצחק, אך רוב מדרשי חז"ל וכן בגמ' אמרו שנוולד בפסח]

אלא דאי' במגיד מישרים שאאע"ה הוליד את יצחק ב' פעמים, פעם אחת בסוף פ' וירא וזה' פקד את שרה' וזה היה בחודש ניסן, אלא שאז נולד עם נשמה מסטרא דנוק', ולא יכל להוליד. הלידה השנייה היתה במעשה העקדה שאז נולד לו נשמה דדכורא כמ"ש בזה"ק, והרמ"ע מפאנו מאריך לפרש ז' מהלכים בנשמת יצחק עי"ש, וכ' דאילו של יצחק היה כגולם מששת ימי בראשית, ונשמת יצחק דדכורא נכנסה בתוך האיל הזה, וכששחט אותו אאע"ה יצאה נשמת הדכורא וחזרה ליצחק. ולכן אמר אאע"ה 'כאילו אני שוחט את בני', לא היה 'כאילו' אלא את יצחק ממש, כי בו היתה נשמת דכורא. ובאותה שעה נולדה רבקה אצל בתואל. נמצא הפלא ופלא, כי הלידה הראשונה היתה באמת בפסח, אך הלידה השנייה היתה בשעת העקדה, לכן אמרו 'אברהם הוליד את יצחק' בגימ' בתשרי, כשאומרים 'אלה תולדות יצחק', נשאלת השאלה איך יש לו בנים, הרי היה לו נשמה מסטרא דנוק', התשובה היא שאברהם הוליד את יצחק, היינו בתשרי במעמד העקדה, 'הוליד' את יצחק, שע"ז נגרם שיוכל יצחק להוליד כי בו קיבל נשמה דדכורא. וכיון שהיתה העקדה ביום הכיפורים, נחשב כמה ימים לוקח ללכת מבאר שבע עד הר המוריה, ג' ימים, ולאתר העקדה כשחזר לביתו מהר המוריה עד באר שבע הרי גם היה ג' ימים, ולכן שהגיע ביום י"ג תשרי לביתו ושמע שמתה שרה אמנו, ואאע"ה קיים את כל התורה כולה עד שלא ניתנה, אפי' עירוב תבשילין, א"כ כשהגיע יום טוב סוכות הרי ביטל החג את שבעת ימי האבילות, וכן שמיני עצרת ביטל את השלושים, נמצא שהיה רק יום אחד לבכי ולהספד והוא ביום ערב סוכות, שהוא יום קצר מאד.

כיון שקבורת שרה היתה בערב סוכות, לא היה זמן לבכות עליה כי אם זמן

מועט

ובזה מיישב המעשה רוקח מה שהקדים ההספד לבכיה, כי בדרך כלל שלושה ימים לבכי והשאר להספד, הרי שיש יותר זמן להספד מהבכי, אך במיתת שרה שהיה קצר מאד, לכן היה בכי והספד בחדא מחתא, לזה הקדים לספוד לשרה ולבכותה, כי הרגל ביטל כל דין הבכי.

ובזה יש טעם נוסף על אות כ' קטנה דלבכתה, כיון שנכנס יום טוב סוכות, לא היה זמן רב לבכות, ולכן בכה מעט על צדקת זאת.

ולזה דחה רש"י את טעם סמיכת מיתת שרה למעשה העקדה, ולא כתבה תיכף במיתת שרה אלא לאחר 'לספוד לשרה ולבכותה', מכיון שהיה מעשה העקדה ביום הכיפורים, בו ביום 'בהר ה' יראה', וא"כ נשאר ד' ימים עד החג, וחזר אאע"ה ג' ימים עד שהגיע לבאר שבע ונודע לו שנסתלקה שרה אמנו. וממילא נשאר רק זמן קצר לספוד ולבכותה. ולכן כתב כי קטנה, כי בכה עליה זמן מועט. משום כך ראה רש"י לכתוב דווקא כאן טעם הסמיכות, שע"ז נבין סיבת הכ' קטנה כנ"ל.

ובמגלה עמוקות כתב שאאע"ה לקח את שרה מבאר שבע לקבור אותה בחברון ע"י קפיצת הדרך. וי"א שכשיצאו אל העקדה, הלכה שרה לכיוון חברון, כי הרגיש שסופה קרב, וא"כ צ"ל שלאחר העקדה לא הלך אאע"ה לצד באר שבע אלא לצד חברון, כי ידע ברוח קדשו שהיא כבר הולכת לשם, וכן כבר נודע לו לפני הרבה שנים שמקום הקבר הוא במערת המכפלה כמו שדרשו 'ואל הבקר רץ אברהם' – ואל הקבר רץ אברהם' שאז נודע לו ע"י הבקר שמקום קבורתם במערת המכפלה, וא"כ צ"ל שגם לשם הגיע ממש בערב החג, והספידה במהירות.

תיכף אחר קבורת שרה נכנס אאע"ה לסוכה

נודע שהגר"א מוילנא שאל את תלמידיו היכן מרומו בתורה שאאע"ה קיים מצות סוכה, ולא ידעו תלמידיו מה להשיב, ונענה הגר"א ואמר דכתיב 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל', בכל ר"ת ב'סוכות תשבו שבעת ימים, כ"ל האזרח בישראל ישבו בסוכות, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני'. ולאור דברי המעשה רוקח מתיישבים הפסוקים כמין חומר, כיון שמתה שרה הלך אאע"ה לבכותה בכ' קטנה זמן מועט כיון שהגיע ערב יום חג הסוכות, ותיכף לזה נסמך 'וה' ברך את אברהם בכל' כי לאחר הקבורה נכנס תיכף לקיים מצות סוכה.

(הגרמ"י רייזמן)

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל, (כד, א)

כתב רבי יוסף נחמיה מקראקא [חלק מדבריו כתב החת"ס בסוף פ"ק דב"ב] להבין מה שנשמך פסוק 'ואברהם זקן' למיתת שרה, שהרי בפשטות באותה שעה לא היה כ"כ המצב שלו בכי טוב, כי שרה אמנו היתה עקרת הבית, והוא טפל אליה בנביאות, והנה מתה אשתו שרה, ומסתובב בבית בחור מבוגר בן ארבעים, וכאן בא"י לא מוצאים לו שידוך, כי אאע"ה פסל את כל ההצעות, וא"כ איך נכנס כאן פסוק 'וה' ברך את אברהם בכל'. בשלמא בהמשך הפרשה לאחר שהכניסה יצחק לרבקה לאהל אמו, שם מתאים 'וה' ברך את אברהם בכל', אך כאן לאחר קבורת אשתו, שנכבה הנר ונסתלק הענן וחסרה הברכה בעיסה, ואין אשה מתה אלא לבעלה, כ"ש אשת נעורים צדקת מופלגת כזאת, ומי יבשל עכשיו בשביל הכנסת האורחים, שרה איננה ועדיין רבקה איננה, מי יתן מרק חם לאורחים, איך מתאים כאן לשון כזה 'וה' ברך את אברהם בכל'?

וביאר רבי יוסף נחמיה דאין הכי נמי זה מה שכתוב בזה הפסוק, בל נשכח שאאע"ה הוא זקנו של רבי חנינא בן דוסא ושל נחום איש גמזו, כל אלו הצדיקים שיודעים שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, אפי' כשרואים דבר שאינו כראוי לפי שעה, הם יודעים שזה הכי טוב. בחול המועד סוכות למחרת קבורת שרה, באו חברים לשאול 'מה נשמע רבי אברהם', הוא עונה בשמחה ב'ה הכל בסדר, לא חסר לי כלום'. דווקא עתה שהיא מתה, והבחור מבוגר יושב בבית, עתה נאמר בו 'וה' ברך את אברהם בכל'.

החת"ס כתב תשובה למחר"ס אש כשמתה אשתו, לגבי ההלכה שמי שמתה אשתו הוא צריך להמתין ג' רגלים עד שיוכל לישא אשה אחרת, אך כיון שיש לך בית של רב, 'ואני יודע מהו בית של רב' ואי אפשר להנהיג בית של רבנות בלי רבנית, לכן אני מתיר לך לישא אשה אע"פ שלא עברו ג' רגלים. [ובתשובה זאת לא כינה אותו החת"ס בשם 'תלמיד'. והשיב לו שהחת"ס הוא 'זקן ששכח תלמיד' ו' ששכח לכתוב עליו 'תלמיד']. וכמו שהתירו בגמ' למי שיש לו בנים קטנים לישא תיכף אשה אחרת, כך מי שהוא מנהיג או רב, צריך תיכף לישא אשה אחרת.

כך אאע"ה הרי בוודאי היה לו בית של רבנות, ביתו היה מלא באנשים יומם ולילה, והיה צריך להשיב שאלות בהלכות עבודה זרה, איך נראה בית כזה, כשיש שם אברהם זקן ובחור מבוגר יצחק, אין אשה שתסדר את הדברים, בינתיים רבקה לא נמצאת, והרי הבית חסר מאד מאד, אך התורה הק' מעידה 'ואברהם זקן בא בימים, וה' ברך את אברהם בכל', לא היה חסר לו לאאע"ה במצב כזה שום דבר בחיים. שאלו אותו מה המצב, היה עונה, ב"ה לא חסר לי כלום. כי אם היה חסר לו דבר אחד קל, לא היה נאמר עליו 'ברך את אברהם בכל'. כמ"ש בזרע קודש שכשמברכים 'שעשה לי כל צרכי' צריך להרגיש שבאמת לא חסר לו כלום בחיים, ויש לו כל צרכו. כך היה חי אאע"ה, הוא ידע דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, הוא נשאר עם אותו חיוך כמו ששרה אמנו עומדת במטבח ומבשלת ואופה.

ובזה רבי יוסף נחמיה דברי חז"ל 'מרגלית טובה היתה תלויה בצוארו של אאע"ה וכל הרואה אותה היה מתרפא', זוהי המרגלית טובה שמרפאת, כי ישנם הרבה אנשים שבורים, כל אחד והחבילה שלו, וכשנכנסים ליהודי שיש לו בעצמו צרות, והוא חי ושמח, עי"ז נתרפאים כולם. גם אם היה נכנס יהודי שלא הולך לו לשדך את בניו, הרי גם אאע"ה לא הולך לו והוא שמח, אם היה נכנס יהודי שמתה אשת נעוריו, הרי גם לאאע"ה היה כך והוא שמח וטוב לב. בכך היה מרפא כל החולים.

כמסופר ב'בארות המים', כשנסתלק רבי מרדכי זאב בצעירותו בחיי אביו הישועות יעקב, לא היה הישועות יעקב יכול להתנחם, כששמע את עבודת הרה"ק רבי הערש מרימנוב ז"ל שקבר יותר מעשרה בנים וקיבל יסוריו באהבה, אזי קיבל עליו תנחומים.

זוהי המרגלית טובה התלויה בצוארו של אאע"ה, המרגלית נקראת 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', כשאחד שיש לו כל טוב אומר כדברים אלה, אינו מרפא לבבות נשברים, אך כשעובר על הצדיק יסורים כאלה והוא אומר כך, אזי מתרפאים כל החולים. וככתוב באיוב ד, ד, שכשהיה איוב נשבר מיסוריו, היה מחזק אנשים שבורים אחרים.

ופי' הח"ח המשך דברי חז"ל שכשמת אאע"ה תלה את המרגלית בגלגל חמה, היינו כמו שגלגל חמה שוקעת ושוב זורחת, כך ידע האדם כשעובר עליו שקיעה, יבא יום הזריחה. 'יומא ממילא קאתי'. וכמ"ש במדרש שכשראה אדה"ר את השקיעה הראשונה נתעצבו אדם וחיה וחשכו שחשך עליהם עולמם, והיו בוכים כל אותה הלילה בכיות נוראות, כיון שעלה השחר נחה דעתם, שראו שדרכו של עולם כך, שקיעה וזריחה, שקיעה וזריחה.

וכ"כ רש"י בפ' אתם נצבים, מה היום הזה מאפיל ומאיר, כך הקללות, גם כשעובר זמן קשה, הסדר הוא שהשמש חוזרת ומאירה. בחיי אאע"ה לא הוצרכו להסתכל על גלגל חמה, רק היו מסתכלים על אאע"ה, גם כשגבנו ממנו את שרה, וגם כשאין לו מקום לקבור אותה, וכו' וכו' תמיד הוא בשמחה וטוב לב. וה' ברך את אברהם בכל, לא חסר לו כלום בחיים.

כשהיה החפץ חיים שומע שיהודי עונה על שאלת 'מה שלומך', 'יכול להיות יותר טוב', היה מקפיד ואומר 'כפי הנראה שלא יכול להיות יותר טוב', כי אם הקב"ה שתכלית הבריאה עשה רק למען ההטבה, הרי משמע שזה הכי טוב, למה, אין אנו יודעים, אך אאע"ה מלמד שגם כשמתה אשתו ואין שידוך לבנו, ה' ברך את אברהם בכל. וכן אמר יעקב חנני אלקים וכי יש לי כל. ולכן ביקש לעקור את הכל, שאינו מבין איך יהודי נשאר חי ושמח גם במצב קשים.

הרמב"ן פי' 'בירך את אברהם בכל', בכל רומז על ענין גדול, שיש להקב"ה מדה שנקראת כל, שהיא יסוד הכל, אני ה' עושה כל, 'ויתרון ארץ בכל הוא' והיא המדה השמינית מי"ג מדות וכו'. סודות גבוהים נאמרו ב'בכל'. ופשטות הדברים כשאדם דבוק ב'בכל' כפשוטו לקבל באהבה הנהגת ה', אזי יש לו סוד של בכל הנאמר ברמב"ן.

(הגרמ"י רייזמן)

מאוצרות המגידים

ויאמר בי נשבעתי נאם ה' כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך (כב, טז)

הפרשה שלנו מלאה בחסד, תחילתה בגמילות חסדים וקבורת מתים – עד נשואי יצחק אבינו.

מספר רבי שלום שבדרון: לפני כעשרים שנה חלה אחד מילדי הקטנים. כיון שחששתי שהילדים האחרים ידבקו חלילה, החלטתי לשכנם בבית אימי, ליום יומיים.

קמתי בבוקר התפללתי ואח"כ יצאתי מביתי עם הילדים. צעדתי ברחוב היוצא משכונת שערי חסד לכיוון שכונת בית ישראל הרחוקה, שם התגוררה אימי. בדרך פגשתי ברבי אייזיק שר זצ"ל. עמדתי בדרך ארץ והרכנתי ראש לשלום. והוא השיב לי בפה מלא: "גוט מארגן ר' שלום – בוקר טוב ר' שלום". החזרתיו לו שלום.

"להיכן הולכים?" שאל ר' אייזיק.

סיפרתי לו על הילד החולה, ושאני בדרך עם הילדים לבית אימי. שתיקה קצרה עמדה בינינו. רבי אייזיק הפר את השתיקה בשאלה: "נו, אז מה?"

לא הבנתי מה רצונו, מה כוונתו במילים "אז מה". לא ידעתי מה להשיב לו. למעשה, הוא התכוון לשאול אותי על תוכן הפעולה שלי – מה הדחף הפנימי שלי לקחת את הילדים לבית אימי. עמדתי נבוך ואמרתי "אז אני חושש שהם לא ידבקו, לכן אני לוקח אותם".

"ולמה ובגלל מה?" הוסיף ושאל בסגנון אחר.

התרעמתי קצת כביכול, וחזרתי על התשובה שכבר השבתי בתחילה: "הילד חולה ובעקבות זה, אני לוקח את הילדים לבית הסבתא..."

שתיקה מתונה נותרה בינינו. שקט. ואז, נעץ בי ר' אייזיק את מבטו באומרו: "זאת אומרת שהבהמה הגדולה לוקחת ומובילה את הבהמה הקטנה..."

נדדתי מתגובתו ולא הגבתי מאומה. הוא הבין לליבי, ומיהר להסביר את עצמו: "נאר וואס?! רק מה?! - אתה הולך לעשות גמילות חסדים עם ילד יהודי שבמקרה הוא גם הילד שלך..."

הדברים יצאו מפיו.

נפרדנו לשלום. וכשפסעתי כמה צעדים רוחי החלה לסעור בקרבי "אה, אה, אלו מילים יקרות שמעתי!" התרגשתי.

האה הבנתם, איזו מתנה הוא העניק לי במשפט קצר זה? - "הולכים לעשות חסד..."

באותו בוקר כששבתי לשערי חסד, ראיתי ממרחק את רעייתי הולכת מולי, כשהיא נושאת שני דליי מים מהבאר, (אז עוד שאבנו מהבאר) הזדורזרתי לעברה ומלמלתי בלחש "הנני מוכן ומזומן לעשות חסד עם אשה יהודיה (אידישע פרוי) שבמקרה זה אשתי..." נטלתי מידיה את הדליים...

למעשה, חצי שנה אח"כ הלכתי יד ביד עם משפטו זה של ר' אייזיק, עד כדי כך, שאמרתי עשרות פעמים בפה מלא "הנני מוכן ומזומן לעשות חסד" כך בהתנהגותי עם הרעיה, עם הילדים ובכל מעשה. בכל אורחותי פעלתי לאור דבריו.

חכם יכול להפוך עפר לזהב! אלו חכמי התורה והמוסר, כי האמת – שכל פעולה בבית יכולה להתפרש כך:

יש אנשים או נשים החושבות שהן לא עושות כלום. הן רק מגדלות את הילדים... למה הן מטעות את עצמן ועוד מתאוננות בכאב, והלא כל פסיעה בבית עם כוונה טובה היא "מכרה זהב!". לגדל ילדים שיהיה להם כח ובריאות, להאכילם, להשקותם, לסעדם לתורה ויראה וכו' - הרי זה חסד. ותורה גם יחד.

בכביש של ארץ ישראל

אספר לכם עוד ספור שארע כשהלכתי עם רבי אליהו לאפיאן ברחוב. צעדנו בעיניים שחות ולפתע הבחין ביהודי המתקן כבישים. פנה אלי רבי אלי: ראו נא אדם מישראל שנתון כולו בתוך מצוות, - מצוות ישוב ארץ ישראל, אלא שהדבר היחיד שאולי חסר לו, היא הכוונה לשם מצוה! כי אם הוא יכוון רק לשם פרנסה הרי הוא מאבד את כל ה"ייקר" של המצוה...

הכל תלוי בכוונה.

המצוות פזורות בכל פינה, רק טיפת מחשבה - ויש את הכל, והעיקר, כפי שאמרנו אין חובה לרוץ ברחובות ולחפש מצוות אפשר לחפון מהם גם בבית.

אגב, בהקדמה לספרי הקבלה מבואר שהדבר הראשון שאדם נבחן בו הוא באנשי ביתו. כל בעל מעמד בתוך המשפחה כגון ראש המשפחה, משוכנע בליבו, שהוא הצודק תמיד וממילא, הוא חייב להגיד לכולם מוסר... "אני. אני אלמד אותם, אני אוכיח אותם... אני, אני, אני", אבל ה"חזון איש" אמר לי פעם: "הרי צריך לדעת איך ללמד... ואם יודעים איך, אפשר להמנע מכל מיני עברות.

בש"ס יש שתי מסכתות של דרך ארץ - מסכת דרך ארץ רבה, ודרך ארץ זוטא. בדרך ארץ רבה כתובות הלכות בשביל כל בני אדם, ובדרך ארץ זוטא מובאים ההלכות שנאמרו לתלמידי חכמים.

להיות עם מלח...

(בניגון שובה לב): ואיך מתחילים חז"ל את מסכת דרך ארץ זוטא? במה נפתחת המסכת? באלו הנהגות? יונגעלייט! אברכים! שמעו נא:

"דרכן של תלמידי חכמים עניו ושפל רוח זריו וממולח עלוב ואהוב לכל אדם... ו... שפל לאנשי ביתו". (הגביה ר' שלום את קולו) הביטו וראו עוד דברי חז"ל במסכת כלה פרק ג': "תלמיד חכם צריך שיהא ערב לכל אדם ואל יהי כקדירה שאין בה מלח" לא להיות כקדירה שאין בה מלח, הטעמתם פעם מרק בלי מלח?... אומרים לו "בוקר טוב", אז למה הוא מגיב בפנים זעופות?

"הוא קם על צד שמאל", עונים הסובבים. היום הוא כקדירה שאין בה מלח...

"תלמיד חכם צריך שיהא ערב לכל אדם!" ובעיקר בבית ב-ב-י-ת. "כותלי ביתו של אדם מעידים עליו..." תהיה ערב ונעים.

מי מאיתנו משוכנע, כי עשית חסד פירושה - להשקות גמלים, לסחוב סלים כבדי משקל וכדומה, הוא טועה. כי הוא שכח - ש'מילה טובה', מבט טוב והערכה - גם היא חסד. ואולי החסד - בהא הידיעה:

התורה אומרת "ולבן שיניים מחלב" - "טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממשקו חלב, שנאמר ולבן שיניים מחלב (כתובות דף ק"א ע"ב).

רבי הירש קופשיץ זצ"ל אמר פעם בסגנון שלו:

אנשים יודעים ש"מוות ביד הלשון" מילה אחת של ניבול פה, כידוע, יכולה להסב לאומרה ולשומעה צרות צרורות, כמו כן תיבה של שקר ומשפט של שלון הרע יכולים להרוג אנשים, זה ידוע. אבל שוכחים כי גם חיים ביד הלשון...

אגוט ווארט - מילה טובה.

ושניהם גם יחד - השקאת גמלים או מילה טובה - אינם דווקא בחוץ, ברחובה של עיר אלא בבית פנימה.

רך כקנה

נזכרתי בסיפור אחר, מענין לענין, ויש בו מוסר השכל מתוק מדבש - לדעת איך מתנהגים בבין אדם לחברו בין כותלי הבית כאשר יש אפשרות להתנהג איך שרוצים.

רבי שמחה זליג ריגר זצ"ל הדיין הנודע בעיר בריסק (עד ימי מלחמת העולם הראשונה), התפרסם כגאון בכל חלקי התורה כאשר ליבו בתורה היה כלב הארי. מהעובדה דלהלן נלמד גם על ידיעתו בכל חלקי - המידות טובות, כפי ששמעתי את הסיפור מידידי ר' וועלוול אידלמן שהוא זה שהיה נוכח בשעת מעשה.

כדאי לכם לשמוע את העובדה, גם אם כבר שמעתם אותה פעם אחת... כי ישנן עובדות, שאפשר לשמועם ולספרם גם עשרות פעמים, וזו אחת מהן:

נער הייתי והתגוררתי עם ר' שמחה זליג במשך כמה שבועות, סיפר רבי וועלוול אידלמן.

היה זה בימות הקיץ החמים כשבני משפחתו של ר' שמחה זליג שלא רצה ללון יחיד, ביקש ממני לבוא ולהתאכסן בביתו במשך אותם שבועות.

הבית הדל בו היה גר באותה תקופה, היה בעליית "בית הכנסת", בו עסק בתורה במשך שעות היום. ואני מספר פרט זה כדי שתבינו את הספור אח"כ.

ביום הראשון, היינו בלילה הראשון, המתנתי בבית הכנסת, וכשהבחנתי שר' שמחה זליג סוגר את הגמרא ונעמד לצאת מבית הכנסת, קמתי גם אני ממקומי ויצאתי ללוותו, אך אז ראיתי שהחל להתלוות אליו יהודי תמהוני תושב העיר.

בתחילה לא התקרבתי כלל אך משראיתי שהתמהוני לא מרפה ממנו, ניסיתי לעמוד קרוב יותר, אולי אסייע לו לר' שמחה זליג.

שמעתי שהוא שואל אותו שאלה - בעיני שידוך.

רבי שמחה זליג ששמע את השאלה השיב:

"יא מיין קינד" (כן, בני).

השניים נפרדו, מיהרתי לעבר ר' שמחה זליג, אך התמהוני הנ"ל שב שנית כמי שאינו בטוח שהרב הבין את השאלה. הוא שאל שוב בלחש. ר' שמחה זליג שמע והשיב:

"יא, מיין קינד, דו קענסט חתונה האבן" (כן בני, אתה יכול להתחתן).

האיש נפרד. אך עצביו המתוחים החזירו אותו בשלישית, הוא ביקש לשאול עוד פעם.

ר' שמחה זליג שכבר עלה מדריגה אחת לעבר ביתו נעצר, שמע, והשיב בסבר פנים יפות: "יא מיין קינד, יא, דו קענסט חתונה האבן".

הדיין ר' שמחה זליג עלה עוד שתי מדריגות והאיש שפסע כבר כמה פסיעות לתוך בית המדרש, שב על עקבותיו. עלה אחריו, שאל מה ששאל והדיין השיב: יא, מיין קינד, יא, (כן בני, כן).

כך עוד כעשר פעמים, במעלה המדרגות.

כשהגענו לדלת פתח הבית, היה נראה שאכן ב"ה זו כבר הפעם האחרונה. הדיין נפרד ממנו בהארת פנים מיוחדת: "לילה טוב יא, מיין קינד אתה יכול להתחתן".

חלפו שני רגעים ונקישות קלות נשמעו על הדלת, חששתי שמא ההוא עומד על המפתן ושאלתי את הגאון ר' שמחה זליג האם לנעול את הדלת ולא לפתוח, הביט עלי ר' שמחה זליג והשיב בפשטות: לא. שיכנס וישאל!

האיש נכנס ושאל, והדיין הישיש הביט עליו והשיב: "יא, יא, מיין טייערע קינד, כן, הנך הגון וראוי להתחתן".

היהודי התמהוני נעמד בצדי החדר אחוז עצבים וטרוד בספקותיו, וכשהדיין הישיש הניח את המגבת על כתפו ליטול ידיים לאכילה, הוא פסע רץ במהירות ולחש לו באוזניו את השאלה. ר' שמחה זליג הפנה את הראש לעברו: יא מיין קינד, יא.

כך עוד פעמיים, בשעת הסעודה עצמה.

האיש המתין בצד כוסס את ציפרניו בדאגה, עד לאחר ברכת המזון, ושאל שוב, ר' שמחה זליג השיב: יא, מיין קינד, יא.

מה הוא אכל כבר, ר' שמחה זליג פת קיבר עם... אבל אין זה מענייניו כעת. הוא קם מכסאו צעד לעבר המיטה. אח"כ פשט את ה'טלית קטן', ו... היהודי התקרב בפעם האחרונה שאל וקיבל תשובה חיובית:

- יא מיין קינד יא דו קענסט חתונה האבנען.

הוא חייל לעברו בשמחה מיוחדת ובלבביות: "יא, מיין קינד. לילה טוב".

היהודי יצא את הבית, ולא שב...

הגאון יושב על מיטתו. לא יכלתי להתאפק, ושאלתי בקול "רבי, עד היכן?!"

רבי שמחה זליג לא התרעם על שאלתי, והשיב גם לי בהארת פנים. הוא הקריא בקול עייף וחלופ את דברי חז"ל: "לעולם יהא אדם רך כקנה ולא יהיה קשה כארז..."

בבוקר מיהרתי לעבר חתנו של ר' שמחה זליג, ספרתי לו בהתרגשות את הדברים כהוויתן, פשוט בקשתי לטכס עצה איך לסייע לר' שמחה זליג להיפטר מהאיש בדרך כבוד.

חתנו חייך ואמר לי: "בחורל, זה לא מהיום ואף לא מאתמול, מה שראית אתמול בלילה, אינו חדש - כבר תקופה של כמה שבועות שמדי לילה הדבר חוזר על עצמו - בדרך המובילה מבית הכנסת לביתו הסמוך של ר' שמחה זליג, והוא ממאן שיגעו בו, וברגשותיו, לרעה".

הבנתם? שמעתם? אי בים, אי ב' גיוואלד!

מד' יצא הדבר (כד, ג)

התחום הבולט ביותר שבו אנו זוכים לראות באופן מוחשי ש"מה" יצא הדבר" הוא תחום השידוכים. מאורעות שונים ומופלאים המתמסכים, לעיתים, על פני שנים ארוכות, מזמנים את האיש והאישה למצב שבו יסכימו להקים ביחד את ביתם.

הסיפור הבא, אשר סיפר רבי אברהם פרויליך, אודותיו שח לי סוחר יודאיקה, עוסק בענין זה. סיפור זה נרשם על גבי כריכתו של ספר עתיק על ידי תלמידו של רבי חיים מוולאזין ששמע זאת מרבו ששמע מהגר"א בעצמו.

וכה היה המעשה:

בתקופת הגלות של הגאון הוא התארס בבית אחד למשך יומיים. כאשר עמד לצאת נישג אליו בעל הבית ואמר לו:

"אתה, הלא, תלמיד חכם"

"מנין למר?"

"מכיר אני בך. ואם כן, כיצד הינך יוצא מביתי ללא תשלום?"

"אשלם לך. לא ידעתי שתרצה כסף"

"איני מעוניין בכסף, אלא בדבר ששווה לי יותר מכסף..."

מהו הדבר אותו ביקש המארח?

קודם שנספר עליו, עלינו להקדים שבשונה מהנהוג במחוזותינו, שהכל שונאים את הביקורת, ואין לו למי שיעז להשמיע באזניו מה אינו בסדר אצלו, בדורות עברו היה הדבר שונה. כפי שמסופר על אבי שושלת רוטשילד שאירח בביתו רבנים רבים, ותמיד היה מפציר בהם שיערכו סיור בביתו ויאמרו לו דברי ביקורת. אחד מגדולי ישראל סיים את הסיור בביתו, ואמר לרוטשילד: "ראיתי שהכל כאן נגד התורה". נבהל רוטשילד מן המילים הבוטות: "מה כל כך נורא כאן?", "התורה אומרת" - השיב לו הרב - "וישמען ישורון ויבעט", אבל אצלך רואים 'וישמען ישורון', בלי שאתה בועט... ואם כן - הבית שלך כולו כנגד התורה..."

בעל הבית מידענו נמנה אף הוא על אותם אנשי מעלה של פעם, שאהבו את התוכחה, והיו מוכנים לשלם עליה... לפיכך משבאה הזדמנות זו לידו, לא היסס לתבוע בפה מלא מהגאון מוילנא, שישלם לו תמורת הארוח - בביקורת כלשהי, על דבר מה שהבחין בו במשך שנותיו בביתו ולדעתו עליו לשנותו.

"לא הבנתי בדבר הדורש תיקון" השיב לו הגאון. אולם משהפציר בו הלה שוב ושוב, אמר לו: "לא ראיתי דבר שעלי להוכיח אותך עליו, אולם הבחנתי בנוהג מעניין שנהגת בו, ואשר אינו שכיח במקומינו, וחפץ אני לדעת מהו טעמו. שמתי לב, שבכל בוקר, מיד לאחר נטילת ידיים, הנך מגיש לרעייתך כוס תה למיטה, מה הסיבה לכך?"

מששמע האיש את השאלה, פתח את פיו וסיפר: אנוכי בנו של רב העיירה בה נולדתי. בילדותי הבחינו כולם כי ניחנתי בכשרונות נדירים ביותר ובאהבת הלימוד, וכפי המקובל אז, גבירים רבים התחרו ביניהם מי יזכה בי לחתן. כך יצא, שעוד בהיותי בן 12 נחוגו 'תנאים' עם אחד מגדולי הגבירים בעיירה, אשר הציע נדוניה מכובדת ביותר.

זמן קצר לאחר שנערך השידוך, הגיע המחזותן לאבי ואמר לו שאינו מעוניין שחתנו ילמד ב'חידר' רגיל עם שאר הילדים, והוא מבקש לשלם בעבור מורה פרטי שידיא לקדם אותו בהתאם לכשרונותיו המיוחדים. וכך נשכר בעבורי מלמד, ובכל יום הגעתי אל בית הגביר כדי ללמוד איתו.

המחזותן לא הסתפק בכך, ומשהבין כי בבית אבי דר הרעב באורח קבע, החליט כי חתנו לעתיד לא יאלץ להשביע נפשו בלחם ומעט שום, אלא יאכל בשר מידי יום ושאר מיני מאכלים מזינים ובריאים.

במשך כחמש שנים למדתי בביתו ואכלתי על שולחנו, ושני הצדדים היו מרוצים ביותר, אולם, אז החלו העניינים להתחמם, אולם במהרה הסתבכו כל עסקיו של

הגביר, עד שהוא פשט רגל ונותר נקי מכל נכסיו.

מועד החתונה הלך והתקרב בצעדי ענק, מתוך התעלמות מוחלטת מן המצב הכלכלי הדחוק, ולבסוף, בחוסר ברירה, נגש הגביר אל אבי והודה לו כי אין לו מנין לשלם את כל התחייבויותיו הקודמות.

אבי, בניגוד לדעתי, פסק שאם אין לו כסף - לא תהיה גם חתונה... ושטר התנאים נקרע...

במצבי החדש לא הייתי רק ילד כשרוני שעתידי להיות תלמיד חכם, אלא תלמיד חכם ממש, אשר מילא כריסו ב"ס"ס ופוסקים, והשדכנים לא חדלו מלהציע לי הצעות מפתות, ואכן, כעבור זמן לא רב התאסרתי בשעה טובה ומוצלחת עם ביתו של עשיר אחר, אשר הבטיח מחיר כפול ומכופל.

החתונה היתה שמחה ומאושרת, ואני בקשתי לשבת ולשקוד על תלמודי באין מפריע. שלשה חדשים ארכה שמחתי, כשלפתע התרגשה ובאה עלי צרה נוראה

- חילתי בצרעת... חותני הבהיל למיטתי את טובי הרופאי, אולם ידם קצרה מלהושיע.

שכבתי כך, חולה ומיוסר במשך מספר שבועות, וביום בהיר נכנס בעד הדלת חותני ומבט פניו לא בישר טובות. עוד לפני שפתח את פיו כבר הבנתי במה הוא מעוניין... ואכן לאחר שאמר שעשה ככל שביכלתו כדי להבריא אותי, ואני הודתי לו על כך, הגיע משפט המחץ: "עד מתי הנך חושב לאמלל את בתי?" - אמר האיש - "תן לה גט!"

לא היתה לי כל ברירה, נתתי גט, ונותרתי כך, ללא כסף, ללא דירה, ללא אשה. ולמעשה: בלי שום דבר מלבד... הצרעת.

לא יכלתי להתערב בין בני אדם, משום שהמחלה מדבקת מאוד. שכבתי בבית 'הכנסת אורחים' במקום מבודד, ופעם בשבוע היו תלמידי החכמים באיזור מתאספים סביבי ושומעים מפי שיעור בגמרא על דרך המהרש"א.

והנה הגיעה למקום קבוצה של מקבצי נדבות, ובראותם את השיעור שמסרתי, הציעו לי לנסוע איתם מעיירה לעיירה ולמסור שיעורים בבתי כנסת, כדי לזכות לתרומות מכובדות יותר ממה שהצליחו לקושש בעצמם, כשאת הרווחים נחלק בינינו באופן שווה.

בתחילה סרבתי, כי מה לי ולכסף, ומה אעשה בו, אך הם לחצו ובקשו רחמים, שהם בעלי משפחות וזקוקים לעזרה הזאת, וגם לי כסף מסתמא לא יזיק. קיבלתי את ההצעה, בתנאי שכשארצה לחזור הם מחויבים להחזיר אותי הנה. וכך התחלתי מסע נדודים, כשאני מרביץ תורה ממיטת חוליי ומזכה את מקבצי הנדבות סביבי בסכומים נאים.

לאחר שסיימתי למסור שיעור בעיירה פלונית, נישג אלי רב העיר והציע לי שידוך.

"אני חולה" אמרתי מיד, אולם הרב הנהן בראשו ואמר לי: "זה בסדר. גם היא חולה... גם היא מצורעת... ועדיף שתשבו שניכם יחד, במקום שכל אחד ישב לחוד..."

ההצעה התקבלה על דעתי ואף על דעתה של המשודכת, נפגשנו בינינו והחלטנו להקים ביחד את ביתנו.

זמן קצר לאחר מכן התקיימה החתונה, וכאשר נכנסנו לחדר יחוד, פרצה הכלה בבכי מר. התעניינתי לסיבת הבכי, ובתשובה גילתה לי הכלה שהיא היתה מאורסת בעבר לחתן תלמיד חכם מופלג, אולם כיון שירד אביה מנכסיו התבטל השידוך... וכעת עליה להינשא למצורע...

הסיפור היה נשמע לי מאוד מוכר, ובעדינות ניסיתי לברר מה שמה ושם הוריה, היכן התגוררה ומי היה החתן הקודם... כאשר כל הפרטים תאמו בישרתי לכלה כי אנוכי הוא אותו חתן... השמחה היתה גדולה ושינוי היינו מאושרים. המפלאי מכל הוא, ששלשה חדשים לאחר מכן, באורח נס החלמנו שנינו מן הצרעת!...

הלא תבין - פנה המארח אל הגאון מוילנא - זכיתי לראות באופן ברור את פירוש המילים 'מה' יצא הדבר! 'הקב' רצה שהשידוך בינינו יקום ויהיה, ולשם כך גלגל את כל האירועים באופן מופלא כל כך!

הצרעת, שאני קיבלתי, הגיעה לי ביושר, לאחר שביזיתי בת ישראל כשירה, אולם מדוע חלתה גם הכלה בצרעת? - משום שאלמלא כן לעולם לא היתה מעלה על דעתה להינשא לי!...

שנים של סבל חלפו עליה בגללי, וכי לא ראוי, אם כן, שאגיש לה בכל יום כוס תה למיטתה!...

כוחו של היצר הרע

ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ כנען ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה (כג, ט). פירש רש"י למה נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שע"י בשרות העקידה שנזדמן בנה לשחיטה פרחת נשמתה ממנה ומתה.

מקור דבריו במדרש תנחומא... באותה שעה הלך השטן אצל שרה ונזדמן לה כדמות יצחק כיון שראתה אותו אמרה לו בני מה עשה לך אביך, אמר לה נטלני אבי והעלני הרים, והורידני בקעות, והעלני לראש הר אחד, ובנה מזבח וסדר המערכה, והעריך את העצים ועקד אותי על גבי המזבח, ולקח את הסכין לשחטני, ואלולי שאמר לו הקב"ה "אל תשלח ידך אל הנער" כבר הייתי נשחט, לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצאה נשמתה, הדא הוא דכתב "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" מהיכן בא, מהר המוריה.

וכן הוא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ב)... וכשבא אברהם מהר המוריה חרה אפו של סמא"ל שראה שלא עלתה בידו תאות לבו לבטל קרבנו של אברהם, מה עשה: הלך ואמר לשרה אי שרה, לא שמעת מה שנעשה בעולם, אמרה לו לאו, אמר לה לקח אישך הזקן לענך יצחק והקריבו לעולה והנער בוכה ומיילל שלא יכול להנצל, מיד התחילה בוכה ומייללת... ופרחה נשמתה ומתה, בא אברהם אבינו ומצאה שמתה.

מכאן רואים עד היכן כוחו של השטן - הוא יצר הרע להכשיל בני אדם, שהרי ניתן לו הרשות עד כדי הפחדת שרה ואמנו והמתתה, וכל זה כדי שאברהם אבינו יחזור מן העקידה יראה את שרה מתה מול פניו, ואולי יהיה תוהה על מעשיו שעשה ויצטער על מעשה העקידה, ויפסיד את שכרו.

אמנם, אברהם אבינו לא התייחס לכל זה, והתנהג כאילו היתה מיתתה באופן טבעי - "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה".

וכן ואמר אצל כל אדם בכל המאורעות העוברות עליו בימי חייו, אל לו לאדם להתייחס לכל הצרות הפוקדות אותו, וח"ו ליפול מחמתם או לגרוע מעבודתו ותפלתו. ויהא ברור לו שפעולות אלו הם מיצרו הרע הרוצה להכשילו ולהפילו, ואם מוריד אפילו מעט מעבודתו משלים רצון יצרו הרע וממלא את חפצו...

מלחמת החפץ חיים עם יצרו

הגאון מפוניבז' רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, נהג לספר לתלמידיו את אשר שח לו [בהיותו לומד בראדין] רבי צבי לוינסון זצ"ל, חתנו של החפץ חיים, עובדא מופלאה על אמונת הברזל של חותנו הגדול: בתקופה שהחפץ חיים רכש לו חנות מכולת קטנה, מכספים שנפלו לו בירושה, היתה רעייתו מוכרת בחנות ואילו הוא ישב ולמד בבית המדרש המקומי כל היום כולו, ושב מאוחר בלילה, ופרנסתם היתה בדוחק, אך אשתו לא התלוננה על כך מעולם.

פעם, בבואו הביתה, מצא החפץ חיים את רעייתו כשהיא מתייפחת בבכי. התברר שהאופה כבר הפסיק למכור להם לחם בהקפה, עד שישולם החוב הגדול שהצטבר, בני ביתו נאצלו איפא להסתפק באכילת תפוחי אדמה טובלים בציר דגים, ללא פרוסת לחם. העובדה הסבה כמובן התרגשות רבה לרעייתו הצנועה, שראתה במו עיניה את ילדיה סובלים חרפת רעב, ובוכה היא בעיקר על כך שאין לה מה לתת לח"ח לאכול פת שחרית.

ברם, החפץ חיים, הטעים רבי צבי. חזה את כל המתרחש מנקודת ראות שונה לגמרי. הוא ראה בעובדא התגרות והתנכלות היצר כלפיו, הזומם לבטלו מתורה. מיד קם ממושביו התייצב מלוא קומתו וקרא בקול רם: שטן! שטן! אתה רוצה להפריע לי מהלימוד, אותי לא תפתה! מאומה לא יועיל לך! אני אלק ואמשיך בדרכי!!!

סיפור מרן הרב שך זצ"ל, לרבינו החפץ חיים זצ"ל היתה נכדה, שהתארסה ועמדה לבנות בית של תורה, רבה היתה התכונה לקראת החתונה. ולפתע חלתה הכלה ונפטרה, מובן, שהשבר היה גדול, והאבל היה רב.

אותה עת סיים החפץ חיים לחבר את אחד מכרכי ה"משנה ברורה", בעת שהיה הוא לבדו בחדרו שמעוהו אומר: שטן, שטן, אני יודע מהו רצונך. אני יודע ששאיפתך ומטרתך הם לבלבלני ולהעכיר את רוחי, כדי שלא אוכל להמשיך בחיבור שאר חלקי המשנה ברורה, והריני מצהיר ומודיע ומכריז באזניך שהדבר לא יעלה בידך, דע לך שאתחזק ואתגבר ואסיים את חיבורי!

סיים מרן זצ"ל: כך צריך כל אדם להתגבר על כל צרה שלא תבוא, ולא להניח לה לשבור את רוחו ולדכאו!

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. (כה, א)

תראו רעיון נפלא, שמביא ר' מאיר שפירא מלובלין, על פסוק בסוף הפרשה - (כה, א) ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה...

לאחר ששרה נפטרה, לקח אברהם אישה ושמה קטורה...

מי זאת קטורה?

אומר רש"י - קטורה. זו הגר, ונקראת קטורה על שם שנאים מעשיה כקטרת ושקשרה פתחה שלא נזדוגה לאדם מיום שפרשה מאברהם.

לכאורה, שני הפירושים שמביא רש"י, יפים מאוד... אבל תפתחו מדרש שאומר - קטורה, שהיתה מקטרת לעבודה זרה.

הראיה - משבוע שעבר ותלך ותתע במדבר בבאר שבע... אומר רש"י - שחזרה לגליל בית אביה.

אומר המדרש אגדה - העמידה אבן והשתחוה לה.

נשאלת השאלה - איך יכל להיות דבר כזה, פירוש אחד במדרש אומר, שנאים מעשיה כקטרת, והפירוש השני אומר, שהיא עבדה עבודה זרה ? אני יביא לכם גמרא, שהיא פלא מופלא... לא מובנת בכלל :

אומרת הגמרא (מסכת זבחים סב, ב) - בני אחתיה דרבי טרפון הווי יתבי קמיה דרבי טרפון פתח ואמר (בראשית כה-א) ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה יוחני האחיניים חשבו, יכל להיות הדוד שלהם לא מרגיש טוב כתיב קרי עליהם בני קטורה... אמרו להם תשובה - בני קטורה...!

מה זה, מי נגד מי ?! הוא לא יודע שכתוב בני קטורה ?!

באים אחיניים ומעירים לו - דוד, לא כתוב יוחני, כתוב קטורה !

אמר להם - אני יודע קרי עליהם בני קטורה... תסתכלו על הילדים...

מה זה ?

בא ר' מאיר שפירא, ואומר יסוד נפלא - היה קשה לר' טרפון השאלה שאנחנו שואלים. איך יכל להיות שבמקום אחד במדרש כתוב, שהיתה עובדת עבודה זרה, ובמקום שני כתוב, שנאים מעשיה כקטרת ??

הרגיע אותם ואמר להם - לא לדאוג רבותי, היה דבר כזה... היתה אישה שקראו לה יוחני.

מי זאת יוחני ?

מספרת הגמרא (מסכת סוטה כב, א) סיפור על אישה, שקראו לה יוחני בת ריטיבי. תשמעו סיפור:

היתה אישה יוחני בת ריטיבי, שלא ידעה הזאת, היתה מומחית לעשות כשפים. מה היתה המומחית שלה ?

שמישהי היתה צריכה ללדת, היא ידעה לעשות כישוף, ולעקב לה את הלידה. מי שהיה בא אליה הביתה, לא היה יודע שהיא מכשפת. למה ?

היה שם שולחן, היה שם תהילים, היה שופר, היה נרות, וגם ערימה שם כסף... הכל היה מסודר, כמו בבא מקובל רגיל ☺

כל מי שהיה ניכנס היה בטוח שזאת הרבנית מרת יוחני ... ☺

מה היתה עושה "הרבנית יוחני" ?

מספרת הגמרא סיפור - כל מי שהיה ניכנס אליה, ידעה שאשתו צריכה ללדת... היתה עושה את הכישוף, ונועלת את העובר, מבלי יכולת לצאת...

בכל בתי החולים, היתה תולה פתקים "ללידה קלה" - הרבנית יוחני... טל "...."

היו מגיעים אליה, מוסרים את השם... היתה מבטיחה להם "רבותי, 10 דקות, תהיה לידה..." שימו פה רק כמה גרושים לצדקה... 10 פעמים חי, או פעם אחת "מת" ... ☺ וכך היה....

היו אנשים נכנסים... תורמים... היא היתה נכנסת לחדר השני, משחררת את הכישוף, והיו יולדים !

השם שלה הלך והתפשט ... "תשמע, הרבנית יוחני... משוה פלא... 5 דקות ואשתך בחוץ !" !

יוצא, שכלפי חוץ, האישה היתה רבנית, אבל בבית שלה, היא היתה מכשפה... רש"י מספר שם, איך עלו עליה שהיא רמאית... עיינו בגמרא.

* הבאתי לכם את פירוש רש"י - כגון יוחני בת ריטיבי. אלמנה מכשפה היתה וכשמגיע עת לידת אשה היתה עוזרת רחמה במכשפות ולאחר שמצטערת הרבה היתה אומרת אלך ואבקש רחמים אולי תשמע תפילתי והולכת וסותרת כשפיה והוולד יוצא פעם אחת היה לה שכיר יום בביתה והיא הלכה לבית האשה היולדת ושמע השכיר קול הכשפים מתקשקשין בכלי כמו שהולד מקשקש במעי האם ובא ופתח את מגופת הכלי והכשפים יצאו והוולד נולד וידעו כי בעלת כשפים היא.

אומרת הגמרא - באו האחיינים של ר' טרפון, ואמרו להם ר' טרפון - ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה יוחני... אמרו לו - קטורה אמר להם - בני קטורה.

מה כתוב כאן בגמרא ?

אומר ר' מאיר שפירא - איך יכל להיות שבמקום אחד במדרש, מעשיה נאים כקטרת, ובמקום אחר, שהיתה מקטרת לעבודה זרה... אמר עליה ר' טרפון - ושמה יוחני, כלומר אמר להם - לא להיבהל, כבר היו נשים כאלה, שבחוץ היו נראות כמו רבניות, ובבית היו מכשפות. מה אתם מתפללים ? זה לא מסתדר לכם ?!

מעשיה נאים כקטרת בחוץ, ובבית כמו מכשפה !

אמרו לו האחיינים שלו - הרי כתוב בתורה, ששמה היה קטורה ?

קרי עליהם בני קטורה... תסתכלו בבקשה, מה כתוב בפסוק הבא - (ב) ותלד לו את זמרן ואת יקשן ואת מרן ואת מדין ואת ישבק ואת שוח.

מה חז"ל אומרים על השמות האלה ?

אומרים חז"ל - זמרן - שהיה מזמר לעבודה זרה. יקשן - שהיה מקיש לעבודה זרה... כי הרי לר' טרפון - בני קטורה. מה אתה מתפלל !? תסתכל על הילדים !

יצא לך ילד כמו יצחק ממנה ??

לא ! חמישה ילדים, כולם עובדי עבודה זרה... אז מה היא עשתה ?

בחוץ, היא היתה משחקת אותה רבנית, ובבית היתה כמו מכשפה.

הילדים לא מכירים אותה בחוץ, הם מכירים אותה בבית. אם בבית היא מכשפה, אז גם הילדים מכשפות ☺

אל תתפלל, איך שהיא מתנהגת בבית, כך יראו הילדים !

(ברוך שאמר)

'ויקח אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת'

תתחיל להודות להשי"ת על תחילת הישועה, אל תחכה לשלימותה

בתחילת השתדלותו בקניית המערה כשאמרו לו 'אישי ממנו לא יכלה ממך מקבור את מתך, כתוב 'ויקח אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת'. ואח"כ כשביקש מהם שיקראו לעפרון, נאמר שוב 'וישתחו אברהם לפני עם הארץ'. ומפרישי הפשט מבארים שסיבת ההשתחוה היא כאות הודאה על שהסכימו לתת לו חלקת קבר. ובמדרש רבה (נו, ח) כתוב 'וישתחו אברהם, מכאן שמודים על בשורה טובה' אע"פ שעדיין לא הצליח לקנות עדיין את המערה, רק שמע מהם שאיש מהם לא ימנע ממנו לקבור מתו, כבר השתחוה אברהם להודות להשי"ת על 'תחילת הישועה', וכן בהמשך בדבריו עם עפרון, עוד פעם משתחוה ומודה להשי"ת, בכל קטע של התקדמות הישועה הנצרכת לו באותה שעה, הרי הוא מודה מודה ומודה. ולכן כתוב 'לפני עם הארץ', שלא השתחוה להם ח"ו אלא השתחוה להודות להשי"ת לפנייהם. וכן כתוב בזה"ק על יעקב אבינו כשהשתחוה לפני עשיו, היתה השכינה עומדת בינו לבין עשיו, והיה יעקב משתחוה לשכינה"ק.

וכן מצאנו בהמשך הפרשה כשאלעזר רואה את רבקה משקה גם את הגמלים, ויקד האיש וישתחו לה'. עוד לפני שדיבר עמה דבר וחצי דבר. מודה ומשתחוה על תחילת הישועה. וכן בסוף כשאמרו לו הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדניך כאשר דבר ה'. נאמר תיכף ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה לה'. ופרש"י מכאן שמודים על בשורה טובה. וכתב השל"ה"ק בפירושו על התורה שאנו לומדים מכאן יסוד גדול איך להודות תמיד להשי"ת על כל ראשית והתקדמות של ישועה, אפילו מעט מן המעט. לא כמו הטועים שהקב"ה חייב להם ישועות, ואינם מודים על תחילת הישועה עד שתהיה ישועה שלימה, כאומרים 'אל יתהלל חוגר כמפתח' רח"ל. וכך נדמה לאדם כשקם בבוקר ומצפה שהשי"ת יתן לו יום מוצלח בגשמיות וברוחניות, רק אם היום עבר בתכלית השלימות כרצונו בכל העניינים, 'מגיע' לו להקב"ה 'יישר כח' לפני ק"ש שעל המיטה, אך אם לא היה בתכלית השלימות כרצונו, אף שהקב"ה נתן לו מליאדים חסדים, אך כיון שהכל לא הצליח כרצונו, אינו רואה ענין להודות להשי"ת. כך דרך הטועים. אך אברהם אבינו מלמד אותנו להודות להשי"ת על כל משהו דמשהו של ישועה, על חלק קטן של הצלחה הוא כבר משתחוה ומודה להשי"ת.

ויובן יותר ע"פ מ"ש"כ במדרשי חז"ל, הודפס בליקוט 'אוצר המדרשים' עמוד 394 . מעשה באדם אחד שהיה הולך בסחורה, וראהו אכסנאי אמר לו רצונך שאבא עמך, אמר לו, בא עמי, אדרבה יהיה לי חברות בדרך, כשהלכו בדרך, מצאו איש עיוור בשני עיניו יושב במקום סמוך לעיר, ונתן לו האיש סלע לצדקה, ואמר להאכסנאי שנתלוה עמו, תן לו גם אתה מטבע לצדקה, השיב לו האכסנאי אני

איני נותן לו מטבע, שאיני מכירו. אתה מכירו נתת לו, יפה עשית, אך אני איני מכירו. אמר לו האיש, הבחירה בידך, אם אין רצונך לתת לו, אל תתן. כשהמשיכו בדרכם, פגעו במלאך המות ואמר להם 'להיכן אתם הולכים', אמרו לו 'לסחורה', נגלה להם מלאך המות ואמר להם מי הוא, והסתכל על הראשון ואמר לו 'אתה נפדה ממות', והלך לפניך צדקך, כיון שעשית צדקה עם העני הסומא, תחיה עוד חמשים שנה, ואתה השני הגיע זמנו למיתה, שלא עשית צדקה. אמר לו האכסנאי, אם כן ארוץ תיכף ואתן מטבע לאותו עני, אמר לו המלאך, שוטה שכמותך כבר נמסרת לידי, מה שעשית עשית, מכאן ואילך אינו כלום [[כמ"ש חז"ל שרגלי האדם מוליכות אותו, לאותו המקום ששם הוא נתבע להעניש, שם רגלו מוליכות]] אמר האכסנאי למלאך המות, 'אם כן אני מקבל עלי את הדין, אבל המתן לי עד שאספר ובשבח של מקום על מה שעשה עמי כל ימי חיי', שם ברגע אחריהם נתעורר שהוא רוצה להודות להשי"ת על כל החסדים שעשה עמו כל ימי חייו. אמר לו מלאך המות, מאחר שאתה מבקש לספר בשבחו של מקום, יוסיפו שנותיך ותחיה, גם עליך נאמר והלך לפניך צדקך'.

נמצאנו למדים לימוד לכל ימי חיינו, גם יהודי צעיר שרוצים לקחת אותו באמצע החיים, כשזוכר להודות להשי"ת על כל מה שכן נתנו לו, הרי הוא כנותן צדקה כביכול כלפי מעלה, והלך לפניו צדקתו וחי ימים ארוכים נוספים.

וכמו שפירשו רבוה"ק על לאה אמנו ע"ה 'ותאמר הפעם אודה את ה' ותעמוד מלדת', כיון שכביכול 'נזכרה' להודות רק בבנה הרביעי שהוא יותר מחלקה, עמדה מלדת. שהיה לו להודות על כל חלק וחלק של הטבה. וכן תקנו חז"ל להכנס לכרך, במברך בכניסתו וביציאתו, כל גבול וגבול שהוא עובר וצריך להודות להשי"ת, גם שעדיין לא עבר את כל הגבולות. זאת למדנו מאנשי"ה שמודה ומשתחוה להשי"ת גם על תחילת הישועה. ואין שום שינוי בין ההודאה שבתחילת הישועה להודאה שבסוף הישועה, בשניהם היתה השתחואה שלימה, וכן מצאנו באליעזר. שניהם שוים, השתחואה בפיוט ידע ורגליים. אדרבה בתחילה כתוב גם ויקוד, ולא בסוף. [שבתחילה היתה לו יגיעה לעשות קידה על ברכיו ואח"כ השתחוה על פניו, אך בסוף נתמלא לבו ברגשי הודאה, בלא יגיעה כלל, ותיכף נפל על פניו בהשתחואה שלימה. והוא עצמו הזכיר 'ואקוד ואשתחוה לה']

וזה ענין ג' רגלים שהכל מחובר לעבודת השדה, לא רק בחג האסיף, חג הקציר, אלא גם בחג האביב, אע"פ שבתחילה כשאדם זורע אינו יודע כלל מה יעלה בתבואתו, הרי הוא מודה ומשבח להשי"ת על תחילת הישועה. כשיבא זמן הקציר ישוב וידה להשי"ת, וכ"ש כשיבא זמן האסיף. בכל חלק מהישועה אנו באים להודות ולהשתחוה להשי"ת. וכמ"ש בעל התניא על התפילה 'מפני חטאנו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנחנו יכולים לבא להשתחוה לפניך', שאין לנו את הזכות להתבטל להשי"ת בבטול גמור להודות בזמן האסיף ובזמן הקציר, ולא עוד אלא גם בזמן האביב. להודות על תחילת הישועה. וכתב הרמב"ן שזהו תכלית יצירת האדם בעולם, שיכיר האדם בבוראו ית' וידה לאלקיו, נקל לו לאדם להודות בגמרה הישועה, אך יגיעת ההודאה היא גם כשעדיין אין רואים את שלימות הישועה.

לא רק להודות להשי"ת אחר שיצא השידוך מן הכח אל הפועל, אלא על עצם זה שהשדכן מתקשר, הרי הרבה אנשים מחכים שהשדכן יתקשר ואין קול ואין עונה. לא רק בין אדם למקום כך, אלא גם בין אדם לחבירו, יש להודות לבני הבית על כל מה שהשתדלו לעזור ולסייע, להכיר טובה על כל פרט ופרט, גם לפני שהכל מסודר פרפקט, וגם אם בכלל לא.

(הגרמ"י רייזמן חיי שרה ע"ט)

"מה" יצא הדבר" (כד, נ)

היה אחד בירושלים שהיתה לו בת מאד מבוגרת, לא זו שום דבר, לא בא שום שידוך.

אמר לו דודי ר' וולוול צ'ציק זצוק"ל - 'בא, תלך לבריסקער רב ותדבר אתו'. השיב לו היהודי, שאינו יכול כי הוא במצב של 'דכאון'... ועד כדי כך הוא בדכאון, שגם ללכת לבריסקער רב הוא לא יכול...

- אדם לא צריך אף פעם להיות בדכאון, ובפרט שיש לו גמרא ללמוד, אבל כך הוא אמר. אמר לו ר' וולוול צ'ציק, 'דרי נישט די קאפ'... - אל תבלבל בראש. לקח אותו הוא בעצמו לבריסקער רב, וכאשר נכנס אל הבריסקער רב בקושי הצליח להציע לפניו את הבעיה שלו, ואז הבריסקער רב אמר לו את המשפט הזה: 'אז עס וועט קומען די ריכטיגע צייט, וועט עד דורך ברעכן איינזעע טויער'... אל תדאג, עדיין לא הגיע הרגע... כשיגיע הרגע המתאים, אזי הקב"ה יבקע 'איינזעע טויער' - שערי ברזל. ולא רק שערי ברזל הוא יפתח, אפילו חומות של ברזל הוא יפתח...

וזה מה שדוד המלך אומר, 'ההופכי הצור'... הדברים האלו אינם דברים של "צפצוף" בטחון...

- החזו"א כותב, הוא "מצפצף בטחון".

זה ביטוי בחזו"א על אחד שמדבר בענייני בטחון בלי שהוא בוטח באמת. אבל הדברים האלו אינם דברים של "מצפצף בטחון", אלא ככה זה, זו המציאות... וזהו מציאות החיים...

הבריסקער רב אמר שיותר מכל מה שספרי המוסר מלמדים על בטחון, החיים מלמדים את הברזל אדם בטחון - בברזל אדם שמתבונן מדובר. בן אדם שמתבונן, אזי החיים בעצמם מלמדים אותו 'בטחון'...

היה כאן מרן המשגיח, רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל, והוא אמר, שהרי לבסוף, בדרך כלל כל העניינים מסתדרים... כך זה בדרך כלל, מיעוטא דמיעוטא שלא, אבל בדרך כלל מסתדר. וא"כ, הוא שאל, מה ההבדל בין ה'בעל בטחון' לזה שאינו 'בעל בטחון'? - הרי זה שאינו בעל בטחון, גם מסתדרים לו ענייניו, א"כ מה בכל זאת ההבדל ביניהם?

והשיב: ההבדל ביניהם זה הדאגות...

הגמרא אומרת, 'תורתו של דואג מן השפה ולחוץ'. בגמרא זה כתוב על דואג האדומי, אבל בספרים משתמשים בזה למליצה. 'תורתו של דואג', מן השפה ולחוץ... מי שתמיד דואג, התורה שלו היא מן השפה ולחוץ, אין לו ריכוז בשום דבר... אבל הבוטח בה' יודע, כי - 'ההופכי הצור אגם מים'...

איש צדיק היה, איש פלאים, רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל. בא אליו יהודי אחד מירושלים ואמר שהוא מבקש לדבר אתו כמה דקות, כי הנה יש לו בת שהגיעה לפרקה, ומציעים לה שידוך בחור מיישיבת פוניבז', והוא חפץ להתעניין על הבחור. והתחיל לשאול את ראש הישיבה מספר שאלות, ונשים לב לשאלותיו: הוא צריך לדעת כמה שעות ביום הבחור לומד, איך שמירת הזמן שלו ואיך שמירת הסדרים, ואם הוא מגיע לתפילות בישיבה, ואיך ההשתתפות שלו בשיעורים, ואם הוא שואל כענין, ואם הוא מבין מה שעונים לו... וכו'. אחר שקיבל תשובות המניחות את דעתו, הודה לראש הישיבה שהקדיש לו מזמנו ועמד ללכת לדרכו.

אמר לו ר' שמואל, בעדינות ובאצילות נפשו: ראה נא, עד עכשיו אתה שאלת אותי שאלות, שמא תרשה לי, יקירי, לשאול אותך כמה שאלות. הנה מדברך הבנתי שאתה מתעניין בדבר שידוך לבתך, ואתה נראה מרוצה מאד מכל מה ששמעת, כי אתה כנראה מבין שזה כל מה שהבת שלך צריכה לדעת, באיזה שעה בדיוק הוא מגיע ל"סדר", ואם הוא יורד לעומק הסברות וכו'. אך אני חושב שיתכן שאת בתך מאד מעניין לדעת אם הבחור הזה בכלל... בן אדם. היה מן הראוי שתשאל אותו כמה פעמים בשבוע הוא מצחצח שיניים, אם בכלל... האם נעים לשבת לידו... ואיך הוא מתנהג בחדר האוכל, האם הוא מגיע ראשון ולוקח את המנה המשובחת, או שאחרי מנחה הוא לא רץ כל כך מהר לחדר האוכל, אלא יושב עם חברותא ולומד ומנצל את הזמן, והוא בא בסוף ואוכל את מה שנשאר. ומה קורה אם קנקן השתיה שעל השלחן נגמר וצריך למלאו שוב, האם הוא זה שתופס את הקנקן ורץ למטבח להביא מלא, או שהוא יושב ב"סלנות" זמן רב וממתין עד שמישהו אחר יעשה זאת... האם הוא נכנס מידי פעם למטבח להודות להם על טירחתם עבורו, ואיך הוא מתנהג כאשר האוכל לא ערב לחיכו, האם הוא בכל זאת אוכל, ואחר כך נישג למטבח לומר "תודה רבה, האוכל היה טוב", שהרי שעות רבות עובדים להכין לו את ארוחותיו, או שהוא היום לא אוכל, רק יורד לקיוסק וקונה ממתקים.

הנה הגעת למסקנה שהוא שקדן. שמא תברר איך הוא מתנהג כאשר הוא מסיים לימודו בשעה מאוחרת בלילה, כאשר חביריו כבר ישנים מקודם, האם הוא מוריד את נעליו טרם בואו ומחזיקם בידיו כדי שלא יתעוררו, או שהוא נכנס בקול רעש גדול בשעה זו ובבוקר, האם הוא מסדר את מיטתו או שהוא משאיר את חדרו מפורז מתחילת הזמן ועד סופו.

אני חושב, אמר ר' שמואל, שהדברים הללו מאד צריכים לעניין את ביתך. כי אם המפונק הזה - שלא חושב על סביבתו - יבוא בצהריים מהכולל הביתה, והיא הרי כבר מהבוקר עבדה להכין לכבודו אושט צהרים, והוא מגיע, ומתיישב לאכול, והאוכל לא יהיה בדיוק כמו שהוא חשב ומה שהוא רצה, ואז יעוות את פניו באי שביעות רצון בולטת - האם תתנחם בתך במחשבה על מה שאמר לה אביה לפני שעשו את התנאים, שהוא היה אצל הרב רוזובסקי, ור' שמואל אמר לו שבשעה שלמדו בישיבה בבא בתרא, והגיעו לפרק "לא יחפור" לסוגיא ד'חרדל ודבורים' ו'הרחקת נזיקין', ושם יש בסוגיא "קצות החושן" חמור מאד, ויש שיטה של רעק"א ויש שיטה של ה"אבי עזרי" - "קונטרס הרחקת נזיקין", והרי יש כאן שלש שיטות, ומלבד זאת יש בזה "הבנה" של ר' אלחנן ו"קנייטש" של ר' ברוך בער... 'נדמה לי' - כך אמר אז ר' שמואל - 'שהבחור היחיד שחדר לעומק הדברים והבין את כל חילוקי השיטות וההסברים בזה, וכל הקנייטשין והדקויות שבסוגיא, היה הבחור הזה'...

ואם כך - ממשיכה היא מחשבתה - 'נכון שהוא מתנהג בגסות ואין לו שום יחס אנושי, הוא יכול לבעוט במיטיב לו כאשר משהו לא מוצא חן בעיניו, אך בכל זאת אני מאד מכבדת אותו, כי הרי הוא מבין את כל החילוקי שיטות, ראשונים ואחרונים בסוגיא זו של הרחקת נזיקין'...

עד כאן דבריו של ר' שמואל, דברים אמיתיים ונוקבים בתביעה לתיקון המידות. וזה לעומת זה יסופר כאן:

ביום אחד אמר מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל שיעור כללי בישיבת מיר, והיה שם בדיוק אורח מאמריקה, מאלו שעוד היו במיר, ובא לירושלים לביקור בישיבה, ושמע את שיעורו של חבירו מימי הבחורות, 'חיים סטוצ'ניר'. אחרי תפילת מנחה, לקח אותו ר' חיים לביתו. ביד בבואם לבית בשר ר' חיים לרבנית ואמר, 'חנה מרים, ב"ה יש לנו היום אורח לארוחת צהריים'.

הם התיישבו לאכול, והרבנית הגישה מנות מרק, לר' חיים ולאורח. ר' חיים מתחיל לאכול, וכהרגלו אוכל במהירות. כשגומר, מבקש ר' חיים, 'רעבעצן, נאך איינס' - עוד מנה. ועד שהאורח מסתדר עם המנה הראשונה, ר' חיים גומר כבר את המנה השניה ומבקש עוד אחד... ואחר כך אומר לה שוב, 'זה מאד טעים, אפשר אולי לקבל עוד מנה'...

והיה המראה לפלא בעיני האורח, עד שלא עצר ברוחו, ושאל את ר' חיים: 'הרי אנו מכירים עוד מצעירותינו, אני רוצה לשאול אותך, האם כך ראוי לאדם רם המעלה, מרביץ תורה מפורסם כמותך, לנהוג - עוד מנה ועוד מנה'...

אמר לו ר' חיים: 'בא ואסביר לך. אתה צריך להבין, שהמרק שהיא עושה - אלו הם 'שיעורים כלליים' שלה. כשאני מכין שיעור, ואני אומר את השיעור, ובא אח"כ משהו ואומר, 'השיעור היה כל כך טוב, אולי הראש ישיבה יכול לחזור על השיעור עוד פעם...' - באיזה שמחה אני מתמלא בליבי. ואם עוד אחד בא ואומר לי כך, ודאי ודאי שזה מוסיף לי עוד שמחה, וכן לעולם. והיא, הבה ונתבונן, מה השיעור שהיא מכינה, ואיך היא מכינה. את המנה מרק הזה היא הכינה בקלות? מהבוקר היא טורחת להכין. תחילה הלכה לקנות את הירקות, להביאם ולקלפם.

שיהיה לו שחר עוה"ב, אינו תופס אומנותו של הקב"ה, כי הקב"ה זן ומפרנס לכל הנבראים מקרני ראמים ועד ביצי כינים, והוא ית' אינו צריך לבריותיו כלל, אם צדקת מה תתן לו, הרי שהוא ית' מושלם בכל מדת החסד, אינו צריך שום שבח והודאה, ואינו מצפה לשום הכרת הטוב. ולמדה זאת זכה אאע"ה להתעלות בשעת קבורת שרה, לתפוס אומנותו של הקב"ה, לגמול חסד עם בני ביתו באופן כזה שאינו זוכר עצמיותו כלל. לא היה אצלו שום שינוי אם עשה עם אשתו שרה או עם יהודי אחר, הכל אחד. גם אם יגמול חסד תחילה עם בנו כדן השו"ע, הרי הוא עושה כך משום שזהו דין השו"ע ולא מצד קרבה עצמית שלו.

אוהב ישראל אמיני

מסופר על הרה"ק רבי דוד'ל לעלובר זי"ע שאמר 'איך אתם מכנים אותי שאני אוהב ישראל, כל זמן שהצער של בני כואב לו יותר משל יהודי אחר...' וכן נכתב על ציונו הק' 'פה נטמן אוהבן של ישראל' כיון שנצטער על שאינו מצטער על צער בנו יותר מצער יהודי אחר, הרי שהוא אוהב ישראל אמיני.

כך מעיד הקב"ה על אאע"ה אם אתה יכול להתרומם מנטיית עצמיות ולקבור את שרה רק משום גמילות חסד, ועתה זכה לתפוס באומנותו של הקב"ה. וזוהי מפרש השם משמואל דברי המדרש 'ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכתה, מהיכן בא, מהר המוריה בא', ויש להבין מה שאלה היא זאת 'מהיכן בא'. אלא שהקב"ה מסתכל במחו ולבו של אאע"ה ואינו מוצא שם את השייכות הגשמית שיש בין איש לאשתו כשמותה, הוא רואה את אאע"ה גומל חסד בלי שום מחשבה שהיא אשתו, רק עושה חסד עם נפש מישראל, 'מהיכן בא' האיק הגיע למדרגות כאלה, 'מהר המוריה בא' הוא בא עכשיו ממעשה העקדה שהוא היה מוכן לוותר על בן שנולד לו בהיותו בן מאה שנה, ולא ביקש כלל להנצל מזה, ממילא כבר התרומם מכל הנגיעות האנושיות, והפשיט עצמו מכל עניני עצמיות, עי"ז זכה לקיים מצות הקבורה ממש כאומנותו של הקב"ה, ואמר לו 'בא לבוש לבושי', ואברהם זקן בא בימים.

לכל הפחות אל תצטער על שלא נתפרסמו מעשיך הטובים

הגם שאין לנו שייכות לכל זה, אך לכל הפחות אם עשינו איזה חסד ולא נתפרסם מעשה החסד כ"כ בעולם, לא נצטער צער גדול, גם כשאין אחד שמכיר בחסד שעשינו, נשמח ונעלו על קצת חסד נקי שזכינו לעשות. כמו קבורת שרה שזהו מעשה חסד שאף אחד לא מכיר לו טובה על כך, זהו חסד אמיני יותר מכל האורחים שהאכיל והשקה, ששם הבינו שזהו מעשה חסד והודו לו על כך.

כמו כל אשת חיל עקרת בית שאינה מנהלת שום מוסד ליתומים, אלא מגדלת את עשרת בניה בוקר וערב, לבשל ולאפות להם, ולנקות אותם, ולכבס בגדיהם ולגהצם, ולסדר שיהיה הכל על מקומו בשלום, ואין מי שיכיר בכל מעשיה, אפי' בעלה שוכח לומר לה תודה, באלו החסדים הם תופסים אומנותו של הקב"ה, ועליהם כתוב 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד'.

ע"י מעשה אמיני אחד שלא נתכבד בעוה"ז מתעלים כל מעשיו

וכדקא משתעי ר' שלמה לורנץ שפעם אחת ראה את הגרא"מ שך יושב ובוכה לעת זקנותו על שאין לו עם מה לעלות למעלה, אמר לו ר' שלמה, הרי הייתם ראש ישיבה כל השנים, וחבירתם ספרי אביעזר, נענה הרב שך במרידות ואמר 'דאס איז א אויסגעקנאקטע קארטע' – אלו הם ככרטיסיה מנוקבת, כיון שכבר נתכבד כבוד גדול בהאי עלמא, שוב אינו יודע אם יהיה לו מזה משהו בעלמא דאתי.

וכ"כ הרמב"ם על המשנה רבי חנניה בן עקשיה וכו' היות צצריכים לבא למעלה עם מעשים טובים אמינים, לא מה שזכינו להכרת הטוב ששבחו אותנו בזה העולם, רבי חנניה בן תרדיון הקהיל קהילות ברבים ושאל מה אני לחיי עולם הבא, אמר לו, כלום מעשה בא לידך, כי מה שהיה מקהיל קהילות כולם יודעים ומכירים בטובתו, אך כשאמר לו שהיה לו מעשה עם מעות פורים שנתחלפו ועשה חסד באופן שלא ידע ממנו איש, ועי"ז הבטיח לו שהוא בן עולם הבא. מספיק מצוה אחת כזאת שעשה לשם שמים בטהרה, כדי לזכות את האדם להיות בן עולם הבא על כל מעשיו, וזהו לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שיזכה באחד מהם לעשותו לשם שמים מבלי שיכבדוהו כאן בהאי עלמא. ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

(הגרמ"י רייזמן ג' חיי שרה תשע"ז)

בדרך הדרוש

מס, אבל בשרה פי' רש"י בת ק' ככתב' לחטא היינו שלא חטאה כלל. והשתא אתי שפיר, ר"ע הי' דורש את ד' אלקיך תירא לרבות ת"ח, ואברהם עבר בזה שעשה אנגריא בת"ח, א"כ לא יוכל לומר שתמלוך שרה על מדינות כנגד שנותיו של אברהם לז"א ר"ע מה זכתה אסתר למלוך על קצ"י מדינות, כנגד שנותיה של שרה, דבלא ר"ע לא יוכל לומר הטעם הזה דקשה מדוע כנגד שנותיה של שרה ולא של אברהם אבל ר"ע דדורש את ד' לרבות ת"ח לשיטתו אתי שפיר ודוק.

ובזה יתורן נמי מדרש ילקוט דאיתא בפרשה זו, 'ויהיו חיי שרה וכו' ה"ד יודע ד' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהי', ותמוה, אבל לפי דרכינו אתי שפיר דהא אמרינן לעיל מפני שלא הי' שנותיו של אברהם שלמים לכך לא מלכה אסתר כנגדם. ואתי שפיר ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים ויזכרו אותו לטובה, ויכתבו עליו רודף צדקה וחסד, או

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים וגו' (כג, א) במדרש, ר"ע הי' יושב ודורש והי' הציבור מתנמנם ביקש לעוררם אמר מפני מה זכתה אסתר למלוך על קצ"י מדינות מפני שהיתה בתה של שרה שחיתה קצ"י שנים. וקשה למה דוקא ר"ע הי' דורש, ולתרץ נקדים גמר' דפסחים (דף כ"ג) שמעון העמסוני הי' דורש כל אתין שבתורה כיון שהגיע לאת ה' אלקיך תירא פירש, עד שבא ר"ע ודרש 'את ד' אלקיך תירא' לרבות ת"ח. ואיתא במפרשים למה זכתה אסתר למלוך על קצ"י מדינות וא"ת משום שבאתה משרה שחיתה קצ"י שנים, למה לא מלכה על קצ"י מדינות כנגד שנותיו של אברהם, ותמצו משום דאברהם הי' חוטא ואיתא במפ' מה היה חטאו של אברהם, שעשה אנגריא בת"ח, ולקח מהם

אחר כך, הרי לפעמים קורה שאין גז, וקשה להשיג בכל השכונה, וצריך לטלפן להזמין דחוף, ועוד כמה וכמה טירחות היא טרחה עד שיזכה לראות את המרק מוכן... וזה השיעור שלה, עם כל הטירחות שמסביב... כאשר אני אומר לה 'עוד פעם לחזור על השיעור' ועוד פעם לחזור על השיעור' - המלכתי אותה ב'נחת רוח' עצומה!

ולכן הוא היה ר' חיים שמואלביץ'. ללמוד, - צריך להיות בן אדם... ולפעמים אחה"צ כשהולכים ללמוד לא מבינים את התוס', ואינו מצליח בלימודו. למה?

אומר החזון איש, שהסיבה לכך היא, כיון שהתורה נדבקה רק במידות טובות, כי התורה מתנה היא מהקב"ה כמו שכתוב 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה'. לא מועיל לזה לא כשרון ולא כל דבר אחר, רק סייעתא דשמיא [יעו"י נדה דף ע: וברש"י] והתורה ניתנה רק לבעל מידות טובות.

צריך לדעת, ישבת, למדת חמש שעות, אח"כ אתה בא הביתה - תכנס הביתה כמו אחד שלמד תורה, שיוכלו הבריות לומר עליך 'פלוני שלמד תורה כמה נאים דרכיו'... ולא ח"ו להיפך, שלא יהא חילול ה' בפני ההורים והאחים... (משמר הלוי) אי' במדרש [נח, ט] 'ואחרי כן קבר אברהם, הדא הוא דכתיב: רדף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד. רדף צדקה, זה אברהם, שנאמר: ושמרו דרך ה' לעשות צדקה. וחסד, שגמל חסד לשרה. ימצא חיים, ושני חיי אברהם מאת שנה ושבעים שנה וחמשה שנים. צדקה וכבוד, אמר רבי שמואל בר יצחק, אמר לו הקדוש ברוך הוא אני אמנותי גומל חסדים, תפשת אמנותי בוא לבש לבושי: ואברהם זקן בא בימים'.

היינו כיון שגמל אאע"ה חסד עם שרה, זכה ללבוש כביכול בגדו של הקב"ה שנקרא עתיק יומין, כך נקרא אברהם זקן בא בימים, וכל זאת משום שהיה בעל חסד גדול כזה שקבר את אשתו. וצ"ע איזה חסד יש בזה, הרי גם כל גוי פשוט מבין שצריך לקבור את אשתו לאחר מיתתה, מה היה אמיני היה שיעזבנה אאע"ה מבלי לקבור אותה, איזה חסד יש בדבר פשוט ומובן כזה? ולא עוד אלא שמצאנו מספיק מעשי חסד באאע"ה לפני כן, שנטע אשל ונתן לאכול לכל העוברים ושבים, הוא היה עומד החסד לפני כן, האם רק בשביל קבורת אשתו נקרא אאע"ה 'רודף צדקה וחסד'?

וכ' השם משמואל בשם אביו האבני נור שהשאלה היא עצמה התשובה, כשאדם עושה חסד עם קרוביו ואנשי ביתו וכוונתו לשם מצות חסד, אכן הוא ראוי הוא לשבח על מעשי החסד שעשה. כמו שכתב התניא שאם אדם עובד לפרנסתו ומביא טרף לביתו ואינו מכוון לשם מצוה, הרי הוא ככל הגויים והכבשים והשפנים והעופות שכל אחד מהם מביא טרף לביתו, מלבד העורב הרשע, אם לא היית עושה כך, היית כמו העורב הרשע. כמ"ש בגמ' כתובות וב"ב שאם אחד אינו מפרנס את בניו, מכריזין עליו בבית המדרש שהוא רשע יותר מהעורב, אלא יום שלישי פרשת חיי שרה - כ"א חשוון תשע"ז אי' ש'עושה צדקה בכל עת' הוא כשאינו מרגיש כלל שמגיע לו איזה דבר, אלא כל מעשיו לקיים מצות ה' לגמול חסד. כמו שלמדנו בהלל שאמרנו עליו 'גומל נפשו איש חסד', וכן למדנו לעיל שאמרנו לאאע"ה שאם לא יבואו אורחים, יעשה חסד עם אברהם בעצמו לבד, כהלל שעושה חסד עם עלובתא דא היינו עם גופו שלו בעצמו, כי הכל תלוי במחשבה, כשאדם לוקח לכבוד עצמו הרי הוא כמעשה בהמה וגוי שאין בה חשיבות, אך כשאדם מכניס בפיו ומחשב שהוא מחיה נפש מישראל, ואין אצלו חילוק אם נותן לעצמו או לאחרים, אזי גם אם יעשה חסד עם אשתו ובני ביתו הוא דבוק במדת החסד.

אלו הם דברי המדרש שאאע"ה כ"כ הפשיט עצמו ממציאותו, ולא היה לו שום מחשבה רק לגמול חסד עם שרה, לא בגלל ש'הוא' חלק מהתמונה, והרי אין אשה מתה אלא לבעלה, ואשה כשרה כשרה אמנו שנאמר עליה כל 'אשת חיל עטרת בעלה' ואמרו במדרש 'אברהם זקן' משום שמתה אשתו נזדקן, והיה טפל אליה בנבואה. שיוכל כ"כ בשעת מיתתה להפשיט עצמו מנגיעה עצמית, רק לגמול חסד עם שרה. אין לך חידוש בחסד כמו זה.

אומנותו של הקב"ה שהוא מטיב שלא ככוונת קבלת 'תודה'

ולכן עתה אמר הקב"ה לאאע"ה 'תפסת אומנותי', כי כל חסד שאדם עושה עם כונה עצמית, שיכבדוהו, ויזכרו אותו לטובה, ויכתבו עליו רודף צדקה וחסד, או

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

305

פְּרִשֶׁת חַיִּי שָׁרָה

תש"פ

מאוצרות אמונים

הספדו של אברהם לשרה

"ויבא אברהם לספד לשרה ולבכתה" (כג ב)
 "מהיכן בא? מהר המזרח" (כ"ד נח ה).

כתב רבי יוסף פצנובסקי כי בדברי המדרש נרמזו דברי הספדו של אברהם לשרה:

הצדיק האמתי אינו מסתפק בהיותו עובד ה' בעצמו, אלא מקפיד לחנך אף את ילדיו לצדק בדרך. יסוד זה נרמז במאמר חכמים (שבת קט"ב): "כל העונה אמן בכל כחו - פותחין לו שערין גן עדן", "כחו" הוא כנוי לצאצאים [כפי שפנה יעקב את ראובן בנו (בראשית מט א): "כחי וראשית אוני"]. ורמזו חכמים במאמרם, שמי שאינו מסתפק בהיותו "עונה אמן" בעצמו, אלא עושה זאת "בכל כחו", כלומר שמלמד אף את ילדיו להאמין ולדבק בה, זוכה למדרגת צדיק שפותחין לו שערין גן עדן.

לכך רמז אף המדרש שלפנינו: "מהיכן בא" - על איזו נקודה עמד אברהם בהספדו? "מהר המזרח" - על כך ששרה הייתה כל כך לחנה את בנה, עד שלרב אמונתו הזכה מוכן היה לפשט צארו למען קיום מצותה.

פרדס יוסף

אליעזר התפלל מחוץ לעיר

"ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים... ויאמר ה' אלתי אדני אברהם הקרה נא לפני היום..." (כד יא-ב)
 לשם מה דקדקה התורה לכתב את מקומה של באר המים?

פרש רבי זלמן סורוצקין:

צינה התורה שהבאר היתה ממקמת מחוץ לעיר, כדי ללמדנו שאליעזר נזהר שלא להתפלל בתוך העיר, לפי שהיתה מלאה גלולים. וכפי שמצינו במשה, שאמר לפרעה (שמות ט כט): "קצאתי את העיר אפרש את כפי אל ה'", ופרשו חכמים (תנחומא בא ה): "למה? שהיתה ארץ מצרים מלאה גלולים".

אונים לתורה

הזכרת תאר כבוד לאדם בתפלה

"ויאמר ה' אלתי אדני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם" (כד יב)

יסוד חשוב בהלכות תפלה קבע רבי יהודה החסיד:

אסור לאדם להזכיר תאר כבוד לאביו או לרבו בתוך תפלתו, אלא עליו להזכיר בשמם בלבד. וכפי שמצינו שהתפלל אלישע (מלכים ב ב יז): "איה ה' אלתי אליהו", מבלי שהקדים תאר לרבו.

לפי זה תמה, מדוע פנה אליעזר את אברהם בתפלתו:

למשן יארכו ימים

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל" (כד א)
 "זקן בא בימים" - סופי תבות 'אמן'. ללמדך כי ענית אמן מאריכה ימיו של אדם, כמאמר חכמים (ברכות מז א): "כל המאריך באמן מאריך לו ימיו ושנותיו".

תוספות השלם בראשית כד א

הוסיף ואמר האדמו"ר רבי דוד יצחק אייזיק רבינוביץ מסקאליע:

כתב האור זרוע (הלכות קעדה סי' קצג) שהשעור שיש להאריך בעניית 'אמן' הוא כשעור אמירת תבות: 'א-ל מלך נאמן, כפי שאמרו חכמים (שבת קט"ב): "מאי אמן? א-ל מלך נאמן". והוסיפו בעלי התוספות (שם ד"ה א"ר) שיש להרהר בתבות אלו בשעת עניית אמן. ויש לומר שאף ענין זה נרמז בפסוק שלפנינו: "זקן בא בימים" בגימטריה: 'א-ל מלך נאמן' (272). בכך רמזה התורה שפיון שהקפיד אברהם להאריך ב'אמן' ולענותה בפניה הראויה שה' הוא א-ל מלך נאמן, לפיכך זכה לאריכות ימים.

קצת דוד

פאן המקום לציון כי מאמר חכמים המבטיח אריכות ימים למקפיד על עניית אמן, הובא גם בתלמוד ירושלמי (ברכות ח ח) בתוספת תבה אחת: "העונה אמן מאריך לו ימיו ושנותיו בטובה", ואף הבטחה זו מרמזת בהמשך הפסוק: "וה' ברח את אברהם בכל".

אריכות ימים כשעור 'אמן'

מעשה ביהודי יקר, מחסידי סאטמר, ושמו רבי חיים הירש גולדברג, אשר הדר באפן מיוחד בקיום מצות עניית אמן. לשם כך היה מתעכב בכל בקר בבית הכנסת למשך שעות ארוכות עד שהסתים המנגן האחרון לתפלת שחרית, כדי שיוכל לענות אמנים נוספים אחרי המתפללים. כמו כן תמיד היה מטה און לסביבותיו, וכאשר רק היה שומע ממרחק שמישהו עומד לבקר ברכה, מיד היה רץ ונעמד בסמוך לו כדי לענות אמן...

רבי חיים הירש נפטר לבית עולמו בשנת תש"ל כשהוא בן צ"א שנים - גיל שנחשב באותם ימים לאריכות ימים נדירה. רבו הגדול, בעל דברי יואל מסאטמר, התייחס לכך בהספדו, וכך אמר: דעו כי רבי חיים הירש האריך ימים, מפני שהקפיד בכל מאודו על עניית אמן, שעל אודותיה אמרו חכמים (שם): "כל המאריך באמן מאריך לו ימיו ושנותיו", ולפי שאמן בגימטריה צ"א, זכה להאריך ימים עד שנתו התשיעים ואחת.

מסעות הנח"ר רבי יקותיאל יצחק בראך אב"ד נאנאש

"אדני אברהם"? ובאר שהלכה זו נאמרה לבני חורין בלבד ולא לעבדים. ראיה לדבריו הביא רבי נתנאל פריד רבה של איוורש מדרברי הירושלמי (ברכות א ג) שהספד שעבד פטור מקריאת שמע היא לפי שאומרים בה (דברים ט ד): "ה' אלקינו ה' אחד", והרי לעבד יש אדון אחר. הרי שאף בעמדו בתפלה משעבד העבד לאדונו, ועל כן יכול הוא להקדים בה תאר לשמו.

ספר חסידים תת: פני מבין

תפלת אליעזר התקבלה בזכות עצמו

"ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת" (כד טו)

לכאורה, די היה לכתב: "ויהי טרם כלה לדבר, מדוע נוספה המלה "הוא"?

פרש רבי יצחק אליהו לגדא המגיד מוילנא:

במסכת ברכות (ב) אמרו חכמים: "כל התולה [את קבלת תפלתו] בזכות אחרים - תולין לו בזכות עצמו". לפיכך אליעזר שתלה את קבלת תפלתו בזכות אברהם, ככתוב (לעיל פס' ב): "הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם", תלו לו בזכות עצמו. לפיכך מדגישה התורה: "הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת".

פשתן הדת

אימתי יש לכתוב בשמונה עשרה

"ויקד האיש וישתחו לה'; ויאמר ברוך ה' אלתי אדני אברהם" (כד כז)

מפסוק זה למד הנצי"ב מוולוז'ין סמך לדברי חכמים (ברכות יב א), שאת חובת הכריעה בתפלת שמונה עשרה יש לקיים בשעת אמירת 'ברוך'; וישתחו לה' אימתי? "ויאמר [באמירת] ברוך ה'..."

העמק דבר

תפלה הבאה מתוך מעשה

"אנכי בדרך נחני ה' בית אחי אדני" (כד כז)

דרש רבי עקיבא יוסף שלזינגר:

בל ישב האדם בטל בביתו ויתפלל שיתרחש לו נס. אלא תחלה יפעל כמנהגו של עולם, ומתוך כך יתפלל ויבקש שתשרה הברכה במעשה ידיו. שכן מצינו באברהם; בבואו לבקש אשה ליצחק בנו, הקדים תחלה לפעל בדרך הטבע בכך ששלח את אליעזר, וכאשר היה אליעזר בשליחותו, אזי התפלל אליעזר, והזדמנה לו ברכה בדרך נס.

ליסוד זה רמז הכתוב שלפנינו: כאשר "אנכי בדרך" - כמנהגו של עולם, אזי זכיתי ל:נחני ה'".

תורת יחאל

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל"

למקפיד על עניית אמן מבטחים חיים ארפים וטובים.

כפי שאמרו חכמים (ירושלמי ברכות ח ח):

"העונה אמן מאריך לו ימיו ושנותיו בטובה".

ברכות השחר: בקול בכוונה בחברותא.

ברכת המזון - 'הטוב והמטיב' (ד')

מה אדיר שמך בכל הארץ

תאר נוסף שבו אנו מכנים את בורא העולם בברכת הטוב והמטיב, הוא: 'אדיר'. תאר זה מבסס על לשון הכתוב (תהלים ח ב): "ה' אדירנו מה אדיר שמך בכל הארץ", שמשמעותו, שפנחו הגדול של ה' נגלה בכל הארץ: במקומות ישוב בני אדם, ואף בים ובמדבר (אבודנה פרוק ל: ד"ס תהלים שם).

כפי שהתבאר במאמרים קודמים, התארים הנאמרים בברכה זו סדרו בסדר עולה ממדרגה למדרגה. אף תאר 'אדיר', נגזר ומתעלה מתאר 'מלך' הקודם לו; 'מלך' הוא כנוי למי שגדול השליטה והיכולת לפעל לטובת נתניו, מתקף היותו בדרגת ממנה ושליט עליהם. אולם 'אדיר' הוא כנוי לשליטה שאינה נובעת רק מתקף היות השולט בפעל דרגה גבוהה מהנשלט, אלא מכך שיש בידו כח חזק שאין לנשלט אחיזה בו כלל (ראה רש"י תהלים ח ב), ובכח זה הוא יכול לעשות בנשלט כרצונו.

בפרק שירה נאמר כי שירתו של הים היא הפסוק (תהלים צג ד): "מקלות מים רבים אדירים משברי ים - אדיר בפרוס ה'", ואכן, אם נתבונן בתכונות המים, נוכל לקבל הבנה במשמעות תאר 'אדיר' שאותו אנו מייחסים לבורא יתברך; למים יש כח הרס עצום שיכול להשמיד כל חפץ על פני האדמה. כאשר נותן להם הבורא רשות לשטוף את העולם - כפי שהיה במבול, וכפי שמפעם לפעם נשמע כדגמת הדבר בזמננו - אין דבר שיכול לעמד בפניהם, ובנגעים ספורים הם יכולים לשטוף ולהחריב חלקות ארץ עצומות. עם כל זאת, במים כתקנום עוצר הקדוש ברוך הוא בעצד, וזהו סמל בעבורנו לכוון האדיר של הבורא יתברך שאף במים האדירים הוא שולט. וכפי שהוכיח הנביא את ישראל (דברים כב): "האומי לא תיראו ואם ה' אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו וינגעשו ולא יוכלו והמו גליו ולא יעברנהו" (ראה פנ"ו רג"ס על פרק שירה).

בנוסף תאר 'אדיר' יכול להתפרש ככנוי 'לעשיר' (ראה רש"י תהלים ג ה) ומכנים אנו כן את הקדוש ברוך הוא בברכה זו, כדי להצהיר שתולים אנו את ייבנו בקדוש ברוך הוא שישפך כל מחסורנו, כביכול היה הוא עשיר בעל קמון בלתי גדלה (משנת משה' על הגש"פ ע"י קנן).

בן 'בוראנו' ל'יוצרנו'

לכאורה, משמעות השבחים 'בוראנו' ו'יוצרנו' היא שונה, אולם במטה משה' (שפוד הקבוצה שלא) באר שיש חלוק ביניהם: לשון 'בריאה' מתייחס

לחלק הרוחני שבאדם שהוא הנפש והנשמה, ולשון 'יצירה' מתייחס לחלק הגשמי שבו. וכפי שמצינו בבריאת הרוחני (בראשית כו): "ויברא אלקים את האדם בצלמו", ולאחר מכן על החלק הגשמי (שם ב): "וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה".

אולם רבו של המטה משה, המפרש'ל, הביא שאביו רבי יצחק לא היה אומר 'בוראנו', כיון שיש לקב אהא משמעות של 'יוצרנו'. ובאר המפרש'ל, שאף שיש לחלק ביניהם כאמור, שלשון 'בריאה' מתאימה על בריאת הנפש והנשמה ו'יצירה' על הגוף החמרי, מכל מקום כיון שברכת המזון נתקנה על שביעת הגוף החמרי, ראוי יותר לומר בה לשון 'יצירה' המכונה כלפי הגוף החמרי (ש"ת מהרש"ל ד).

לכאורה יש להבין את סדר השבחים: "הא-ל, אבינו, מלכנו, אדירנו, בוראנו..." הלא כאשר נולד האדם אין הוא מבין מאומה במציאות הבורא ובגדלותו, ורק אחר שגדל קצת מתחיל הוא להפיר את רבוננו, ולדעת שהוא "אבינו מלכנו אדירנו" ואם כן היה ראוי להקדים את התאר 'בוראנו' לכל התארים האחרים?

באר זאת החיד"א: כאשר חוטאים ישראל, נענשים הם על כך ונמסרים ביד אויביהם. אולם כאשר מרחם הקדוש ברוך הוא על ישראל ומצילם מיד אויביהם, נעשית הצלה זו ביד חזקה עד שנעשים ישראל כבדים ודחשה. לפי זה אפשר לפרש ששל 'בריאה' זו אנו מכנים כאן. ועל כן סדר הדברים הוא, שתחלה אנו אומרים 'הא-ל אבינו מלכנו אדירנו', כלומר, שאם נתנהג כראוי ולא נחטא אזי הקדוש ברוך הוא - שהוא אבינו ומלכנו - יתן בדינו כח 'אדירנו' כדי שלא נמסר ביד האויבים. אולם אף אם חיללה חטאנו, מבקשים אנו ממנו שלאחר ששבנו בתשובה יייה הוא 'בוראנו, גואלנו, כלומר: יעשה אותנו כבדים ודחשה בשעה שיגאלנו (הגש"פ שפחת הר"ל ע"י ע"ח).

הסבה שאנו מפיסיקים בין 'בוראנו' ל'יוצרנו' נובעת 'גואלנו', אף ש'בריאה' ו'יצירה' דומים זה לזה, היא כדי להזכירנו שאחר האלה תהיה יצירה חדשה בתחית המתים. 'תזכרת' זו מתאימה לברכה שנתקנה על אנשי ביתר, שאף הם, אחר שאנו לקבוצה ימונו בחסדי ה' לתחת המתים כיצירה חדשה (ברכת דוד' ברחמי' ע"י רפה).

אמן ואמן' וישועה

הספור שלפנינו נשלח אלינו מידי בעל המעשה, תלמיד חכם מבגר ונכבד המשמש מזה שנים רבות כר"מ באחת מהישיבות החשובות בארץ הקדש. הרי הוא לפניכם בשנוי עריכה מתבקשים.

לכבוד העומדים בראש מהפכת 'בני אמונים', החובקת זרועות עולם ומחזקת רבבות אלפי ישראל בארץ ובתפוצות באותה מצוה חשיבה וקרה אשר אין גדול לפני ה' מפנה, מצות עניית אמן.

אחר מבוא השלום והברכה, כמי שזכה לשמש בקדש באחת מהישיבות החשובות במרכז הארץ, אני זוכה מזה שנים לחזות בעיני בפעילות החשיבה והמברכת שלכם בהיכלי התורה, ואף משתדל לעודד ולחזק את תלמידי שיצטרפו גם הם להמנות בין הצדיקים 'שומרי אמונים' אשר הבטחו כי שערי גן עדן יפתחו בפניהם.

אף אני זכיתי להתחזק, בגיל מבגר יחסית, בהאי מצוה רבה, בעקבות פעילותכם המברכת אשר יסודותיה נטועים בהררי קדש, כפי שאתם מרבים להביא פעלונים היוצאים לאור על ידכם מדי שבוע, אשר כבדרך אנב חשוב לי לצון עד כמה רבה תרומתם לרומם קרנה של תפלה בכלל ושל אמן בפרט בכל אמן ואמן.

פעילות המשרשת כה עמוק במורשת אמונותנו, סופה שתקנה שביטה בלבבות. לפיכך אין כל פלא בכך שהיא זכתה בחסדי ה' להצלחה כה כבירה בעולם התורה, ולחבור כה עמוק לפנע כל יהודי, ובפרט צעירי הצאן ובחורי החמד. כה לחי.

נצלת את מתבני כדי להקדים לספר בשבבכם ולחזקכם על פעילותכם המיוחדת, אולם הדבר שהביא אותי לכתבו הוא ספור אישי שהתחשף לאחרונה בקרב משפחתי, ואילמלא הייתי רואה בפרסומו תועלת לכלל ישראל, לא הייתי נדרש לפרסמו.

זכני ה' יתברך בחסדיו במשפחה ברוכה ואף הגדיל חסדו עלי כאשר לפני כמה שנים זכיתי לברך על המנוח כאשר השאתי בכבוד את בני האחרון.

בד בבד התחילו ילדי הגדולים אף הם להשיא את צאצאיהם שיחיו. כך, ברחמי ה' ובחסדיו כבר זכיתי להשתתף כסב מאשר בשמחתם של כמה מנכדי. אין לתאר את גדל ההודאה שחש אתי לפני רבון העולמים בכל עת שאני זוכה ללוות את אחד מצאצאי לחפה.

בראש חדש ניסן האחרון, שמתי לפתע לב, כי בקרב נכדי הנפלאים יש ששה העומדים בגיל שדוכים, חלקם כבר עברו את הגיל, כבטוי השגור בפי הקמון, וטרם זכו למצא את זיוגם.

הדבר טורד במעט את מנוחתי, ולפיכך, בהתקרב יומא דהולוא של רבנו השל"ה הקדוש, מחבר התפלה הנודעת על חנוך הבנים, עלה בדי רעיון לנסע לציון קדשו שבטבריה בימא דהולוא ולהעתיק שם בתפלה לישועת צאצאי.

אומר ועושה. על אתר נרשמתי להסעה מארגנת שהתעדה לנסע למקום, ובקצרו של יום יום "א בניסן הנודע כיומא דהולוא של השל"ה, מצאתי עצמי בתוך האוטובוס העושה את דרכו בואכה טבריה.

הספור שלפנינו נשלח אלינו מידי בעל המעשה, תלמיד חכם מבגר ונכבד המשמש מזה שנים רבות כר"מ באחת מהישיבות החשובות בארץ הקדש. הרי הוא לפניכם בשנוי עריכה מתבקשים.

הדרך הארכה, הותירה בידי זמן להרהר. חשבתי כיצד עוד אוכל לפעל למען ישועת צאצאי, ולפתע עלה בלבי רעיון: החלטתי להוסיף חזק בענין שבו אני מקפיד משכבר הימים, במצות עניית אמן. ומלבד הקפדתי לענותה אחר ברכות השחר של אחרים, להתחזק יותר בענייתה אף בשאר חלקי היום, על כלל הברכות. כבר במהלך הנסיעה הספקתי לשמע כמה ברכות ולענות אחריהן, ואף לזכות אחרים בעניית אמן אחר ברכות.

כשהגענו לציון הקדוש אמרתי ברב עם ובגר רגש את תפלת השל"ה, ולאחר מכן התישבתי על ספסל צדדי, פתחתי את ספר התהלים באנקראציות והתחלתי לקרוא את הפרק שראיתי לפני. וראה זה פלא, הפרק שנפתח לפני היה לא אחר מפרק מ"א המסתים בפסוק: "ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ועד העולם אמן ואמן".

התפעלתי מעבדה זו. ראיתי בכך אות משמים כי בחרתי להתחזק בדבר הנכון ביותר, אולם הפלא לא הסתם בכך; כאשר המשפחתי לפרקים הבאים - מ"ב ומ"ג, שמתי לב כי בפניהם גם יחד מופיע הפסוק "הוחלי לאלקים כי עוד אודנו ישועת פני" לא פחות משלוש פעמים [כמנן אותיות אמן]. ראיתי בכך מעין הבטחה: "הוחלי לאלקים" - לישועה, "כי עוד אודנו" - כשזו תבא.

אך המפלא מכל דורש מעט חשבון: "כי עוד אודנו" - ראשי התבות בגימטריה 'אמן'; וכן: "אודנו ישועת פני" - ראשי התבות בגימטריה 'אמן'. נמצא אפוא שעניית 'אמן' נרמזת בפסוק זה פעמים. ולפי שכאמור פסוק זה נכפל שלוש, הרי שאמן נרמז כאן לא פחות משש פעמים. אמרו אתם - האין בכך רמז ברור כי ה' רוצה בהתחזקות זו למען ששת צאצאי שבשפתי בעבורם?!

רעדה חלפה בגופי; ראיתי בכך הארה משמים, כביכול קבלתי מסר חד ובדור: החלטתי להתחזק בעניית אמן. להוסיף חזק על חזק? מבטח לך: "כי עוד אודנו ישועת פני" בקרוב ממש.

חזרתי מטבריה כשתחושת רגע פושטת בכל איברי. התחזקתי באמונה כל כך, עד שבלבי כבר היה מנוי וגמור כי הנה בקרוב ממש אחזה בשמחתם של כל ששת צאצאי המסתנים לישועה. באמונה זו חזקתי אף את הוריהם, ואכן...

במשך הסניף האחרון התאסרו הללו בזה אחר זה, ובקרב ראש השנה התאסרו האחרון שביניהם, בשעה טובה ומגלחת.

לבי מלא בתודה לרבון העולמים אשר הנחני בדרך אמת וכוון את הישועה באופן כה מיוחד, ולכם 'בני אמונים' על שבזכותכם התחלתי להתחזק במצוה זו.

יהי רצון שתתברכו בכל מילי דמיטב, ובקרב נזכה שימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן. "מזל טוב, מזל טוב".

פרשת חיי שרה

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

מאמר ראש הישיבה

בקשה שאי אפשר לסרב לה

טיפ לחיים

אתם בוודאי מכירים אנשים שאי אפשר לסרב להם. האם שאלתם את עצמכם פעם מה הסוד שלהם?

ובכן, אפשר לשים לב בקלות לכמה מאפיינים של בקשה שאי אפשר לסרב לה: המבקש בטוח בעצמו ובצדקת דרכו, והוא לא מרגיש שום רגשות אשם. הוא החלטי ולא הססני. הוא לא מצפה ולא מעלה על דעתו לשמוע סירוב. כל שכן אם הוא יודע שהבקשה שלו היא לטובתך ושאתה בוודאי רוצה למלא את בקשתו - אז בוודאי יש לבקשה תוקף הרבה יותר גדול.

הגישה והביטחון

נביא דוגמאות פשוטות לבקשות בגשמיות וברוחניות שכל אחד מבקש מתוך ביטחון גמור: אם אבא אומר לבנו: לך בבקשה למכולת ותקנה כמה מוצרים לבית. האם הבן צריך להרגיש לא נעים לבקש מהאבא 'אבא תן לי בבקשה כסף בשביל לקנות?' ברור לבן שהאבא יודע שהוא צריך כסף בשביל הקניות, ואם האבא ביקש ממנו ללכת לקניות, ברור שהאבא רוצה לתת לו את הכסף ומצפה שהבן יבקש. הבן יבקש בלי היסוס ובלי שום מחשבה של 'מוגיע לי או לא מוגיע לי', 'אבא ייתן לי או לא ייתן לי' וברור שיקבל. זו אפילו לא בקשה, הבקשה מתבקשת מאלוהי. דוגמה נוספת. אם בת לא מתלבשת בצניעות והיא יודעת שהדבר מצער מאוד את הוריה. יום אחד היא מחליטה לחזור בתשובה ולהתחיל להתלבש בצניעות, והיא מבקשת מהוריה כסף לקניית בגדים צנועים. האם יש לה ספק בכך שהם מיד ייתנו לה בשמחה גדולה ומתוך תחושת הקלה? האם יש ספק בכך שהם רוצים לתת לה כסף לקניית הבגדים הצנועים הרבה הרבה יותר ממה שהיא רוצה בכך?

או אם בחור ישיבה לומד טוב ומשקיע ומבקש מהאבא תגבור בלימודו, האם יש לו ספק בכך שהבקשה שלו היא הנחת הגדול ביותר לאבא? האבא לא רק שרוצה את זה יותר ממנו, ולא רק שהוא ייתן לו, אלא שהוא עוד ייתן לו הרבה יותר, גם כסף לנסיעות וגם לקנות לעצמו ארוחות וגם כסף לבזבזים. מה משותף לכל המקרים האלה? הבנים בטוחים שהם עושים דבר טוב, ומבקשים את מה שההורים באמת רוצים וגם עושים את זה למענם, והם גם יודעים שההורים בוודאי רוצים ושמוחים למלא בקשתם.

נכון שישנם מקרים אחרים שבהם לא כל כך ברור שהבקשות תתקבלנה, אבל אם בן אדם מבקש **באותה גישה ובאותו ביטחון** של הבנים שמבקשים לעשות את רצון ההורים שלהם - יהיה קשה מאוד לסרב לו.

שיקוף של חוקים רוחניים

ומה שנכון בין בני אדם נכון גם בתפילה. כי "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא" - מה שקורה בעולם הזה, זה שיקוף של מציאות רוחנית. כשאתה מבקש בהססנות, בחוסר אמונה בסי' שאתה מבקש ממנו או בחוסר אמונה בעצמך - קשה מאוד שתפילתך תתקבל. אבל כאשר אתה מבקש באמונה ובביטחון גמור - התפילה תפעל ישועות ובאופן מיידי.

לכן המפתח המרכזי לתפילה הוא האמונה בעצמך. כי האמונה בה' שהוא כול יכול והכול בידו ושהוא רחמן וטוב - זה ברור מאליו. אבל השלימות של האמונה זו **האמונה בעצמנו** - וזו האמונה שאנחנו צריכים באמת כדי שהבקשות תתקבלנה.

אתה לא בא לשכנע

ונחזור כאן על יסודות האמונה בעצמנו:

תדע שאתה טוב. מה הכוונה? גם אם אתה רואה שיש לך רצונות רעים - אבל זה מפריע לך וכואב לך, ומה זה אומר? זה אומר שהרצון שלך הוא טוב. אתה רוצה רק טוב. זו המהות האמתית שלך, וכל הרצונות הרעים לא שייכים אליך כלל.

תדע שה' יודע שאתה טוב. ה' נפח בך נשמה שהיא חלק ממנו, והוא כולו טוב, ולכן גם הנשמה שלך היא כולה טוב. והנשמה זה אתה באמת. כל השאר זה לא אתה. ה' יודע את זה ומאמין בך.

תדע שיש לך כוח לנצח את היצר הרע, כי ה' לא נותן לאדם ניסיון שאינו יכול לעמוד בו, והנשמה האלוקית שלך היא בעלת כוח, ואם רק תאמין בזה ותזכור את זה, אתה תראה ששום כוח לא יוכל לעצור אותך.

תדע שה' רוצה שתצליח. הוא ברא את העולם כדי שתצליח באמת, וההצלחה האמתית היא לעשות את רצונו, ולכן הוא משתוקק לעזור לך לעשות רצונו ומחכה שרק תבקש והוא מיד יעזור לך.

תדע שאתה מבקש בשביל ה', כדי לעשות רצונו וכדי להתקרב אליו יתברך, כי הרי אתה טוב, ואתה רוצה רק טוב, וגם כל התפילה שלך היא בשביל להיות יותר טוב, יותר קרוב לה', ויותר לעשות את רצונו.

תדע שה' יודע את זה, ולכן הוא בוודאי יעשה את רצונו.

עם הידיעות האלה כל תפילה יצאת בעוצמה, כל בקשה מבקשים בביטחון גמור, והיא בוודאי תעשה פירות. בלי אמונה בעצמך אתה מרגיש כאילו אתה צריך לשכנע את ה', ואתה רק מרגיש רע עם עצמך ש"מי אני ומה חיי, ומה אני שווה בכלל..." יש לך ספקות בעצמך, ספקות האם תתקבל תפילתך. לכן זה חוסר אמונה מוחלט. וזה שקר מוחלט. לכן

המשך בעמוד 3

גיליון 648
כ"ה חשוון תש"פ

כניסה	יציאה	ר"ת
16:01	17:15	ירושלים
16:17	17:16	תל אביב
16:08	17:14	חיפה
16:20	17:17	באר שבע

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

חולון
יום ה',
ל' חשוון (28/10/19)
בית כנסת ע"ש חללי צה"ל
המעפילים פינת המצודה,
בשעה 21:30

ירושלים
יום ד',
כ"ט חשוון (27/10/19)
ישיבת "חוט של חסד"
שמואל הנביא 13,
בשעה 20:30

כפר סבא
יום ב',
כ"ז חשוון (25/10/19)
בני"ב "אוהל רחל"
הנביאים 7,
בשעה 20:00

בדיחות הדעת

אדם מגיע הביתה בריצה ומספר לאשתו בהתרגשות: "ברוך השם יש לי חדשות טובות. מצאתי עבודה חדשה בתנאים מעולים!!!! משכורת של 15,000 ש"ח בחודש, מקבלים מכונית מהחברה וכל מיני בונוסים. רק בעיה קטנה העבודה ממש ממש קשה ועוסקת בצנרת הביוב המרכזי של הארץ, אבל היא ממש משתלמת!" האישה שמחה ומודה לבורא העולם: "תודה רבה להשם מעתה לא נחיה עוד בחרפת רעב" הבעל: "יופי. ידעת שתשמחי! את מתחילה מחר..."

אמא של דני, מעולם לא חייכה את דני לכך שיש בבית חוקים וכו' היא אמנם דרשה ממנו לבצע את החוקים שהיא החליטה שיתקיימו בבית, אך המסר שהעבירה לדני היה בסגנון של תקשיב לאמא ותעשה את מה שאמא אמרה לך. כאשר דני היה נמנע מלסדר את משחקיו, היא העבירה לו מסר של "בעיית משמעת" ולא של "חוסר הרגל לחיות עם חוקים" עליו להפריד בין נושא המשמעת (שיהיה עליו בע"ה סדרה שלמה) לבין חינוך והרגל לחיות עם גבולות וחוקים.

דבר נוסף, גם אם נניח שהילד באמת מבין שיש חוקים בבית, וגם את החוק הנוכחי הוא הבין, ישנן מספיק סיבות שיגרמו לו לשכוח או לא לרצות לבצע ועליו לצאת מנקודת הנחה שהילד יתקשה להתמודד עם החוק ואפילו יעדיף בקלות לוותר עליו, שהרי מבטו הוא "עיר פרא אדם ילד". לכן, עליו להיות ערוכים ולתכנן מראש את הסיבות שעלולות להפריע או להקשות עליו ועל הילד ביישום החוק. עליו להיות סבלניים ואל לנו לצפות מיד למשמעת והרגל. עליו לעזור לילד לקיים את החוק מתוך מודעות, הבנה ורצון ולא ח"ו מתוך כפייה. חשוב מאוד לתת חיזוקים, לפגור ולעודד בלי סוף את הילד המצליח ובנוסף לעידוד ולחיזוק עליו למצא דרכים לליבו של הילד הנכשל. כמובן הילדים שונים זה מזה והתגובה שלנו צריכה להיות בהתאם להתאמצות ולא רק על פי מבחן התוצאה.

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

חיים במסגרת-פרק ה'

במשפחת לוי, שוררת מידי בוקר בחדר הילדים, מהפכת עולם.

הילדים ב"ה קמים בזמן, אך תוך כדי ההתעוררות וההתלבשות, הם הופכים את כל החדר: השמיכות והכריות על הרצפה, הפיזמות מפוזרות מתחת למיטה, המשחקים של הערב על הרצפה ועל שולחן הכתיבה והבגדים הפזורים בארון. גב' לוי החליטה שמצב זה אינו יכול להימשך עוד. היא אמנם ביקשה מהילדים כמה פעמים לסדר את חדרם וזה אכן התבצע, אך ביום שלא ביקשה הם כאילו "שכחו" ולא סידרו. לאחר זמן, כשעדיין לא היה שיפור במצב, החליטו ההורים על חוק חדש: "סידור החדר והמיטה בבוקר". לשון החוק היה כך: "על מנת לשמור על בית מסודר, כל בני הבית יסדרו את חדרם ומיטותיהם בבוקר". גב' לוי התקשרה להיוועץ מה עליה לעשות בכדי להצליח ביישום החוק.

הערכת מצב

ראשית, בואו ננתח ביחד את המצב.

המצב היום הוא: שחדר הילדים הפך מידי בוקר בעקבות סגנון ההתלבשות ויכולת הארגון של הילדים. עליו לחשוב: מה הצורך שלנו בקיום החוק, או במילים אחרות, מה אנו רוצים להשיג בהפעלת החוק?

אנו רוצים להשיג שני דברים: א. שהילדים יהיו מסודרים, דהיינו שילמדו להתלבש תוך כדי ארגון בגדיהם. ב. שהבית יהיה מסודר. נחקור: "מה" הסיבה שהילדים מתלבשים בצורה זו", האם הם מבולגנים מטבעם או רק מחוסרי חינוך והרגל לסדר? האם הם מסודרים מטבעם, אלא שהם ממהרים בבוקר ולכן אין להם זמן לסדר? האם הם מזלזלים או לא מבינים את הצורך בלהיות מסודרים או לחיות בסביבה מסודרת? או האם הם מרשים לעצמם להתרשל, בגלל שהם סומכים על האם

שמסדרת את חדרם בכל מקרה. לאחר שבדקנו את רמת הכלל, נבדוק גם את רמת הפרט: האם כל הילדים שווים, או שאחד מסודר יותר והשני פחות? האם ישנו ילד שיתקשה ביישום החוק? האם יש ילד שזקוק לתמיכה ועידוד נוספים? תשובות לשאלות אלו, יתנו לנו "הכוונה" לסוג החינוך, ההרגל או האימון שנעבוד עם הילדים ביישום החוק ברמת הכלל וברמת הפרט.

חזרה אישי

הבדיקה של גב' לוי, העלתה את הממצאים הבאים: במשפחת לוי ארבעה ילדים, שלושה מהם חרוצים ואחד קצת עצל. גב' לוי מודעת לכך כי שלושת ילדי החרוצים יבצעו את החוק ע"י עידוד סביר, תזכורת יומית ומבצע שבועי נושא פרסים. להערכתה, ילדי החרוצים יתרגלו תוך שלושה שבועות של תזכורות יומיות ומבצעים להרגל עצמאי של סידור החדר. אולם ילדה "העצל" יתקשה מאוד במשימה על אף העידוד והמבצע ואפילו אם יסדר לאחר תזכורות נוספות זה יהיה רק כדי לצאת ידי חובה, ובצורה זו הפסדנו את האפקט החינוכי וחבל, אם כן מה עושים איתו? ראשית נעבוד עם כל הילדים בכלליות בצורה שווה, ותוך כדי העבודה הכללית, נעבוד עם הילד העצל על ידי "חזרה אישית". כדי לעבוד עם הילדים בכלליות, עליו להיות בטוחים שיש להם מודעות עצמית לכל העניין הזה של חוקים בבית בכלל, ולחוק הנוכחי בפרט.

מודעות עצמית

עליו לדעת, שלכל ילד צריכה להיות מודעות רבה ל"מסגרת החוקים של הבית", אל לנו להשלות את עצמנו ולחשוב שהילד מבין לבד שבבית יש חוקים או שהוא הבין את לשון החוק. פעמים רבות הילד כלל לא מבין מה רוצים ממנו. לדוגמה: "ד-נ-י! מה אתה חדש כאן? מה אתה חושב שאימא שלך משרתת? שיחקת במשחקים, תרים אותם מיד למקום! איך אתה יכול לרדת למטה כשהחדר שלך הפך??? נשמע מוכר, לא?".

זקוק לישועה דחופה?

כולל חצות
זה התשובה!

אברך ילמד בחצות ליל לישועתך

02-5308000

התודה זה לא פטנט
זו דרך חיים

ספרו החדש של הרב ארוש
052-2240696

ילדון חידודון

בין הכותרים יוגרלו מתנת

ריצה ומהירות - לצורך שרות. בפרשה שעברה, ושוב בפרשת חיי שרה.

תשובה כרשת לך לך: אצל נח, אברהם, משה נאמר "בעצם היום הזה", וגם כשהקב"ה הוציא את ישראל ממצרים

הזכרה: כ. אלפסי, אשדוד

פתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית-

חשון | כלי מחזיק ברכה

יהודי הוא צינור להשפעה העליונה

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

יש לך סיפור תודה?
המערכת תשמח לפרסם אותו
al5308000@gmail.com

סיפורי תודה

אמרת תודה ונושעת

מרגלית של תודה

הוא הסביר להם את כל השקל שיש בזה, ונתן להם את הספר 'שערי תודה', ואמר להם: "רק זה יכול להביא את הישועה, כי אתם רואים, אקרו לכם שבדרך הטבע אין מה לעשות". אז הם באמת קבלו ועשו, ואחרי תקופה קצרה הם קבלו בשורה טובה. הרופאים אקרו להם: קחו את הילד. הבחור שלכם בריא ושלם. אין לנו שום הסבר מה קרה פה. זה נס רפואי!

יש לך עוד סבה מדוע "אמרת תודה ונושעת" בתחום הרפואי, שפותר הרשב"א, אחד מגדולי הראשונים, שפועל לחולה להודות, כי ההודיה קביאה לשמחה, והשמחה - לרפואה.

ושמעת על כמה חולים שקיבלו קשה שהתחזקו באמונה ובשמחה ורק אקרו תודה, "הודו לה' כי טוב כי לעולם תסדו", והמשיכו חסדים על עצמם והבריאו.

אמרת תודה ונושעת
052-2240696

לפני זמן מה בא אלי מבני ברק רב אחד שנקרא אלי. לרב הזה הייתה צרה גדולה מאד, וה' זכה אותי ללמד אותו לעשות שעה התבודדות ולהודות לה' על הצרה שלו. גם לפניו אותו את כל הפתרונות שבספרים ושבדיסקים. וגם הוא בעצמו ראה נסים גדולים ועצומים מאד, ומאד הוא כל הזמן מפיץ את הספרים, הדיסקים והפגישות.

לאחר תקופה, הוא פגש אותי וספר לי שבא אלי זוג הורים עם הבן היחיד שלהם, בחור צעיר לא עלינו ולא על אף אחד מיישראל, הבן חלה במחלה. הרופאים אקרו להם: אין מה לעשות עם המחלה הזאת. לא יוצאים מהמחלה הזאת מהפסגה הזו.

הם באו אל הרב הזה, והוא אקרו להם: "תגידו שעה תודה כל יום שהבן חולה!", והוא אקרו גם לבחור: "תגיד כל יום שעה: תודה לך ה' שעשית אותי חולה!" הוא יותר מחמיר מכוני. אני בדרך כלל אומר רק חצי שעה. הוא החמיר, אקרו להם שעה, והם עשו את מה שהיה אקרו להם. גם הבחור וגם ההורים. כפונדק.

רוצה גם לזכות בהגרלה?

גם אתה יכול!

שלח לנו סיפור תודה ותיכנס להגרלה

al5308000@gmail.com

מתנה ושמה תודה
052-2240696

ילדים אומרים תודה

סיפור בהמשכים לילדים

חברים חדשים

(חלק ב')

לא להגיע לביתה. היו ימים שהייתי חוזר מההתחלה בבכי ובדמעות על כך שאין לי שום חברים. סבלתי מאד, ורציתי לעזוב את בית הספר.

דברתי עם אבא ואמא שלי, אבל זה לא כל כך עזר. ההורים שלי נסו לדבר עם המורה ועם צוות המלמדים, אבל זה עזר רק לכמה ימים.

בשבוע

הבא אספר

לכם מה

אבא הציע

לי...

עשה הכל כדי שאף אחד בכתה לא יאהב אותי.

"אוי, תראו את התסרוקת החדשה של הילד החדש הזה, הכפה ממש עומדת עליו מצחיק"; "תראו את הנעלים המצחיקות" - משפטים מהסוג הזה היו נשלים מצדו כמעט בכל הפסקה, וכל ילדי הכתה היו עומדים וצוחקים. כמה שנסיתי לדבר ולהתחבב, שום דבר לא עזר. צביקה תמיד היה הורס הכל. מהילד הכי מקבל בחברה, הפכתי בבת אחת להיות הכי לא אהוב בכתה. לכל הילדים בכתה כבר היו חברים משלהם ומשחקים משלהם. אף אחד לא שתף אותי ואף אחד לא דבר אתי.

אבדתי את החשק לבוא בכלל לבית הספר. הבקר שלי היה מתחיל בנפוחים עם אמא שלי על זה שאני לא רוצה ללכת ללמודים. כל הזמן חפשי תרוצים כדי

בחפש הגדול עברנו לדירה חדשה וגדולה בעיר של סבא.

וכך מצאתי את עצמי ביום הראשון של שנת הלימודים עומד בפתח הכתה החדשה בבית ספר חדש בעיר הגדולה. רחוק מאד מהסביבה המכרת שבה גדלתי.

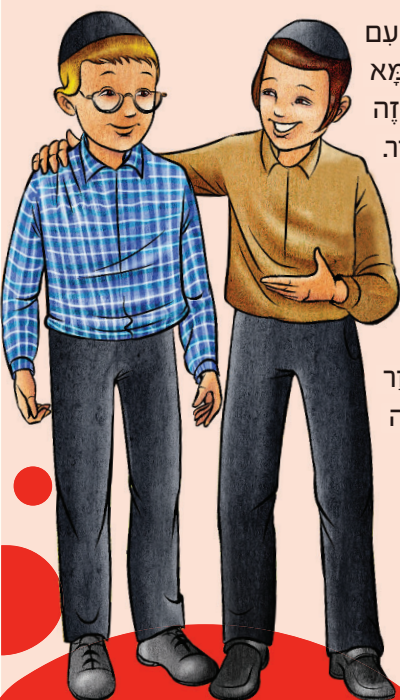
אבא אמר: "חברה'מן כמוך בטח ישתלב בקלי קלות". אמא הוסיפה: "כל הילדים אוהבים להתחבר לילד חדש".

וכך הגעתי מלא צפיה להצלחה בכתתי החדשה.

ובכן, המצב לא היה כמו שצפיתי.

גם אמא ואבא לא חשבו על אפשרות שאפגוש את צביקה מלך הכתה.

אני לא יודע למה, אבל צביקה ממש לא אהב אותי כבר מהשניה הראשונה, ולכן

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש

052-2240696 ☎

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

הכח הדוחף

המציאות מראה, שרוב האנשים שמוכיחים אותם נחלשים מכך ונשברים, ואומרים לעצמם: אם אני כזה רע, איך אוכל לתקן את עצמי ולהשתפר? והם מייאשים את עצמם ומאבדים את התקווה לשפר את דרכם. ואף נופלים מדרך הישר לגמרי, באמרו: "אבדה תקוותי ותוחלתי מה", חלילה. יוצא שהמוכיח גרם נזק גדול מאד, ולא כפי שחשב שיועיל על ידי תוכחתו. וכן פסק להלכה החזון איש זצ"ל באמרו, שבזמן הזה איננו יודעים להוכיח ועלינו להראות אהבה. וכידוע עיקר עבודת המידות של האדם זה בביתו. כך שכל גבר וכל אשה צריכים לדעת, שרק בעל שהוא עובד ה' מופלג, ענותן ושפל ברך בתכלית, ורק אשה צדקנית לחלוטין יכולים לסבול הערות מן הזוג, וגם להם זה לא קל. בוודאי

שלא לאשה שכל מהותה זה שהיא מקבלת מהבעל ותלויה בו, ומסתתרת לקבל ממנו עידוד ותמיכה ולא ביקורת והערות. אבל גם הבעל, אילו היה מקבל חיזוקים במקום הערות, היה בוודאי מתעלה עוד יותר בעבודתו. קל וחומר לבעל שאינו חזק בעצמו, שבוודאי רק עידוד וחיזוק יועילו לו. ולאשה שבעלה מעיר לה, טוב לה מותה מחייה. מניסיוני למדתי, שרוב המקרים של בעיות בשלום בית, הן כאשר בני הזוג מעירים אחד לשני, כאשר הבעל לא מעיר לאשה, הדבר הזה מביא שלום לבית.

ומוציא קולות צורמים מהכינו, שאי אפשר היה לסבול. ומה היה על אשתו לעשות? אולי 'לרדת' עליו ולומר לו את האמת: שלא יצא ממנו כלום, ושיזהר שהצלילים הבוקעים מכינורו לא יעוררו את המתים בבית הקברות הקרוב? או לצעוק עליו שזה בלתי נסבל לשמוע את החריקות הללו כל יום, ושיחליט: או היא או הכינור!

ובכן, אשתו של אותו כנר בחרה להיות אשה חכמה במקום להיות אשה צודקת, והיא הייתה מעודדת אותו, כמה יפה הוא מנגן, וכמה יפה הוא מתקדם, אף על פי שזה היה שקר גמור לכאורה, והעידוד שלה דרש ממנה מידה עצומה של הבלגה וסיבולת. אבל זה לא משנה, כי בשורה התחתונה, העידוד שלה כל כך השפיע על בעלה לטובה, עד שהוא באמת האמין בעצמו, שהוא יכול להיות נגן גדול, וכך היה! הוא נעשה אחד מהכנרים הטובים בעולם! אלו הייתה אותה אשה בוחרת במידת ה"אמת", והייתה "יורדת" עליו, הוא היה נשבר ולא היה יוצא ממנו כלום, ומי היה מפסיד מכך? אשתו, שבמקום להיות אשת הכנר המפרסם, שמכיר לה טובה שבכח העידוד שלה הוא זכה למה שזכה, ולכן הוא מודה לה תמיד ומפנק אותה ומפרנס אותה בשפע ובכבוד, היא הייתה יכולה להיות אשת האדם השבור והלא יוצלח, שעובד באיזו עבודה שולית ובקושי מתפרנס, וגם אין לו חיבה יתרה לאשתו "האמתית", שפשוט אמרה לו את האמת בפרצוף, שנגינת הכינור שלו נשמעת כמו יללות נוראיות...

ולכן אין להעיר ולתת ביקורת. כך ידוע הכלל, שמדה טובה מרובה, לענייננו זה בולט מאד, שהאשה יכולה להיות כח דוחף וכח בונה שאין כמוהו, על ידי העידוד שלה והתמיכה שלה. כי היא יכולה להחיות את בעלה וממש לתת לו חיים וביטחון עצמי והצלחה, שבסופו של דבר היא זו שתהנה מכך. לכן, אשה שרואה שיש לבעלה חסרונות - הן בעניינים של היחסים ביניהם, והן בענייני יראת ה' או מידות וכל דבר, אזי ישנם שני אופנים "לטפל" בבעיה: או 'לרדת' עליו ולהגיד: אתה לא לומד! אתה רק ישן כל היום! אתה לא גבר! אתה לא משמח אותי! או להגיד: כמה אני נהנית כשאתה לומד! איזה אור זה מכניס לבית! כמה שימחת אותי בדבר פלוני! לאיזה בעל זכיתי! הכלל הוא, שדברי העידוד פועלים פעולה חיובית, ומי שמעודדים אותם ומחמיאים לו, אפילו על דברים שאין בו, זה נותן לו חשק להיות כפי שמחמיאים לו. לדוגמה: כשאומרים לאדם קמץ שהוא נדיב, אזי הוא רוצה להיות נדיב ולהיות ראוי לאותה מחמאה. וההפך ההפך, כשאומרים לו שהוא קמץ, הוא מתחזק ביתר שאת בקמצנות שלו. וכן כותב האורחות צדיקים, כי לא מדובר בחנופה, ואיסור חנופה לא קיים בין בעל לאשתו, או בין אב לילדי, אלא מצווה שהבעל יחניף לאשתו וכן ההפך.

ידוע מעשה בכנר מפורסם, שבתחילה, כשרק רצה ללמוד לנגן בכינו, הוא היה מזויף בצורה נוראה

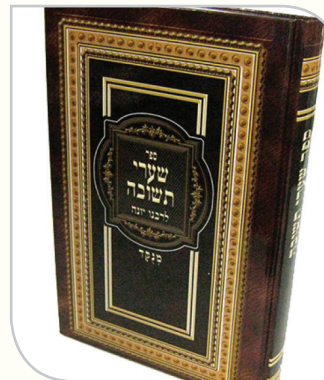

רבנו יונה גירונדי
בן ר' אברהם זיע"א
כ"ח- מר חשון

לאורם נלך הילולא דצדיקא

רבינו יונה זי"ע למד בצעירותו אצל רבי שלמה מן ההר ורבי שמואל בר שניאור. למד גם מן דודו הרמב"ן ז"ל (אמו של הרמב"ן היא אחות אביו של רבנו יונה), והתקשר עמו בקשרי חיתון, כאשר השיא את בתו לבנו של הרמב"ן. כ"ח כיהן כרב בעיר 'טולדו'.

היה רבו של הרשב"א והיה ממתנגדי הרמב"ם אך חזר בו מהתנגדותו, ויש אומרים שבעקבות ההתחרטות על התנגדותו לרמב"ם הכריז "מחשה (משה רבנו) עד משה (רבי משה בן מימון) לא קם כמשה (רבי משה בן מימון)" וחזר את השערי תשובה ככפרה על התנגדותו. הוא החליט לעלות על קברו של הרמב"ם במונין עשרה ולבכות על קברו שבעה ימים כדי לבקש מחילה. בפה מלא התחרט ואמר: "הני מכה על פניי ובוש ומתחרט על אשר פערתי כי נגד רבנו הקדוש הרב משה בן מימון וספריו, והני מודה מלב ומנפש ואומר: משה ותורתו אמת וכולו בדין ואני מקבל עליי מעכשיו ללכת ולהשתטח על קברו במונין עשרה, ללכת אל קברו ז' ימים ולומר בכל יום 'חטאתי לאלוהי ישראל ואל רבנו בן מימון שדיברתי והעליתי נגד ספריו, ומוודה ועוזב ירוחם'.

רבנו יונה נודע כבעל חריפות ועוצמה למדנית גדולה מאוד בעולם התורה, אם כי בידו מצוי כיום חיבור יחיד כרי עטו העוסק במסכת בבא בתרא מסדר נזיקין הנקרא בשם "עליות דרבנו יונה". בחיבור עצמו מעלה רבנו יונה דיונים מעמיקים על סדר המסכת, סוגייה אחר סוגייה. בסוף כל דיון מביא רבנו יונה את מה ש"עלה בידו", הכוונה היא לפרטים אותם פוסק רבנו יונה להלכה, ומכאן גם שמו של החיבור.

כן חיבר רבנו יונה פירוש לתלמוד סביב הרי"ף על מספר מסכתות, אך כל הנותר בידו הוא פירוש תלמודי סביב הרי"ף למסכת ברכות. הפירוש נכתב על ידי תלמידיו ומוכר גם כפירוש "תלמידי רבנו יונה".

חיבר ספר מוסר כללי הנקרא "שערי צדק" אשר רובו אבד ונשאר ממנו רק ספר "שערי תשובה". חיבר פירוש על מסכת אבות שהינו פירוש ארוך יחסית לפירוש רש"י ורמב"ם.

נפטר בטולדו בכ"ח בחשוון בשנת ה' אלפים כד'. יהי רצון שנזכה ללכת בדרכיו הקדושים ונזכה שזכותו תהא מן וצנינה עלנו אכ"ר.

גם
פרנסה
גם
שליחות

הטלמרקטינג הכי ערכי בשוק
קורא לך להצטרף להצלחה
לקראת תקופת החורף
במשמרת בוקר-02-5308000

השבת אבדה שלא נמצאה

לפני תפילה תשנן לעצמך את היסודות האלה שהם יסודות החיים. לפני שאתה רוצה לחזור בתשובה או לעבוד על עצמך בכל תחום - העבודה הראשונה היא להאמין בעצמך. כשאתה מאמין בעצמך, התפילות שלך באות מתוך אמונה שלימה ומוחלטת ובביטחון גמור ואתה יכול להיות סמוך ובטוח שהן תתקבלנה.

שיחה של עבדי אבות

ההקדמה הזאת מסבירה היטב את התפילה של אליעזר עבד אברהם.

הוא ינק וספג ולמד את האמונה ממקור האמונה של העולם, אברהם אבינו. לא היה לו ספק שהוא עושה את השליחות הגדולה ביותר בשביל רבו הצדיק ובשביל בורא עולם. הוא עוסק בהקמת הבית שימשיך את דרך האמונה, שיבנה את עם ישראל ויבנה הנדבך השני בתיקון העולם. כשהוא מבקש הוא מבקש באמונה ברורה שתפילתו בודאי תתקבל, בטוח בזכות של אברהם אבינו ובטוח ברצון של בורא עולם לעזור לו בשליחות הזו שהיא כולה למענו יתברך. זו הסיבה לכך שתפילתו מתקבלת ובקשתו מתמלאת **עוד לפני שהוא מסיים לדבר**. כשהוא רואה את רבקה, הוא כבר בטוח ויודע שזו התשובה משמים לתפילתו. הוא נותן לה את הנזם והצמידים עוד לפני שהוא שואל אותה מי היא. וכמו מאמין אמת, הוא מיד מודה לה' בידיעה ברורה שקיבל כאן תשובה מפורשת מה', ושזו ישועה שבורא עולם שולח לו כהמשך ישיר לתפילה וכתוצאה ישירה מהתפילה.

זו היא שיחתן של עבדי האבות שהתורה כל כך יוצאת מגדרה כדי להאריך ולתאר לנו אותה. כי השיחה של עבדי האבות מוגיעה הישר מהבית של אברהם אבינו. הגמרא אומרת שהשיחה של התינוק בשוק, כלומר מה שהילד מדבר ברחוב, זה או מאביו או מאמו. מה שאליעזר מדבר אלה דיבורים של אברהם אבינו שמגיעים אליו ומראים לנו איך חיו אבותינו בתוך ביתם, איך הם האמינו, איך הם בטחו בה', ואיך הם האמינו בעצמם ובתפילות שלהם, ואיך תמיד ראו פירות לתפילות שלהם והודו לה' על כל ישועה ששלח להם.

יסוד האדם

ולעניינו, אנו לומדים כמה חשוב להאמין בעצמך. האמונה בעצמך נותנת לך ביטחון עצמי. ביטחון עצמי זה לא רק משהו טוב ונחמד, אלא זה משהו קיומי, משהו ביסוד האדם ביסוד האמונה וביסוד התפילה. אי אפשר להצליח בחיים באמת בלי זה.

ולכן חשוב מאוד מאוד לקנות את כל היסודות שעליהם דיברנו בשבועות האחרונים: שכל אחד יאמין בעצמו, שיאמין שהוא טוב, ושיאמין ברצון שלו שהרצון שלו הוא טוב, שיאמין שבורא עולם אתו ואוהב אותו ומוחבר אליו ורוצה לעזור לו גם כשהוא נופל ונכשל, שיאמין שיש לו כוח ושאיין לו בחיים ניסיון שאינו יכול לעמוד בו כי בורא עולם אתו, ושיאמין בתפילה שלו, שלא ירגיש "לא נעים" חלילה. אלא שיבקש בפה מלא "הרחב פיך ואמלאהו", ושיאמין באמונה שלימה שהוא מבקש בשביל ה' וה' יודע שהוא מבקש בשביל ה' ובודאי תתקבל תפילתו במהרה!

בברכת שבת שלום ומבורך

בבושת פנים עזב רבי זושא את המקום, מבטי הנוכחים תקועים בגבו תקועים כסכינים חדים. אבל הם לא הסתפקו בכך שעזב. בלהט ניגשו לרבי פנחס מקוריץ לספר לו על היהודי החצוף שלא התבייש לבקש שכר עבור מצות השבת אבדה.

רבי פנחס שמע את תיאורם ומיד חקר: "כיצד נראה היהודי?" שאלם. הנוכחים פירטו את מראהו החיצוני של רבי

זושא. בטוחים היו שכעת יקרא לו הרבי ויסיירהו בשוטי לשונו על שכה מזלזל הוא במצוות ועושה מהן מסכה.

אך לתדהמתם טפח רבי פנחס על מצחו וקרא בעצב: "הן גדול בתורה הוא האיש. רבי זושא מאניפולי הוא. כאחד הריקים ביזיתם אותו..." הנוכחים התנצלו שלא ידעו כלל שאיש קדוש הוא, אבל הוסיפו להגנתם שהוא היה זה שהתנהג בצורה מעוררת חשד.

אכן, הסכים איתם הרבי מקוריץ. לא מצליח אני להבין מדוע נהג כך. אך דעו לכם שאני

בעצמי נתתי לו את הכסף והוא השיב אבדה שכלל לא מצא. לכשיבוא רבי זושא שוב - אשאלהו מדוע נהג כך.

עברו ימים וחודשים ושני ענקי הרוח נפגשו שוב. תוך כדי השיחה שאל רבי פנחס את רבי זושא: "אמור לי ידי היקר, יודע אני שלא מצאת שום אבדה ואת הכסף שנתתי לך החזרת. מה ראית לנהוג בצורה כזו ולבקש שכר טרחה עבור המצווה?"

השיב רבי זושא בענוות-חן: "יציר הרע הסייתי שאשיב אבידה שלא מצאתי. עבורה אקבל בוודאי כבוד רב. אוי לי אם אשיב ואקבל כבוד. מוכרח הייתי לבזות את עצמי כדי להרוויח מצווה שלמה..."

בתו הבכירה של הרב"ק הרבי ר' זושא מאניפולי הגיעה לפרקה, ובידו אין מאומה לתת לה נדונה והבריות לא רצו להשתדך עימו. כשראתה הרבנית את מצב בתה, הפצירה בו שיעזוב את תלמודו ויצא לבקש נדבות מאנשים טובים, ובכך ימלא את חובתו כאב לבתו.

שמע רבי זושא בקול אשתו, ושם פעמיו לראשונה לעיר קוריץ, שם כיהן כרב הרב"ק רבי פנחס מקוריץ. ראה רבי פנחס את רבי זושא ושמו מאוד מפורסם, פלפלו בשוטי, פלפלו השניים בדברי תורה ויראה, ואז שאל רבי פנחס: "מה גרם לך לבזות לעזוב את ספריו ולבוא לכאן?"

ענה רבי זושא שחפץ הוא לאסוף מעות להשיא את בתו, ורוצה הוא המלצה מרובה המפורסם של קוריץ. רבי פנחס נחרד למחשבה שרבי זושא הצדיק יסתובב כאחד העניים בעיה מיד שלף 300 רובל שהיוו סכום אדיר, נתן בידו והורה לו לחזור ללמוד ובכסף ישתכסח לחתונת בתו.

בעוד רבי זושא יוצא מקוריץ כשהודיה לד' על שפתיו, שמע יללות מרות של אישה בוכיה. מיד ניגש רבי זושא למקום, וראה יהודייה בוכה על שאיבדה ארנק ובו 300 רובל וסביבה סקרנים רבים. "מצאתי את כספי", אמר רבי זושא. "הבי לי סימונים ואתנה לך".

"300 רובל היו בארנק", בכתה האישה. שלף רבי זושא 250 רובל, הושיט לה ואמר: "50 רובל אני מותיר לעצמי שכר טרחה..."

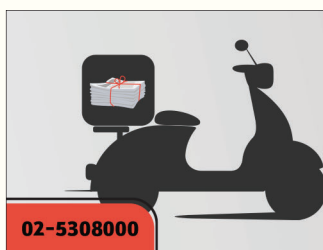
האישה זעקה: "גזלן! הב את כספי. שני רובל בלבד אתן לך כשכר". אך רבי זושא מסרב. עוד הם מתווכחים, ושני בחורים חילצו את הכסף מידי ומסרוהו לאישה, כשהם מתרים בו שאם לא יעזוב את המקום יטעם מנחת זרועם...

אל תביש עם שאתך בתורה ומצוות, אבל לבצע-עבירה מתיר לבישו ולהוננו בדברים. (בושה לה')

החבילה שלך כבר מחכה לך

הצטרף היום למפיצי עלון "חוט של חסד"

02-5308000

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

אהוב את הבריות

אברהם אבינו, ראש למאמינים, האדם הגדול בענקים, מלמד אותנו שוב ושוב ענוה מהי בכל פרשיה העוסקת בעניינינו אפשר ללמוד גודל ענוותנותו. הוא מחזיק את עצמו עפר ואפר. הוא מכניס לביתו כל עובר ושב גם אורחים מוזרים. הוא עוסק תדיר בנתינה, מחלק דעות ומידות מתוקנות. כל כולו ענוה, ענוה שהופכת אותו להיות כל כך אהוב בעיני אלוהים ואדם. האהבה היוקדת בלבו הופכת אותו מרב מקומי בארץ לאב המון גויים.

אחת הפרשיות המעידות על גודל ענוותנותו היא פרשת קניית מערת המכפלה. אברהם מגיע לדבר עם בני חת אחרי שכבר שמע את אדון כל הארץ מבטיח לו שכל הארץ בבעלותו, כי את כל הארץ אשר אתה רוצה לך אתננה ולזרעך. כלומר, כשאברהם מגיע לדבר עם בני חת יש באמתחתו נבואה שלכאורה מאפשרת לו לבוא מגובה ואף לדרוש את הסתלקותם, ובכל זאת, הוא מדבר איתם בענוה מוחלטת גר ותושב אִנְכִי עִמָּכֶם הוא מכיר בקיום שלהם, מדבר איתם כשווה בין שווים.

וזו חכמה גדולה שצריך כל אדם לאמץ לעצמו, לדבר תמיד בגובה העיניים עם זולתו, גם אם הוא חכם גיבור או עשיר יותר, זו הדרך בה חפץ עליון שילכו בה דרי מטה.

זה שאומר הליל הוי מתלמידיו של אהרן, אהוב

שלום ורוחך שלום אהוב את הבריות ומקרבן לתורה. התנאי הראשוני והבסיסי שאתו יוכל אדם ההולך בדרכי אברהם לעשות נפשות לה' יתברך היא אהבת הבריות, כל הבריות כולן, מגדול ועד קטן, שחור ולבן, יהודי ושאינו יהודי.

זה מה שעשה אברהם, מתוך ידיעה, שהאהבה היא שמחוללת את השינוי בזולת, לא המידע שהוא מקבל מקרב אותו לתורה אלא האהבה המוקרנת לו מהמשפיע. ומי שאהב מוסתכל בעיניים, מדבר בגובה העיניים, כי האהבה לא מתנשא, האהבה נמצא בשביל לתת, ולא בשביל לקחת.

כבוד זה שנתן אברהם לבני חת יצר אצלם את האווירה הנכונה, הם זיהו את הענוה שבקרבם ובתגובה אמרו לו נִשְׁמָעְנָה אֲדֹנָי, נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכָנוּ, בְּמִבְחָר קִבְּרֵנוּ קִבְּרָתְךָ אֶת מִתְּנָתְנוּ אֶתהּ נְשִׂיא אֱלֹהִים, אתה שליחו האמתי בכדור הארץ, אם יש לך כזאת ענוה, זה סימן שאתה נשיא אלוהים.

וכאן ננסת עוצמת נשמתו של אברהם לסעולה ביתר שאת. במקום להתנפח ולהתיישב על כסא הנשיא, הוא עושה הפוך לגמרי, הוא משתחוה וְיָקָם אֲבִרָהָם, וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְעַם הָאָרֶץ לְבְנֵי חֵת. למרות שהארץ הובטחה לו מידי אדון האדונים, ולמרות שהם עצמם כבר מגדירים אותו נשיא אלוהים, הוא קד קידה ומודה. תוכו רצון ענוה.

כנינים חסידות ברסלב

התבטא פעם ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל על עצמו ואמר: "ברוך ה' עֲבָרְתִי עַל כָּל הַלְקוּטֵי מוֹהָרִין כְּצִי רִבְנוּ, דְּהִינוּ לְהִיּוֹת שְׂקוּעֵי אֵיזָה כְּשֶׁנֶּשֶׁן זְמַן עִם תּוֹרָה אַחֲתָה, וְשֶׁכָּל עֲשִׂיתִי וְלִפְנֵי עַל פִּי תּוֹרָה זֹאת. וְקוֹסְפִּירִים שְׁעִם תּוֹרָה סִ"ו נִשְׁבְּלִקוּטֵי מוֹהָרִין חִלְק א', חִי בְּדָרָךְ זֶה בְּקוּשָׁה חֲצִי שְׁנָה בְּרָצִיפֶתָה. (שיש"ק ג-תסב)

כְּשֶׁנִּשְׁאָל אֶת רַבִּי אֲבִרָהָם, מִדַּע אֵינוּ מְקוּשָׁר לְכָתֵב חֲדָשִׁים עַל לְקוּטֵי מוֹהָרִין, עָנָה וְאָמַר: כָּל חֲדָשִׁים שֶׁנִּתְבָּרְרָה, כְּתִיבִים בְּיַעֲרֹת וּמִתּוֹךְ בְּכִיּוֹת שֶׁבְּכִיתִי לִפְנֵי כָּל חֲדָשִׁים וְחֲדָשִׁים שֶׁהִתְחַדַּשׁ לִי וְכַעַת בְּזִקְנוּתִי אֵין בְּכִיּוֹת לְבָכּוֹת כָּךְ, כִּשְׁמוֹ כָּךְ פְּסִיקָתִי כוֹלֶכֶתָהּ. (שם ג-תנט)

וההמשך מוסיף להיות טוב, מרוב שהם אהבים אותו, הם מוכנים לתת לו חלקה בחינם, לא אֲדֹנִי שְׂקִיעֵי הַשָּׁדָה נִתְתִּי לָךְ וְהִסְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נִתְתִּיךָ וְאֲבִרָהָם שׁוֹב מוֹדֵה בַּעֲנוּה גְמוּרָה, וּמִתְעַקֵּשׁ לֹא לְקַבֵּל חִינָם, כִּי אִם לְקַבֵּל אֶת מֶה שֶׁהוּא מִבְּקֵשׁ בְּתִשְׁלוּם מִלָּא, כִּי הַעֲנִיו, כֹּל מִחֲשַׁבְתּוֹ הִיא צָרִיךְ הַזֹּאת וְלֹא צָרִיכוֹ. הַמּוֹטוֹ שֶׁל הַעֲנִיו הוּא שׁוֹה שְׁמוּלֵי הוּא הַמִּרְכֵּז וְאֵין נִמְצָא כָּאֵן עֲבוּרָה, וְזוֹהִי תִּפְסִיטוֹ שֶׁל אֲבִרָהָם, תִּפְסִיטָה שֶׁבְּזִכּוּתָהּ זָכָה לְקִיּוֹם נִצְחִי, שֶׁהִיא אַחֲרֵי קִרְבָּה לְאַרְבַּעַת אֲלִפִּים שָׁנָה אֲנַחְנוּ עֲדִיין מְדַבְּרִים מִמֶּנּוּ, וְכך יִמְשַׁךְ הַדָּבָר לְעוֹלָם.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של ח סד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: 3030 * ☎

לשבת ולא כתוב שאסור ללבשם בימי החול כלל גם בדברי האחרונים (המובאים בס"ב סעיף ב') משמע שיכול ללבוש את הבגדים בימים חשופים רק שיהיו הבגדים מיוחדים לשבת, אמנם כך החיים (סימן רס"ב סעיף קטן כ"ד) הביא בשם ספר כרי' עץ חיים "צריך להזהר ששום מלבוש מכל מה שלבש בחול אין ראוי ללבושו ביום שבת, ואפי' החלוק של שבת אין ראוי ללבושו בימי החול כלל".

ועל כן ראוי להזהר בזה לכתחילה למי שאפשר.

בדיני טבילת כלים - האם משטח מזכוכית לחיתוך ירקות או מפצח אגוזים וכדומה טעונים טבילה?

כל כלי שאין רגילות לאכול מתוכו, מעיקר הדין אינו חייב בטבילה, ועל כן נפסק לגבי צלוחית של זכוכית שאין משתמשים בה לשתות אלא רק לאחסון יין, שאין צריך להטבילה. (שו"ת שלמת חיים החדש סימן ש"ז) וכן סבין שמיועד לחיתוך ירקות מעיקר הדין אין צריך טבילה. זבחי צדק (סימן ק"כ סעיף קטן כ"ח).

ואם כן הוא הדין לענייננו שאין הכלי מיועד לאכילה אלא לחיתוך ופירוק אינו חייב בטבילה, ומכל מקום ראוי להטבילם בלי ברכה. הליכות עולם (חלק ז' פרשת מטות אות ה' ואות י"א).

לשמוע אמונה כל יום כל היום
קו האמונה 02-6444250

שו"ת של חסד

ע"י בית הוראה-חוט של חסד

שאלות שנשאלו ב"קו ההלכה"

מבצע לצנינים, במקרה זה ברכתם בורא מיני מזונות. (אור לציון חלק ב' פרק מ"ו הלכה י').

לגבי הנחת תפילין - אני שמאלי ושכחתי את התפילין שלי של רבינו תם. יש מישהו שיש לו תפילין והוא ימיני האם אפשר באופן חד פעמי להניח? לא יודעים להתיר את הקשר ולהחזירו.

יש להפוך את התפילין באופן כזה שהקשר יהיה לצד הפנימי והקשירה לצד חוץ ובמקרה זה יוצא שהקשירה היא למטה והבית נמצא למעלה. על פי המבואר בשלחן ערוך (סימן כ"ז סעיף ג') וכן פסק בשו"ת אבני ישפה (חלק ז' סימן א').

צריך ליחד בגדים לכבוד שבת ויום טוב, האם מותר להשתמש בבגדים אלה גם לראש חודש וחתונות של חברים?

מדברי מרן הרב עובדיה בחזון עובדיה (שבת א' פרק א') משמע שהעיקר הוא שיהיו לו בגדים מיוחדים

האם מותר לאכול גבינה וטונה ביחד?

בגמרא (פסחים ע"ז עמוד א') מבואר שאסור לאכול בשר עם דגים יחד מפני שיש בזה סכנה למחלת הצרעת, ונחלקו הפוסקים (בית יוסף אורח חיים סימן קע"ג ושלחן ערוך יורה דעה סימן כ"ז) האם גם בחלב ודגים יש סכנה או שאין סכנה.

להלכה - האשכנזים מקילים בזה, ונוהגים לאכול חלב עם דגים (דרכי משה או"ח סימן קע"ג אות ד'). והספרדים מחמירים בזה ונמנעים לכתחילה שלא לאכול דגים בחלב או גבינה. זבחי צדק (סימן כ"ז סעיף קטן י"ח) וכן איש חי שנה שנה פרשת בהעלותך אות ט"ו). אבל אם בטעות נתבשלו דגים עם חלב מותר אף לספרדים לאכול. כמו כן כל החשש הוא רק בדגים עם חלב או גבינה, אבל בדגים עם חמאה יש להקל אף לספרדים. הליכות עולם (חלק ז' עמוד כ"ג).

מה מברכים על צנינים - בורא מיני מזונות או המוציא?

ברכתם המוציא משום שקודם כל אופים אותם כלחם ורק אחר כך אופים אותם שוב להקשותם, אבל אם אופים אותם מלכתחילה והופכים אותם

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כה חשוון תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 4:01 תל-אביב: 4:16 חיפה 4:05 מוצאי שבת: ירושלים 5:16 תל-אביב: 5:17 חיפה: 5:15 ר"ת: 5:53

פרשת חיי שרה

כבוד הבריות

לשמור על כבוד הבריות...

סיפר אחד מאנשי החינוך בעיר לייקווד: פעם אירע שבאחד ממוסדות החינוך רצו בהנהלה לפטר ממשרתו מלמד חדש, מדובר היה באדם שכינה בתפקיד במשך שנה אחת. ולהנהלת המוסד היתה ביקורת עליו בכמה נקודות. לפי דעתי, לא היה די בביקורת זו כדי להצדיק לבטל את אותו מלמד בפיטוריו.

ביקשתי להפגש עם מנהל המוסד וניסיתי להשפיע עליו לבטל את ההחלטה... שאל אותי המנהל: "האם אתה היית בוחר בו כמלמד?" השבתי ששאלה זו כרגע לא רלוונטית שכן מדובר עתה לאחר מעשה, לאחר שכבר נבחר לשמש כמלמד, וממילא הנידון עכשיו הוא האם נבדקו ומוצו כל האמצעים שניתן בהם לכוון את המלמד כדי לשמור על כבודו ולא לפטרו. התנצלתי בפני המנהל על התערבותי ועל כך שאני מלמדו כיצד לנהוג...

לאחר מכן ביקשתי להסתייע בהכרעתו של הגאון **רבי אליהו שווי** זצ"ל. נכנסתי אליו והצעתי בפניו את כל פרטי המקרה ובתוך הדברים הזכרתי את התנצלותי בפני המנהל. עצר אותי רבי אליהו בתוכחה: "למה אתה מצטדק? על דבר נכון שאומרים, לא צריך להתנצל!"

בהמשך חזר והביע את דעתו הברורה שאין לפטר אדם ממשרתו, לפני שניסו לתקן את דרכיו. יש לציין שקיבלו שם בהנהלה את דעתו ונהגו על פיה, וגם כיום ממשיך אותו מלמד בתפקידו ובס"ד מצליח מאוד.

הלמות עמלים – ח"א

תגובה של נקיון וטוהר...

ביום מן הימים צעד הגאון **רבי בן ציון פלמן** זצ"ל ברחובה של רמת אלחנן סמוך לאחד הבתים. אחת הנשים תלתה כביסה ולפתע צנח מידיה מכנס רטוב היישר על ראשו של רבי בן ציון. האשה שהבחינה בכך נבהלה ונחרדה מאוד.

היא מיהרה לבקש מאחד הילדים לרוץ ולהחזיר את הבגד ולבקש סליחתו. בנתיים הצליחה לראות את הנהגתו המופלאה של רבי בן ציון: הוא נעצר. לא הרים ראשו לראות מהיכן נחת עליו. הוא הוריד מכובעו את המכנס, החזיקו בידו (ולא זרקו כדי שלא יתלכלך) והמתין כך בעינים מושפלות.

גם כשהילד הגיע אל רבי בן ציון נשאר בעינים מושפלות בקרקע שלא לראות מיהו הילד, ובכך לשמור על כבודו. רבי בן ציון הושיט לו את המכנס הרטוב שנשאר נקי, כך גם עיניו ולבו של רבי בן ציון נשארו נקיים כבדולח בטוהר מדותיו.

עפ"י "ספר ללא שם"

לשמור על כבוד הזולת באשר

הוא!

נלמד מהפסוק: "ותמהר ותער כדה אל השוקת ותרץ עוד אל הבאר לשאוב..." (פרק כד-כ)

וכתב השל"ה הק': ראה והתבונן בחכמת המוסר שהיה לרבקה לנהוג כבוד הבריות, כי מתחילה שתה אליעזר ונשארו מים בכדה, ולא ידעה רבקה מה לעשות: אם תתן המים הנותרים לגמלים, יראה כאילו משוה הבהמה לאדם, להשקותם מכלי אחד. ואם תשפוך המים הנותרים לחוץ, הוא גם כן העדר כבוד להיות יתרת מים נידונים כשופכין. לכן התחכמה לרוץ, ומכא הריצה עשתה כאילו נפל הכד מאליה ונשפך, ואז מלאה אותו מים. ובזה נשאר אליעזר בכבודו. (תוכחת מוסר).

ידועה אמרת המשנה (אבות פ"ד מ"א): "איזהו מכובד? המכבד את הבריות. שנאמר: "כי מכבדי אכבד ובזי יקלר". ופירש הגאון **רבי יצחק אברבנאל** זצ"ל, מיהו האדם ה"מכובד" שיש בתוכו די מכובדות? זהו ש"מכבד את הבריות" – זה שיכול להעניק מכל מה שיש לו, לזולתו. וזה מוכיח עד כמה הוא עצמו מכובד, כמו כלי שלא מוציא מקרבו אלא מה שבתוכו, עץ השדה נותן פריו כפי לחות שורשיו.

הגאון רבי חיים שמואלבין זצ"ל מאריך בשיחותיו (שיחות מוסר – מאמר כח) על מעלת ה"נכבדות" שצריכה להיות באדם שנברא בצלם אלוקים. ואשר מחייבת אותו בהנהגה שונה מהנהגת אדם שאינו מייחס "נכבדות" לעצמו.

לנכבד יש חיוב נוסף מאשר לאדם אחר. לפיכך תוספת המעלה בנכבדות שיש לכהנים, מחייבת אותם באזהרות יתירות ביחס לישראל, כמו שתוספת מעלת הנכבדות בישראל מחייבת יותר ביחס לאומות.

לפ"ז, כך מתפרשת אמרת התנא: איזהו מכובד? כלומר: מיהו האדם שיש לו נכבדות עצמית שמכיר את ערכו הנעלה אשר מחייבו לנהוג בהתאם למעלתו והתשובה: ה"מכבד את הבריות". כלומר: זה שמבין לכבד את כל הבריות [ולא רק את המיוחסים אצלו, אנ"ש וכיו"ב]. מתוך שמכיר בערכם הנעלה כבריותו של הקב"ה שנבראו בצלם אלוקים. רק אדם כזה מסוגל להגיע למעלות הנכבדות העצמית גם בלי שיכבדוהו אחרים!

קוראים יקרים

אנא אפשרו לנו להמשיך ולהגביר את הפצת המידות הטובות בעם ישראל לתרומות: 02-5671812 052-7150925
אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי

עלון השבוע, פרשת חיי שרה הוקדש לעילוי נשמות
ר' שמואל צבי בן ר' חנוך מיכאל הלוי ז"ל
נלב"ע כג' מרחשון תשנ"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

מצוה לגמול חסד עם המתים ולטפל בצרכי קבורתם !

נלמד מהפסוק: "ואקברה מתי מלפני" (פרק כד-ד) ומהפסוק: "לכל באי שער עירו" (שם, י)

וכתב רש"י: שכולן בטלו ממלאכתן ובאו לגמול חסד לשרה. ועל הפסוק להלן: "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" אמרו חז"ל: "הדא הוא דכתיב: 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד': (משלי כא-כא). 'צדקה' - זה אברהם שנאמר 'ושמרו דרך ה' לעשות צדקה'. 'חסד' - שגמל חסד לשרה. (מד"ר בראשית כח-יג)

ולכאורה תמוה: מהו החסד המיוחד שעשה אברהם לשרה, עד כי ראוי הוא לציון מיוחד, וכי קודם לכן לא היו קוברים את מתיהם? אלא צריך לומר שהחסד המיוחד שעשה אברהם הוא בכך שטרח להמציא לשרה קבר הראוי לה - במערת המכפלה. זהו החסד המיוחד שגמל אברהם לשרה וזה שלימד אותנו הפסוק.

ניתן להביא ראיה לכך שכזה חסד - למצוא מקום קבורה הראוי לכבודו של המת אכן נקרא חסד של אמת [ולא רק עצם הקבורה] - מהפסוק בתחלת פרשת ויחי בו ביקש יעקב אבינו מיוסף "ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים" אשר לכאורה תמוה: מדוע נחשבת התעסקות יוסף בקבורת אביו "חסד של אמת" - שאין בו תשלום גמול, והרי וודאי יש לו תשלום גמול ותועלת בכך שנשמר גם כבוד המשפחה של המת היינו כבוד החיים?

אלא מכאן שכוונת יעקב ל"חסד של אמת" לא היתה לעצם הקבורה, שהרי זה אפשר לצאת ידי חובה גם כאשר יקבר במצרים, ובוודאי יהיה בזה גם כבוד החיים וגם כבוד המת, וממילא א"א לקרוא לזה חסד של אמת - שאין בזה תשלום גמול, אלא כל בקשת יעקב לעשות עמו חסד של אמת היתה על מקום הקבורה, שיקברוהו בקבר אבותיו ולא במצרים - אף לא לפי שעה! ולענין זה הוא אכן חסד של אמת שבזה אין תועלת, לאנשים החיים, אלא רק ליעקב שיקבר במקום הראוי לו לפי כבודו ורצונו.

בגמרא (סנהדרין מו:) אומרים חז"ל: רמז למצות קבורה מהפסוק "כי קבור תקברנו..." עיי"ש. וזה מביא אותנו להסתפק מהו הלשון "רמז" האם זה אומר שמצוות קבורה היא מדאורייתא או שהיא מצוה דרבנן.

גם בלשון הרמב"ם נראה לכאורה שסותר דבריו. שכן מצד אחד כתב הרמב"ם (בפי"ב מהל' אבל ה"א): "אבל אם ציוה (הנפטר) שלא יקבר אין שומעין לו, שהקבורה מצוה שנאמר כי קבור תקברנו" ומשמע שזו מצוה דאורייתא וכן כתב שם הרמב"ם שקבורה מצוה מן התורה דאמר רשב"י רמז לקבורה מן התורה מנין ת"ל כי קבור תקברנו וכו'.

ומאידך גיסא, כתב הרמב"ם (בפי"ד מאבל ה"א): "מצות עשה של דבריהם לבקר חולים וכו' ולהענין בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף ולילך לפניו ולספוד ולתפור ולקבור וכו' ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור אעפ"י שכל מצוות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך" וכו' הרי מפורש ברמב"ם שקבורה היא מצוה עשה דרבנן. ולא מהפסוק בתורה "כי קבור תקברנו" כמש"כ לעיל.

בספר "מרגניתא טבא" חילק שעצם הקבורה היא מן התורה כמש"כ "כי קבור תקברנו" וזה אפשר גם ע"י שליח. אך מדרבנן אלו מצוות של חסד שראוי לעשות בגופו ממש ונכלל ב"ואהבת לרעך כמוך". כלשון הרמב"ם וא"ש.

קבורה במקום הראוי...

מספר הגאון **רבי נפתלי קרביץ** שליט"א: מקום קבורתו של ראש ישיבת חברון - הגאון **רבי יחזקאל סרנא** זצ"ל הוא בהר הזיתים, וזאת למרות שרכש בחיים קבר בחלקת הרבנים בהר המנוחות, פשר השינוי אירע בעקבות המעשה המופלא שלפנינו:

שלוש שנים קודם פטירתו של **רבי יחזקאל סרנא** נלקח לבית עולמו הגאון **רבי יחיאל יעקב וינברג** זצ"ל (בעל השרידי אש). הוא נפטר בשוויץ וארונו הועלה לקבורה ארצה. אנשי הממשל ביקשו לקבורו בבית החיים בסנהדריה, אלא שרבי יחזקאל שהיו לו קשרי ידידות והערכה אמיצים עם ה"שרידי אש" לא הסכים לכך וטען שאדם גדול כמוהו בדין שיקבר בחלקת גדולי ישראל בהר המנוחות. ואף הסכים ליעד לשם כך את קברו שרכש לעצמו בהר המנוחות בסמיכות למקום מנוחתו של **הגרא"י פינקל** זצ"ל ראש ישיבת מיר.

שר הדתות דאז ז"ו. הביע את עמדתו התקיפה שיקבר בבית החיים סנהדריה כי זה מקום ראוי, אך רבי יחיאל יעקב השיבו בתוקף ש"את רבי יחזקאל יעקב יקברו בחלקת הרבנים בהר המנוחות".

ממשיך רבי נפתלי ומשחר: ההלוויה יצאה מבית החולים שערי צדק (ושהיה אז ברחוב יפו), כשברקע מתח גדול. איש לא ידע להיכן תובל המיטה... כשהגענו לפינת רחוב שרי ישראל, עמד רבי יחזקאל לפני המיטה בעוז ובגאון והורה לנו, נושאי המיטה, לפנות שמאלה לכיוון גבעת שאול והר המנוחות. עשינו כדבריו והסטנו את נתיב ההלוויה לכיוון הר המנוחות, שם נטמן בעל השרידי אש במקום שכרה לעצמו רבי יחזקאל כשהוא עצמו נטמן בהר הזיתים.

"אני אדאג לכל הנצרך"...

סיפר הגאון **רבי יצחק אריאלי** זצ"ל (בעל "עינים למשפט"): אביו נפטר בפורים שחל בערב שבת. לאחר פטירתו לא ידע את נפשו, כיצד יצליח לסדר ביום עמוס כזה את ההלוויה על כל הכרוך בה, הרי כולם טרודים לקיים את מצוות היום. הוא יצא מבית החולים לרחוב ועמד תוהה, איך להתחיל ולמי לפנות לטפל בקבורת אביו.

בעוד הוא עומד חסר אונים, הזדמן מולו הצדיק **רבי אריה לוי** זצ"ל. ברגישותו הרבה הבחין כי משהו אצל רבי יצחק אינו כשורה. הוא ניגש אליו ושאל מה קרה? סיפר לו רבי יצחק על פטירת אביו, והוסיף כי אינו יודע מה לעשות כעת. אמר לו רבי אריה: "אל דאגה, חזור לביתך ואני כבר אדאג לכל הנצרך".

ואכן, לאחר זמן הכל היה מוכן להלוויה. רבי אריה דאג לסדר את הדברים עם ה"חברא קדישא". טיפל בחלקת הקבר. דאג לפרסם ולהודיע לציבור. זירז אנשים להגיע ללוויה. בהלוויה נאספו אנשים רבים לחלוק כבוד לנפטר, וגם רבי אריה נשא לפני המיטה כמה מילות פרידה.

סיים רבי יצחק ואמר כי באותו זמן התפעל מאוד מזריזותו של רבי אריה אשר ביום כל כך עמוס, כבר סיים את כל מצוות היום השכם בבוקר, ויכול היה לטפל בנחת ובסבלנות בעניני ההלוויה והקבורה.

דרך אבות

חסד של אמת לחיים ולמתים...

סיפר הגרב"ש **שניאורסון** זצ"ל (ראש ישיבת טשיבין): בשנה הראשונה לכניסת הגאון **רבי אברהם גנחובסקי** זצ"ל לשמש כר"מ בישיבתנו, שחתי לפניו על אחד ממידועי שהיה רב קהילה בחו"ל ועלה עם רעייתו לגור בישראל ואחרי שרעייתו נפטרה, קשה עליו הבדידות ואיני יודע איך לסייע לו, שצריך זהירות יתירה שלא יחוש שעושים לו טובה.

רבי אברהם לא אמר מאומה. אך נודע לי שתיכף ומיד הלך לביתו של אותו רב ואמר לו כי מכיון ששמע עליו שהיה רב בחו"ל על כן מעוניין מאוד לקבוע אותו זמן ללמוד ממנו דרכי לימוד והנהגה... [ולא העלה אותו זקן על דעתו שכל כוונת רבי אברהם להיטיב עמו] ואכן הסכים הלה "לעשות טובה" לרבי אברהם ולתרום מזמנו היקר... וכך נמשך הלימוד ההדדי תקופה ארוכה.

לאחר זמן חלה אותו גלמוד ונתאשפז בבית החולים. נסעו רבי אברהם עם ראש הישיבה לבקר. בהגיעם אמר אותו רב גלמוד לרבי אברהם שהיות ולא ידע אדם את עיתו והיות והוא (הגלמוד) התחסד עם רבי אברהם בכך שהסכים בטובו לקבוע איתו משך זמן ללימוד בצוותא, על כן הוא מבקש שאחרי פטירתו ילמד רבי אברהם משניות עבור עילוי נשמתו... כמובן רבי אברהם הסכים לבקשתו בחפץ לב...

אגן הסהר

מצוה לבכות על אדם כשר שמת, ולהספידו כראוי! נלמד מהפסוק: "ויבא אברהם לספוד ולבכותה" (פרק כג-ב)

וכתב רבי אלעזר אזכרי זצ"ל (בספר חרדים פ"ד): מצוה לספוד על אדם כשר שמת שנאמר "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה". וזה בכלל גמילות חסדים. ואמרו המתעצל בהספדו על אדם כשר ראוי לקבורו בחייו. והביאו ראיה מן המקרא, והרעב שהיה בימי דוד שלוש שנים, שהיה לסיבת עוון שלא הספידו לשאול כהלכה. וכן מצוה לבכות על אדם כשר, כמו שנאמר: "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'". וכתוב "ויבוא אברהם לספוד לשרה ולבכותה".

בתועלתיות הרלב"ג כתב ללמוד מפרשתינו "שראוי לאדם לספוד ולבכות על קרוביו... כי בזה תועלת להראות אהבת אדם לקרוביו, באיזה אופן היא, עד שהוא ראוי שיהיה דואג עליהם בהיפקדם כאילו נאכל חצי בשרו וכו' ולזה תמצא שאברהם ספד לשרה ובכה עליה.

יש לדון, היאך יהיה הדין אם ציוה המת שלא יספידוהו. האם יש לחוש לבקשתו שהרי מצוה לקיים דברי המת? לכאורה זה תלוי במה שנסתפקו חז"ל בגמרא (סנהדרין מו:) האם ההספד הוא משום כבוד החיים [של קרובי המת] או משום כבוד המת? אם ההספד הוא משום כבוד המת שומעין לו שכן מחל על כבודו. אבל אם הוא משום כבוד החיים אין שומעין לו.

מענה יש לדון, היאך יהיה אם גדול הדור מצוה שלא יספידוהו לאחר הסתלקותו? האם שייך גם אצלו שיוכל למחול על כבודו או לא, שהרי כבודו הוא בעצם כבודה של תורה. ואם כי על כבודו האישי יוכל למחול אבל לא על כבוד התורה שבו.

בפתחי תשובה [יו"ד שמד-סק"א] הביא בשם שו"ת בית יעקב (ס"ו פג) שאפשר להספידו [מהסברא שהזכרנו לעיל] והובא בשו"ת תשובה מאהבה (ח"א ס"ו קעד) על רבו ה"נודע ביהודה" שהספידו את ה"פני יהושע" אף שציוה שלא להספידו, כי סבר שאין שומעין בזה לרשכבה"ג, והוכיח כן מרבי עקיבא בגמרא (סנהדרין סח.) עיי"ש. [וכן ראינו בזמננו שהתיר הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א להספיד בפני רבבות אלפי עם ישראל את הגראי"ל שטיינמן זצ"ל אף שכתב בצוואתו שלא להספידו].

מספד קורע כל לב...

ביום כט בשבט תרפ"ה נפטר הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין זצ"ל שכיהן בין השאר כראש בית היתומים שנסד בידי אביו המהר"ל דיסקין זצ"ל. בהלוויה השתתף קהל עצום. גם הילדים חניכי בית היתומים דיסקין עמדו בשורה עם הקהל שהצטופף לאורך רחוב יפו.

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שנתבקש להספיד, פתח בדברי הגמרא (מו"ק כה:): "קצף על עולמו וחמס ממנו נפשות ושמה בהם ככלה חדשה, רוכב ערבות שש ושמה בבוא אליו נפש נקי וצדיק". הקב"ה שש ושמה בבוא אליו נקי וצדיק כרבי יצחק ירוחם וכאן החל לתאר את מעלותיו ואת שמחתו של הקב"ה.

הוסיף רבי איסר זלמן: "אבל שמחתו של הקב"ה אינה שלימה בראותו את היתומים שהשאיר אחריו... הביט רבי איסר זלמן על שורת היתומים מבית היתומים דיסקין ואמר: "לא. אין הכוונה רק ליתומים הללו. הכוונה היא לכל בני דורינו היתומים. רבי יצחק ירוחם הסתלק מאתנו השאיר אחריו דור יתום..." וגעו כל הקהל בבכיה למשמע דבריו.

בדרך עץ החיים

"גם להספד יש הלכות..."

פעם לאחר הספד שנשא הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, ניגש אליו מאן דהו וסיפר לו איזה מעשה מתולדות חייו של הנספד.

הבין רבי יחזקאל שהלה מתכוון לשאול, למה לא הזכיר דבר זה בהספד. והשיבו: "ידעתי גם ידעתי, אבל כפי הנראה, לא למד מר הלכות הספד. אין לך דבר שאין לו הלכות, וההספד בכלל. ובהלכות הספד יש, שצריך לדעת גם מה שלא לומר..."

פניני רבינו יחזקאל

ניחום אבלים

מצוה לנחם את האבל ולהפיג צערו בדברי נחמה ועידוד!

נלמד מהפסוק: "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלוקים את יצחק בנו" (פרק כה-יא)

ואמרו חז"ל: ויברך אלוקים את יצחק - מכאן שהקב"ה ניחם אבלים, אף אתה נחם אבלים. ופירש רש"י: ויברך - ניחמו על אביו וברכו ברכת אבלים" (סוטה יד).

הגרא"א דסלר זצ"ל ביאר את הנוסח המקובל שאומרים לפני האבל: "המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים", כי באמת אין בטבע האדם להתנחם, וגם כשירבו לפניו דברי תנחומין לא יועיל כלל. אלא מתנה היא ממנו יתברך שהוא בעצמו הולך ומנחם האבלים. הוא עושה נס לכל אבל ואבל אשר שם בו סממני רפואה אלו שהם התנחומין, ובהם מרפא אותו מן סבל האבילות.

סח הגר"מ שטרנבוך שליט"א על הגר"א מוילנא זצ"ל שהיתה לו בת צדקנית ונפטרה באופן פתאומי בגיל צעיר סמוך לחופתה, והגר"א קיבל עליה את הדין באהבה וקרא עליה את הפסוק (משלי יג-כג) "יש נספה בלא משפט" וביאר שלפעמים לא מגיע לאדם עונש מות לפי עוונותיו ומ"מ הקב"ה לוקח צעירים מן העולם כדי להזכיר לנו יום המות, ועי"ז בכל עת יהיו בגדינו לבנים ונזכור שעל הכל יביא אלוקים למשפט. ולאחר זמן נתגלתה אמו של הגר"א בחלומה ואמרה לו שאילו היה יודע את גודל השכר שיקבל עבור מה שקיבל את הדין בשמחה היה רוקד משמחה יותר מהשמחה שהיה שמח בחופתה...

בספר "חוט שני" הובא: כשנפטרה בתו הגדולה של הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל (הרבנית רזנברג ע"ה) קבלו ההורים את הדין באהבה וכשקמה הרבנית מה'שבעה' אמרה: "אינני מבינה את החילונים שאינם מאמינים בהשגחת השי"ת, איך הם מחזיקים מעמד כשבאה עליהם צרה. אצלנו הכל פשוט וברור. אנחנו יודעים שהעולם לא שלנו. הילדים שה' נותן לנו זו זכות לנו לגדלם ולחנכם, והם ילדים של ה' והשם מנהיג את העולם ואנו סומכים עליו שעושה רק טוב. אך אלה במה הם מחזיקים ותופסים כשמגיע להם צער כזה!"

ומספרים על הרבנית קרליץ ע"ה אמו של רבי ניסים, שעברה פעם ברחוב וראתה מודעת אבל שהיה כתוב בה בתוך הדברים "יגון קודר" ואמרה כי "יהודי אף פעם אינו נמצא במצב של יגון קודר. יהודי חי באמונה פשוטה שהכל לטובה".

"לבוא כל יום לנחם..."

כשלושה חודשים קודם פטירתו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, הלכה לעולמה אשה ערירית מחו"ל ולא היה מי שיאמר אחריה קדיש מלבד אחי יחיד שגר בירושלים. אך זקן מופלג היה ובראותו רופפת שעקב כך חששו להודיעו מפטירת אחותו.

באו להתיעץ על כך עם הרב צדקה, ואמר להם, כי יש חיוב להודיעו מיד כדי שיאמר קדיש וזה חשוב לנשמה, וכדי לחזקו ולעודדו לעשות כן הבטיח להם כי הוא עצמו יבוא כל יום אליו לברכו בברכת תנחומין. עשו הבנים כדבריו ואף שטען שקשה לו אך כשסיפרו לו על הבטחת הרב צדקה, קיבל עליו את הדין.

ואכן התאמץ הרב צדקה בשארית כוחותיו לקיים הבטחתו, ולמרות חולשתו הרבה הלך בכל יום מה'שבעה', לבית האבל כדי לנחמו.

וזאת ליהודה

להפיג מעט מצעריו של האב...

סיפר הגרש"ש לוי זצ"ל: בשכונתנו נפטרה ילדה ממשפחה ידועה. האב היה שבור עד מאוד ולא הצליח לקבל תנחומין על סילוקה של בתו בשיא פריחתה. עליתי לבית גיסי **הגר"ש אלישיב** זצ"ל וסיפרתי לו על כאבו הנורא של האב שממאן להתנחם והתחננתי בפניו שיבוא לנחמו שמא בזה ינוחם (וזאת אף שהרב אלישיב כבר לא הלך אף לשמחות של בני משפחה הקרובים ולמה שיבוא לנחם למי שאינו מכיר כלל).

הפטיר הרב אלישיב, שאם אכן כך שבהגעתי יפיג מעט מצעריו של האב, יעשה כן. הוא מיד יצא לניחום האבלים. האב בראותו את הרב אלישיב, נדהם ולא האמין למראה עיניו. הוא נותר שם דקות ארוכות, וכשקם בירך בחום ברכת תנחומין ויצא מהבית. ואכן למחרת שמעתי מבני המשפחה, עד כמה ביקורו המפתיע של הרב אלישיב הצליח להפיג את צערו הנורא של האב השכול.

דרך אבות

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

עת לחשות / הרב אפרים מאיר טוֹדֶר

קצת מודעות ניתן להגיע למסקנה שניתן להמתין איתם עד אחר התפילה. ההערייג' לא יברח, הטעם הטוב מה'ממקומד' לא יפוג, הפלוני ישאר באותו המקום, והמזגן לא יידלק בשבת...

וכשאין ברירה והנך רואה צורך לומר שבקידוש יהיה גם קישק"ע וגם גאלל"ע (שומן רגל קרוש, שירקוד אחר כבוד על הצלחת) עשה טובה עם כולם (ובפרט עם עצמך) וצא החוצה, תרקיד את הגאלל"ע, תנגב את הפה ותחזור בפנים. ומי שבאמת קשה לו לעת עתה מלשמור פתחי פיו בבית הכנסת בעת התפילה, מוטב שישאר בביתו, יתפלל שם, ולא יחטא ויחטיא את הרבים (כחוראת בעל הבאר משה, והג"ר ניסים קרליץ זצ"ל).

* * *

ואם ישאל השואל: האם נושא זה קשור ל"בין אדם לחברו"? בוודאי! ומכמה היבטים:

הסיפור שהובא לעיל מלמד אותנו כיצד צמחה הצלה וישועה לזולת, מכח הקבלה שלא לדבר בשעת התפילה - ומסתבר שעל הדרך התהוו עוד ישועות ונחמות לכלל ולפרט:

רבי יהונתן אייבשיץ כתב שהדיבור בבית הכנסת מפריח ענן המונע את התפילות - גם של אלו שלא דיברו - מלעלות למעלה. היש לך מזיק יותר גדול מזה? אנשים מגיעים בזמן, משקיעים הרבה מאמץ בכוונה בתפילה, והנה בא לו מזיק, ומשחית ומחבל את התפילות של כולם!

חובה לדעת שזלזול במקום קדוש עלול לגרום חס ושלום לגזרות רעות על הציבור! (ולא נאריך פה אודות גזרות ת"ח ות"ט אודותיהן גילו **לבעל התניי"ט** זי"ע מן השמים שהן נגרמו מחמת זלזול בקדושת בתי הכנסת ודיבור בשעת התפילה)

* * *

אחר הדברים האלה מבקש שולח הסיפור ומבקש לרתום את כולנו ליזמה לשיפור המצב, וכך הוא כותב:

בקשתי לעורך העלון הנכבד "איש לרעהו" העומד על המשמר בענייני בין אדם לחבירו, והמנהל **הרב נפתלי וינברג** שליט"א נא לפרסם מכתב זה ונזכה כולנו לשמור את פינו מכל רע, ובפרט בבית הכנסת.

כאשר התחלנו להחתים אנשים, היו שטענו: "בין כה-וכה אנחנו לא מדברים - אז מה הצורך לחתום?" אמנם גם להם עדיף לחתום הן כדי להיות חלק מהציבור, והן מחמת שכלל שרשימת החותמים גודלת - כך יש יותר רצון ומוטיבציה לאחרים להצטרף.

אחד מאלה, שבלאו הכי לא מדברים ובכל זאת חתם, ניגש אלי כעבור כמה ימים וסיפר: אף פעם אין לי נסיון לדבר בעת התפילה, אך ביום שחתמתי ניגש אלי אדם לדבר, אך ברוך השם עמדתי בניסיון. אדם נוסף אמר לי שכאשר חתם, לא שם לב שזה כולל שבתות. ואכן היה לו קשה בשבת, אך עמד בזה. והוא מאוד שמח בהצלחתו. האם ניתן לתאר זכות גדולה שכזו!

הרוצה להצטרף לרשימה שלנו - בינתיים יש לנו מעל 350 חתימות - נא ישלח את הנוסח הבא: "הריני מקבל על עצמי בלי נדר לא לדבר בעת התפילה בבית הכנסת (מתחילתו עד אחר קדיש האחרון) למשך 30 יום, לרפואת החולים בשכונתנו, וכן כל חולי ישראל ולהביא ישועות לכלל ולפרט."

נא לצרף שם ותאריך ולשלוח למייל: a025402242@gmail.com או לפקס: 025402242 בלי-נדר נשתדל לשלוח קוויטל לציון בעל התוס' יו"ט זי"ע שעמד על המשמר בנושא זה.

ברצוני לשתף אתכם בסיפור מדהים שאירע בשכונתנו סנהדריה פאג"י - רמת אשכול. דייר מהבנין והכניסה שלי חלה במחלה עם גידול ממאיר בראש לא עלינו. עבר טיפולים התייסר ביסורים וכו'.

ויהי היום, כשהוא עדיין באמצע טיפוליו, אירעה לו תאונת דרכים במהלך נסיעה במונית. הוא שבר עצמות, חיכה שבועות לניתוח, ועוד ניתוח (לא היה ניתן לשים גבס). כאשר סיימו לטפל בתוצאות התאונה, חזרו הרופאים לבדוק את קצב התקדמות המחלה הקודמת, הממאירה.

והנה, לתדהמתם, גילו שהגידול נעלם. כן שמעתם נכון. נעלם! נעלם! הרופאים נשארו פעורי פה, אין להם קצה חוט להסביר. אך לידדנו שכנינו היקר, ר' יאיר בן שרה היה הסבר. חד וחלק. ידידו אספו בשבילו 150 קבולות מאנשים שקיבלו על עצמם לא לדבר בשעת התפילה. (לאחר זמן שמעתי מהמארגנים שיש להם כבר 450 קבולות. כן ירבו).

כעבור זמן התקיימה בשכונת פאג"י סנהדריה, עצרת התעוררות עקב טרגדיות משונות. באותו מעמד הזכיר רב השכונה, **הג"ר חיים יוסף בלויא** שליט"א, את הסיפור, ועורר את הציבור לקבל על עצמם בל"ג שלא לדבר בבית הכנסת בשעת התפילה למשך 30 יום (וכל המוסיף מוסיפים לו). במקביל ארגנו אברכים מהשכונה טופסי החתמה.

* * *

לא לחינם כתב **בשולחן ערוך** שגוערים במדבר בחזרת הש"ץ. הרי לבייש יהודי הוא דבר חמור ונורא. לעולם ישליך אדם את עצמו לתוך כבשן האש ואל ילביץ פני חבירו ברבים. והנה כאן, בשולחן ערוך, מפת החיים של כולנו, הוא כתב שחור על לבן בענין המדבר בחזרת הש"ץ, "נקרא חוטא, וגדול עונו מנשוא, וגוערים בו" (או"ח סי' קכ"ד).

כמוכן מאליי, שגם כאן יש לקיים את ההלכה של "וגוערין בו", במשולב עם הלכות תוכחה ובין אדם לחבירו - ולא כהתפרצות רגשית סתם - ועדיין לשון השו"ע נפלא למתבונן!

ובמשנה ברורה (ס"ק כ"ז) הביא **מהאליה רבה** בשם **הכל בו**, "אוי להאנשים שמשכיחים בעת התפילה, כי ראינו כמה בתי כנסת נחרבו בשביל עון זה" (ואח"כ עושים מגבית להגדלת הבית כנסת. בשביל מה? בשביל להגדיל ולהעצים את החורבן? מי פתי ירצה לתרום אפ"י שקל להרחבת בית מדרש שמדברים בו בשעת התפילה?)

לא תמיד זה קל, אך מוטל עלינו לעשות מאמץ בכיוון שלא לדבר כלל בשעת התפילה בבית הכנסת ובבית המדרש. אם נתבונן לעומק, הקבלה לא קשה כל כך ליישום, שהרי אם אדם מרגיש צורך חזק לדבר, יש לו אופציה לצאת מחוץ לבית הכנסת, לדבר מה שצריך, ולחזור פנימה ולהמשיך לייצר שתיקה.

* * *

כאשר מתייחסים לשיחה בבית כנסת, כל אחד מבין שאין הכוונה למי ששכח 'יעלה-ויבוא' והוא מסתפק מה הדין... כי אם לשיחה בטילה.

ובאמת, כאשר תעקוב אחר השיחות של אנשים בבית הכנסת, תגלה שאין לך שיחה "בטלה" יותר מזה. מה כבר יש להם לספר? גורניש"ט, כלום, נאדה. סך הדיבורים כולל, "יש הערייג' בקידוש, כדאי להישאר". "האיך מצא חן בעיניך ה'ממקומד' של ההוא שניגש לעמוד? משהו, לא? - זה היה קאו"פ-שטימ"ע (קול תוך גולגלתי)".

"למה פלוני לא הגיע לבית כנסת? מה איתו? הוא בבית? הוא נסע לבית חולים?" "חס פה, מה זה, אין כאן מזגן? ומה נעשה, אי אפשר להדליק בשבת?" ועוד כהנה וכהנה מילי דחכמתא, שעם

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים נפלאים פרשת חיי שרה

"וה' ברך את אברהם בכל" (כד, א)

מובא בגמרא (ב"ב טז) בת הייתה לו ובכל שמה, ויש להסביר על פי מה שמובא בהלכה שאם גם האב וגם הבן צריכים לישא אשה, אז האב חייב קודם לישא לעצמו אשה ואח"כ להשיא את בנו, ואם האב כבר קיים מצוות פרו ורבו אז בנו קודם, והנה לפי שיטת בית הלל מקיים המצווה רק אם יש לו בן ובת, ולכן אמר כאן הכתוב וה' ברך את אברהם בכל, דהיינו שהייתה לו בת וא"כ יש לו בן יצחק ובת בכל, וקיים כבר מצוות פרו ורבו, ולכן יצחק קודם, לכן שלח את אליעזר שילך למצוא שידוך ליצחק, ואח"כ אברהם גם כן נשא אשה את קטורה. (כליל תפארת)

"טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת" (כד, טו)

בפרשתינו נאמר במפגש של אליעזר עם רבקה בבאר המים 'ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת אשר י... לדה לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי אברהם וכדה על שכמה', ומדייק רבינו האור החיים הקדוש מלשון הפסוק, שמהשמים סיבבו שרבקה תצא בדיוק באותו רגע שאליעזר הגיע, ולא רגע קודם ולא רגע אחר כך, כדי שלא יפגוש באשה אחרת.

ולכן נאמר 'רבקה יוצאת' ולא 'רבקה יצאה' - כי היציאה לא היתה מרצונה, אלא מן השמים סיבבו וגרמו לה לצאת דוקא באותה שניה.

וזה לשון קודשו: 'לצד תפילת אליעזר עשה ה' שתצא באותו רגע, לא קודם ולא אחרי כדי שלא יכשל באשה אחרת'. נמצאנו למדים: כל תהליך של שידוך יהיה בדיוק בזמן, ואינו מתעכב.

"וירץ העבד לקראתה" (כד, יז)

לפי שראה שעלו המים לקראתה (רש"י) וביאר הרמב"ן דדייק כן מהא דאחר כך כתיב "ותשאב לכל גמליו", ומקודם לא נאמר לשון שאיבה אלא כתיב "ותמלא כדה ותעל", והיינו מחמת דהמים עלו לקראתה ולא הוצרכה לשאוב. ויש להבין דהא גופא קשיא מפני מה עלו המים לקראתה בפעם השניה. ובספר "קדושת לוי" תירץ: נראה שבפעם הראשונה דבדעתה היה לשאוב המים לצרכה, לכן עלו המים לקראתה שלא תטריח עצמה, אבל בפעם השניה שכוונת היתה לגמול חסד להשקות גמלי אליעזר, אז לא עלו המים לקראתה. כי כשהאדם עושה מצוה חשוב יותר אצל הקב"ה שיעשה האדם הפעולה, ולא שהמצוה תהא נעשית ע"י נס, כי מכל השתדלות קלה במצוה יש לו ית"ש נחת מרובה, ולכן לא נעשה לה גם בשאיבה השניה. (להתעדן באהבתך)

**"עד אם דברתי דברי
ויאמר דבר ויאמר עבד
אברהם אנוכי"
(כד, לג)**

"שני חיי שרה" (כג, א)

רבנו האור החיים הקדוש מגלה לנו, שאדם צדיק שנגזר עליו לחיות מספר שנים, ונפטר קודם הזמן שנקצב לו, בקיצור ימים ושנים, הקדוש ברוך הוא, אינו מקפח את שכרו, ומחיה לו את השנים שהיה אמור לחיות, כלומר, ה' משלם לו שכר, גם על השנים שהיה יכול לחיות עוד, ולעשות בהם מצוות ומעשים טובים, שהיות שהוא נפטר שלא מחמת עוונותיו, הוא לא צריך להפסיד את שכר המצוות שיכל לעשות. לפיכך, גם שרה אמנו שנפטרה שלא בזמנה מחמת מעשה העקידה, נחשב לה גם אותם שנים שלא המשיכה לחיות, כאילו היא חייתה אותם, וזה כאילו חלק מחייה.

וזהו כוונת הפסוק 'ויהיו חיי שרה מאה שנה... שני חיי שרה', ולכאורה המילים 'שני חיי שרה' מיותרים, אלא בא ללמדנו, שנחשב לה לשרה אמנו, כאילו המשיכה לחיות גם את השנים שלא חייתה, ומקבלת שכר על כל השנים האלו, כי זה נחשב 'שני חיי שרה'.

"ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה ויקם אברהם מעל פני מתו" (כג ב-ג)

הנה מהכתובים נראה שאברהם בא להספידה ולבסוף לא הספידה אלא קם ודיבר אל בני חת, וצ"ב, מדוע חזר בו ולא הספידה, ועוד, דאיתא במדרש (רבה נח ו) 'מלמד שהיה רואה מלאך המוות מתריס כנגדו' - היכן נרמז ענין זה בפסוק. ומבאר ה'תפארת שלמה' וז"ל (בשינוי קצת), והעניין הוא ע"ד הכתוב (שמות ג, ו) 'ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלוקים', כי הנה כלל גדול במעלות הצדיקים המתהלכים לפני אלוקים בתמים, אף אם חלילה באה עליהם מידת הדין לאיזה יחיד או רבים ח"ו, לא יתנו לבם להתבונן מהות הצרה ההיא רח"ל, ולא יפול לבבם להקשות מדוע עשה ה' ככה לארץ הזאת, כי לבם נכון ובטוח בה' כי 'צדיק וישר הוא א-ל אמונה ואין עוול' (דברים לב, ד), ונהפוך הוא 'כי מפי עליון לא יצאו הרעות' (איכה ג, לח), רק כל מעשיו יתברך מכוונים לטובה. ולכן כאשר ראה משה רבינו את מראה הסנה - המורה על הגלות לא רצה להתבונן מה זה ועל מה זה, לכן 'ויסתר משה פניו כי ירא מהביט' ולהסתכל אל בחינת הדין המכונה אלוקים, פן יקשה בעיניו על כי כך מתנהג עמהם ה'.

כיו"ב אתה אומר באברהם אבינו, כי כשבא לספוד לשרה ראה מלאך המוות מתריס כנגדו, ר"ל כשהתחיל להתבונן על מיתת שרה הצדקת הראשונה שבעולם, שהיא הייתה אם כל בני ישראל, ורוח הקודש מדברת מתוך גרונה, ועתה פתאום מתה עליו אחרי מעלת העקידה שזכתה לבן צדיק כזה ולא הועיל לה

כלום, כל זה היה היצר הרע מכניס בלבו של אברהם אבינו, בעבור יקשה על אלוקיו, לכן מיד ויקם אברהם ולא הספידה. (באר הפרשה)

לעיי"נ

**הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן**

ליקוטים נפלאים פרשת חיי שרה

"היום יצאתי והיום באתי - מכאן שקפצה לו הדרך" (מדרש).
מנין למד זאת המדרש, ואיזו תועלת יש בידיעה על הדרך
שקפצה לאליעזר?

תירוץ נפלא עד למאוד מובא בשמו של הגאון רבי מנחם מן
אשכנזי, בנו של בעל "ידי משה" על מדרש רבה: ידוע שעקידת
יצחק הייתה ביום הכיפורים, שהוא בעשירי לחודש תשרי. מכיוון
שידענו כבר שהדרך מביתו של אברהם עד הר המוריה נמשכה
שלושה ימים, נמצא שחזר לביתו לאחר העקידה ב"ג תשרי. אז
נתבשר שמתה שרה, ובאותו היום נגלתה השכינה ליצחק ואמרה
לו שהיום נולדה בת זוגו רבקה. במסכת סופרים מצינו שרבקה
הייתה בת שלוש שנים ושלושה ימים כשבא אליעזר. חשבון
פשוט יגלה שאותו היום היה יום ראשון של חג הסוכות. איך, אם
כן, יכול היה אליעזר לומר שהיום יצא מביתו, אין זאת אלא על
פי דברי הגמרא בעירובין (מה:): הרי שאין תחומין למעלה
מעשרה" ומסקנת הגמרא היא שיתכן הדבר על ידי קפיצת
הדרך. וזה מה שיישב המדרש - על ידי קפיצת הדרך יכול היה
אליעזר לעשות את הדרך אף שהיה זה יום-טוב.
(כמוצא של רב)

"ואבוא היום" (כד, מב)

"היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ" (רש"י).
לשם מה נעשה לאליעזר נס שקפצה לו הדרך? אלא כל זמן
שרבקה לא הייתה ראויה להינשא הייתה בבית הלבן, אך
כשמלאו לה שלוש שנים ויום אחד ונעשתה ראויה להינשא
ליצחק, בו ביום שלח אברהם את אליעזר לבית לבן כדי להוציא
את השושנה מבין החוחים, וכדי שלא תשהה שם אפילו יום אחד
מיותר. לכן נעשה לו נס וקפצה לו הדרך.

"ויקראו לרבקה ויאמרו אליה, התלכי עם

האיש הזה ותאמר אלך" (כד, נח)

בתשובותיו, מקשה הגאון בעל "נודע ביהודה": איך אפשר
לקדש אשה על ידי שליח, הרי השליח הוא 'תופס לבעל חוב
במקום שחב לאחרים', שהרי אשה זו היתה מותרת לכל העולם,
ועתה נאסרת להם?

ותירץ ה"נודע ביהודה", שמכיוון שהשליח היה יכול לקדשה
לעצמו, אם כן יכול לקדשה גם לאדם אחר, משום 'מיגו דזכי
לנפשיה זכי נמי לחבריה'.

לאור זאת, ביאר הגאון המופלא רבי יעקב לוי זצ"ל באופן נפלא
את הפסוק שלפנינו: "ויאמר אליה התלכי עם האיש הזה" -
כלומר: האם את מסכימה להתקדש לאליעזר?
אמנם, לאחר שרבקה הסכימה להתקדש לאליעזר השליח, יכול
היה אליעזר לקדשה ליצחק המשלח, שהרי 'מיגו דזכי לנפשיה -
זכי נמי לחבריה'... ודברי פי חכם חן! (זכר יעקב)

אצל אליעזר מצאנו כשהגיע לביתו של לבן ויאמר לא אוכל עד
אם דיברתי דברי, ויאמר דבר", ויאמר עבד אברהם אנוכי" וגו'...
נשאלת השאלה, מתחילה כתוב "דברתי דברי" שהוא לשון של
דיבורים קשים כגידין, ותיכף אח"כ כתוב "ויאמר", כלומר אמירה
רכה. מה קרה? מה התהפך בין רגע מדיבורים קשים כגידין, עד
כדי אמירה רכה?

ביאר כ"ק האדמו"ר מספינקא שליט"א, הרי פסוקים אלו נאמרו
בשעה שאליעזר גילה שהכניסו לו רעל קטלני בתוך האוכל,
כמובן ברגע הראשון הוא נתקף בנחשולי זעם מוצדק על לבן
הנבל שזמם בדם קר לרצחו נפש על לא עוול בכפו...

כמובן שבאותו רגע עלה בדעתו של אליעזר שברגע שרק יתנו
לו לפתוח את הפה, הוא לא יסאר חייב ללבן הרשע, הוא יטיח
בו את האמת בדיבורים קשים כגידין שיסלקו סופית מלבן
הכסיל את הרצון לחזור על טעות כזו פעם נוספת... דיבורים
כאלו שיקח ללבן הרבה מאוד זמן להתאושש מהם, בעצם הוא
רצה להטיח בלבן בדיוק את מה שאנו היינו מטיחים בו ברגע כזה
של כעס בלתי נשלט על מי שתכנן לגדוע את פתיל חיינו עבור
בצע כסף...

אלא שאליעזר הרי לא גדל בין העצים, הוא גדל אצל אברהם
אבינו, והרי אצל אברהם אבינו ע"ה, כל דבר היה סיבה להתקשר
בקשר יותר אמיץ לבורא עולם, אין חבר שרוצה להרוג, אין נבל
שרוצה לרצוח, יש רק בורא עולם שעומד ומחכה לנו ומסמן לנו
בכל מיני איתותים דרך כל מיני אנשים...

בבית של אברהם אבינו לא היתה שפה של צעקות, לא היה נוסח
של דברים קשים כגידין...

ולכן ברגע שהתחיל אליעזר לומר "עבד אברהם אנוכי", אופס...
פתאום התפוגג כל הכעס... כל הרוח יצא מהבלון... זה לא לבן...
זה הרבונו של עולם...

עבד אברהם לא משחרר קיטור על ראשו של הסיבה
המזדמנת... עבד של אברהם אבינו מפנים את מה שהשם רצה
ממנו באותו רגע להפנים... הוא רואה את מי שעומד מאחורי
הסיבה... ובכלל, זה לא הוא, זה אתה!!!

ואם כן, אין טעם לצעוק, אין טעם להשפיל, אין הגיון לשחרר
קיטור...

"ויאמר... עבד אברהם אנוכי"...

זה מרגיז, זה מדגדג... השכן מלמעלה בנה בלי רשות... ועוד
ועוד... בא לנו "לעשות לו כל מה שעולה לנו בראש באותם
רגעים מבלי לחשוב פעמיים"...

אבל אז, מכה בנו ההכרה, וכי כלום כך למדנו?!... האם זה השכן
הגורם? האם זה החבר? הרי זה בורא כל העולמים שמדבר איתנו
עכשיו...

ובאותו רגע... מילים קשות כגידין מתהפכות לאמירה רכה...

"ואבוא היום אל העין" (כד, מב)

א לט שבת

סיפורים נפלאים

פרשת חיי שרה

"ויבא אברהם לספד לשרה" (כג, ב)

בספר 'מטה יהודה' פרש בדרך צחות, שלפעמים נוהגים להספיד אנשים בביטויים מפליגים שלא שייכים אל הנפטר כלל וכלל. עד כדי כך, שאדם שהגיע להלווית חברו שהוא מכיר, מוצא את עצמו תוהה האם לא טעה והגיע ללוויה של מישהו אחר, או שמא חברו היה צדיק נסתר...

אבל כאשר הספיד אברהם אבינו את שרה, כמה שהספיד וכל מה שאמר, עדין כולם ידעו שזו שרה. לא היו שם שבחים מוגזמים. וזהו "ויבא אברהם לספד לשרה".

מעשה ביהודי שנפטר והלוויתו התקיימה ביום שאסור בהספד, ואכן למרות שהיה ת"ח חשוב הורה הרב שטיינמן ז"ל שלא לומר אף דברי הספד ולא להקל בעניין זה.

לאחר מכן ביום השלושים, בזמן הקמת המצבה, בקשונא שאספיד. נכנסתי לרב ושאלתיו מה כדאי שאומר.

אמר לי כך: אנשים חושבים 'מספידים'... אומרים... ובאמת אדם יושב בזמן הזה בדין קשה מאד. באים אנשים בהספד ואומרים עליו שהיה צדיק נשגב, כל מעשיו לשם שמים וכו', ושם בשמים שומעים זאת וצוחקים עליו. אם היה יכול אותו נפטר, היה מתחנן ואומר: תפסיקו עם זה. והוסיף ואמר: הלואי ואחוז אחד של מעשי האדם יהיה באמת לשם שמים!

שאלתי אותו: וכי השו"ע לא ידע סברא זו? ובכל זאת מובא שיש להספיד?

ענה לי: אז היו אנשי אמת, אומרים רק מה שאמת, וגם הנפטרים אותם הספידו היו אנשי אמת, לכן לא היתה בעיה. והוסיף דוגמא, על אדם שהיה אוסף תרומות למוסדות בחו"ל, וכשנפטר אמרו עליו שכל כלו היה מסירות נפש לתורה. ואילו אני יודע, אמר הרב, שהיו לו בעיות בבית והוא חיפש איך לברוח...

הוא אשר אמרנו: צריכים מאד להזהר בדברי הספד על נפטר, שיהיו דברי אמת. (לאור הנר)

"וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרן ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר" (כג, טז)

מעשה ברבי אפרים זלמן מרגלית מברודי שהלך אצל אחד מגדולי המלכות להשתדל בדבר המתקת דין גזירה רעה שנגזרה על היהודים שלא כדין, עם ששר זה ידוע ומפורסם היה כ"לקחן" שידו פשוטה לקבל מתנת יד, קשה היה לו לרבי אפרים זלמן שהיה נקי כפים ובר לבב, להציע לשר שוחד ממון, בא אליו בעקיפין והקיף בדברים סחור סחור, ואותו שר שחומד ממון היה, גם הוא התבייש לתבוע ממנו בפה. פתח השר ואמר: רבי

אותה בקשה שאתה מבקשני עליה אמלאנה ברצון רב, אלא שגם אני בקשה גדולה לי אליך. סוחר גדול פלוני בעירנו, חוב גדול של ממון יש לו עלי, יואיל נא מר לסור אליו. מיד הבין רבי אפרים זלמן את הרמז הדק והכל על מקומו בא בשלום.

לאחר מעשה יצא רבי אפרים זלמן ודרש: מה דכתיב ארבע מאות שקל עובר לסוחר? עפרון זה, נשיא בני חת, שמתחילה אמר לו לאברהם "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא" התבייש לקחת את השקלים במישרין מידו של אברהם, לפיכך עמד והפנה אל סוחר פלוני ופלוני ואברהם אף הוא הבין את הרמז

והעביר לסוחר... (על התורה)

"ואבוא היום אל העין" (כד, מב)

היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ. (רש"י) מספרים על רב אחד שנסע יחד עם משפחתו לעיירה רחוקה בכדי לערוך שם את אירוסי בנם עם בתו של אחד מגבירי העיר. בדרך התעייפו, נכנסו לפונדק לנוח ולשתות משהו. באו בדברים עם בעל הפונדק ובתוך השיחה שאלוהו אם הוא מכיר את העשיר פלוני מהעיירה. בעל הפונדק אמר שאכן מכיר הוא אותו ואמר עליו שהוא רמאי וגנב ואין תוכו כבד.

"מה ה' אלוקין שואל מעמך"

פעם אחת פרצה שריפה בצרכניית "יד עזרה" בבני ברק ונגרם נזק רב.

חשבנו להשיג תרומות ע"י שיפורסם דבר השריפה בעיתונות ובכך לגרום לנדיבי עם לתת תרומה מכובדת. לצורך כך באנו וסיפרנו על כך לר' אשר פריינד זצ"ל שייסד את מוסדות 'יד עזרה'.

כשמע זאת ר' אשר הגיב בתקיפות ואמר: 'אני לא מבין איך אתם רוצים לפרסם את זה בעיתונות ולהוציא את הלכלוך שלנו לרחוב. הרי השריפה מראה שמשהו אצלנו לא בסדר, שבורא עולם מרמז לנו ורוצה מאתנו משהו, למה צריכים לפרסם דבר כזה ברחוב?'

והוא שניעצור את הפרסום...

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים

פרשת חיי שרה

"מה יצא הדבר" (כד, ג)

הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית אשת חבר להגה"ק מסטייפלעלע זצוק"ל, היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור (לעניין שידוכים), והנה כששאלני על 'יראת שמים', עניתי 'ס'קען זיין בעסער' (יכול להיות טוב יותר, כלומר... יש לו במה לשנות דרכיו ולהתעלות יותר ממצבו העכשווי), כמו כן כששאלני על 'התמדתו ואהבת התורה שבקרבו', עניתי 'ס'קען זיין בעסער'. כך עניתי על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמז לו - אין הבחור ראוי לך.

בצאתו מביתי, אמר לי, מבין אני מתוך דברי הרבי שמדובר בבחור מוכתר בכל מידה נכונה - ירא שמים מרבים, מתמיד עצום בלימודיו, בעל מידות טובות מאין כמוהו וכו', כי הרי שמעתי שאתם אומרים שעדיין יש לו מקום להתעלות, משמע שזה ה'חסרון' היחיד שיש לו, ומכיוון שידעתי גם ידעתי כי אין 'מושלים' בהאי עלמא, הרי זה ה'חתן' המתאים לי, ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכן, אמר ה'חזון איש', נביטה נא ונראה, האריך שהקדוש ברוך הוא מנהיג את עולמו, הרי יהודי זה 'בר דעת' הוא, ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'יש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו', והאריך נהיה כדבר הזה, שהבין מדברי שהבחור 'כליל המעלות' הוא, אלא, בהגיע העת והזמן לזווג את בת פלוני לפלוני, נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוז' הארץ ואף השמים אם 'צטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך יגמר... 'כי מה' אשה לאיש'.

כיו"ב אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבבוא העת לגמור השידוך מוליך הקב"ה את ההורים כ'בלינדע פערד' (סוסים עוורים) שלא יראו כל חסרון במדובר ובכך יתנו את הסכמתם ויצא השידוך לפועל.

פעם קבל 'מחותן' אחד בפני ה'פני מנחם' כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל 'מכור' לו כי החתן הנו ממש 'רבי עקיבא אייגער', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם, ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור...

נענה הפני מנחם ואמר, הנה בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני לפלוני' שהוכרז ארבעים יום קודם 'צירת הוולד, נוטל הקב"ה את ה'שכל' מהורי המדובר, שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ומכיוון שכן בקל היו יכולים לפתותך ש"חתן דגן' הנו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנם מן השמים, וכי על זה דווה לבך, האם היה עדיף לך להשאר מבלי שכלך... 'ימלא פיק' תהילתו על שחזר השכל אליך בשלימותו.

א לט שבת

כשיצאו מהפונדק, אמר הרב לבני ביתו: "עכשיו אני מבין את הפסוק בפרשת חיי שרה "ואבוא היום אל העין", אומר רש"י מכאן שקפצה לו הדרך. לכאורה קשה, מה צורך היה בקפיצת הדרך? וכי זמנו של אליעזר היה דוחק? ברם, אפשר לומר בדרך צחות אילו היה אליעזר הולך לאט, מן הסתם היה מתעייף והיה מתעכב בפונדקי דרכים והיה מדבר עם בעל הפונדק שהיה אומר לו שהוא מכיר את רבקה בת בתואל, שיש לה אח שהוא רמאי וגנב גדול. ואז היה אליעזר חוזר הביתה לאברהם אבינו בידיים ריקות. לכן היה צורך בקפיצת הדרך, בכדי שלא יהיה סיפוק בידו להתעכב במקום כלשהו... (עולמו של אבא)

"אשר הנחני בדרך אמת" (כד, מח)

לאחר שרבי זאב נחום מביאלא בעל "אגדת אזור" התאלמן מאשת נעוריו, הוצע לו לשאת אלמנה בת טובים. ברוב ענותנותו אמר לה: "כדי למנוע מקח טעות, מוצא אני חובה להודיע מראש, כי אין אני גדול בתורה כמו שמן הסתם ספרו עלי, ואף לא צדיק אני, לא חכם ולא עשיר, והכל שקר ורמיה". פנתה המשודכת ושאלה: "אלו הן מגרעותיך וחסרונותיך, מה הן איפוא, מעלותיך? השיב רבי נחום: "מעלתי היחידה היא שדובר אמת אני וכל מה שאמרתי נכון הוא, כי איני מסתיר את חסרונותי..."

"מה יצא הדבר" (כד, ג)

בעיירה סאבאטיש אשר בסביבות העיר ברעזעווע, נתעוררה באחד הימים שאלה חמורה על המקווה המקומי, עד שהגיעו הדברים לידי רינון בפי הבריות. לרגל חומר הענין, התבקש רבינו החת"ס לבוא ולברר את הדבר. בביקורו שם טיהר את המקווה, בהוסיפו, כי אם לכתחילה היה מן הראוי לתקנו, הרי היות שהתיקון יעלה לסכום גדול מעבר ליכולתה של העיר, אי אפשר להעמיס עליה תיקון זה, מאחר שבדיעבד המקווה כשר.

לאחר זמן מה נפגש רבינו ברבה של סאבאטיש והתעניין אין הסתיים הדבר. סיפר לו הרב, שלאחר הפרד רבינו מעירו, ניגש אליו אחד מבני העיר והתנדב לכסות את כל הוצאות התיקון, ובתנאי שבל יודע לאיש שם המנדב.

לשמע אופן מסירות נפשו של אותו בעל הבית על דקדוקי מצוות וטוהר המידות, התרשם רבינו מאד וקרא בהתרגשות, שעם בעל הבית כזה היה משתדך.

שמר את הדבר רבה של סאבאטיש, וביום מן הימים כאשר הגיע רבינו לפישיטאן הסמוכה, הלך לקבל את פני רבינו שעסק אז במרחצאות שם, ואחרי שנוכח לדעת שעדיין לא שכח את המעשה ועודנו עומד באותה דעה שעם בעל הבית כזה נוחא ליה לבוא בקשרי שידוכין - הציע עבור בת רבינו מרת גיטל את בנו של אותו בעל הבית, שבינתיים נעשה מבני ישיבתו בפרעשבורג. הלא הוא רבי אליהו, בן הנגיד רבי מנחם מנאלי קורניצער מסאבאטיש. ויטב השידוך בעיני רבינו, ובחודש תמוז שנת תקצ"א באו בברית השידוכין שם בפישיטאן.

(ספרא דמלכא - אמרות החת"ס בהוצאת 'עוז והדר')

{ אז נדברו }

פרשת חיי שרה תש"פ | גליון מספר: 441 | לסדר: "אשר לא עזב חסדו ואמתו..."

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

**הגליון נתרם בחלקו לע"נ
ר' גדעון בן אשר ז"ל**

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (מינת דסלר מ' דרייפוס)
0527117271

ובר' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **מחושלים**:
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

איך מצליחים ללמוד במוצאי שבת כ"כ ארוך ושקט...??

נכנסנו לחורף... לילות החורף הארוכים... ובכל שבוע ישנם שלושה לילות ארוכים וממש בלתי נגמרים... תנחש מה הם?? ליל ששי!!! ליל שבת!!! ומוצאי שבת!!!

שיהיה ברור: שלושת הלילות האלו צריכים תכנון מראש... טיפוח... השקעה... וריענון... שלא תטעה לרגע: זה לא יקרה לבד!! זה חייב להגיע ממקום של החלטה!!! זה חייב להגיע בהכנה ובתכנון מראש... כי אם לא תתכנן את עצמך מראש... תמיד יבא הבטלן הסדתי ויקח אותך לקבר רחל של אותו מוצאי שבת... או לקבר דוד של ליל ששי... ואני מבטיח לך שבכל שבוע יהיה אטרקציה אחרת... כך שאם לא תכין לעצמך תכנית מסודרת... זה אבוד מראש...

אבל מקובלנו שבמקום שאין איש השתדל להיות איש... ולכן ליל ששי וליל שבת זה עוד לילות שאיכשהו מטפלים בהם... יש קצת מודעות ללילות האלו... ויש סדרי לימוד ויש טשולנט וכו' וכו'... אבל תרשה לי להתעכב דווקא על הלילה השלישי-- על מוצאי שבת!!! שכמדומני שהוא בגדר במקום שאין איש השתדל להיות איש... מוצאי שבת זה לילה שבזמן בין האצבעות... ומדובר בלילה ארוך... לילה שמתחיל בשעה 6.00 בערב ונגמר מאוחר בלילה... בפרט שכידוע מספה"ק שיש תופעה כזו שבמוצאי שבת הולכים לישון מאוחר... (לא שצריך ככה לעשות... אלא שככה זה יוצא) ממילא מדובר בשקט בשמונה שעות בקירוב!!! שמונה שעות זה ים של זמן!!!

ובכן: איך מנצלים את מוצאי שבת??? אז כידוע: מוצאי שבת ואליהו הנביא זה מילים נרדפות... יש קשר מסתורי בין מוצ"ש לאליהו הנביא... מה בדיוק הקשר?? עזוב...

מה שבטוח במוצאי שבת יש הארה מיוחדת בבחינת נשמתו של אליהו הנביא ולכן אנחנו שרים פזמונים על אליהו הנביא... ובכן: מה אישיותו של אליהו הנביא מסמלת??

אז כבר הוזכר כבר בגליון זה כמה פעמים: אליהו הנביא זה כח היחיד!!! הגילוי שאליהו הנביא גילה זה- איזה כח יש לאדם יחיד לפעול!!! לאורך כל הדרך זה כל העבודה של אליהו הנביא... זה מתחיל מפנחס שיש מגיפה והקב"ה כועס וכמעט מכלה את כל עם ישראל... ומגיע אדם אחד בודד... איש שגרתי מתוך העדה ועושה מעשה... והוא לבד מציל את כל עם ישראל... וזה ממשיך באליהו "ואוותר אני לבדי..." והוא לבדו מקדש שם שמים וכו' וכו'...

והרמח"ל אומר: שזה הכוונה גילוי אליהו!!! יש כאלו שחושבים שגילוי אליהו זה איש עם כובע סומבררו שפתאום מופיע באיזה ברית... ואתה לא יודע מי זה ואז מתברר שזה היה אליהו הנביא... אז זהו שלא!!! גילוי אליהו זה לא תמיד שם של איש... אלא שם של גילוי... יש סוג של גילוי שקוראים לו אליהו... מה זה?? כל גילוי שבן אדם פתאום מגלה ומזהה את השליחות היחודית שלו בעולם... כל גילוי שאדם מזהה את הכח שלו כיחיד שהוא יכול לשמח את הקב"ה זה גילוי אליהו!!! כלומר ככה... במילים פשוטות יותר: יושב בחור בישיבה... חוץ ממך יש שש מאות בחורים... אתה מרגיש שאתה נאבד... אתה מרגיש שאתה בטל לא בששים אלא בשש מאות... אתה מרגיש כלום... אפס... מה חסר לך?? חסר לך גילוי אליהו!!! חסר לך את הגילוי האלוהי שבזמנו יגיע אליך בקרוב... שאתה פתאום תקלוט ש... ש... שלא!!! אני לא אחד חלקי שש מאות... אלא אני יענקי היחיד של הקב"ה!! ואת העובדה ה' היחודית שלי אף אחד בעולם לא יתן לקב"ה... רק אני... אתה כעת מבין את זה?? לא!!! אתה צודק... זה באמת גילוי!!! זה סוג של השגה עמוקה שהיא גילוי אליהו!!! הסיבה שקוראים לזה גילוי אליהו כי אליהו הוא הראשון שגילה את זה... כן... פנחס היה אחד חלקי שש מאות אלף איש!!! הוא היה עוד אחד מתוך העדה... לא היה לו שום סיבה בעולם לחשוב שהוא שווה יותר מכל אחד אחר... אבל יום אחד הוא זיהה שאני!! לבדי!! יכול להשיב את חמתו של הקב"ה... אני לבדי יכול לשמח את הקב"ה... ומאז ואילך ירדה ההשגה הזו לעולם... ומי יבשר לנו את הגאולה??? אליהו!!! מה פירוש?? מי הוא זה שיביא לנו את הגאולה... מי הוא זה שבסופו של דבר יביא את המשיח?? איזה עוד אחד... עוד איזה בחור אחד חלקי שש מאות... או אחד חלקי שש מאות אלף... שיבין וישכיל ויקלוט שאני לבדי!!! כמות שאני!!! יכול לעשות נחת רוח לקב"ה ולהביא את הגאולה... הוא!!! הוא יביא לנו את הגאולה!!! הגאולה מחכה להכרה הזו...

זו העבודה של מוצאי שבת... מוצאי שבת זה זמן של פגרא... אין משהו מסודר בישיבה... אין אוירה... אין מספיק מצצב בישיבה... אבל מה יש כן?? יש אותי!!! ומי אמר שצריך יותר?? הקב"ה מסתכל על עולמו ומחכה שילמדו תורה... והנה אני!! אני מקיים את עולמו של הקב"ה... רגע... ואולי כעת יש אנשים מושחתים שמכעיסים את הקב"ה מאוד... והקב"ה מתמלא בכעס?? בסדר!!! אז בשביל זה אני עכשיו אתאמץ עוד יותר... ואני בלימוד התורה שלי או בהתגברות שלי בכל מיני ניסיונות (שרק הקב"ה יודע...) אני כמות שאני לבדי אשיב את חמתו של הקב"ה!! **אתה מאמין בזה??** אם כן זכית לגילוי אליהו... אבל אם אתה עדיין לא מאמין בזה... אז תתפלל שתזכה במהרה לגילוי אליהו... ויש תמיד מה להתקדם בגילוי אליהו הזה... להאמין בזה ולהרגיש את זה יותר ויותר... ולא פשוט להאמין בזה!!! זו אמונה שמנוגדת להיגיון הטבעי... לכן זה מוכרח להיות גילוי... אז בדיוק בשביל זה הקב"ה מפגיש אותך בכל מיני סיטואציות שאתה לבד לבד... והקב"ה רוצה אותך לבד!! הקב"ה רוצה שתגלה אותו לבד! ותגלה שאתה לבד יכול לעשות לו נחת רוח כמו כל העולם... אז בין הייתר בשביל זה יש לך מוצאי שבת של פגרא... כדי שיהיה לך לחשוב על זה לבד...

המשך נושא זה בעמוד 4-3... מעניין לעניין.

הרב מעיר לי על תפילות...? יש בחורים ש... ש...

"נוח" בשבע שגיאות!!!!!!

תגיד לי: מה הכי הכי נוח לך???

אתה שואל מה נוח?? אתה באמת באמת שואל מה הכי נוח??
הכי נוח לי לא להיוולד בכלל... נוח לאדם --- שלא נברא...
 כן... צריך לדעת שהשאלה מה נוח ומה לא נוח... היא שאלה שלא מתחילה... כי נוח?? הכי נוח זה בכלל לא להיוולד...
 מי שכבר נברא... אז המילה נוח או לא נוח היא לא קיימת בלקסיקון... באנו פה לעשות רצון ה'... השאלה היחידה שיש לך לשאול: מה יותר טוב? מה יותר נכון? אבל מה יותר נוח???

עזוב... לא באתי כאן לנח... אין אופציה לנוח כאן בעולם הזה... ואגב: זה לא מוסר אלא איכות חיים... תברר את זה. הדבר הכי הכי לא נוח בעולם זה לנוח... צעיר שלא מבין את זה... שילך וישאל את המבוגרים שנשלחו לפנסיה- לנוח!!! לנוח זה הדבר הכי חסר מנוחה ומטלטל שיכול להיות... תברר...

כידוע כל האנשים שחיים בעולם נקראים **"בני חלד..."** למה?? מה זה **חלד**? אז אל תשאל... לא תאמין... אומרים חז"ל: שכל מה שיש ביבשה יש בים... **חוץ מחולדה!!!!** חולדה זה הנברא היחיד בעולם שיש אותו רק ביבשה ולא בים... ובגלל זה!!! כלונס... כל יושבי חלד... נקראים על שם החולדה הזו... אה... מה הפשט בזה?? מה הקשר?? **העניין הוא ככה:** היות וכל מה שיש ביבשה יש בים... אז כל אחד מהנבראים... לפני שהקב"ה ברא אותנו... הוא שאל אותנו: תגיד לי: איפה **נוח** לך יותר? ביבשה או בים?? איפה אתה רוצה שאני אשלח אותך? והוא ענה מה שענה... אחד אמר **נוח לי בים**... בבקשה... הקב"ה שלח אותו לים והשני אמר **נוח לי ביבשה**... אז הקב"ה שלח אותו ליבשה... אבל החולדה?? החולדה זה הנברא היחיד שהקב"ה לא שאל אותו **מה נוח לך...** כי אין לו שתי אופציות: האופציה היחידה זה היבשה... ובנקודה המהותית הזו לנו ולחולדה יש מכנה משותף!! את שנינו הקב"ה לא שאל מה נוח לנו... הקב"ה העמיד אותנו בפני עובדה ושאל אותנו כאן לעולם! **ולכן אנחנו נקראים בני חלד!!! להזכיר!!!**

שברגע שאתה מתרווח על הספה ומתחיל לעשות חשבונות ע"ג חשבונות איפה לנסוע לשבת... או מה לעשות עכשיו... והשאלה... שעומדת כעת בחלל החדר זה **מה נוח לי יותר...** ומה מתאים לי?? והאם **נוח לי ומתי נוח לי** ואיך **הכי הכי נוח לי**...

אדוני היקר!!! להזכיר: אתה מבני חלד!!! לך תשאל את החולדה מה נוח לה. תשאל אותה אם נוח לה שקוראים לה חולדה... החולדה תענה לך שנוח זה שבע שגיאות... אין מה נוח!!! יש מה צריך!!! מה המשימה שלך כאן בעולם לעשות!!! מה הקב"ה רוצה שתעשה ואת זה תעשה... לא מה שנוח... לא לחינם יש מושג של נוח בשבע שגיאות... כי בן אדם שעושה אלף ואחד חשבונות מה נוח לי לעשות ואיפה נוח לי ללכת... בדרך כלל הוא מתחיל להסתבך מול שבע אופציות... שבע אפשרויות של טיסה... שבע אפשרויות של סוף שבוע... שבע אפשרויות של מסעדות... והוא צריך כעת לבחור מה הכי נוח... מצד אחד זה נוח לי ומצד שני זה נוח לי... ותכלס... כל השבע ה"נוח" הזה... זה בסה"כ שבע שגיאות... כי בסופו של דבר אתה לא תעשה מה שנוח לך... אלא אתה תעשה כמו ילד טוב מה שהקב"ה כבר החליט שאתה תעשה! כי אתה מבני חלד!!! אתה נמצא בעולם של שליחות!!! בסופו של דבר אתה עבד של ה' ובין תרצה ובין לא תרצה אתה תעשה את רצון ה'!!!! כל מה שנוח לך זה שזה יגיע אצלך מבחירה ומהכרה... ולא כמו החולדה שהיא נטולת בחירה... שזה יגיע אצלך מהבנה שאני נשלחתי כאן לעשות רצון ה' ולא בשביל לעשות מה שנוח לי... כל אדם לעמל נברא ולא למה שנוח!!! להשלמת הנושא הכ"כ מהותי הזה... מומלץ לעיין בפרק מ"ט בתהילים (שנאמר בבית האבל) ומתחיל עם המילים: האזינו כל יושבי **חלד!!!**

בתחילת פרשת חיי שרה זה פעם הראשונה שאני מרגיש שהתורה מוכיחה אותי באופן אישי... מה יש?? התורה מדברת על עפרון!!! עפרון הוא לא אדם כזה רשע... הוא לא סדום... הוא לא גזלן וחמסן כמו דור המבול... הוא בסה"כ בן אדם ש"לא מתנגד" לקבל כסף עובר לסוחר... ובין הייתר הוא גם אוהב לעשות רושם טוב ולדבר הרבה... פה אני כבר מתחיל להרגיש שמדברים עלי!!! תבין: כשהתורה מדברת על עובדי ע"ז של דור אנוש... נו... לא נראה לי שאני עובד ע"ז... גם דור המבול שהיו גזלנים והשחיתו דרכם... משמע שהם היו רשעים גדולים... ואם זה סדום אז בכלל... רעים וחטאים לה' מאוד... אני מאוד מקווה שאני לא שייך לקטיגוריה הזו... אבל עפרון?? בינינו... מה הבעיה בו?? מה הוא בסה"כ עשה??

זה לגיטימי למכור קרקעות בכסף מלא?? לגיטימי!!! זה לגיטימי לדבר יותר מידי הרבה? לגיטימי!!! זה הכל... זה מה שהוא עשה... ו... והתורה מדברת בגנותו!! והתורה לא חוסכת דין... וכותבת את שמו כמה פעמים עם ו"ו ואח"כ בלי ו"ו כדי להראות לנו את פחיתותו ואת גנותו שדיבר הרבה ואפילו מעט לא עשה...

תסלח לי: אם אני הייתי עפרון... הייתי עונה לרבש"ע: בורא עולם... אתה מגיע עלי בתביעה למה אני צבוע? למה אני אומר הרבה ואפילו מעט לא עשיתי... יש לך את דור המבול שגנבו וחמסו ועשקו והשחיתו את דרכם... יש לך את דור הפלגה שרצו למרוד בך... יש לך את אנשי סדום שרצחו והתעללו... ואני?? אני גלאט!! את כל העבירות האלו לא עשיתי... רק מה?? אני קצת אוהב כסף... וקצת אוהב לשחק אותה ליד כולם... לכן כבר מגיע לי שפאקטעל בתורה ועוד להוריד לי אות אחת?? עפרון היה יכול לטעון לקב"ה: רבש"ע אם הייתי בדור של נח... שכלכלים גדולים... ואני בסה"כ הייתי מה שאני... בסה"כ היה מבקש מנח שישלם טבין ותקלין על המערה (לאחר שבהתלה הוא אמר שהכל בחינם)... וכי בגלל זה היה מגיע לו להימחות מן העולם יחד עם אנשי דור המבול?? ברור שלא!!! ברור שהייתי ניצל מהמבול כי תכלס לא גזלתי... מקסימום הייתי יושב על המרפסת יחד עם עוג... אז למה עכשיו התורה כ"כ מגיע אלי בתביעה על הדקויות האלו??

והתשובה ככל הנראה מתבקשת מאליה:

זה מה שקורה כשאברהם אבינו התגלה בעולם!!! כל זמן שאברהם אבינו לא התגלה ולא יצק תוכן לעולם העולם היה קיים על תקן של הישרדות... במצב הזה אין לקב"ה הרבה ציפיות מהעולם... הקב"ה מעניש רק את מי שחוצה את הפסים האדומים ועושה טרור ומעשה ונדליזם... מי שלא עושה סקנדל... מי שלא עושה יותר מידי הרבה בעיות... זהו... הוא כבר יכול להישאר... העיקר אל תפרעו!!! לכן עד שלא יצא טבעו של אברהם אבינו בעולם... התורה מדברת רק על הפושעים הגדולים... על אנשי דור המבול... ועל אנשי דור הפלגה... אבל ברגע שיצא טבעו של אברהם אבינו בעולם... כעת העולם קיבל תוכן!!! כעת אפשר לתבוע את אנשי סדום לא רק על הרוע הבלתי נתפס שלהם אלא גם למה לא החזקתם יד עני ואביון... כי הקב"ה כבר מצפה מהעולם ליותר... ברגע שנשיא אלוקים אתה בתוכנו... ברגע שמתהלך בינינו מבחר המין האנושי שממש לנו כסמל ודוגמה לאן ברירה של הקב"ה יכולה להנפיל ולהגיע... אז כל העולם מקבל תובענות ברמה אחרת לגמרי... הקב"ה כבר לא מעיר רק למי שעושה טרור... הקב"ה גם מעיר לעפרון על דקויות... עפרון... זה לא מתאים... תראה... אתה כעת עומד מול אברהם אבינו... אתה רואה לאיזה פסגות בן תמותה יכול לטפס... אז ההההלו... תבין שלא מתאים לך להיות צבוע... לא מתאים לדבר אחד בפה ואחד בלב...

יש טענה מוכרת בישיבה... המשגיח ניגש לבחור טוב ומעיר לו: אתה יכול יותר... אתה יכול להתאמץ יותר... למה אתה לא מגיע לסדר יותר בזמן וכו' וכו'... ולמה אתה לא מגיע לתפילה בישיבה?? **ואז מגיעה ההתנגנות המוכרת:** הרב...?? הרב מדבר איתי על לבא בזמן...?? ולמה אני פחות לומד... יש כאן בחורים ש... ש... אני מעדיף שלא לדבר... יש פה בחורים ש... ש... שאני לא רוצה להגיד... (אגב: בדרך כלל זה שטויות והבלים... זה סתם התקפה של ההתנגנות שאין מאחוריה שום דבר... אבל עזוב... נניח שכן)... ומה התשובה לאותו בחור??

שוטה גמור!!! מה אתה טוען... למה הרב מדבר איתי לבא בזמן?? הרי יש פה בחורים שהם כמו חילונים... **אין בעיה!!!** אני חוזר בתשובה... ברגע זה אני לוקח את המילים בחזרה... עד עכשיו צעקתי עליך למה אתה לא מגיע לסדר בזמן... מעכשיו אני משנה את כל הגישה אליך... ואדרבה... כולי מלא התפעלות ממך... אני ממש מעריך את זה שאתה מניח תפילין כל יום... וגם מאוד יפה שכשאתה גומר לאכול אתה לא זורק מהחלון... וכבר שבועיים שלא הגיע אלי שום תלונה שהרבצת מכות לבחורים... אני ממש רואה את זה בעין יפה... כן...?? היית רוצה שככה אני אדבר איתך?? לא!!! היית נעלב אם הייתי מתייחס אליך ברמה הזו... כי אתה באמת שווה יותר!!! (אגב: זה די קשור למה שנכתב במאמר דף 2 בגיליון זה... עיי"ש) ולכן אני מצפה ממך להרבה יותר... ולכן... לכן אני ניגש אליך ומעיר לך על דקויות... למה אתה לא מגיע בזמן... כי... כי כאן אתה אווזח!! ומכאן אתה יכול להמשיך להתקדם... אז מה אתה עונה לי?? יש בחורים שהם לא עושים כלום...

נכון!!! שיש כאלו בחורים... אבל היא היא!!! ברוך ה' בשביל זה אתה לא כזה וב"ה שאני יכול להעיר לך על דקויות... הטענה הזו היא בדיוק כמו עפרון... עפרון גם יכול לפתוח לקב"ה פרשת נח... הנה... יש כאלו שהם גזלנים ורוצחים... אז למה הקב"ה מגיע אלי בטענות?? אבל היא היא!!! אבל היא גופא!!! הקב"ה אומר לעפרון... כן... אתה בן אדם קצת יותר ערכי... אתה כבר יודע להכיר במעלתו של אברהם אבינו... אז דווקא ממך אני מצפה שתבין דקויות... את דור המבול מחיתי מהעולם... ואותך לא... אני רק מוריד ממך אות אחת... בשביל שתבין עניין ותתחיל לעבוד על עצמך וזאת תתקדם...

בחור ברמה אמור להבין שסוג ההשוואה הזו שאתה משווה את עצמך בייחס לבחורים אחרים ולכן אסור להעיר לך... היא פשוט לא נכונה!! כי אתה בעצמך נעלב כשמשוים אותך לבחורים האלו... אם מישוהו יתבלבל בין לבין אותו בחור אתה ממש תזדעק... אז בבקשה אל תשתמש בו כתירוך... בחור צריך לדעת שיש מעמדות שונות!!! דווקא לא בין השיעורים בישיבה... (שם לא בטוח שיש עניין של מעמדות) אבל יש רמות שונות בישיבה... יש בחור שצריך לשבח אותו שהוא ב"ה לא גולש באינטרנט פרוץ... ויתכן שעליך מגיע צעקות שאתה קורא עיתון יתד נאמן... כן... אני יודע שיש כאלו שהאקיו שלהם לא מסוגל להבין את זה... אז בדיוק בשביל זה פניתי אליך ולא אליהם... אתה יכול להבין...

הגלות שבתוך קדש הקדשים...

אחד מהסוגיות הסבוכות ביותר בדורנו זה אין להתייחס למצב שלנו בשבעים שנה האחרונות כאן בארץ ישראל... האם זה נקרא שאנחנו עדיין נמצאים עמוק בתוך הגלות או לא??

סוף שבועים שנה האחרונות נכנסנו למציאות חדשה וחריגה שלא הייתה במשך כל הדורות שלפנינו... **אנחנו בגלות-- בתוך ארץ ישראל!!!** לאורך האלפיים שנה האחרונות עם ישראל היו בגלות בחוץ לארץ... והנה הגענו לארץ ישראל... אבל עדיין אנחנו אומרים בתפילה "מפני חטאינו גלינו מארצנו". אז אין מתייחסים למצב הלא פה ולא שם הזה? האם זה שאנחנו כבר בארץ ישראל... זה נקרא שמבחינה מסוימת אנחנו כבר פחות בגלות. או היות וסו"ס עדיין כבוד שמים לא מתגלה אז אנחנו בגלות?? אז לא נכנס לסוגיה הרחבה הזו. זה מהנושאים שכבר הספיקו לדוש בהם ולשים אותם בבירור... ואין טעם להוציא אותם בחזרה משם... **אבל!!! על מה באתי??? יש לנו טעות היסטורית אחת!!!**

מדובר בטעות היסטורית חמורה!!! אנחנו טוענים בתוקף ובבטחון עצמי שאנחנו נמצאים במצב חריג **שלא היה אף פעם!!!** אנחנו הראשונים שנמצאים במצב המיוחד הזה שאנחנו חיים בארץ ישראל-- בתוך הגלות... **זה פשוט טעות היסטורית!!!** ולמה? כי מי שאי פעם למד חומש בראשית רואה שיש משהו אחד שכבר קדם לנו... תנחש מי???

לא פחות ולא יותר-- יצחק אבינו!!!!

חז"ל אומרים: שגלות מצרים התחילה **מיום שנולד יצחק אבינו!!!** כלומר: יצחק אבינו היה בגלות מצרים מיום שהוא נולד... נו... ואיפה יצחק אבינו היה גר??? **בארץ ישראל!!!** ולא סתם... אלא יצחק אבינו היה עולה תמימה **שמעולם לא יצא מארץ ישראל!!!** זאת אומרת: **כמעט חצי מגלות מצרים היתה בתוכי ארץ ישראל!!!** נו... הנה לך אדם שחי בארץ ישראל כל שנות חייו וזה לא סתירה שזה נחשב כחלק נכבד מגלות מצרים... אז הנה לך... אנחנו לא הראשונים...

יצחק אבינו היה חי בארץ ישראל **לא רק** שבועים ואחד שנה (כמונו...) אלא **מאה שבעים וחמש שנה** הוא היה חי בתוך ארץ ישראל והשנים האלו נחשבים ונמנים כנתח מכובד של קרוב לחצי מגלות מצרים!!!!

אז זהו... דבר ראשון תרגע... יש לנו כבר מדגם... יש לנו את יצחק שהוא כבר היה במצב דומה לשלנו... ומכאן ואילך: אם אנחנו באמת רוצים לדעת איך צריך להתייחס למצב שלנו כיום... ומה העבודה שלנו כעת... אז המרא דשמעתתא שלנו בנקודה הזו- זה יצחק אבינו!!! ההנהגה של יצחק בעבודת ה' היא אמורה להיות התמרוך דרך שלנו איך אנחנו צריכים לחיות את הגלות שלנו בתוך ארץ ישראל...

ובכן: השאלה הראשונה שזועקת מאליה: איך באמת

יכול להיות שגלות מצרים מתחילה להימנות מיום שנולד יצחק?? רבש"ע: מה הקשר בין יצחק לגלות מצרים?? הרי יצחק מעולם לא יצא מגבולות ארץ ישראל... מעולם לא דרכו רגליו לא בקהיר ולא בארץ גושן ולא בכיכר תחריר... יצחק אבינו מעולם לא ראה אפילו את קצה הפירמידות של מצרים... אז במה זה מגיע לידי ביטוי שיצחק היה בגלות מצרים?? מה לו ולמצרים??? ותחשוב: בדיוק יצחק!!! הוא הדוגמא הכי מנוגדת למצב של גלות!! זו בדיוק הדמות שמעולם לא זזה מארץ ישראל אפילו לטיסה של פחות מ-48 שעות!!! דווקא הוא... זה נקרא שהוא נולד לתוך הגלות?? איך אתה מסביר את זה?? במה זה מתבטא???

זו שאלה עצומה!!! שאלה פשוטה שכל אחד אומר לשאול אותה!!!

והתשובה היא כן:

אם תשים לב: בפרשה שלנו אברהם מצווה את אליעזר **שני ציווים!** מדובר בשני ציווים מאוד קוטביים וחדים!!! שים לב מה הם שני הציווים:

הציווי הראשון: לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני!!! מאיפה כן?? לא יודע... **מפה לא!!! רק לא מפה!!!** זה הציווי הראשון...

מה הציווי השני?? בשום פנים ואופן אל תוציא את יצחק מארץ ישראל!!! יצחק צריך להיות **רק פה!!!** יצחק מקומו פה!!! **רק פה!!!**

שמת לב לשילוב המנצח בין שתי הציווים של אברהם???

מצד אחד **רק פה!!!** ומצד שני **רק לא פה!!!**

יצחק עצמו צריך להישאר **רק פה!!!** יצחק לא יוצא מפה!! **רק פה!!!**

ומאידך... שידוך?? מאיפה להביא לו שידוך?? **רק לא מפה!!!** פה ככולם רשעים... כולם ארורים... אין פה אפילו אחד לרפואה שיצחק יכול לעשות איתו שידוך... ממילא רק לא מפה!!! **אתה קולט מה טמון בשני הניגודים האלו ביחד???** המשמעות היא שיצחק היה אדם בודד בעולמו!!!! כי תחשוב: מצד אחד הוא חי במקום כזה שכולם רשעים... ללא יוצא מן הכלל!! (והראיה שאין פה אפילו אחד שאפשר לעשות איתו שידוך...) אם יצחק חי בכזה מקום נוראי שאין פה אף אחד שאפשר לקבוע איתו חברותא... אז למען ה'... תשחרר אותו... תן לו לצאת מפה... תן לו ללכת למקום נורמלי שיש שם לפחות מנין אנשים קצת יותר סימפטיים... שיהיה לו עם מי לדבר בלימוד... שלפחות יהיה לו סביבה נקיה...

ולכן שואל אליעזר-- אולי אני אקח איתי את יצחק???

אברהם אבינו מזדעק: **לא!!! יצחק רק פה!!!** יצחק לא יוצא מפה!!!

עכשיו אתה קולט באיזו גלות יצחק נמצא??

מצד אחד הוא נמצא בשיא המקום האידיאלי!!! הוא

נמצא וחי בתוך ארץ ישראל!! ואברהם מתעקש בקנאות שאסור לו לצאת מהמקום הקדוש הזה!! אבל בתוך המקום הקדוש הזה אין לו עם מי לדבר!!! הוא מוקף מכל הכיוונים ברשת המקוונת... וכולם כנענים... כולם פרוצים... כולם שטופים בכל התועבות שבעולם... והוא לבד לבד בודד במקום הכי טוב!!! הוא נמצא בבית סוהר במקום הכי אידיאלי!!!

חיפשתי דוגמא שתמחיש לנו את המצב שבו יצחק היה... הדוגמא היחידה שמצאתי זה המלך יואש... שכידוע... כשיואש היה ילד קטן קטן החביאו אותו בקודש הקדשים במשך שש שנים... **עכשיו תחשוב:** ישנם אלפי כהנים שמשותקים וכוספים לזכות ולהיכנס לקודש הקדשים... ובאותה שעה שכל אלו כ"כ רוצים וכוספים להיכנס לשם... באותה שעה יושב לו שם ילד קטן... חי שם... משחק שם... משתעמם שם... ו... ואסור לו לצאת משם...

ואני כעת שואל אותך: תגיד לי: למי קשה יותר???

האם לכל הכהנים שרוצים ומשתוקקים כ"כ לזכות להיכנס לקודש הקדשים ונעבעץ... נבצר מהם... או!!!! או לאותו ילד קטן שנמצא וחי בתוך קודש הקדשים והוא חי שם ומשחק שם כבר שש שנים והוא היה מאוד רוצה לצאת שם... אבל אסור לו לצאת משם...?? **אה... מי נמצא בגלות יותר גדולה??** פשוט וברור שהילד יואש נמצא בגלות הרבה יותר קשה... ואתה יודע למה?? רוצה שאני אסביר... אסביר לך למה?? בעצם עזוב... למה שאני אסביר... במקום שאני אסביר לך את יואש... אתה יכול להסתכל במראה על עצמך ותבין לבד... **הנה לך דוגמא מעצמך:**

הרי אלטער זיידה שלך נולד באירופה הטמאה... למד בבית ספר גוי... והשתוקק מאוד ללמוד תורה מתי שהוא רק יכל... אבל לא היה שייך אז ללמוד בישיבה... אף אחד לא חשב על כזה לוקסוס... כ"ש שלא ללמוד בכולל... הוא היה מוכרח לצאת לשאוב מים או ללכת ליריד לצורך פרנסתו ולהיפגש מול איווואן וסטפן... כל החיים שלו הוא חלם והשתוקק הלוואי והייתי יכול לשבת בישיבה וללמוד... הלוואי ויבא יום ואני אוכל ללמוד תורה כל היום בלי לצאת לעבוד... הלוואי ואני אזכה יום אחד לנשק את עפר ארץ ישראל... הלוואי ואוכל יום אחד לזכות לקיים את כל המצוות בהידור גדול... במילים אחרות: כל החיים שלו הוא חלם הלוואי ויום אחד אני אזכה להיכנס לקודש הקדשים!!!!

והנה... הנין שלו- נולד בתוך קודש הקדשים!!!! אתה נולדת בתוך ארץ ישראל הקדושה... נולדת בתוך הקהילה החרדית השמורה... גדלת בחידור על טהרת הקודש... אתה יכול לשבת וללמוד בישיבה כמה שאתה רוצה... גדלת במוסדות נקיים בלי לפגוש שום גוי ושום איווואן וסטפן... מאפשרים לך לשבת וללמוד בכולל ואם רק תרצה ללמוד אתה לא חייב לצאת לעבוד... בקיצור: הקודש קדשים שסבא שלך חלם להיכנס אליו... אתה נולדת לתוך הקודש קדשים הזה!! **ו... ותכל'ס. משעמם לך פה...**

אתה מרגיש שאתה לא שווה כלום... **אז זהו!!!**
שדווקא יצחק שנשאר לבד... הוא עשה את הכל
לבד!!! הוא לבד ריצה את הגלות בשביל כלנו!!!
כן... את הגלות הזו שבעתיד יצטרכו ששים ריבא
לעשות ביחד. הרי יצחק עשה את זה לבד!! כי הוא
היה לבד!

ואת המסר הזה צריך להפנים בפרט בפרט בפרט בדורנו...

כשאנחנו מתמודדים מול ניסיונות הטכנולוגיה...
ישנם הרבה רגעים קשים שאתה פתאום מרגיש
שאתה נשאר לבד... כולם כבר שמה בפנים... כולם
מחוברים דרך הרשת... כולם מחליפים חוויות דרך
שם... כולם מעודכנים... ורק אני נשארתי לבד!!!
**אז תנוח דעתך... מי שנשאר לבד מקבל כח לעשות
הכל לבד!!!!!!** תבין: הקב"ה צריך שמישהו יגמור את
העבודה... הקב"ה רוצה איזה כהן גדול אחד
שיסכים להישאר בקודש הקדשים וישלים את
העבודת פנים לקראת הגאולה... אם אלף הם...
אשרך שזכית להיות מהאלף כהנים גדולים
שיביאו את התיקון השלם... ואם מאה הם גם
אשרך... ואם עשרה הם גם זכית... אבל אם אתה
נשאר לבד לבד לבד בתוך קודש הקדשים... אם
כל המשפחה המורחבת כבר מחוברים לכל
המכשירים... ורק אתה נשאר בקודש הקדשים...
אז אתה מרגיש לבד?? אדרבה... אתה הכהן גדול
האחד ויחיד שנכנס לבדו לקודש הקדשים בשביל
לעשות את הכל לבד!!!!!! הוא מתחיל והוא גומר!!!!

אשרך שזכית לגמור את התיקון השלם לבד!!!
להגיד לך שזה קל??

לא!!!! אבל להרגיש בודד?? להרגיש לבד?? זה
לא!!!!

הכהן גדול שנכנס לבד לקודש הקדשים הוא ממש
ממש לא מרגיש לבד... אדרבה... הוא מרגיש שעני
ככככל ישראל נשואות אליו מבחוץ שיעשה את
העבודה מבפנים לבד... הוא האחרון שמרגיש
לבד!!!! מה שהוא כן מרגיש זה אחריות עצומה
שהוא לבד **צריך ויכול לעשות הכל לבד!!!**

**פונה אני אליך- אלטער זיידע היקר שלי שמנוחתך
כבוד באירופה...** אני יודע שאתה עדיין מקנא בי
קנאה צורבת על הזכות שלי לחיות כאן בארץ
הקודש... על הזכות שלי להיות בן ישיבה ואברך
כולל... אתה מקנא בי שזכיתי להיוולד בשכונה
שכולה חרדית... אתה מקנא בי שאני חי בקודש
הקדשים ואני יכול ללמוד תורה עם שוטנשטין ועם
מתיבתא ויכול לאכול בהכשרים הכי מהודרים בלי
להסתמך על שום קולא... נכון סבא... **אבל אל תמהר
לקנא בי!!!** כי נכון שיש לי אפשרויות בלתי מוגבלות
בקדושה... אבל יש משהו שאתה דווקא לא שם לב
אליו... ואילו אני כן שם לב אליו... אין לך מושג איזה
אפשרויות יש לי בצד השני של הקדושה! אין לך מושג
סבא כמה פיתויים קורצים לי מבחוץ ואני צריך להחזיק
את עצמי חזק שאני לא אתפתה... סבא... גם לי לא
קל!!!! אבל בעזר"ש עם התפילות שלך שמה
למעלה ועם הרבה מלחמות שלי כאן מלמטה
בעזר"ש נביא יחד את הגאולה...

קשור ודבוק לקודש הקדשים... זה לא פשוט!!!! אל
תמהרו לקנא בי... אני לא יודע אם אתם הייתם
עומדים בזה... **ובדיוק זו הגלות שלנו!!!!** הגלות שלנו
זה לחיות בתוך קודש הקדשים!! לחיות מצד אחד
במקום ובמצב הכי אידיאלי שאבותנו חלמו להיות
במצב הזה אבל להישאר שם ולא לצאת!! להיות
מוקפים מכל הכיוונים בגלות ולא להתגלגל-לתוכה...

זו גלות מצרים נוסח יצחק!!!! יצחק חי בארץ כנען!!!
רק בארץ כנען... אין לו רשות לצאת מארץ כנען...
(אברהם אבינו מזהיר את אליעזר אל תעז להוציא את יצחק מארץ
ישראל...) נו... ומה יצחק יעשה בתוך ארץ ישראל? יש לו
שם עם מי לדבר?? איפה... ככולם עם הסמראטפון...
כל ארץ כנען... כולם מחוברים לרשת... ובכזה מקום
יצחק גר... זה המקום שלו ואין לו מקום אחר!! כי
סו"ס הוא נמצא במקום הכי מושלם... אלא שהוא
מוקף בגלות מכל הכיוונים... **זו בדיוק ההגדרה של
המצב שלנו כעת!!!!** יש כאלו שרוצים בכח להסביר עד
כמה אנחנו שרויים בגלות... והם כל הזמן מתאמצים
ועסוקים בלהוכיח עד כמה אנחנו גרועים ואנחנו
בשפל המדרגה... **לא!!! זה לא נכון!!!** זו עלילת דם
(ויתכן שזה גם על גבול של הכפיות טובה לחסדי ה')... אנחנו
נמצאים במצב אידיאלי בשביל יהודי... יש לנו את כל
הנתונים ואת כל האפשרויות לעשות רצון ה' ואף אחד
לא מפריע לנו... אנחנו מצידנו נמצאים כבר ב-אי של
גאולה... רק מה??? אנחנו מוקפים מכל הכיוונים
בגלות... ונראה אותך נשאר בקנאות בתוך האי של
הגאולה לא מתגלגל ולא פורץ לגלות הזו...

זו נקודת הגלות שלנו!! זו גלות!!!! אוהו גלות!!!!

יש פה עוד נקודה חשובה מאוד שמצווה לפרסם אותה:

בחצי השני של גלות מצרים היו צריכים ששים ריבא
יהודים שיסבלו ויעבדו בפרך בשביל לקיים את גזירת
הגלות!!!! לעומת זאת **בחצי הראשון** של גלות מצרים...
הספיק יהודי אחד ויחיד שקראו לו יצחק אבינו...
שהוא לבד עשה את כל העבודה... **אין אתה מסביר
את זה???** אם 210 שנים מתוך הגלות היה צריך
תוצרת של שש מאות אלף יהודים שיעבדו בפרך
במצרים... אז מה היה הסוד של יצחק שהוא לבד לבד
עשה את כל אותה תוצרת במשך חייו? **התשובה היא
נוראה: תשמע כלל בחיים:**

הסוד הצבאי של יצחק היה... שהוא היה לבד!!!

מי שנשאר לבד... מקבל כח לעשות את הכל הכל לבד!!!

יש כאלו שמאוד מפחדים להישאר לבד... כי אם אני
לבד אז מה אני יכול לעשות לבד... **אבל זה בדיוק
הפוך!!!!** כשיש הרבה אנשים... זה אומר שהעבודה
מתחלקת בין כולם... אבל דווקא כשאתה מגלה
שנשאר לבד... זה רק אומר לך שקבלת את הכוחות
לעשות ולגמור את הכל לבד!!!! זה הסוד של יצחק:
יצחק נשאר לבד!!!! כפי שהזכרתי קודם הנתונים של
יצחק היו שהוא היה מוכרח להישאר בארץ כנען מוקף
באנשים שכולם רשעים ללא יוצא מן הכלל (שעליהם
נאמר לא תחיה ככלל נשמה) בקיצור: יצחק נאלץ לחיות
לבד לבד בתוך ארץ כנען!!! ולעבוד את ה' לבד ולהיות
נאמן לעבודת ה' לבד זה מאוד מאוד קשה... אין לך
מינימום של גיבוי... אין לך אף אחד שהולך איתך...

משעמם לך **בתוך** הקודש הקדשים הזה... יש לך
הרבה מאוד רגעים שהיית רוצה להחליף עם סבא
שלך... מידי פעם אתה בודק את הטיסות... אולי
יש איזה טיסה מעניינת לאירופה... (כמובן רק לקברי
צדיקים...) מידי פעם דווקא מתחשק לך גם להכיר
קצת את הגוי שסבא שלך לא היה מסוגל לסבול
אותו... כן... לי ולך יש לנו נסיונות... יש לנו רגעים
שהיינו רוצים לצאת קצת מהקודש קדשים
החסום והמסונן ולפזול ולהתחבר לרשת ולהכיר
כל מיני מושגים שסבא שלנו כ"כ רצה להתפטר
מהם...

כן... זה היצר הרע שלי ושלך... כן... זכיתי והמחשב
שלי מסונן!!! אין לי גישה לאינטרנט פרוץ!!! אני
חי באוירה סטרילית ושמורה- בקודש הקדשים...
אבל נורא מתחשק לי לפרוץ... קצת לגלוש
החוצה...

האם מישהו יודע להעריך את הגלות שבה אני נמצא???

מישהו יודע להעריך כל יום נוסף שאני ממשיך
לחיות **בתוך** קודש הקדשים ולא פורץ החוצה???
**לסבא שלי היתה גלות משלנו!!! אבל גם לי יש גלות
משלנו!! מה ההבדל בין הגלות של סבא שלי ל--
גלות שלי??**

סבא שלי היה בגלות נוסח מצרים... הגלות שלו
התבטאה בזה שהוא היה זדוק אי שם באירופה...
רחוק מהקב"ה... והוא כל הזמן השתוקק לצאת
מהגלות... להתנתק מהגוי... ולזכות להגיע לקודש
הקדשים...

לעומת זאת אני??? אני שייך לגלות מצרים--
נוסח יצחק!!! זו גלות מצרים מסוג אחר לגמרי!!
אני נולדתי בתוך קודש הקדשים... נולדתי לתוך
השמנת החרדית... אני חי בתוך אי טהור שכל כולו
קודש הקדשים... ויש לי את כל התנאים הכי
מושלמים והכי מקודשים שאני יכול לעבוד את
הקב"ה בלי שום הפרעות... ותכל'ס... משעמם לי
פה- **בתתחתך קודש הקדשים...** סו"ס אני מוקף
מכל הכיוונים בגלות של כל הלכלוך והטנופת
בצורה הכי מרוכזת... שאם אתה רק יוצא שניה
אחת מקודש הקדשים והופה... אתה ח"ו גולש
ומחליק ישר לתוך מ"ט שערי טומאה של הגלות...
ונדרש ממני להמשיך להתחבאות שם בתוך קודש
הקדשים ולא לצאת...

ואני שואל אותך: זה קל??? לא!!!! ואני מכין אותך
מראש: יש כאלו שלא מבינים את זה... יש כאלו
שילעגו ויטענו שזה קל... יכול להיות שיהיו כהנים
שמאוד מאוד יקנאו באותו ילד יואש שכלוא בתוך
קודש הקדשים ואיזה זכות יש לו שהוא זוכה
לחיות בתוך קודה"ק... והלוואי עלינו... **אבל אותך
ילד יואש פונה אליהם ואומר להם: ידידי היקרים...
הכל טוב ויפה... כל זמן שאתם עומדים מבחוץ...
לעמוד מחוץ לקודש הקדשים... ולהשתוקק
להיכנס לשם לשעה אחת... את זה גם אני יודע...**
אבל לחיות **בתוך** קודש הקדשים במשך שש
שנים... ולהישאר שם בקנאות ולא לצאת... להיות
ילד עם כל המרץ ועם כל השוּבבות והסקרנות
ולרצות לצאת ולרוץ ולהכיר כל מיני מושגים
מבחוץ... ונדרש מאותו ילד להתגבר ולהישאר

"למען לא נבוש..."
מושגים בסיסיים בהלכה.

מושג ששמו בית דין לדני ממונות!!!!

נמצאים אנו בשלושים לפטירתו של פוסק הדור מרן ר' נסים קרליץ שאחד המושגים שנשפטו בציבור והוחדרו לתוך כלל ישראל בזכותו... היה את המושג היהודי ששמו בית דין!!!!

כן... יש הכרעה שהתורה ממליצה עליה... **וקוראים לה בית דין!!!**

וזה אולי נשמע לך מובן מאליה... אבל אין לך מושג עד כמה אנחנו מתקשים לקבל את ההמלצה הזו... **אני אתן לך דוגמה מאוד מוכרת:** מישור חייב לי כסף... בסה"כ ארבעת אלפים שקל... והוא לא מחזיר לי... הבן אדם חי טוב... יש לו כסף... מכובד כסף... ותכל'ס הוא מתעלם מהחוב שהוא חייב ללי! וזה מופוצץ אותי!!!! אני כועס עליו!!!! אבל אסור לי לשנא אותו!!!! אתה יודע למה??? כי יש לאו מדאורייתא לא תשנא את אחיך בלבד!!! אה... אבל הוא חייב לי כסף??? אדוני היקר... אם הוא חייב לך כסף... תתבע אותו לבית דין... הוא יגיע... ובי"ד יחייבו אותו... ואם פעם תעניין בשו"ע הלכות גביית מלווה אין חכמים מפעילים הוצאה לפועל ו"לא מרחמים בדין" וגויבים מהבן אדם את כל הארון בגדים שלו בשביל לפרוע את חובו... את זה מותר לי לעשות ואני צריך לעשות!!!! ואילו לשנא אותו אין לי רשות... **נני... ותכל'ס אני עושה את זה?? איפה...** רגשית אני לא מסוגל... מזה... אני אתבע אותו לבית דין??? שאני אעשה לו פדיונות מול רבנים חשובים בשביל איזה 4000 שקל עלובים??? לא... אני לא מסוגל... לא מסוגל... **הנה לך דעת בעלי בתים!!!** כי לשנא אותו אסור לי! ולתבע אותו מותר לי!

וזה הטעות שלנו!!! שאנחנו מתייחסים לבית דין כאל סדין אדום שאם הגענו לבית דין זה אומר שיש פה הסלמה ופיצוץ יחסים... **אז זהו שלא!!! זו טעות!!!** בית דין הוא האמצעי הטוב ביותר כיצד לנהל ויכוח ואפילו מריבה בפקוח של תורה!!! ואדרבה... בדרך כלל כשיש ויכוח בין שני אנשים מבוגרים... ויש לנו בלב אחד על השני... ע"פ רוב הסיבה בלב לעולם לא תסתתרים בינינו. (ע"פ אצל אשכנזים) אנחנו אף פעם לא נסגור את הקצר בינינו כי אין מי שיסגור את זה... אבל ברגע שהולכים לבית דין!!! גם אם ב"ד פסקו נגדי ואני כועס עליהם... אבל איתך סיימתי... כלפך כבר אין לי טענות... ואילו עם ב"ד??? גם אם הטענות שלי עברו אליהם... הרי יש הרבה יותר סיכוי שיום אחד אני אפסיק לכעוס עליהם כי סו"ס הם ב"ד והם הרבה פחות נוגעים בדבר ממך... ואז אחרי שיעבור החיכום ואני ארגע... יום אחד אני אבין שלא היה להם משהו אישי נגדי והם פסקו כך וכך רק כי באמת כך היה נראה להם לפי הדין. מה שבטוח שהי לא יביאו לך ניסיון שכזה

עוד נקודה חשובה: אחת הטעויות החמורות שלנו... שברגע שיש לי איזה ויכוח או מריבה עם מישהו... התחושה היא שהתורה כאילו מגיעה וקושרת לי את הידיים... לא!! לא תקום... לא תטור... לא תשנא... (אל תרביץ... לא יוסיף פן יוסיף...) גם לדבר עליו לשון הרע אסור לך... ואתה מחויב לדון אותו לכך זכות... ולאחוב אותו... ואתה מחויב להמשיך לעזור לו ועזוב תעזוב עמו והקם תקים עמו... מתקבלת מין תחושה כזו שהתורה לא נותנת לי לעמוד על שלי!!! מי שרק רוצה יכול לבא ולעקוץ אותי כמה שהוא רוצה... ואילו אני צריך להמשיך לחבק אותו ולאחוב אותו וכי תראה חמור שונאך הקם תקים עמו... אז זהו שלא!!! פרט אחד קטן חסר לנו בתמונה והוא: **בית דין!** הסיבה שהתורה לא מרשה לי לשנא אותו ולא מרשה לי לנקום ולנטור לו... זה לא בגלל שהתורה רוצה שאני אכופף את הראש ואהיה פראייר שולו... אלא בגלל שהתורה רוצה שאני אתנהל מולו לפי דרך התורה והכתובת היא בית דין! לכעוס... לשנא... לנקום... ולנטור... ולדבר עליו לשון הרע... זה התנהגות מופקרת של בן אדם שמתקוטט עם חבר שלו בלי ריח של תורה... אתה רוצה??? תעמוד על שלך על הסוף!!! אבל בדרך התורה!!! לדעת שיש מושג שקוראים לו בית דין...

חלוקת שיריים בשולחן הטהור של הכהן גדול בסעודה שלישית...

שבת קודש... השעה 11.00 בבוקר... תכונה רבית בבית המקדש... בדקות הקרובות הולכים להכניס את הלחם הפנים החדש ולהוציא את הלחם הפנים הישן... האמת היא שהרגעים האלו הם רגעים מכוננים... ולא רק בגלל לחם הפנים... אלא גם מעוד סיבה - כי ברגעים אלו ממש נעשית חלופת המשמרות... כידוע: כל משמרה משמשת שבוע ימים!!! ואח"כ מגיעה המשמרה הבאה ומחליפה אותה... ומתי נעשית חלופת המשמרות?? בשבת!!! תמיד של שחר עדיין נעשה ע"י משמר היוצא... ומוסף נעשה ע"י משמר הנכנס... ובאמצע!! בין תמיד של שחר למוסף... יש את לחם הפנים... שארבעה כהנים מהמשמר הנכנס מביאים את הלחם החדש!!! וארבעה כהנים ממשמר היוצא מוציאים את הלחם הישן... אלו מושכים ואלו מניחים... ברגע שהם מושכים את הלחם הישן... תוך כדי-- הם מכניסים את הלחם החדש (כדי שהשולחן לא ישאר רגע אחד בלא לחם) ... והנה!!!! ברגע הזה ובשניה הזו נעשתה בפועל חלופת המשמרות!!!!

התחושות ברגעים האלו הם די מעורבות... מצד אחד אנחנו משמר היוצא... יש לנו כעת קצת תחושה של וי אבדה נפש... סו"ס היינו משתוקקים להמשיך הלאה לשמש את מלך הכבוד עוד שבוע... יש טיפה תחושה של עגמומיות ואילו למשמר הנכנס יש כעת ברק בעיניים... יש התרגשות גדולה... הם שמחים ומרוגשים ששהיינו וקיימנו והגיענו שהנה... ברגעים אלו אנחנו מתחילים את השבוע שלנו לשמש לפניו יתברך... זה מצד אחד!!! אבל מצד שני... עם כל הגילה... יש גם הרבה רעדה... סו"ס משמר הנכנס רק כעת מתחילים את העבודה... ועבודת המקדש היא תובענית ויש הרבה מתח... יש לפניהם שבוע של עבודת הקרבנות... שצריך הרבה סיעתא דשמיא שהכל ידפוק... ולוודא שכולם יהיו טהורים ושכולם ידעו בדיוק מה צריך לעשות... ושלא יהיה פה כהן שיפסול את הקדשים ולא יהיה אחד שיקריב שלא לשמו ולא יערבב את הקדשים... זה מתח נורמלי שמלווה כל משמר בתחילת העבודה... שהכל באמת ידפוק... אז יש התרגשות גדולה אבל מלווה במתח... לעומת זאת אנחנו... משמר היוצא... אמנם קצת מריר לנו בלב שסיימנו את השבוע המתוק הזה... אבל יש שמחה גדולה ש"חסל סידור עבודה כהלכתו ככל משפטו וסידורו..." ש... שזה לא מובן מאליה!!!

והנה... הנה... אני כבר רואה ממרחק את ארבעת הכהנים מהמשמר הנכנס יוצאים מלשכת בית המוקד עם שני הסדרים של הי"ב חלות... הם עולים כעת יחד עם ארבעה כהנים מהמשמר שלנו- היוצא... ובשתי דקות הקרובות זה קורה!!!! ובעוד ארבע דקות בערך... פתאום יופיעו ארבעה כהנים מהמשמר שלנו היוצא עם הלחם הישן... והם יניחו אותו כאן על שולחן הזהב ויתחילו בחלוקת לחם הפנים...

ואז תתחיל המהומה הקבועה... דחיפות אדירות... כולם רוצים לזכות... ומי שרוצה באמת לזכות במצוות אכילת לחם הפנים צריך לדחוף... אין ברירה... אתה מכיר את המקומות האלו שצועקים: אין מה לדחוף כולם יקבלו??? אז זהו שכאן זה לא נכון!!! כאן לא כולם יקבלו! בפירוש לא! יש פה שתי משמרות של כהונה שאמורות לחלוק בלחם הפנים... ולכל משמרה יש כמה אלפי כהנים... אז אין מספיק לכולם!!! ברור שאין! אז מי שרוצה דוחף... ואני מאוד מאוד רוצה... לזכות במצוות עשה החביבה והנדירה של אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציוונו על אכילת לחם הפנים זה דבר שלזכרו תאווה נפש... אבל עם כל התאווה הגדולה שלי... אני לא דוחף!!!! אני לא מסוגל... מצטער מאוד... הנפש העדינה שלי שהתרגלה ללימוד מוסר... לא מסוגלת לדחוף יהודי... גם בשביל לקבל לחם הפנים... וזה מאוד כואב לי... אבל מה אעשה... אני פשוט לא מסוגל... אני הולך לצד וגאלץ לוותר על לחם הפנים... וכמוני יש עוד רבים שפשוט מוותרים... דווקא יש כהנים שמאוד שמחים שאנחנו מוותרים... תמשיכו ללמוד מוסר ולוותר... כל כהן נוסף שמוותר זה מוריד עומס מהדחיפות... ומאפשר לדוחפים לקבל יותר... אז למה לא... זה אינטרס אישי שלהם...

אבל הפעם חיכתה לנו הפתעה!!!! אולי אתה לא יודע... אבל חצי מהלחם הפנים הולך לכהן גדול... שש חלות הולכות לכהן גדול... והשש חלות הנותרות הולכות לכולם... לשתי המשמרות שאמורים להתחלק בזה... רגע... מה הכה"ג עושה בשש חלות שלמות??? (אל תשכח שכל חלה זה עשרה עשרונים... זה ההמון)?

מה התשובה??? בשביל זה הכה"ג הוא כהן גדול!!! והוא פה הרבה... הוא מזמין לשולחן הטהור שלו את מי שהוא רוצה... את זקני המשמרה... ואת הראש בית אב וכל מיני כהנים שניקבו בשמות והוזמנו לשולחן שבת שלו... והכה"ג שלח בשקט בשקט מישור שיבדוק מי הם הצנועים שלא דחפו ולא זכו בלחם הפנים... ואנחנו יושבים לנו כאבלים בין חתנים... רואים איך כל מי שדחף אוכל ואנחנו לא... מקנאים בזכות שלהם שהם זכו לקיים מצוות אכילת לחם הפנים... ולפתע!!!! מגיע אותו אחד... ופונה אלינו: הכה"ג מזמין לסעודת שבת אצלו בלשכה... מה?? הכה"ג מזמין אותי?? מי אני?? כן... הכה"ג שלח אותי לבדוק מי הצנועים שלא דוחפים... ולכה"ג חשוב שלא תהיו מקופחים... לא יאומן כי יסופר!!!! הוזמנתי לשולחן הטהור של הכה"ג... הוא קיבל אותי בחביבות גדולה... בירך אותי בחמימות... והושיב אותנו לידו... דיבר איתנו בענייני דיומא... ו... ולאח"כ הגיש לכל אחד מאיתנו באופן אישי... צלחת זהב לכבוד המצוה ובתוכה פרוסה גדולה של יותר מכביצה לחם הפנים... אני לא האמנתי!!! כמעט התעלפתי... רבש"ע: מי חולם לקבל כזו פרוסה גדולה של לחם הפנים?? הרי כל אלו שדוחפים הם בקושי בקושי מקבלים פירור קטן של לחם הפנים... ודווקא אנחנו שלא דחפנו זוכים לקבל כזו מנה הראויה להתכבד... טוב... נטלנו ידיים וברכנו על לחם משנה (לא לחם הפנים) אכלנו קצת מהלחם משנה והתחלנו לאכול מהלחם הפנים... יש לציין שבלחם הפנים יש נס שהוא מאוד מאוד משובע... לאכול את הפרוסה הזו ארך לי יותר משעה... באותה שבת לא אכלתי לא דגים ולא טשולנט... כלום... לחם הפנים מילא אותי לגמרי ממש "כמנחה על מחבת..."

אגב: בסעודה שלישית הכה"ג עושה טיש גדול בעזרה... וגם שם הוא מחלק לחם הפנים לכהנים מסוימים... רק הפרענצ'עס בנוים בצורה כזו!!!! המשמר הנכנס עומדים בפרענצ'ע הצפוני... והמשמר היוצא עומדים בפרענצ'ע הדרומי... (ככה זה גם בהוצאת לחם הפנים...) ושרים... אבל לא תמיד כולם שרים!!! כשמגיע שעת בין הערביים... רעוא דרעוין... יש שלב מרגש שהכה"ג נותן פקודה לפרענצ'ע הדרומי... למשמר היוצא... ואז רק אנחנו שרים... אנחנו פונים לאלו שמסולנו!!! למשמר הנכנס... ואנחנו מברכים אותם ושרים להם מעומק עומק לב: "מי ששיכן שמו בבית הזה הוא ישכין ביניכם אהבה ואחוזה ושלוש ורעות..." עין לא נאשרת יבישה... עומדים להם משמר הנכנס בעיניים עצומות ומקשיבים לכל מילה שיוצאת מפיו... ועונים אמן ככוונה... (התיאור הזה... הוא בסה"כ פרי דיסיוני... נא לא לקחת קשה...) אנחנו מברכים אותם שבעזה"ש יזכו לשרת לקל הכבוד ותערב לפניו יתברך עולתם ומנחתם... באותו מעמד הכה"ג שוב מחלק שיריים בשולחן הטהור לזקני הכהנים... והם מחלקים פירורים לאלו שיושבים סביבם... הכל נעשה בחרדת קודש כיאה וכיאות לשולחן הטהור בעזרה... עכ"פ מוצאי שבת זה אחד הזמנים השקטים ביותר בעזרה!!! במשך היום כמעט ולא היו קרבנות... חוץ מלחם הפנים אין שירי מנחות ואין אכילת בשר של שלמים או חטאת... מה כן יש?? הכנה לקראת השבוע הבא... אנחנו מתקפלים... מתכוננים ליציאה מירושלים... מחר בתמיד של שחר נעשה השתחוואה אחרונה לקראת היציאה חזור לדרכנו...

מה ההבדל בין שעון מפפגר לשעון לא מכוון?

שעון מעורר שיזעזע את אמות הסיפים (ויכריח את החרפן שלצידך לקום ולכתוב אותו ולהמשיך במקהלת השניה...) במקום לחפש עוד איזה קנס כספי שלא תמיד שווה את השניה המתוקה... עזוב... תחליט מהיום שכל בוקר שאתה קם מיד תתעורר... הרי בלילה הקרוב אתה הולך לישון בפנימיה של שיעור א'... **אתה פשוט יורד כיתה!!!** ותעשה את זה ממקום בריא... ממקום של טיפול וחינוך עצמי... ממקום של כנות והגינות שלך מול עצמך ומול הסביבה שלך... תסביר בכנות לבחורים משיעור א'... (הסהכיו) לאסוף אותך לחדרם) שאמנם אני בחור מבוגר... ואני בחור חשוב וערכי כפי שאתם יודעים להעריך אותי... אבל היא גופא!!! חלק מהערכיות שלי זה שאני יודע לעזור לעצמי ולעזר אני יודע לדפוק על השלחן ולהעמיד את עצמי במקום... היותו ויש לי נטייה לקום מאוחר... והסיבה שזה קורה לי כי נדמה לי שזה לגיטימי לקום מאוחר... אז אני רוצה לעזור לעצמי להבין שזה **לא לגיטימי!!!** ולכן כל יום שאני קם מאוחר... אני מתייחס לזה כפיגור התפתחותי ואני יורד כתי בהתאם לרמה שלי ולמעמד המתאים ל!!! **אתה יודע מה תהיה התגובה שלהם???**

לא יודע... ובינינו זה לא כ"כ משנה... כי מה שבטוח הוא שזה לא יקרה לך יותר מיום יומיים... **מבכבבטיח לך!!!** האיום הזה תמיד יהלך עליך אימים... אתה תחלוט על זה בלילה חלומות ביעותים... ותשמח לזנק מהמיטה בבוקר ולגלות שזה היה בסה"כ חלום... (אני בכונה נוקט בטקטיקה הזו... כי להרגיש מפגר זה לא באמת פתור... כי בדרך כלל בחור שקם מאוחר מרגיש בלאו הכי מפגר שאין לנו עניין להוריד אותו עוד יותר!!! הוא מרגיש דפוק מאוד מאוד בלי צורך בסיוע מבחוץ... רק מה? הוא מרגיש סוג של מפגר שיכול להמשיך הלאה את החיים... סוג של מפגר שיכול להמשיך לשחק את המשחק ולהופיע במלא הדור ולהמשיך סדר יום רגיל... כזה סוג של מפגר הוא הכי מסכן... כי אתה גם מרגיש מפגר וגם נשאר מפגר... לכן אם אתה באמת רוצה לעזור לעצמך אז תקפין את ההרגשה המפגרת שבלאו הכי כבר יש לך... ותכריח את עצמך לעמוד מול ההרגשה הלא ספמטית הזו גם בייחס לחברה... וככה יש סיכוי רציני שמשוה שם יוזז... ואתה תכריח את עצמך לעשות שינוי... עכשיו: למה זה כ"כ רגיש אצלך??? למה אתה כ"כ כ"כ כועס עלי עכשיו שקראתי לך מפגר? **כי... כי... כי אתה לא באמת מפגור!!!** אתה לא באמת נכה!!! ולכן זה כ"כ כ"כ מעליב אותך... אז זהו!!! **אתה לא באמת** רוצה להודיע לך שלקום מאוחר בבוקר זה התנהגות של מפגר! הסמל ודוגמא למפגר זה **שעון מפגור!!!** בן אדם שקם כמה שעות לאחר "שעה שבני אדם קמים" זה פיגור לכל דבר... ואתה לא **מפגר**... אתה בסה"כ **שעון לא מכוון**...

אתה יודע מה ההבדל בין שעור מפגר ל--שעון לא מכוון???
הבדל שמייס וארץ!!!... שעון מפגר הוא מפפגור!!! צריך לשלוח אותו לבית חולים לשעונים... ל-שען שיחליף לו את הבטריה או את המחוגים... אבל שעון לא מכוון... הוא בריא לחלוטין... פשוט יש לו טעות... הוא חושב ש-11.00 בבוקר זה שבע בבוקר... נדמה לו שלקום ב-11 בבוקר זה שעה לגיטימית... זה פיגור?? לא!!! **זה בסה"כ טעות!!!!** כל מה שצריך זה שבעל השעון יודה בטעותו... שיקלוט שיש לו שעון לא מכוון ופשוט ילך לכיון אותו... זה הכל!!! אתה בסה"כ צריך לקלוט שאין מצב!!! אני לא יכול לצאת מהמיטה בשעה מאוחרת... כי זה מוציא אותי מפגור!!!

באופן כללי... הטקטיקה מהסוג הזה זה שיטה טובה בכל נושא... **שיטת המכיר את מקומו!!!!** תדע כלל בחיים: תעודת זהות של בן אדם מוצלח: זה אדם שלא מטיח את החולשות שלו!!! אדם שמכיר בחולשות שלו יש לו סיכוי טוב להתרומם מהם... אבל בן אדם שבורה מהחולשות שלו זה מתכון בדוק להנצח איתם... אני מכיר אברך בן עליה מרומם שאני יודע בדיוק סוד ההצלחה הזו... אתה יודע מאיפה???

לאברך הזה היה ריפיון בזמן חורף שעבר... קורה... נורמלי... יום אחד הוא התעצבן על עצמו... הוא ניגש אלי בעצבים ואמר לי: אני רואה שאני לא מצליח לאסוף את עצמי... אז תקשיב טוב: אם אני לא מצליח בסוף זמן חורף לעשות סיום על כך וכך... אם את ההספק המינימלי הזה אני לא מצליח לעשות... אז מצטער... אני לא ראוי להיקרא אברך... וכך הוה!!! הגיע ר"ח ניסן והוא באמת לא הצליח לעמוד ביעדים... הן אדם התקשר לקמחא דפסחא והודיע שהשנה יורידו אותו מהרשימות של החלוקה... שאלו אותו למה? הוא ענה: כי זמן חורף לא הייתי אברך... לא מגיע לי... אם אתם רוצים לתת לי בתור מסכן שלא עובד תתנו... אבל לא בתור אברך כי אני בזמן חורף לא הייתי ראוי לתואר אברך... אותו אברך במשך כל חודש ניסן שילם במקווה בקנאות מחיר של בעל בית... לא של אברך... כי... כי אני לא אברך... במשך כל בין הזמנים הוא התייחס לעצמו כנעבעך כזה שהוא גם לא אברך וגם לא לומד...

מה הפלא שבתחילת חודש אייר אותו אברך חזר לכולל עם כל העוצמה וכל הרצינות... מה הפלא שהוא בן עליה ומרומם בהתאם!!!! יש לצין שהחברותא שלו בכולל לא אווז במדרגה שלו... ולמה לא?? כי גם הוא לא עשה חיל באותו זמן חורף... אבל לא היה לו מספיק בטחון עצמי להכריז בדרמטיות ש... שהחורף הזה לא הייתי ראוי להיקרא אברך... (כי זה גם לא באמת נכון... ס"ס זה עניין של תובענות אישית... הסוגריה האלו בשביל כל אלו שמחפשים את האברכים בנרות ורוצים לשמוע שהם לא כ"כ לומדים רמאי אחי לן רבנן... תנוח דעתכם... האברך הבטלן ביותר לא מתבטל רבע ממה שאותו אחד שיש לו וואצפ... מה... לא הייתי אברך??? חס ושלום... בטח שהייתי אברך... אז למדתי קצת פחות... **והוא צודק**...

אין שום בעיה!!! רק מה?? מי שלא מטיח חולשות ואדרבה מעצים אותם... אז הוא מטפל בהם ומתעלה מהם... וכמה שאתה יותר מטיח חולשות ככה אתה יותר נשאר איתם... **בא נגיד את זה בצורה שונה:** מי לא מפחד מכשלונות??? מי שמאמין שאפשר לתקן... מי שרועד מפחד להודות בכשלונות ולהודות בחולשות זה אחד שבטוח שזה מה שיש ואי אפשר להשתנות... אז זהו!!!! שלפעמים השיטה הטובה ביותר איך לעשות שינוי אמיתי זה לעמוד מול החולשה ולהעצים אותה בדרמטיות וברשמיות וככה לגשת לטפל בה ברצינות...

כשרב חסדא רוצה שידרור לבנות את הבית כנסת... הוא הולך לישון באתר בניה... כשנחמיה רוצה שישפצו את החומה הוא שובר אותה עוד קצת... כדי שיפסיקו לדמין שאפשר לחיות עם המצב הזה... וגם אתה בחור יקר... אתה לא מפגר... ודווקא בגלל זה!!! אם תתייחס לזה כפיגור אתה תצליח למגר את החולשה הזו... חבל על הזמן... תהיה אסרטיבי!!! תטפל בעצמך!! אל תזניח נישות... תלחם... ותנצח! בוקר טוב!!!

מתקשר אלי בחור בשאלה: לפני שבועיים כתבת אש וגופרית על קריאת שמע שחייבים לקום וכו' וכו'... תכל"ס... אני לא מצליח לקום!! זה בעיה כרונית אצלי... אני לא מצליח... לא... לא יכול... לא יכול... אין!!! אין עם מי לדבר... יש לי בעיה קשה עם הנושא של השניה... שמאוד מאוד מאוד קשה לי לקום בבוקר... **ממשיך הבחור ואומר לי:** אני כבר יודע מה אתה הולך לענות לי... את כל התשובות המוכרות שכולם עונים לי... שאין לא יכול... יש לא רוצה... ואם היה היום טיול היית קם... וכו' אבל עזוב... כל התשובות האלו לא עזרו לי... תכל"ס... אני לא מצליח לקום!!!! טוב... עכשיו אני אמור לענות לאותו בחור תשובה... ו... והרי אני לא יכול לענות לו את מה שכולם ענו לו... (גם אם הייתי רוצה לענות לו כמו שכולם לו... אני כבר לא יכול... כי הוא שריין את עצמו ואמר לי מראש שהוא יודע שזה מה שאני הולך לענות... ועכשיו זה כבר באמת לא לכבוד שלי... אבל עזוב --) אמרתי לו: תקשיב!!! **דבר ראשון: אתה צודק!!!** אני בתור מעורר ותיק בשיבה למדתי להכיר במשך השנים שיש בחורים שפשוט לא מסוגלים לקום בבוקר!!! כן... בניגוד למה שמקובל לומר שאין כזה דבר... אני אומר לך בעדות מקרוב שיש!!! יש בחורים שלא מסוגלים לקום בבוקר!!! אין!!! אין עם מי לדבר!! הוא רוצה לקום... הוא נורא נורא רוצה... ותכל"ס... הוא פשוט לא מסוגל... גם ספל מים ניסיתי... והיה אחד שאפילו שפכתי עליו שני ספלים והבן אדם קם [כשקם סו"ס] יבש... יש!!! יש כזה דבר!!! אני מודיע לך שיש כאלו בחורים ויתכן שאתה אחד מהם... **אבל!!!!!!!**

אתה צריך לדעת דבר אחד: בחור שלא מסוגל לקום בבוקר **יש לו בעיה!!!** יש לו דפקט מסוים!! זה בחור שסובל מנכות מסוימת!! וזו נכות שחייבים לדווח עליה בשידוכים... זה סוג של פיגור התפתחותי (או לא יודע איך שטראט זה) בייחס לכלל החברה... זה פיגור שמצביע על אדם המעמד של אותם בחורים בסטטוס של רמה אחת מתחת כלל החברה בשיבה...

אני צודק או לא צודק?? משהו פה לא מובן??
תחשוב: אם יש שני בחורים בשיבה... אחד קם בשעה שבע בבוקר... והשני קם בשעה 11 בבוקר... אתה מבין לכד שזה סוג א' וזה סוג ב'!!! **וכאן חשוב להדגיש:** לא תמיד זה באשמתו של הבחור... אני דווקא סבור שאתה לא אשם... אבל מה שבטוח: אתה סובל מפיגור מסוים!!! מזה לא תמלט!!! גם הראש ישיבה והטבח... כולנו מבינים שהראש ישיבה מקבל עליה לתורה לפני הטבח... וזה לא בגלל שאנחנו מאשימים את הטבח שהוא לא יצא כמו הראש ישיבה... אלא בגלל שאלו הם הנתונים שלו... זה המעמד שלו... והוא אפילו לא נעלב מזה... (אתה יכול לשאול אותו...)...

אותו דבר כאן: אם אתה לא יכול ולא מסוגל לקום "בשעה שבני אדם קמים" וכואב לך שכולם צועקים עליך ולא מבינים אותך...

אז אני לא!!! אני לא כזה!!! אני לא דורך לך על היבלת... אני מבין שיש לך באמת בעיה אמיתית... אתה סובל מ-לקות מסוימת שזה לא יפה ללעוג לך על החולשות שלך... אז אין לי שום טענה עליך למה אתה לא קם!!! **אבל יש לי כן טענה אחת עליך!!!! הטענה שלי עליך היא:**

שבשעה 11 בבוקר אתה קם... שוטף פנים... ותוך רבע שעה אתה נכנס זחוח לבית מדרש עם ראש זקוף... ומתחיל לעשות פרצוף קשוח על כל הצעירים ממך... שחשסססר להם אם הם ישכחו את המעמד החשוב שלך... שאתה בחור מבוגר מהם ומבין יותר מהם לומדן יותר מהם...

על זה באתי!!! למה אתה לא מביח שלך למעלה??? הרי יש לך בעיה... אתה סובל מפיגור... בן אדם שסובל מפיגור ביחס לחברה הוא לא אמור להסתובב ולהרגיש יותר מכולם... וזה שאתה סובל מפיגור... לא אני אמרתי את זה... אתה אמרת!!! אתה טוען את זה מקירות לבך... אתה הוא זה שבמשך עשר דקות הוכחת לי באותות ובמופתים שאתה פשוט לא מסוגל לקום... והצלחת לשכנע אותי שאתה סובל מפיגור מסוים... אז שוב: אתה לא אשם... אבל אם יש בחורים משיעור א' שנמצאים במקום מתקדם יותר ממך... **אז בתור מה אתה עושה עליהם שרירים??** למה האף שלך למעלה?? זו הטענה שלי עליך!!!! **למה אתה לא מכיר את מקומך???**

כי שוב... העם היהודי לא פוסל לקויות... העם היהודי לא דורש מצוינות בכל מחיר... אין אצלנו עבירה להיות לקוי למידה... אבל לקוי למידה יודע שיש לו את הכיתה המקדמת שלו... וגם בחור ישיבה שלא מסוגל לקום בבוקר יש לו את המעמד הנחות שלו... ואתה בעצמך אמור להיות הגון וישר ולהבין את זה מעצמך ולהכיר את מקומך ולכלל הפחות לא להתנשא על מי שיותר ממך... לדעת לכופף את הראש ולכבד את הצעיר ממך שיש לו מעמד יותר טוב ממך... (בדיוק כמו שאתה דורש ממנו שיכבד אותך בגלל שאתה מבוגר ממנו... ככה ההגינות שלך אמורה להבין שאתה צריך לכבד אותו...)

ואת זה אתה לא מוכן להבין... וזו הטענה שלי כלפך!!!!
אני לא רוצה עכשיו להטיף לך מוסר שתתחיל לקום בבוקר... אני רוצה להטיף לך מוסר על השעה 11.00 בבוקר שהאף שלך יוצא **יחד איתך** מהמיטה... והוא אמור להישאר במיטה ולא להופיע יחד איתך...

עד עכשיו הייתי אכזרי!!! **אבל צודק!!!!** אתה כועס עלי... נעלבת ממני... אתה עכשיו רוצה להרביץ לי מכות מרוב עצבים ועלבון... ואני מבקש סליחה... לא בגלל **שאני** טעיתי... אלא בגלל **שאתה** אתה טעיתי!!!!

ואני אסביר לך למה **אתה** טעיתי????
אתה אמרת לי שאתה לא מסוגל לקום... וטענת לי בתוקף שגם אם היה היום טיול... גם אז היה לך קשה לקום בבוקר... **ואני מסכים איתך!!!**

אז זהו!!! שאתה צודק... הטיול לא מצליח להוציא אותך מהמיטה... אבל אם תפנים ותקלוט שלקום מאוחר זה תסמין של מפפגור... אם תפנים שברגע שיצאת מהמיטה בשעה 11 בבוקר... יצאת מפגור!!! אתה תזנק מהמיטה בשעה שבע!!! **אני אומר לך עם די על הלב:** אם אתה תתחיל לתשומת לבך את מה שכתבתי מקודם... ומכאן ואילך כל בוקר שאתה קם מאוחר... אתה תתייחס לעצמך באותו יום כ-מפגור!!! אני **מבטיח** לך שמחר אתה תזנק מהמיטה בשעה שבע בבוקר!!! לא... טיול לא מדבר אלק... אבל לעשות ממך מפגור??? לעשות ממך נכה?? זה כ"כ מעליב אותך... זה נוגע לך בנקודה כ"כ רגישה... שלמחרת אתה תעוף מהמיטה על טיול!!!! אני מבטיח לך!!

מהיום... במקום לשבור את הראש ולחפש עוד מעורר שלא יצליח להעיר אותך... או עוד

דברי עשי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

מענייני הפרשה

תלמודו, הרי שלהביט בפני צדיק על ידי זה זוכר את תלמודו. ומרן הגר"א ל' הוסיף את מה שאמר רבי, מאי דעדיפא מחבראי דחזית' לר"מ לאחוריו וכו'. שמעתי כי מרן הגר"ח סולוביצקי היה פעם בוורשא או בלודז', והגיעו קבוצה של חסידים ועמדו הרבה זמן והביטו עליו, והיה זה כל כך הרבה זמן, עד ששאל ותמה: מה זאת? הם אמרו לו כי אצל חסידים יש סגולה ליראת שמים להביט בצדיק, והוא הגיב: באמת, אכן כתוב ועמך כולם צדיקים, ואם כל אחד יסתכל על עצמו יהיה יותר תועלת....

(כל משאלותיך)

"ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל... ויאמר העבד הוא אדוני ותקח הצעיף ותתכס" וכתב רש"י "ותרא את יצחק - ראתה אותו הדור ותוהא מפניו"

מה התועלת בראיית פני צדיק.

סיפר לי מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל שכאשר למד ברמיילעס בוילנא, החפץ חיים ביקר בוילנא, וכולם הלכו לראותו, והוא חשב כי לא כדאי לבטל את בית המדרש לגמרי, והוא נשאר לבדו בהיכל הישיבה ולא ראה, אבל היום מתחרט על כך. ואמר רבינו: **כתוב במדרש רבה קהלת ריש פרשתא ט' א' - טוב רואי אמר ר' יצחק וטוב רואי בהלכה שכל מי שרואה אותו זוכר**

עלי שיה

מערכת 'דברי שיי'ח' רואה זכות להקים ציון לנפש חיה, לזכרו של הגאון רבי יצחק שלמה קרליבך זצ"ל, שזכה להסתופף בצילו של רבינו במשך עשרות שנים, משחר טל ילדותו ועד ליום האחרון.

רבי יצחק שלמה הלך אחרי רבינו בקלה ובחמורה, הוא לא דילג על שום שאלה, ולא עשה שום צעד מבלי לקבל את רשותו וברכתו. במהלך כל תחנות חייו, בין בתקופת מגוריו בבני ברק, ובין בתקופה הידועה שהתגורר במושב תפרח, שם זכה לביקור מרבינו כמה פעמים, וזכה להרביץ שם תורה ולהוציא יקר מזולל, היה דבוק בכל מאוודו ברבינו, הייתה לו קביעות במשך תקופות ארוכות לבוא ולשאל שאלות במכמני התורה ולקבל תשובות, כמו כן במשך כחמש שנים הוא זכה וישב בזמן הקביעות הידועה עת ישב מרן רבינו שליט"א עם גיסו הגאון רבי יצחק זילברשטיין בימי שישי ודנו בהלכה ואגדה. לפנינו, הצצה לרשימות נדירות, שרשם הגר"י בפנקסים סמוך לשמיעתו, בהם הוא מגלה טפח ממה שראה ושמע אצל רבו רבינו שליט"א, כמובן, הדברים לא נכתבו במטרה לפרסם אלא כדי לשמור למזכרת, ואין ללמוד מהם הלכה למעשה אך יש ללמוד מהם דעת תורה ויראת שמים ומדות טובות. תודתנו נתונה איפה, לאחיו היקר הגאון רבי יחיאל שליט"א, מנהל תלמוד תורה 'באר יהושע' בבני ברק, שנאות למסור לנו את היומנים הנדירים כדי לעשות עילוי נשמה ונחת רוח לרבי יצחק שלמה בן שמואל, שלא השאיר אחריו זש"ק.

אי"ה בתקופה הקרובה נביא מידי שבוע מספר קטעים מתוך הפנקסים האישיים שרשם, להגדיל תורה ולהאדירה.

פרק א'

שמעתי את הגר"י זילברשטיין מספר לרבונו על בית הכנסת שתולין את העירוב על מסמר, אמר להם הגר"י שלא טוב לתלות פת, שמביא לעניות ולא קבלו דבריו, ושאל את רבינו מה דעתו.

הגיב לו הרב: **אמת אמרת.**

עוד שאל רבי יצחק זילברשטיין, אחד תרם מאה בקבוקי בירה לבית הכנסת, לאחר ששתו, התורם רוצה את הבקבוקים חזרה כי מקבלים עליהם כסף, והגבאי מסרב וטענת הגבאי בית הכנסת, במעשר שני מבואר שכלי בכלל הפירות [היו] כי צריך לכלי, והוסיף שגם התורם וגם הגבאי בעת התרומה לא היה דעתם על הבקבוקים.

הכריע לו הרב: **מסתבר שהבקבוקים ודמיהם שייכים לבית הכנסת.**

איתא בגמ' עירובין כו. ת"ח שחלה מושיבין ישיבה על 'פתחו', ובר"י מיגש כתוב הושיבו ישיבה על 'קברו' דתלמידים מיקרי ישיבה. ושאלו את הרב אם לפי זה כשבאים להתרים לישיבה ומספר התלמידים שם רק שלוש, אם אפשר ללמוד מהר"י מיגש שנקרא ישיבה?

וענה, **ישיבה לא נמדד במספר התלמידים, ישיבה היא במהות.**

סיפר לי הגר"ד אפשטיין חתן רבינו בשם אחד מנכדי הגר"ש אלישיב זצ"ל, שהיה לו תפקיד להוריד לסבו מרן הגר"ש זצ"ל את הנעלים, והיה הסבא זצ"ל עד לימי האחרונים בעת שהיה נכדו מוריד לו את נעליו היה מגביה למעלה למעלה את רגליו גם שהיה קשה וכרוך ביסורים. ואמר, שכתוב בעבד 'לא תעבידו בו בפרך' ולהתכופף ולחלוץ מנעליו הוא דרך בזיון! והוסיפו שהגם שזה נכד וחייב בכבוד סבא חשש מרן זצ"ל שיש בזה מנהג בזיון.

ואגב, סיפר לי הגר"י צביון חתן רבינו בשם הדודה הרבנית שרה ישראלזון תל"ט"א בהיותה ילדה ראתה שיש הרבה שערות על הגמרא של אביה מרן זצ"ל ופנתה לאמה ואמרה לה - יש כאן חצי זקן, אמרה לה אמה ע"ה אבא מתקשה בסוגיות ומרוב ריכוז ועומק העיון לא שם לב ומחזיק בזקנו וממש חצי זקנו נושר לתוך הגמרא!!

רבי יצחק זילברשטיין שאל, כהן זקן רוצה להכנס לבית אבות וידוע שפעם בחודש מת שם אדם - זה לא בית חולים אלא שיהיה לו יותר טוב ומצד שני אם ימות אדם באמצע הלילה אף אחד לא יוציא אותו מהבנין [מרן החזו"א בגיטין צ"ח אומר

אין רוב מקבוצה מסוימת לא אומרים על קבוצת זקנים שרובן מתים] ובשם מרן הגר"ש זצ"ל לא התיר.

ענה רבינו: **קשה להתיר.**

שאלו על ילד שהחזיק חבילה בייגלה וחבריו ביקשוהו, מסתפק הילד אם לא אתן יקראוהו לו קמצן ואם יתן יכשילם בשתי עבירות סעודה שאינה מספקת וגם ילדים שלא מברכים, השיב הגר"י אם הם ילדים קטנים או חילונים יכול ליתן וכיון שקטנים פטורים מן המצוות אין לחשוש מאלה עבירות - ואם גדולים לא יתן ויאמר להם שמחר יביא להם.

הגיב רבינו: **דברי טעם.**

שאלתי את מו"ר מרן שליט"א ע"י הגר"ר יעקב ישראל קניבסקי שליט"א אור לט"ז אלול, אדם ששכר דירה וכשנכנס היה מזוזות מגמ"ח והוא החליפם למזוזות מהודרות האם מותר לו להוציאם ולהכניס במקומם מזוזות מגמ"ח, ואם אסור האם כל פעם שיכנס לדירה שכורה ויניח מזוזות מהודרות יצטרך להשאירם, ענה לאחר שענין כעשר דקות: **שלא יקחם וישאיר אותם וכדאי כל פעם להניח מזוזות מהודרות ולא להכנס לסכנה.**

והלמדנו חוקי חייב פרק ב' - לאמיתה של חינוך

במאמר הקודם הבאנו שרבינו שליט"א מזהיר ומזכיר כי אין שום היתר של שקר לצורך חינוך, ואדרבה, בשמסקרים לילד לא מרויחים ורק מפסידים.

בלי שאלות!

ובאנו אנחנו נוגעים בנקודה מאוד מורכבת, שהורים רבים נתקלים בה, כיצד יש לנהוג במקרה בו אין שום אפשרות לומר את האמת כולה לילדים? הדבר יכול להיות בכל מיני מצבים בהם לא שייך לשתף את הילדים ולהסביר להם את המציאות, אין צורך להכביר בדוגמאות, ובכן, איך עלינו לנהוג?

כדי לחדד את השאלה, נביא דוגמא אחת של שאלה שנשאל רבינו: היה זה ביום מן הימים, בזמן קבלת הקהל הגיע יהודי יקר, שזכה לחזור בתשובה לפני כמה שנים, והתקרב והחל לשמור תורה ומצוות. אלא שאמנם הוא זכה להתקרב לבורא ית' אבל שאר משפחתו נשארו רחוקים ה' ירחם עליהם.

אותו יהודי, נשא אשה ידאת שמים ונולדו להם ילדים בחסדי ה', ומפעם לפעם הוא מניע לשאול את השאלות שנוגעות לו לחיי היום-יום. בהתאם למצב שלו, הורה לו רבינו לנתק את ילדיו מכל קשר עם כל משפחתו וקרוביו שאינם שומרי תורה ומצוות כדי שאלו לא ישפיעו לדעה ברוחניות, רבינו אף הדגיש לו כי הוא (האבא) עצמו יכול וצריך לבקר את הוריו וכו', אבל הילדים אל להם לדרוך שם, וישמרו על קשר טלפוני או מכתבים.

כשהילדים גדלו, הסבא והסבתא ביקשו והפצירו מאוד בנכדים שיבואו לבקר אותם, וכמובן הבטיחו להם מתנות והפתעות, הילדים פנו איפה להורים והתחננו, אנו רוצים לבקר את סבא וסבתא, והרי זה מצוה גדולה לבכד ולבקר אותם, האבא הנבון נכנס אל הקודש, והציג את השאלה הכפולה: האם עכשיו שהילדים כבר גדלו ואולי אפשר להסביר להם כמה אנחנו שונים מהם, להסכים בכלל ללכת לבקר, ובמדה ולא ללכת, כיצד ניתן להסביר לילדים את המצב, איך הם יבינו בשכלם, שלא צריך לבכד את הסבא והסבתא, האבא הבין לעצמו מספר אפשרויות כיצד לסבר את האוזן של הילדים במורכבות הדבר וכו' וכו'.

הוא נכנס אל רבינו והציג את השאלה. רבינו על אתר ענה: אם הסבא והסבתא רוצים יכולים הם לבוא, אבל שהנכדים לא יבואו אליהם (מיותר להדגיש כי אין ללמוד ממקרה זה למקרים אחרים).

שאל האיש, ואיך אסביר לילדים את הסיבה שהם אינם יכולים לבוא לבקר? ענה לו רבינו בחדות: תסביר להם שהם לא צריכים לדעת הכל! הילדים סומכים על האבא והאמא!

על ההורים ליצור בבית מצב, בו ידעו הילדים כי לא כל דבר הם צריכים להבין, מה שאומרים האבא והאמא זה קדוש והילד לא צריך להבין כל דבר בשכלו. כמובן, ברוב הדברים אפשר להסביר לילד את הסיבה ורצוי שהוא לא יחוש שהוא עושה 'גזירה' בלי שום טעם, אלא יבין את הדבר, אבל צריך גם לתת תחושה שלא כל דבר צריכים להסביר, והילדים לא חייבים להבין כל דבר.

חיים, לך תשכב

ובך נהג רבינו בעצמו, כפי שסיפרה אחותו הצדקנית, הרבנית ברום תחי': רבינו שליט"א נהג כל יום לבקר את אביו מרן הקהילות יעקב ולדרוש בשלומם. הוא נהג בו בכבוד ובמורא שאי אפשר לתאר. יום אחד, הופיע אביו מרן וצוק"ל בבית בנו, רשב"ם 23, ופונה אליו ואומר לו: לך תשכב על המיטה לנוח!!!

באותו רגע שיצאו המילים מפיו של האבא, קם רבינו שליט"א, שהיה כבר כבן שישים ושמו הולך לפניו בכל העולם, לא שאל שום שאלה ולא ניסה לתרץ תירוץ, הוא נשכב על המיטה. אביו הקדוש וצוק"ל הלך אחריו, והצמיד לו 'כוסות רוח' (בנקע'ס) לגב, זוהי התרופה שהייתה מקובלת אז למי שסבל על הגב, ולאחר זמן עזב את הבית, לא לפני שהוא מזהיר אותו שוב להמשיך לנוח.

עברו כמה שעות, התבררה העובדה המלאה: הסטייפלר שמע מבתו הרבנית תחי', שאמרה לו 'לחיים כואב הגב' היא התכוונה לבכד הגאון רבי חיים קלופט, שהיה אותו זמן חתן די צעיר במשפחה, ודאגה לשלומם, אבל מרן זי"ע חשב שהכוונה לבנו ולכן

קם והלך לביתו, ומתוך דאגה לבריאותו הגיע לומר לו שישכב. כשהסטייפלר עמד על ההלפת השמות, הוא שלח מהר משהו שילך לבית בנו לומר לו שיוכל לקום מהמיטה... השליח מצא אכן שהוא עדיין שוכב על המיטה כפי שצוה אבא.

ומה הגיב רבינו? לא היה לו בכלל שאלות, לא היה קשה לו כלום ממילא הוא לא נזקק לשום תירוץ... אבא אמר? ילד מקיים!

תמונה נדירה של מרן הגה"ק בעל הקהילות יעקב זי"ע מקשיב לדרשת נכדו החתן רבי חיים קלופט שליט"א בשמחת נישואיו (ביטאון מודיעין עילית, תשרי תש"פ)

על אבא אין קושיות

עובדא זו, הדוגמא הטובה ביותר לאיורה שצריך להיות סביב ההורים, וכשהילד יודע שלא צריך לשאול שאלות, קל לו לקבל את השינויים.

כמדומה, שבאחד מימי הפסח קרא רבינו עובדא על אחד מגדולי ישראל בילדותו, ומצאו הדברים חן בעיניו. באותו ספר היה מסופר על ילד פיקח שבלל הסדר הבית בענין בנעשה בשולחן, השינוי במצות, כוסות חיון, אמילת הכרפס, ושתק ולא שאל כלום.

שאל אותו אביו, כלום אין לך פליאה במה שאנחנו עושים פה?

"כן אבא" השיב הילד, אבל הרי לימדת אותנו שעל אבא לא שואלים שאלות...

עובדא זו, שיש בה ללמוד על החינוך בו דוגל רבינו, גרמה לו הנאה למקרא הדברים. ואגב, ילד שמתחנך באיורה כזו, ייקל עליו במהלך החיים לקבל קשיים שונים שיעברו עליו, הוא יבין ויזכור כי לא כל דבר מובן מאליו, ובי הקב"ה מנהל את כל העולם ויודע הכי טוב מה שהוא עושה, הוא לא ישאל שאלות ויחכה לתשובות.

אצל רבינו הדבר בולט בכל הרפתקי דערו עליה במשך החיים, הוא לא שאל שום שאלות ולא הקשה קושיות. מה שהקב"ה עושה זה עצמו התשובה.

רבינו מקבל תנחומין בשתיקה. בתמונה בעת שהגיע הגאון רבי שמואל איינשטיין זצ"ל, לנחם את רבינו להבחיל"ם שישב שבעה על רעייתו הרבנית ע"ה

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✡ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה 4310